

במדבר

NUMERI, KSIĘGA MOJŻESZA.

100

ŻYDOWSKI INSTYTUT HISTORYCZNY
W POLSCE
nr inw. 11429 L

NUMERI.

ROZDZIAŁ I.

I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi na pustyni Synaj, w przybytku zboru, pierwszego dnia miesiąca wtórego, roku wtórego po wyjściu ich z ziemi Micraim, i rzekł:

2. „Zbierzcie poczet całego zboru synów Israela podług rodzin ich, podług domów ich rodowych — wykaz imienny wszelkiego pogłównia ich męzkiego.

3. Od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni w Israelu; tych uczynicie przegląd podług zastępów ich, ty i Ahron.

4. Przy was zaś niechaj będzie po jednym mężu z każdego pokolenia; mąż na czele domu swego rodowego będący.

5. A oto imiona mężów, którzy staną przy was: od Reubena — Elicur, syn Szedeura;

6. Od Szymeona — Szelumiel, syn Curyzaddaja;

7. Od Jehudy — Nachszon, syn Amminadaba;

8. Od Issachara — Nethaneel, syn Cuara;

9. Od Zebuluna — Eliab, syn Chelona;

10. Od synów Josefa: od Efraima — Eliszama, syn Amihuda; od Menaszy — Gamliel, syn Pedacura;

zgodność rezultatu mogła powstać ztąd, że za drugim razem nie liczono Lewitów ze służby wojennej wykluczonych, por. w. 47.

2. „או” pl. odnosi się do Mojżesza i Ahrona, por. w. 3. i 4. Ogół Israelitów dzielił się na pokolenia שבטים, każde pokolenie na rody ישראלית każdy ród na domy בתי albo dokładniej אבות domy ojców. Por. Joz. 7, 16. במספר שמות przez sporządzenie list imiennych.

8. או יצא tyle co בצבא Deut. 24, 5. albo לצבא Num. 31, 27. dosł. wyruszający w wojsku albo z wojskiem. לצבאתם podług uformować się mających pojedynczych oddziałów.

4. או אים por. אנשים אים Gen. 13, 8. Ex. 2, 14.

5. Wszystkie przytoczone tu imiona, złożone z epitetów Bożych, עמי-יהוה nie powtarzają się już nigdzie i świadczą o starożytności swej. Starożytnymi są również zestawienia z wyrazem עמי יהוה. עמי-יהוה, jak niemniej imiona נחשון czarodziej, צוער, נרען, רעבacz, זור, wzburzony, עין, źródlisty.

במדבר*

לה.

א.

1 וידבר יהוה אל-משה במדבר סיני באהל מועד באחד
להחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים
2 לאמר: שאו את-ראש כל-עדת בני-ישראל למשפחתם
3 לבית אבתם במספר שמות כל-זכר לגלגלתם: מבן
עשרים שנה ומעלה כל-יצא צבא בישראל תפקדו אתם
4 לצבאתם אתה ואהרן: ואתכם יהיו איש איש למטה
5 איש ראש לבית-אבתו הוא: ואלה שמות האנשים
6 אשר יעמדו אתכם לראובן אליצור בן-שדיאור: לשמעון
7 שלמיאל בן-צורישהי: ליהודה נחשון בן-עמינדב:
8 ליששכר נתנאל בן-צוער: לזבולן אליאב בן-חלץ:
9 לבני יוסף לאפרים אלישמע בן-עמיהוד למנשה גמליאל
10

* ויח ר' שיטין פניות ויתחיל מתחלת שיטה ה'.

Rozd. 1. Po ustaleniu kultu Ex. 40, 17. i ogłoszeniu przepisów normujących życie Israelitów, następują zarządzenia przygotowawcze, dalszy pochód ku ziemi obiecanej na celu mające. Półwysep Synajski, inaczej Arabią skalistą nazwany, jest dziką, słońcem spaloną, mroźnym gadów się rojąca, prawie bezwodną pustynią, na której obecnie zaledwie 6000 beduinów żywi. Na wulkanicznym, bazaltowym gruncie odbija się każdy szmer metalicznym dźwiękiem, co na samotnym wędrowcu ponure wrażenie czyni, zwłaszcza gdy się wichler zrywa, albo grzmot zahuczy a słychać zdala jakby odgłos trąb m siężnych. Statystyczny ten wykaz ludności, jakkolwiek zgodny z wykazem w Ex. 38, 21. podanym, nie ma jednak nic z nim wspólnego — pierwsze bowiem sporządzenie list, zapowiedziane Ex. 30, 11. odbyło się przed wystawieniem przybytku, który już w pierwszym miesiącu drugiego roku, a zatem o miesiąc wcześniej, poświęconym został. Ściśta

11. Od Binamina — Abidan, syn Gideoni;
 12. Od Dana — Achiezer, syn Ammiszadaja;
 13. Od Aszera — Pagiel, syn Ochrona;
 14. Od Gada — Eljasaf, syn Deuela;
 15. Od Naftali — Achira, syn Enana;
 16. Oto ci powinni być powołani od zboru jako naczelnicy pokoleń ojców swoich; wodzowie to tysiący Izraela.“
 17. I przyjęli Mojżesz i Ahron mężów tych, wyłuszczone po imieniu;
 18. Cały też zbor zgromadzili pierwszego dnia miesiąca wtórego, i zaczęli się wykazywać podług rodzin swych, podług domów rodowych swoich, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, podług głów swoich;
 19. Jako rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi, — odbył on przegląd ich na pustyni Synai.
 20. I okazało się synów Reubena, pierworodnego Izraela, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, wszystkiego pogłowia męzkiego od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —
 21. Spisowych tych w pokoleniu Reubena: czterdzieści sześć tysięcy pięćset.
 22. Synów Szymeona, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, popisowych jego podług wykazów imiennych, wszystkiego pogłowia męzkiego od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —
 23. Spisowych tych w pokoleniu Szymeona: pięćdziesiąt dziewięć tysięcy trzysta.
 24. Synów Gada, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —
 25. Spisowych tych w pokoleniu Gada: czterdzieści pięć tysięcy sześćset pięćdziesiąt.
 26. Synów Jehudy, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych,

18. Imię החיל to samo co późniejsze החיח Neh. 7, 15. 1 Kron. 5, 1. wykazać ród swój, legitymować się.

22. לבני שמעון co się tyczy synów Szymeona, por. לשנאי Ex. 20, 5. Jez. 32, 1.

24. Lewi nie liczony, Gad zaś następuje po Szymeonie dla tego, że przy pokoleniu tém obozował, por. 2, 14. Sept. stawia jednak Gada po Binjaminie.

- 11 בן־פְּדָה־צֹר: לְבְנֵי־מִן אֲבִיהֶן בֶּן־גִּדְעָנִי: לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־
 12 עַמִּישַׁדָּי: לְאֶשֶׁר פָּגַע־אֶל בֶּן־עֶכְרָן: לְגַד אֱלִיסָף בֶּן־
 14 דְּעוּאֵל: לְנִפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן־עֵינָן: אֵלֶּה קְרִיאֵי הָעֵדָה
 15 נְשִׂאֵי מַטּוֹת אֲבוֹתָם רֵאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם: וַיִּקַּח
 17 מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נִקְבוּ בְשֵׁמוֹת:
 18 וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחֵד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי וַיִּתְּלָדוּ
 19 עַל־מִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים
 20 שָׁנָה וּמַעְלָה לְגַלְגַּלְתָּם: כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
 21 וַיִּפְקְדֵם בְּמִדְבַר סִינַי: ׀ וַיְהִי בְּנִי־רְאוּבֵן בְּכֹר
 יִשְׂרָאֵל תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם בְּמִסְפַּר
 שְׁמוֹת לְגַלְגַּלְתָּם כָּל־זָכָר מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
 21 יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה רְאוּבֵן שְׁשָׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף
 וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: ׀
 22 לְבְנֵי שִׁמְעוֹן תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם פְּקֻדֵי
 בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת לְגַלְגַּלְתָּם כָּל־זָכָר מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה
 23 וּמַעְלָה כָּל יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה שִׁמְעוֹן תְּשַׁעַה
 וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת: ׀
 24 לְבְנֵי גַד תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
 25 מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יָצָא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם לְמַטֵּה
 גַּד חֲמִשָּׁה וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וּשְׁשֵׁי מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: ׀
 26 לְבְנֵי יְהוּדָה תּוֹלְדָתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבוֹתָם בְּמִסְפַּר

16 v. קרואי ק.

14. Imię דעואל powtórzone 7, 42; 10, 20. zastąpione zostało 2, 14. przez רעואל co się łączy z łacina na r łomaczy.

16. קראי מועד do ogólnego zgromadzenia delegowani, jak רעואל do 16, 2. albo z pośród ludu na reprezentantów wybrani. — Zdaniem wódzowie licznych, z tysiąca ludzi składających się hufców. — Zdaniem innych oznacza אלף pokolenie por. Gen. 36, 5. Num. 10, 36 albo tysiąc rodzin obejmujący ród משפחה por. Gen. 6, 15. z kąd przeszła ta nazwa i na główne miasto okręgu, w którym ród się osiedlił. Micha 5, 1.

od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni,—

27. Spisowych tych w pokoleniu Jehudy: siedmdziesiąt cztery tysiące sześćset.

28. Synów Isachara, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —

29. Spisowych tych w pokoleniu Isachara: pięćdziesiąt cztery tysiące czterysta.

30. Synów Zebuluna, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —

31. Spisowych tych w pokoleniu Zebuluna: pięćdziesiąt siedm tysięcy czterysta.

32. Synów Josefa: synów Efraima, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —

33. Spisowych tych w pokoleniu Efraima: czterdzieści tysięcy pięćset.

34. Synów Menaszy, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —

35. Spisowych tych w pokoleniu Menaszy: trzydzieści dwa tysiące dwieście.

36. Synów Binjamina, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —

37. Spisowych tych w pokoleniu Binjamina: trzydzieści pięć tysięcy czterysta.

38. Synów Dana, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —

39. Spisowych tych w pokoleniu Dana: sześćdziesiąt dwa tysiące siedmset.

40. Synów Aszera, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni,—

41. Spisowych tych w pokoleniu Aszera: czterdzieści jeden tysięcy pięćset.

27 שְׁמַת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: פְּקָדֵיהֶם
לְמִטָּה יְהוּדָה אַרְבַּעַה וּשְׁבַעִים אֶלֶף וּשְׁשׁ מֵאוֹת: פ
28 לְבָנֵי יִשְׁשַׁכָּר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שְׁמַת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: פְּקָדֵיהֶם
לְמִטָּה יִשְׁשַׁכָּר אַרְבַּעַה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ
29 לְבָנֵי זְבוּלֹן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שְׁמַת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: פְּקָדֵיהֶם
לְמִטָּה זְבוּלֹן שְׁבַעַה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ
30 לְבָנֵי יוֹסֵף לְבָנֵי אֶפְרַיִם תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמַת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל
31 יֵצֵא צָבָא: פְּקָדֵיהֶם לְמִטָּה אֶפְרַיִם אַרְבַּעִים אֶלֶף
וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: פ

32 לְבָנֵי מְנַשֶּׁה תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שְׁמֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: פְּקָדֵיהֶם
לְמִטָּה מְנַשֶּׁה שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמֵאוֹת: פ
33 לְבָנֵי בְנִימֵן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שְׁמַת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: פְּקָדֵיהֶם
לְמִטָּה בְנִימֵן חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ
34 לְבָנֵי דָן תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שְׁמַת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: פְּקָדֵיהֶם
לְמִטָּה דָן שְׁנַיִם וּשְׁשִׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת: פ
35 לְבָנֵי אֲשֶׁר תּוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר
שְׁמַת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: פְּקָדֵיהֶם
לְמִטָּה אֲשֶׁר אַחַד וְאַרְבַּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: פ

33. Efraim poprzedza Menasę, przewyższa go też liczbą, stosownie do Gen. 48, 19.

40. Właściwy porządek pokoleń Dan, Naftali, Gad, Aszer, por. Gen. 35, 23; 46, 8. Ex. 1, 2. tu zmieniony jak Gen. 46, 23. gdzie Naftali ostatnie miejsce zajmuje.

42. Synów Naftali, podług powinowactwa rodzinnego, podług domów ich rodowych, podług wykazów imiennych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni, —

43. Spisowych tych w pokoleniu Naftali: pięćdziesiąt trzy tysiące czterysta.

44. Oto spisowi, których przegląd odbył Mojżesz i Ahron i książęta Izraela, dwunastu mężów, po jednym z każdego domu swego rodowego było ich.

45. I tak było wszystkich spisowych synów Izraela podług domów ich rodowych, od wieku lat dwudziestu i wyżej, wszystkich stawających do broni w Izraelu, —

46. Wszystkich spisowych tych: sześćkroć trzy tysiące trzysta pięćdziesiąt.

47. Lewici zaś podług szczepu rodowego nie stawili się do przeglądu między nimi.

48. Albowiem oświadczył był Wiekuisty Mojżeszowi tak:

49. „Tylko pokolenia Lewi nie obejmiesz spisem, a pocztu ich nie zbierzesz wraz z synami Izraela;

50. A ustanowisz ty Lewitów nad przybytkiem świadectwa i całym przyborem jego i nad wszystkim, cò doń należy; oni nosić będą przybytek i wszystkie przybory jego; oni też usługiwać przy nim będą, a wokoło przybytku rozłożą obóz swój.

51. Ile razy wyruszy przybytek, złożą go Lewici, a ile razy stanie przybytek, ustawią go Lewici; postronny zaś, któryby przystąpił, śmierć poniesie.

52. I stawać będą synowie Izraela każdy w obozie swo im i każdy przy chorągwi swojej podług zastępów swych.

53. Lewici zaś rozłożą się obozem wokoło przybytku świadectwa, aby nie przyszedł gniew na zbór synów Izraela; i stawać będą Lewici na straży u przybytku świadectwa.“

54. I uczynili to synowie Izraela; stosownie do wszystkiego, co rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi, tak uczynili.

ROZDZIAŁ II.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi i Ahronowi, i rzekł:
2. „Każdy przy chorągwi swojej, przy znakach domów

Rozd. 2. 1. Cały obóz dzielił się na cztery wielkie oddziały, każdy po trzy pokolenia, zgromadzone pod czterema wspólnymi sztandarami. Podług *Abenez.* różniły się sztandary te barwą odpowiedniego kamienia na napierśniku arcykapłana i oprócz właściwych, umieszczonych na każdej chorągwi nazw, następującemi godłami: Jehuda miał na proporcu swoim lwa, Gen. 49, 9. Reuben wizerunek człowieka (wedle

בְּנֵי נַפְתָּלִי תוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר 42
 שְׁמַת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל יֵצֵא צָבָא: פְּקֻדֵיהֶם 43
 לַמִּטָּה נַפְתָּלִי שְׁלֹשָׁה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וְאַרְבַּע מֵאוֹת: פ 44
 אֵלֶּה הַפְּקֻדִים אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְנֹשְׂאֵי יִשְׂרָאֵל 45
 שָׁנִים עֶשְׂרִי אִישׁ אִישׁ־אֶחָד לְבֵית־אֲבֹתָיו הָיוּ: וַיְהִי כָּל־ 46
 פְּקֻדֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה 47
 כָּל־יֵצֵא צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל: וַיְהִי כָּל־הַפְּקֻדִים שֵׁשׁ־מֵאוֹת 48
 אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: וְהַלְוִיִּם 49
 לַמִּטָּה אֲבֹתָם לֹא הִתְּפַקְדוּ בְּתוֹכָם: פ 50

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: אַךְ אֶת־מִטָּה לְוִי לֹא תִּפְקַד 48
 וְאֶת־רֹאשֵׁם לֹא תִּשָּׂא בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאַתָּה הַפְּקַד 49
 אֶת־הַלְוִיִּם עַל־מִשְׁכַּן הָעֵדֻת וְעַל כָּל־כְּלָיו וְעַל כָּל־אֲשֶׁר־ 50
 לוֹ הֵמָּה יִשְׂאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְהֵם יִשְׁרְתוּהוּ 51
 וְסָבִיב לַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ: וּבְנִסְעַת הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם 52
 וּבַחֲנֻת הַמִּשְׁכָּן יִקְיִמוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָזַר הַקָּרֵב יוֹמֵת: 53
 וַחֲנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל־מַחֲנֵהוּ וְאִישׁ עַל־דָּגְלוֹ לְצַבְאוֹתָם: 54
 וְהַלְוִיִּם יַחֲנוּ סָבִיב לַמִּשְׁכָּן הָעֵדֻת וְלֹא־יְהִיָּה קֶצֶף עַל־ 55
 עֵדֻת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׁמְרוּ הַלְוִיִּם אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ מִשְׁכַּן 56
 הָעֵדֻת: וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־ 57
 מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרִים: פ 58

ב.

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: אִישׁ עַל־דָּגְלוֹ 2

46. Podług ogólnie przyjętej normy stanowią dorośli, którzy 20ty rok życia przekroczyli, 55% całej ludności. Przyjąwszy ten stosunek liczył lud przeszło dwa miliony głów.

47. *התפקד hotpa*, por. 2, 33, 26, 62. 1 Król. 20, 27. *pass.* od *התפקד* Sęd. 20, 15; 21, 9.

51. Postronny, Lev. 22, 10. tu niewelita por. 3, 10; 18, 7.

53. Aby nie spadła klęska z powodu zbliżenia się niepowołanych na służbę, często: do danych przepisów się stosować.

swych rodowych, niechaj staną obozem synowie Izraela; opodal, naokoło przybytku zboru niechaj staną obozem.

3. A rozłoży się obozem: na przędzie ku wschodowi chorągiew obozu Jehudy, podług zastępów swych: wodzem zaś synów Jehudy — Nachszon, syn Amminadaba.

4. A zastęp jego i spisowych w nim — siedmdziesiąt cztery tysiące sześćset.

5. A rozłoży się obozem przy nim pokolenie Isachara; wodzem zaś synów Isachara — Nethaneel, syn Cuara.

6. A zastęp jego i spisowych w nim pięćdziesiąt cztery tysiące czterysta.

7. Następnie pokolenie Zebuluna; wodzem zaś synów Zebuluna — Eliab, syn Chelona.

8. A zastęp jego i spisowych w nim — pięćdziesiąt siedm tysięcy czterysta.

9. Wszystkich spisowych z obozu Jehudy: sto osmdziesiąt sześć tysięcy czterysta według zastępów ich; — ci pierwsi wyruszą.

10. Chorągiew obozu Reubena — ku południowi, według zastępów swych, wodzem zaś synów Reubena — Elicur, syn Szedeura.

11. A zastęp jego i spisowych w nim: czterdzieści sześć tysięcy pięćset.

12. A rozłoży się obozem przy nim pokolenie Szymeona; wodzem zaś synów Szymeona — Szelumiel, syn Curyszaddaja.

13. A zastęp jego i spisowych w nim pięćdziesiąt dziewięć tysięcy trzysta.

14. A następnie pokolenie Gada; wodzem zaś synów Gada — Eljasaf, syn Reuela.

15. A zastęp jego i spisowych w nim: czterdzieści pięć tysięcy sześćset pięćdziesiąt.

16. Wszystkich spisowych z obozu Reubena: sto pięćdziesiąt jeden tysięcy czterysta pięćdziesiąt według zastępów ich; — a ci w rzędzie wtórym wyruszą.

17. Następnie wyruszy z przybytkiem zboru obóz Lewitów w pośrodku tych obozów; jakim porządkiem spoczywać będą, takim i wyruszą, każdy w szyku swoim, przy chorągwiach swoich.

18. Chorągiew obozu Efraima według zastępów swych — ku zachodowi; wodzem zaś synów Efraima — Eliszama, syn Amihuda.

rozd. 10, 17. w ten sposób, że tylko Kehatydzi sam środek ciągnących szeregów zajmą, gdy Gersonidzi i Merarydzi już po chorągwi Jehudy wyruszą.

באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל-
 מועד יחנו: והחנים קדמה מזרחה הגל מחנה יהודה 8
 לצבאתם ונשיא לבני יהודה נחשון בן-עמינדב: וצבאו 4
 ופקדיהם ארבעה ושבעים אלף ושש מאות: והחנים 5
 עליו מטה יששכר ונשיא לבני יששכר נתנאל בן-צווער:
 וצבאו ופקדיו ארבעה וחמשים אלף וארבע מאות: 6
 מטה זבולן ונשיא לבני זבולן אליאב בן-חלץ: וצבאו 7
 ופקדיו שבעה וחמשים אלף וארבע מאות: כל- 8
 הפקדים למחנה יהודה מאת אלף ושמונים אלף וששת-
 אלפים וארבע-מאות לצבאתם ראשנה יפעו: ם הגל 10
 מחנה ראובן תימנה לצבאתם ונשיא לבני ראובן אליעזר 11
 בן-שדיאור: וצבאו ופקדיו ששה וארבעים אלף וחמש 12
 מאות: והחנם עליו מטה שמעון ונשיא לבני שמעון 13
 שלמיאל בן-צורישידי: וצבאו ופקדיהם תשעה וחמשים 14
 אלף ושלוש מאות: ומטה גר ונשיא לבני גר אליסף 15
 בן-רעואל: וצבאו ופקדיהם חמשה וארבעים אלף 16
 ושש מאות וחמשים: כל-הפקדים למחנה ראובן מאת 17
 אלף ואחד וחמשים אלף וארבע-מאות וחמשים לצבאתם 18
 ושנים יפעו: ם ונסע אהל-מועד מחנה הלויים בתוך 17
 המחנות כאשר יחנו בן יפעו איש על-ידו לדגליהם: ם
 הגל מחנה אפרים לצבאתם ימה ונשיא לבני אפרים 18

v. 17 קמץ ב"ק.

Targ. Jon. jelenia) Dan orła, (wedle Jon. żmii, Gen. 49, 17.) Efraim wołu, Deut. 83, 17. (wedle Jon. chłopca) מנגד w pewnej odległości od przybytku, wynoszącej wedle rab. 2000 łokci, albo: naprzeciwko, Gen. 21, 16.

3. Po wschodniej stronie przybytku.

4. ופקדיו וקריהם mianowicie zaciężni jego, albo zam. ופקדיו וקריהם zlustrowani jego oddziału.

17. Po chorągwiach Jehudy i Reubena, czyli po pierwszych sześciu pokoleniach, wyruszy umieszczony w środku przybytek, mianowicie obóz Lewitów. Porządek ten, w ogólnym zarysie tu podany, objaśnia

19. A zastęp jego i spisowych w nim: czterdzieści tysięcy pięćset.

20. A przy nim pokolenie Menaszy; wodzem zaś synów Menaszy — Gamliel, syn Pedacura.

21. A zastęp jego i spisowych w nim: trzydzieści dwa tysiące dwieście.

22. A następnie pokolenie Binjamina; wodzem zaś synów Binjamina — Abidan, syn Gideoni.

23. A zastęp jego i spisowych w nim: trzydzieści pięć tysięcy czterysta.

24. Wszystkich spisowych z obozu Efraima: sto ośm tysięcy sto, według zastępów ich; — a ci w trzecim rzędzie wyruszą.

25. Chorągiew obozu Dana — ku północy, według zastępów swych; wodzem zaś synów Dana — Achiezer, syn Ammiszadaja.

26. A zastęp jego i spisowych w nim: sześćdziesiąt dwa tysiące siedmset.

27. A rozłoży się obozem przy nim pokolenie Aszera; wodzem zaś synów Aszera — Pagiel, syn Ochraha.

28. A zastęp jego i spisowych w nim: czterdzieści jeden tysięcy pięćset.

29. A następnie pokolenie Naftali; wodzem zaś synów Naftali — Achira, syn Enana.

30. A zastęp jego i spisowych w nim: pięćdziesiąt trzy tysiące czterysta.

31. Wszystkich spisowych z obozu Dana: sto pięćdziesiąt siedm tysięcy sześćset; — a ci na ostatku wyruszą, przy chorągwiach swoich“.

32. Oto spisowi synów Izraela według domów ich rodowych: wszystkich spisowych w obozach według zastępów ich — sześćkroć trzy tysiące pięćset pięćdziesiąt.

33. Lewici zaś nie stawili się do przeglądu między synami Izraela, jako rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi.

34. I uczynili tak synowie Izraela; jako rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi, tak rozłożyli się obozem przy chorąg-

W pochodach tworzyło pok. Jehudy jako najliczniejsze straż przednią, Dan straż tylną, por. 10, 13. Rabinini wyróżniają trzy części obozu: *מחנה ישראל*, *מחנה שבט*, *מחנה לוי*. Obóz Majestatu Bożego, Lewitów i Izraelitów.

19 אֵלֶי שָׁמַע בֶּן-עַמִּיהוּד: וַצְבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם אַרְבַּעִים אֶלֶף
20 וְחָמֵשׁ מֵאוֹת: וְעָלְיוּ מִטָּה מְנַשֶּׁה וְנֹשִׂיא לִבְנֵי מְנַשֶּׁה
21 גַּמְלִיאֵל בֶּן-פְּדָהצֹר: וַצְבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים
22 אֶלֶף וּמֵאוֹתָיִם: וּמִטָּה בְנִימִן וְנֹשִׂיא לִבְנֵי בְנִימִן אֲבִידָן
23 בֶּן-גִּדְעֹנִי: וַצְבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם חֲמִשָּׁה וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע
24 מֵאוֹת: כָּל-הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה אֶפְרַיִם מֵאֵת אֶלֶף וּשְׁמֹנֶת-
25 אֲלָפִים וּמֵאָה לְצַבָּאתָם וּשְׁלֹשִׁים יָסֻעוּ: ׀ הַגֵּל
מַחֲנֵה דָן צָפֹנָה לְצַבָּאתָם וְנֹשִׂיא לִבְנֵי דָן אַחִיעֶזֶר בֶּן-
26 עַמִּישַׁדַּי: וַצְבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וּשְׁשִׁים אֶלֶף וּשְׁבַע
27 מֵאוֹת: וְהַחֲנִים עָלָיו מִטָּה אֲשֶׁר וְנֹשִׂיא לִבְנֵי אֲשֶׁר
28 פַּגְעִיאֵל בֶּן-עֶכְרָן: וַצְבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם אֶחָד וָאַרְבַּעִים אֶלֶף
29 וְחָמֵשׁ מֵאוֹת: וּמִטָּה נַפְתָּלִי וְנֹשִׂיא לִבְנֵי נַפְתָּלִי אַחִירַע
30 בֶּן-עֵינָן: וַצְבָאוּ וּפְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וָאַרְבַּע
31 מֵאוֹת: כָּל-הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה דָן מֵאֵת אֶלֶף וּשְׁבַע־
וְחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁשׁ מֵאוֹת לְאַחֲרָנָה יָסֻעוּ לְדִגְלֵיהֶם: ׀ פ
32 אֵלֶּה פְּקוּדֵי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל לְבֵית אֲבֹתָם כָּל-פְּקוּדֵי הַמַּחֲנֵה
לְצַבָּאתָם שֶׁשׁ-מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחָמֵשׁ מֵאוֹת
33 וְחֲמִשִּׁים: וְהַלְוִיִּם לֹא הִתְּפַקְדוּ בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי אֲשֶׁר
34 צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוָּה

31. Ostatni po wszystkich czterech chorągwiach.

34. Stanowisko pokoleń uwydatni następujący plan:

Zachód. Chorągiew pok. Efraim 108,100. Menasze 82,200. Efraim 40,500. Benjamin 85,400. Dzieci Racheli.	Północ. Chorągiew pok. Dan 157,600. Naftali 53,400. Dan. 62,700. Aszer, 41,500. Dzieci Bilby i Zylpy.	Wschód. chorągiew pok. Jehudy 188,400. Isachar 54,400. Jehuda 74,800. Zabul. 57,400. Dzieci Laj.
Gersonidzi 2680.	Merarydzi 3200.	Mojżesz i kapłani.
	Przybytek.	
	Rehabydzi 2750.	
		Dzieci Laj i pierworodny jej siostrzeńcy.
		Szymeon 69,900. Ruben 48,500. Gad. 45,650. Północne. Chorągiew pok. Ruben 151,450.

wiach swoich, i tak też wyruszali, każdy według rodzin swoich, przy domu swym rodowym.

ROZDZIAŁ III.

1. A oto rodowód Ahrona i Mojżesza, czasu którego przemawiał Wiekuisty do Mojżesza u góry Synaj.

2. Oto synowie Ahrona: pierworodny — Nadab, następnie Abihu, Elazar i Ithamar.

3. Oto imiona synów Ahrona, kapłanów namaszczonech, których upełnomocnił dłoń do piastowania kapłaństwa.

4. Umarli wszakże Nadab i Abihu przed Wiekuistym, gdy przynieśli ogień nieświęcony przed oblicze Wiekuistego — na pustyni Synaj; potomstwa zaś nie mieli; a tak piastowali kapłaństwo Elazar i Ithamar przy Ahronie, ojcu swoim.

5. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

6. „Przywiedź pokolenie Lewiego, a ustanów je przed obliczem Ahrona, kapłana, aby usługiwali mu;

7. I aby pełnili straż jego i straż całego zboru przed przybytkiem zboru, sprawując służbę przybytku;

8. I aby strzegli wszystkich przyborów przybytku i straż synów Israela, sprawując służbę przybytku.

9. I przydasz Lewitów Ahronowi i synom jego; jako dar przydani mu będą z pośród synów Israela;

10. Ahrona zaś i synów jego ustanowisz, aby strzegli urzędu swego kapłańskiego; postronny zaś, któryby przystąpił, śmierć poniesie“.

11. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

12. „Ja oto wziąłem Lewitów z pośród synów Israela miasto wszelkiego pierworodnego, rozwierającego łono z synów Israela; niechaj przeto będą Lewici Moimi.

13. Gdyż Mojém wszelkie pierworodne; od dnia, które-

6. To samo pomocnicze stanowisko, jakie zajmują przy arcykapłanie kapłani, zajmują przy tych ostatnich Lewici, dosł. adjunkci, adherenci, których funkcje są tu szczegółowo podane, por. w. 8. 25. 31. 36. 4, 5. itd. הקרב Ex. 28, 1. Będą służyli Ahronowi, w którym kapłaństwo się koncentruje, innemi słowy, będą pomagali kapłanom.

7. Jako pomocnicy kapłanów mają mianowicie załatwiać czynności wymagane przez nich i przez lud w dworcu zebrany.

10. ustanowisz, 27, 16. Deut. 20, 9. niekapłani.

12. Por. 8, 14—19. Ex. 13, 2. 12; 22, 28; 34, 19.

יְהוָה אֶת־מִשְׁחָה בְּנֶחְנוּ לְדֹגְלֵיהֶם וְכֵן נָסְעוּ אִישׁ לְמִשְׁפַּחְתּוֹ
עַל־בֵּית אָבִיתּוֹ:

ג.

1 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
2 בְּהַר סִינַי: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְנָדָב וְאַבִּיהוּא
3 אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר: אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵנִים
4 הַמְּשָׁחִים אֲשֶׁר־מָלֵא יְהוָה לְבָבָם: וַיָּמָת נָדָב וְאַבִּיהוּא
לִפְנֵי יְהוָה בְּהִקְרָבָם אֲשֶׁר זָרָה לִפְנֵי יְהוָה בְּמִדְבַר סִינַי
וּבָנָיִם לֹא־הָיוּ לָהֶם וַיִּכְהֵן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר עַל־פְּנֵי אַהֲרֹן
אָבִיהֶם:

ד.

5 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: הִקְרַב אֶת־מִטָּה לְוִי
6 וְהַעֲמַדְתָּ אֹתוֹ לִפְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְשָׂרְתוּ אֹתוֹ: וְשָׁמְרוּ
7 אֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ וְאֶת־מִשְׁמַרְתָּ כָּל־הָעֵדָה לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד
8 לְעֹבֵד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן: וְשָׁמְרוּ אֶת־כָּל־כְּלֵי אֹהֶל
9 מוֹעֵד וְאֶת־מִשְׁמַרְתּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְעֹבֵד אֶת־עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן:
10 וְנָתַתָּה אֶת־הַלְוִיִּם לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו נְתוּנִים נְתוּנִים הָמָּה
11 לֹא מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו תִּפְקֹד וְשָׁמְרוּ
אֶת־כְּהֻנָּתָם וְהָזָר הִקְרַב יוּמָת:

ה.

11 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְאַנִּי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת־
12 הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל־בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי
13 יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם: כִּי לִי כָּל־בְּכוֹר בְּיוֹם הַפְּתִי כָּל־

ב' v. 34 קמץ כז"ק.

Rozdz. 3. Po sprawdzeniu liczby zdalnych do broni Israelitów, następuje obliczenie powołanych do służby Lewitów. Jako starszy wiekiem, i odnośnie do kapłaństwa urzędem, wymieniony tu Ahron przed Mojżeszem, tak jak Ex. 6, 26. Potomkowie Mojżesza należeli do rządu Lewitów, nie właściwych kapłanów. 1 Kron. 23, 14. Sęd. 18, 30.

2. Por. Ex. 6, 23.

3. Por. Ex. 28, 41. Lev. 8, 12. מלא ידים Lev. 7, 37.

4. Lev. 10, 1. 3. Num. 26, 61. Służyli jako pospolici kapłani pod albo przy nim. על פני por. Gen. 11, 28.

gom poraził wszystkich pierworodnych w ziemi Micraim, poświęciłem sobie każde pierworodne w Israelu, tak człowieka jak i bydłę; Moimi niechaj będą“.

14. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi na pustyni Synaj, i rzekł:

15. „Policz synów Lewiego według domów ich rodowych, według rodzin ich; wszystkich płci męskiej od miesiąca i wyżej policz ich“.

16. I policzył ich Mojżesz według słowa Wiekuistego, jak rozkazano.

17. A byli oto synowie Lewiego podług imion ich: Gerson, Kehath i Merary.

18. A oto imiona synów Gerszona według rodzin ich: Libni i Szymei.

19. A synowie Kehatha według rodzin ich: Amram i Ic'har, Chebron i Uzyel.

20. A synowie Merarego podług rodzin ich: Machli i Muszy. Oto rodziny Lewiego według domów swych rodowych.

21. Od Gerszona rodzina Libni i rodzina Szymei: te są rodziny Gerszonidów.

22. Spisowych ich według liczby wszystkich płci męskiej od miesiąca i wyżej — spisowych ich siedm tysięcy pięćset.

23. Rodziny Gerszonidów za przybytkiem obozować będą, ku zachodowi.

24. Naczelnikiem zaś domu rodowego Gerszonidów — Eljasaf, syn Laela.

25. A pod strażą synów Gerszona w przybytku zboru będzie przybytek i namiot; pokrowiec jego i kotara u wnijsćcia do przybytku zboru;

26. I zapony dworca i kotara u wnijsćcia do dworca, otaczającego przybytek i oltarz wokoło, i powrozy ze wszystkiemi urządzeniami ich.

27. A od Kehatha — rodzina Amrama i rodzina Ic'hara i rodzina Chebrona i rodzina Uzyela: oto rodziny Kehatydów.

28. Podług wykazu wszystkich płci męskiej od miesiąca i wyżej — ośm tysięcy sześćset pełniących straż przy świątyni.

29. Rodziny synów Kehatha stawać będą obozem po stronie przybytku, ku południowi;

27. W skład tego rodu wchodzi synowie Mojżesza, stanowiący część rodziny Amrama. Był to ród najliczniejszy, któremu najważniejsze czynności poruczono.

בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הַקֹּדֶשְׁתִּי לִי כָל־בְּכוֹר בְּיִשְׂרָאֵל
מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה לִי יִהְיוּ אֲנִי יְהוָה: פ

14 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי לֵאמֹר: פְּקֹד אֶת־
15 בְּנֵי לְוִי לְוֵי לְבַיִת אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ

16 וְמַעֲלָה תִפְקְדֵם: וַיִּפְקֹד אֹתָם מֹשֶׁה עַל־פִּי יְהוָה
17 כַּאֲשֶׁר צִוָּה: וַיְהִי־אֵלֶּה בְנֵי־לְוִי בְשֵׁמֹתָם גִּרְשׁוֹן וְקַהַת

18 וּמְרָרִי: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גִרְשׁוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבְנֵי
19 וְשִׁמְעִי: וּבְנֵי קַהַת לְמִשְׁפַּחְתָּם עֶמְרָם וַיְצַהֵר חֲבֵרוֹן

20 וְעִזִּיאֵל: וּבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפַּחְתָּם מַחֲלִי וּמוֹשִׁי אֵלֶּה הֵם
21 מִשְׁפַּחַת הַלְוִי לְבַיִת אֲבֹתָם: לְגִרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַלְבְּנִי

22 וּמִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעִי אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֵׁנִי: פְּקֹדֵיהֶם
23 בְּמִסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וְמַעֲלָה פְּקֹדֵיהֶם שִׁבְעַת

24 אֲלָפִים וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת: מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשֵׁנִי אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן
25 יִחַנו יָמָה: וְנִשְׂיָא בֵּית־אֵב לְגִרְשֵׁנִי אֶל־סָף בֵּן־לְאֵל:

26 וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי־גִרְשׁוֹן בְּאֹהֶל מוֹעֵד הַמִּשְׁכָּן וְהָאֹהֶל מִכְסֵּהוּ
27 וּמִסְדָּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְקַלְעֵי הַחֲצַר וְאֶת־מִסְדָּ פֶתַח

הַחֲצַר אֲשֶׁר עַל־הַמִּשְׁכָּן וְעַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב וְאֶת מִיתְרָיו
28 לְכָל עֲבֹדָתוֹ: ס וְלַקַּהַת מִשְׁפַּחַת הָעֶמְרָמִי וּמִשְׁפַּחַת

הַיְצַהֲרִי וּמִשְׁפַּחַת הַחֲבֵרוֹנִי וּמִשְׁפַּחַת הָעִזִּיאֵלִי אֵלֶּה הֵם
29 מִשְׁפַּחַת הַקַּהַתִּי: בְּמִסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וְמַעֲלָה

שְׁמֹנֶת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁמָרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ:
30 מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־קַהַת יִחַנו עַל יַרְדֵּן הַמִּשְׁכָּן תִּימְנָה: וְנִשְׂיָא

15. ponieważ Lewici zastępowali pierworodnych, będących po ukończeniu miesiąca już własnością Boga, por. w. 40. 43. i 18. 16.

17. Od wymienionych tu zgodnie z Gen. 46, 11. Ex. 6, 16-19. trzech synów Lewiego biorą trzy rody Lewitów odrębne swoje nazwy.

25. Do funkcj Lewitów należy nadzór, konserwacja i transport wymienionych tu składowych części przybytku, por. Ex. 26, 1. 7. 14.

36. Por. w. 36. lecz podług 4, 25. opony.

26. Por. Ex. 27, 9. 16; 35, 17. 18; 39, 40. Część lin nieśli Merarydzi, 4, 32.

30. Naczelnikiem zaś rodowego domu rodzin Kehathla -- Elicafan, syn Uzyela.

31. A pod strażą ich — arka i stół i świecznik i ołtarze i naczynia święte, które służyć będą, i zasłona i całe urządzenie jej.

32. Naczelnikiem zaś nad naczelnikami Lewitów — Elazar, syn Ahrona, kapłana, ma on nadzór nad pełniącymi straż przy świątyni.

33. Od Merarego — rodzina Machlidów i rodzina Muszydów: oto rodziny Merarego.

34. A spisowych ich według liczby wszystkich płci męskiej od miesiąca i wyżej — sześć tysięcy dwieście.

35. Naczelnikiem zaś rodowego domu rodzin Merarego — Curiel, syn Abichaila; u boku przybytku stawać będą obozem, ku północy.

36. A pod nadzorem i strażą synów Merarego: bale przybytku i wrzeciądze, i słupy, i podslupia i wszystkie przybory jego, i całe urządzenie jego;

37. I słupy dworca wokoło, i podslupia ich, i kolki i powrozy ich.

38. Obozującymi zaś z przedniej strony przybytku, przed przybytkiem zboru, ku wschodowi, będą Mojżesz i Ahron i synowie jego; trzymać im straż przy świątyni dla ochrania synów Izraela, albowiem postronny, któryby przystąpił, śmierć poniesie.

39. Wszystkich spisowych Lewitów, których zliczył Mojżesz i Ahron z rozkazu Wiekuistego według rodzin ich, wszystkich płci męskiej od miesiąca i wyżej — dwadzieścia dwa tysiące.

40. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Oblicz wszystkich pierworodnych płci męskiej z synów Izraela od miesiąca i wyżej i sporządź wykaz imion ich.

41. I przyjmiesz Lewitów dla Mnie, Wiekuistego, miasto wszystkich pierworodnych z synów Izraela; bydło zaś Lewitów miasto wszelkiego pierworodnego w bydlesynów Izraela.

42. I obliczył Mojżesz jako mu rozkazał Wiekuisty wszystkich pierworodnych między synami Izraela.

ww — Wedle Tal. Bechor. 5. opuszczono trzystu Lewitów pierworodnych, którzy dla wykupu innych pierworodnych służyć nie mogli. Na zarzut że liczba 300 jest w stosunku do 22000 lewitów za małą — na 603,550 Izraelitów przypadło bowiem 22273 pierworodnych, odpowiadają niektórzy, że mowa tu tylko o pierworodnych w ostatnim roku po wydaném rozporządzeniu Ex. 13, 2. zrodzonych, wpośród których i znaczna część dziewcząt być mogła.

31 בֵּית־אֹב לְמִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי אֶל־יִצְפָן בֶּן־עֲזִיָּאֵל: וּמִשְׁמֵרֵתָם הָאָרֶץ וְהַשְּׁלֶחֶן וְהַמִּנְרָה וְהַמִּזְבֵּחַת וְכָל־יְקָדֵשׁ אֲשֶׁר יִשְׁרְתוּ בָּהֶם וְהַמִּסְךָ וְכָל־עֲבֹדָתוֹ: וְנָשִׂיא נְשִׂאֵי הַלְוִי אֲלֵעֹזֶר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן פִּקְדַת שְׁמֵרֵי מִשְׁמֵרֵת הַקְּדֹשׁ: 32 לְמֵרֵי מִשְׁפַּחַת הַמַּחֲלִי וּמִשְׁפַּחַת הַמוֹשִׁי אֵלֶּה הֵם 33 מִשְׁפַּחַת מֵרָרִי: וּפְקֻדֵיהֶם בְּמִסְפָּר כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ 34 וּמַעֲלָה שֵׁשֶׁת אֲלָפִים וּמֵאָתַיִם: וְנָשִׂיא בֵּית־אֹב לְמִשְׁפַּחַת מֵרָרִי צְוּרִיאֵל בֶּן־אֲבִיחַיִל עַל־יַד הַמִּשְׁכָּן יַחְנוּ צִפְנָה: 35 וּפְקֻדַת מִשְׁמֵרֵת בְּנֵי מֵרָרִי קָרְשִׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחֵיו 36 וְעַמְרִיו וְאֲדֹנָיו וְכָל־כְּלָיו וְכָל־עֲבֹדָתוֹ: וְעַמְרֵי הַחֹצֵר 37 סָבִיב וְאֲדֹנֵיהֶם וַיְתַדְתֶּם וּמִיתְרֵיהֶם: וְהַחֲנִים לְפָנֵי הַמִּשְׁכָּן 38 קָדְמָה לְפָנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד וּמִזְרְחָה מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן וּבְנֵי שְׁמֵרַיִם מִשְׁמֵרֵת הַמִּקְדָּשׁ לְמִשְׁמֵרֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהַזֶּר 39 הַקָּרֵב יוֹמֵת: כָּל־פְּקוּדֵי הַלְוִיִּם אֲשֶׁר פָּקַד מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן עַל־פִּי יְהוָה לְמִשְׁפַּחְתָּם כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה 40 שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אָלֶף: ׀ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פָּקַד כָּל־בְּכֹר זָכָר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעֲלָה וְשֵׂא אֵת 41 מִסְפָּר שְׁמֹתָם: וְלָקַחְתָּ אֶת־הַלְוִיִּם לִי אֲנִי יְהוָה תַּחַת כָּל־בְּכֹר בְּבֵהֶמַּת יִשְׂרָאֵל וְאֵת בְּהֵמַת הַלְוִיִּם תַּחַת כָּל־בְּכֹר 42 בְּבֵהֶמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּפְקַד מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה

v. 39. נקוד על ואהרן.

31. בית אוב zam. פרכת המסך zasłona przed przenaświętższem.

32. Szefem trzech naczelników lewickich wymienionych w w. 24. 30. i 35.

37. Bale, wrzeciądze, słupy i inne ciężkie przedmioty transportowano na wozach, por. 7, 8.

39. Oznaczony kropkami wyraz Ahron jest w tekście Sam., Peszyto i w niekt. manuskryptach hebr. bezzasadnie opuszczony, por. 4, 24. 37. 41. 45. i 46. Cyfra 22,000 powtórzona w w. 46. jest wobec trzech przytoczonych pojedynczo liczb 7500 + 8600 + 6200 o 300 głów za małą. Może zatem być, że w w. 28. należy czytać של zam.

43. A było wszystkich pierworodnych płci męskiej, według wykazu imiennego, od miesiąca i wyżej, spisowych ich: dwadzieścia dwa tysiące dwieście siedmdziesiąt i trzy.

44. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

45. „Przyjm Lewitów miasto wszystkich pierworodnych z synów Israela, a bydło Lewitów — miasto bydła ich, — a niechaj będą Moimi Lewici, — Jam Wiekuisty.

46. A jako okup owych dwustu siedmdziesięciu trzech, zbywających nad liczbę Lewitów, z pierworodnych synów Israela, —

47. Weźmiesz po pięć szekli za głowę, wedle szekla uświęconego weźmiesz, po dwadzieścia ger w szeklu,

48. I oddasz te pieniądze Ahronowi i synom jego, jako okup zbywających nad liczbę ich.“

49. I tak wziął Mojżesz pieniądze okupu od zbywających nad liczbę okupionych przez Lewitów;

50. Od pierworodnych synów Israela wziął pieniędzy tych: tysiąc trzysta sześćdziesiąt i pięć szekli, według szekla uświęconego.

51. I oddał Mojżesz te pieniądze okupu Ahronowi i synom jego, na wyrzeczenie Wiekuistego, jako rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi.

ROZDZIAŁ IV.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi i Ahronowi, i rzekł:

2. „Zebrać poczet synów Kehatha z pomiędzy synów Lewiego według rodzin ich, według domów ich rodowych.

3. Od trzydziestu lat i wyżej do pięćdziesięciu lat, wszystkich zdolnych wstąpić do służby, aby pełnili posługę w przybytku zboru.

4. Oto przedmiot służby synów Kehatha w przybytku zboru: świętość świętości.

5. I wejdzie Ahron i synowie jego, gdy będzie miał ruszyć obóz i zdejmą zaponę zasłaniającą i okryją nią arkę świadectwa;

ze względu na ważność poruczonych mu funkcij zajmuje ród Kehata z którego Mojżesz i Ahron pochodzili.

2. *נשא* inf. absol. zam. *נשא השאו* por. 1, 2. 49. Ex. 30, 12.

4. Świętość świętości, mianowicie arka, stół, świecznik, ołtarze, zasłona przed przenaświętstem i należące do tego naczynia i sprzęty, por. 3, 31. Ponieważ są to rzeczy, których się Lewitom bezpośrednio dotykać nie wolno, podany tu jest sposób pokrycia ich i opakowania przez kapłanów, aby je Lewici transportować mogli.

43 אֶתְּוֹ אֶת־כָּל־בְּכוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְהִי כָל־בְּכוֹר זָכָר
בְּמִסְפַּר שְׁמֹת מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעְלָה לִפְקֻדֵיהֶם שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים
אַלֶּף שְׁלֹשָׁה וּשְׁבַעִים וּמֵאָתַיִם: פ

44 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַח אֶת־הַלְוִיִּים תַּחַת כָּל־
45 בְּכוֹר בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־בְּהֵמַת הַלְוִיִּים תַּחַת בְּהֵמַתָּם

46 וְהַיּוֹלֵי הַלְוִיִּים אֲנִי יְהוָה: וְאֵת פְּדוּיֵי הַשְּׁלֹשָׁה וְהַשְּׁבַעִים
47 וְהַמֵּאָתַיִם הָעֶדְפִים עַל־הַלְוִיִּים מִבְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְלִקְחַתָּ

48 חֲמִשָּׁת חֲמִשָּׁת שֶׁקֶלִים לְגִלְגֵּלֶת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ תִּקַּח
עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל: וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו פְּדוּיֵי

49 הָעֶדְפִים בָּהֶם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת כֶּסֶף הַפְּדוּיִם מֵאֵת

50 הָעֶדְפִים עַל פְּדוּיֵי הַלְוִיִּים: מֵאֵת בְּכוֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָקַח

אֶת־הַכֶּסֶף חֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְאַלֶּף בְּשֶׁקֶל

הַקֹּדֶשׁ: וַיִּתֵּן מֹשֶׁה אֶת־כֶּסֶף הַפְּדוּיִם לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו עַל־

51 פִּי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ

ד.

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: נָשֵׂא אֶת־רֹאשׁ

2 בְּנֵי קֵהַת מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם: מִבֶּן

3 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל־כֹּא לַעֲבֹד

4 לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: זֹאת עֲבֹדַת בְּנֵי־קֵהַת

5 בְּאֹהֶל מוֹעֵד קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים: וְכֹא אַהֲרֹן וּבָנָיו בְּנִסְעֵ

הַמַּחֲנֶה וְהוֹרְדוּ אֶת פְּרֻכַת הַמָּסַךְ וְכִסְוֵיָהּ אֶת אֹרֶן

ג' 47 v. קמץ בויק. 51 v. חסר ו'.

46. pl. pieniądze okupne. Wedle Kim. jest פדויי st. constr. rzeczownika פדויי zam. פדויי albo פדויים.

47. Kwota 5-ciu szekli odpowiada ustanowionemu okupowi za dzieci, Lev. 27, 6. co stwierdza przypuszczenie, że mowa tu tylko o pierworodnych przyszłych na świat w pierwszym roku po wyjściu z Egiptu. — por. w. 39.

Rozd. 4. 1. Powtórny spis Lewitów w wieku od 30—50. lat, celem powołania ich do czynnej służby w przybytku. Pierwsze miejsce

6. I włożą na nią pokrowiec ze skóry borsuczej i rozciągną oponę całą z błękitu z wierzchu i założą drażki jej.

7. A też na stół wystawny rozłożą oponę z błękitu i położą na nim misy i kadzielnice i dzbany i czasze do nalewania, a chleb jego ustawiczny powinien być na nim.

8. I rozciągną nad tém oponę karmazynową a przykryją ją pokrowcem ze skóry borsuczej i założą drażki jego;

9. Wezma też oponę błękitną i nakryją świecznik dla oświetlania i lampy jego, i szczypczyki i popielniczki i wszystkie też naczynia jego do oleju, których używają przy nim;

10. I włożą go i wszystkie przybory jego w pokrowiec ze skóry borsuczej i położą na nosze.

11. Na ołtarz też złoty rozciągną oponę z błękitu i nakryją go pokrowcem ze skóry borsuczej, i założą drażki jego;

12. I wezma wszystkie przybory służbowe, któremi posługują się w świątyni i włożą w oponę z błękitu i nakryją je pokrowcem ze skóry borsuczej i położą na nosze;

13. I oczyszcza ofiarnicę z popiołu i rozciągną na niej oponę purpurową;

14. I włożą na nią wszystkie przybory jej, któremi posługują się przy niej, — węglarki i widelki i łopatki i kropielnice, — wszystkie przybory ofiarnicy i rozciągną na niej pokrowiec ze skóry borsuczej i założą drażki jej;

15. A gdy dopełni Ahron i synowie jego okrycia świątyni i wszystkich przyborów świątyni przy wyruszeniu obozu, wtedy przystąpią synowie Kehatha, aby nieść; lecz nie będą dotykali się świątyni, aby nie pomarli. Oto brzemię synów Kehatha przy przybytku zboru.

16. A pod nadzorem Elazara, syna Ahrona, kapłana — olej do oświetlania i kadzidło wonne i śniedna ofiara ustawiczna, i olej namaszczenia: nadzór całego przybytku i wszystkiego co w nim, świątyni i przyborów jej.

12. Mianowicie naczynie do kadzenia.

13. Ołtarz całopaleń Ex. 27, 1. 3. O umywalni i podstawie jej Ex. 30, 18. nie ma wzmianki, prawdopodobnie uważano ją za naczynie mniej święte.

15. O podobnym pomorzu por. 1. Sam. 6. i 2 Sam. 6.

16. Atrybucją Elazara było dostarczanie pomienionych tu przedmiotów, por. Ex. 27, 20; 30, 34; 29, 38; 30, 23. a nadto czuwanie nad całą służbą Kehatydów, por. w. 38, 33.

6 הערת: ונתנו עליו כסוי עור תחש ופרשו בגדר כליל
7 תכלת מלמעלה ושמו בדיו: ועל שלחן הפנים יפרשו
בגד תכלת ונתנו עליו את הקערת ואת הכפת ואת
המנקית ואת קשות הנסוד ולחם התמיד עליו יהיה:
8 ופרשו עליהם בגד תולעת שני וכסו אתו במכסה עור
9 תחש ושמו את בדיו: ולקחו בגד תכלת וכסו את
מנרת המאור ואת נרתיה ואת מלקחיה ואת מחתתיה
10 ואת כל כלי שמנה אשר ישרתו לה בהם: ונתנו אתה
ואת כל כליה אל מכסה עור תחש ונתנו על המוט:
11 ועל מזבח הזהב יפרשו בגד תכלת וכסו אתו במכסה
12 עור תחש ושמו את בדיו: ולקחו את כל כלי השרת
אשר ישרתו בהם בקדש ונתנו אל בגד תכלת וכסו
13 אותם במכסה עור תחש ונתנו על המוט: ודשנו את
14 המזבח ופרשו עליו בגד ארגמן: ונתנו עליו את כל
כלי אשר ישרתו עליו בהם את המחפת את המזלגת
ואת היעים ואת המזרקת כל כלי המזבח ופרשו עליו
15 כסוי עור תחש ושמו בדיו: וכלה אהרן ובניו לכפת
את הקדש ואת כל כלי הקדש בנסע המחנה ואחריו
יבאו בני קהת לשאת ולא יגעו אל הקדש ומתו אלה
16 משא בני קהת באהל מועד: ופקדת אלעזר בין
אהרן הבהן שמן המאור וקמרת הסמים ומנחת התמיד
ושמן המשחה פקדת כל המשכן וכל אשר בו בקדש
ובכליו:

6. Arkę i stół pokrywano trzema, inne sprzęty tylko dwoma pokrowcami. תחש por. Ex. 25, 5. כליל 28, 31. מנרת 26, 31. Założy wyjęte przed opakowaniem drażki, które wedle Ex. 25, 15. ciągle w pierścieniach arki tkwiły.

7. Por. Ex. 25, 29.

9. O świeczniku i wymienionych tu naczyniach, por. Ex. 25, 38; 35, 14.

11. Por. Ex. 39, 38; 40, 5. 26.

17. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi i Ahronowi, i rzekł:
 18. „Nie podcinajcie szerepu rodziu Kehathla z pośród Lewitów;
 19. A oto co uczynić wam dla nich, aby żyli a nie wymierali, gdy przystępować będą do przenaświętszego: Ahron i synowie jego niechaj przyjdą i ustanowią ich, — każdego przy służbie swojej i przy brzemieniu swoim;
 20. Ale niechaj nie przyjdą, by przypatrywać się rozbiórcze świątyni, aby nie pomarli.”
 21. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:
 22. „Zebrać też i poczet synów Gerszona według domów ich rodowych, według rodzin ich.
 23. Od wieku lat trzydziestu i wyżej do pięćdziesięciu lat, policzysz ich, wszystkich wstępujących w szeregi dla pełnienia posług w przybytku zboru.
 24. Oto służba rodzin Gerszonidów przy robocie i przy noszeniu:
 25. Nosić im opony przybytku i przybytek zboru, pokrowiec jego i pokrowiec borsuczy, będący na nim na wierzchu i kotarę wnijsia do przybytku zboru.
 26. I zapyony dworca i kotarę wnijsia do bramy dworca, otaczającego przybytek i oltarz w okolo, i powrozy ich i wszystkie przybory ich służbowe; a wszystko, co należy przy nich zrobić, niechaj oni czynią.
 27. Według rozkazu Ahrona i synów jego odbywać się będzie wszelka służba synów Gerszona, zarówno każde brzemie jak i każda robota ich; a ustanowicie nad nimi straż przy wszystkich ich brzemionach.
 28. Oto służba rodzin synów Gerszona przy przybytku zboru; nadzór zaś nad nimi — w ręku Ithamara, syna Ahrona, kapłana.
 29. Synów też Merarego, według rodzin ich, według domów ich rodowych policzysz, —
 30. Od wieku lat trzydziestu i wyżej, do pięćdziesięciu lat policzysz ich, wszystkich wstępujących w szeregi dla pełnienia posług w przybytku zboru.

świętyni im nie wolno. כבלע gdy się psuje, rozbiiera. *Targ. Pesz. Vulg.* gdy się zasłania, przykrywa. Inni jak Ij. 7, 19. ער בלעי ריק aby na rzeczy święte nawet przez chwilę nie spoglądali.

27. Wskażecie każdemu przedmioty, nad którymi czuwać i które nieść powinien. כמשמרת zam. לְמִשְׁמֶרֶת. Inni: i naznaczycie nad nimi straż przy wszystkich ich brzemionach.

28. Itamar będzie nadzorcą Merarydów, jak Elazar Kehatydów por. w. 16.

- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: אֶל-תִּכְרִיתוּ 17
 אֶת-שֵׁבֶט מִשְׁפַּחַת הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם: וְזֹאת וְעִשׂוּ 18
 לָהֶם וְחִיו וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתֶּם אֶת-קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים אֲהַרֹן 19
 וּבְנָיו יָבֹאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל-עֲבֹדָתוֹ וְאֶל-מִשְׁאֵוֹ: 20
 וְלֹא-יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבָלַע אֶת-הַקֹּדֶשׁ וּמָתוּ:

פ פ פ לה

- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: נָשֵׂא אֶת-רֹאשׁ בְּנֵי גִרְשׁוֹן 21
 גַּם-הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחָתָם: מִבְּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה 22
 וְמֵעֵלָה עַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקַד אוֹתָם כָּל-הַבָּא לַצֵּבָא 23
 צֵבָא לַעֲבֹד עֲבֹדָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת 24
 הַגִּרְשֹׁנִי לַעֲבֹד וּלְמִשְׁאֵא: וְנִשְׂאוּ אֶת-רִיעֵת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת- 25
 אֹהֶל מוֹעֵד מִבְּסֻהוֹ וּמִכֶּסֶה הַתְּחָשׁ אֲשֶׁר-עָלָיו מִלְּמַעְלָה 26
 וְאֶת-מִסְךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאֶת קַלְעֵי הַחֲצֵר וְאֶת-מִסְךְ 27
 פֶּתַח: שַׁעַר הַחֲצֵר אֲשֶׁר עַל-הַמִּשְׁכָּן וְעַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב 28
 וְאֶת מִיתְרֵיהֶם וְאֶת-כָּל-כְּלֵי עֲבֹדָתָם וְאֶת כָּל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה 29
 לָהֶם וְעֲבָדוּ: עַל-פִּי אֲהֲרֹן וּבְנָיו תִּהְיֶה כָּל-עֲבֹדַת בְּנֵי 30
 הַגִּרְשֹׁנִי לְכָל-מִשְׁאֵם וְלִכְלֵל עֲבֹדָתָם וּפְקֻדָתָם עֲלֵהֶם 27
 בְּמִשְׁמֶרֶת אֶת כָּל-מִשְׁאֵם: זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת בְּנֵי 28
 הַגִּרְשֹׁנִי בְּאֹהֶל מוֹעֵד וּמִשְׁמֶרֶתָם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן-אַהֲרֹן 29
 הַכֹּהֵן: ס בְּנֵי מִרְרֵי לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית-אֲבֹתָם תִּפְקַד 30
 אֹתָם: מִבְּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְמֵעֵלָה וְעַד בֶּן-חֲמִשִּׁים שָׁנָה
 תִּפְקְדֶם כָּל-הַבָּא לַעֲבֹד אֶת-עֲבֹדַת אֹהֶל מוֹעֵד:

18. Powtórzenie napomnienia wypowiedzianego w w. 15. Pamiętajcie, aby się Kehatydzi w niebezpiecznej służbie swojej na niechybłą zagładę nie narażali.

19. Po przepisaniu w w. 5-14. zawinięciu i opakowaniu do transportu przygotowanych sprzętów świętych, ustawią kapłani każdego Kehatydę przy przedmiocie, który ramieniu i pieczy jego powierzonym będzie.

20. Nie tylko rzeczy się dotykać, ale i przypatrywać się rozbiórcze

31. A oto wydział brzemion ich przy całej służbie ich przy przybytku zboru: bale przybytku, wrzeczadze jego, i słupy, i podslupia jego.

32. I słupy dworca w około, i podslupia ich, i kolki, i powrozy, i wszystkie przybory ich, ze wszystkiém co do służby należy; imiennie zaś policzycie przybory wydziału brzemion ich.

33. Oto powinność rodzin synów Merarego w całej służbie ich przy przybytku zboru, — pod nadzorem Ithamara, syna Ahrona, kapłana.

34. Policzyli tedy Mojżesz i Ahron i naczelnicy zboru synów Kehatha według rodzin ich, według domów ich rodowych.

35. Od wieku lat trzydziestu i wyżej, do pięćdziesięciu lat, wszystkich wstępujących w szeregi dla pełnienia posług w przybytku zboru.

36. A było spisowych ich, według rodzin ich: dwa tysiące siedmset pięćdziesiąt.

37. Oto spisowi rodów Kehatha, — wszyscy pełniący służbę przy przybytku zboru, których obliczył Mojżesz i Ahron z rozkazu Wiekuistego przez Mojżesza.

38. A spisowi synów Gerszona, według rodzin ich i według domów ich rodowych, —

39. Od wieku lat trzydziestu i wyżej, do pięćdziesięciu lat, wszyscy wstępujący w szeregi, dla pełnienia posług w przybytku zboru;

40. A było spisowych tych, według rodzin ich, według domów ich rodowych; dwa tysiące sześćset trzydzieści.

41. Oto spisowi rodzin synów Gerszona, wszyscy pełniący służbę przy przybytku zboru, których policzył Mojżesz i Ahron z rozkazu Wiekuistego.

42. A spisowi synów Merarego, według rodzin ich, według domów ich rodowych, —

43. Od wieku lat trzydziestu i wyżej, do pięćdziesięciu lat, wszyscy wstępujący w szeregi, dla pełnienia posług w przybytku zboru —

44. A było spisowych tych, według rodzin ich trzy tysiące dwieście.

45. Oto spisowi rodzin synów Merarego, których policzył Mojżesz i Ahron, z rozkazu Wiekuistego przez Mojżesza.

46. Wszystkich spisowych, których policzył Mojżesz i Ahron i naczelnicy Israela z Lewitów, według rodzin ich, i według domów ich rodowych, —

47. Od wieku lat trzydziestu i wyżej, do pięćdziesięciu

47. Wedle danych statystycznych dochodzi do lat 30-tu 46% do lat 50-ciu 36% ludności, a zatem zgodnie z podanym tu stosunkiem 8580 do 22,000.

31 וזאת משמרת משאם לכל עבדתם באהל מועד קרשי
32 המשכן ובריהיו ועמודיו ואדניו: ועמודי החצר סביב
ואדניהם ויתרתם ומיתריהם לכל פליהם ולכל עבדתם
33 ובשמת תפקדו את כלי משמרת משאם: זאת עבדת
משפחת בני מררי לכל עבדתם באהל מועד ביד איתמר
34 בן אהרן הכהן: ויפקד משה ואהרן ונשיאי העדה את
35 בני הקהתי למשפחתם ולבית אבתם: מבן שלשים
שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לצבא
36 לעבדה באהל מועד: ויהיו פקדיהם למשפחתם אלפים
37 שבע מאות וחמשים: אלה פקודי משפחת הקהתי כל
העבד באהל מועד אשר פקד משה ואהרן על פי יהוה
38 ביד משה: ופקודי בני גרשון למשפחותם ולבית
39 אבתם: מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים
40 שנה כל הבא לצבא לעבדה באהל מועד: ויהיו
פקדיהם למשפחתם לבית אבתם אלפים ושש מאות
41 ושלשים: אלה פקודי משפחת בני גרשון כל העבד
באהל מועד אשר פקד משה ואהרן על פי יהוה:
42 ופקודי משפחת בני מררי למשפחתם לבית אבתם:
43 מבן שלשים שנה ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא
44 לצבא לעבדה באהל מועד: ויהיו פקדיהם למשפחתם
45 שלשת אלפים ומאתים: אלה פקודי משפחת בני
46 מררי אשר פקד משה ואהרן על פי יהוה ביד משה: כל
הפקדים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל את
47 הלויים למשפחתם ולבית אבתם: מבן שלשים שנה
ומעלה ועד בן חמשים שנה כל הבא לעבד עבדת

32. Imiennie, dokładnie ile bali, słupów itd. i jakie mianowicie.

37. על כן טעם כן אשר צוה 3, 16. 51. por. w. 45. 9, 23; 10, 13.

lat, wszystkich zdolnych przystąpić do wykonywania robót i podejmowania brzemion przy przybytku zboru, —

48. Spisowych tych było ośm tysięcy pięćset ośmdziesiąt.

49. Według rozkazu Wiekuistego przez Mojżesza ustanowił on ich — każdego przy służbie swojej i przy brzemieniu swoim, a przeznaczenia dla nich, — jak rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi.

ROZDZIAŁ V.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

2. „Rozkażesz synom Israela, aby usunęli z obozu wszystkich trędowatych, i wszystkich cierpiących na upławy, i wszystkich, którzy się zanieczyścili przy umartym.

3. Zarówno mężczyzn jak i niewiasty usuniecie, po za obóz usuniecie ich, aby nie zanieczyszczali obozów swoich, w pośród których Ja przebywam“.

4. I uczynili tak synowie Israela i usunęli ich po za obóz; jako powiedział Wiekuisty Mojżeszowi, tak uczynili synowie Israela.

5. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

6. „Powiedz synom Israela: jeżeliby mężczyzna albo niewiasta popełnili jakikolwiek grzech przeciw człowiekowi, dopuściwszy się tém występku przeciw Wiekuistemu, — a winną by była dusza ona, —

7. Niechaj tedy wypowiadają się z grzechu swojego, którego się dopuścili, i zwrócą krzywdę w całości, a piątą część dołożą nadto i oddadzą temu, przeciw któremu zawinili.

8. Gdyby zaś nie miał ów człowiek bliższego krewnego, któremuby krzywdę wynagrodzić było można; wtedy krzywda wynagrodzona należy do Wiekuistego, — do kapłana, — oprócz barana odpuszczenia, przez który mu odpuszczoném będzie.

9. Wszelka też danina, ze wszystkich świętych darów synów Israela, które składają przez kapłana, do niego należy.

świętą albo prywatną naruszył i bezpośrednio albo pośrednio Bogu zawinił. *ואשמה* Lev. 4, 13; 5, 2. *Dill.*

7. *והתורו* Lev. 5, 5. *אשמו* tu nie jak Lev. 5, 6. ofiara pokutna, lecz przedmiot sprzeniewierzenia, krzywda. *כראשו* Lev. 5, 24. Wedle niekt. przedewszystkiem.

8. *נאל* Lev. 25, 25. *לה' לכהן* Lev. 23, 20. Baran ten, Lev. 5, 15. należy do pełniącego służbę kapłana, Lev. 7, 7. *יכפר* odnosi się wyraźnie do słów Lev. 5, 26.

9. *תרומה* tu każdy dar, Lev. 7, 32. Do niego wyłącznie, tak że się z innymi dzielić nie potrzebuje.

עֲבֹדָה וְעִבְדַת מִשָּׂא בְּאֶהָל מוֹעֵד: וַיְהִי פְקֻדֵיהֶם שְׁמֹנֶת

אַלְפִים וַחֲמִשׁ מֵאוֹת וּשְׁמֹנִים: עַל־פִּי יְהוָה פָּקַד אֹתָם

בְּיַד־מֹשֶׁה אִישׁ אִישׁ עַל־עֲבֹדָתוֹ וְעַל־מִשָּׂאוֹ וּפְקֻדָּיו

אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ

ה.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וַיִּשְׁלְחוּ מִן־הַמַּחֲנֶה כָּל־צָרוּעַ וְכָל־זֹב וְכָל־טָמֵא לְנֶפֶשׁ:

מִזְכֹּר עַד־נִקְבָה תִּשְׁלְחוּ אֶל־מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה תִּשְׁלְחוּם וְלֹא

יִשְׁמְאוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָם: וַיַּעֲשׂוּ־כֵן

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלְחוּ אֹתָם אֶל־מַחֲוִיץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר

דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרֵה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ

אוֹ־אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל־חַטָּאת הָאֵדָם לְמַעַל מַעַל בְּיְהוָה

וְאִשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא: וְהִתְוַדּוּ אֶת־חַטָּאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ

וְהָשִׁיב אֶת־אֲשָׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְחִמִּישְׁתּוֹ יִסַּף עָלָיו וְנָתַן לְאִשֶּׁר

אִשָּׁם לּוֹ: וְאִם־אֵין לְאִישׁ גֹּאֵל לְהָשִׁיב הָאֲשָׁם אֵלָיו הָאֲשָׁם

הַמוֹשֵׁב לִיהוָה לִכְהֵן מִלִּבְדֵּי אֵיל הַכִּפָּרִים אֲשֶׁר יִכְפֹּר־

בּוֹ עָלָיו: וְכָל־תְּרוּמָה לְכָל־קֹדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־

ר' 49 v. סבירין כאשר.

49. Podmiotem słowa *פקד* zdaje się być Mojżesz — *ומקרו* odnosi się do *איש איש* poruczone każdemu stanowisko i zadanie. Iuni biorą *פקד* nieosobiście — ustanowiono ich i tak też spisano ich.

Rozd. 5. 2. *צרוע* por. Lev. 13, 46. *זב* Lev. 15, 2; 19, 25. *טמא לנפש* Lev. 22, 4. O wydalaniu ostatnich dwóch kategorii nieczystych niema w przytoczonych przepisach wzmianki, co tłumaczy się tēni, że przepisy owe są natury ogólnej, gdy tu mowa wyłącznie o zachowaniu się w obozie. Tal. Pesachim 67. tłumaczy niezgodność tę inaczej.

6. Po ustanowieniu czystości zewnętrznej w obozie, następuje przepis o czystości wewnętrznej, mianowicie o przestrzeganiu uczciwości i sumiennosci. Podstawą rozporządzenia jest prawo podane Lev. 5, 14—26. z tą różnicą, że określony tu jest wypadek, gdyby pokrzywdzony i żaden z jego spadkobierców już nie żył. *בה'* gdyby własność

10. A co przez kogokolwiek poświęcone zostało, do niego należy; któremu kapłanowi je daje, do tego należy.“

11. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

12. „Powiedz synom Izraela a objaśnij im: „jeżeliby czyjakolwiek żona wykroczyła i dopuściła się wiarołomstwa względem niego, —

13. A złączyłby się z nią mężczyzna, obcując z nią, a byłoby to utajone przed oczyma męża jej, — ponieważ ukrywała się, gdy się zbezczeszczyła, — a świadka by nie było przeciw niej, a nie została schwytana;

14. A przypadłby nań duch zazdrości i podejrzewałby żonę swoją, któraby zbezczeszczoną była; albo przypadłby nań duch zazdrości i podejrzewałby żonę swoją, któraby zbezczeszczoną nie była:

15. Zaprowadzi wtedy mąż ów żonę swą do kapłana i przyniesie zarazem w ofierze za nią dziesiątą część efy mąki jęczmiennej, — nie wylewając wszakże oliwy na nią, ani położywszy na nią kadzidła, albowiem śniedna ofiara to zazdrości, śniedna ofiara pamięci, przypominająca winę. —

16. Przywiedzie ją zaś kapłan i postawi przed oblicze Wiekuistego.

17. I nabierze kapłan wody poświęconej w naczynie gliniane, i nieco prochu znajdującego się na toku przybytku weźmie kapłan i wsypie do tej wody.

18. I postawi kapłan niewiastę przed oblicze Wiekuistego, i rozpuści włosy na głowie niewiasty, i poda w ręce jej śniedną ofiarę pamięci, ową śniedną ofiarę zazdrości; w rękę zaś kapłana będzie woda goryczy, kłątwy.

19. I zakłnie ją kapłan i rzeknie do niewiasty: jeżeli

kategorii najniższej, bo nie szło tu o uproszenie łaski Bożej a tylko wezwanie Jego sądu. קנאה pl. w for. צדקות wybuchy zazdrości.

16. Słowo kobietę, nie jak *Vulg.* ofiarę, co powtórzone w w. 18. słowo והעמיר stwierdza. והקריב stosować się może i do osób, por. 8, 9.

17. Wody poświęconej, wedle *Onk.* i *Sota* 2, 2. zaczerpniętej z umywalni בור. W naczyniu glinianém prawdop. dlatego, że je następnie rozbić należało. Proch był symbolem poniżenia i przekleństwa, *Gen.* 3, 14.

18. לפני ה' na dworcu przybytku. Rozpuści jej włosy, ponieważ stoi tu jako oskarżona w smutku i żałobie. מרים rzeczownik por. w. 24. syn. wyrazu מאררים ze względu na gorzkie, nieszczęsne skutki, które sprowadza, nie dlatego, aby sama woda była gorzką.

19. Właściwe zakłęcie następuje dopiero w w. 21. טמאה tyle co וינו מתחת אלהים jako podległa mężowi żona por. *Iloz.* 4, 12. ונתן תחת *Ez.* 23, 5. כמי od skutków tej wody, por. *נקה משבעתי* *Gen.* 24, 8.

10 יקריבו לפהן לו יהיה: ואיש את־קדשיו לו יהיו איש אשר־יתן לפהן לו יהיה: פ

11 וידבר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל

12 ואמרת אלהם איש איש כִּי־תשמה אשתו ומעלה בו מעל: ושכב איש אתה שכבת־זרע ונעלם מעיני אישה

13 ונסתרה והיא נטמאה ועד אין פה והוא לא נתפשה:

14 ועבר עליו רוח־קנאה וקנא את־אשתו והוא נטמאה או־

15 עבר עליו רוח־קנאה וקנא את־אשתו והיא לא נטמאה:

16 והביא האיש את־אשתו אל־הפהן והביא את־קרבנה עליה עשירת האיפה קמח שערים לא־יעק עליו שמן

17 ולא־יתן עליו לבנה כִּי־מנחת קנאת הוא מנחת זכרון מזכרת עון: והקריב אתה הפהן והעמדה לפני יהוה:

18 ולקח הפהן מים קדשים בכלי־חרש ומן־העפר אשר יהיה בקרקע המשכן יקח הפהן ונתן אל־המים: והעמיד

19 הפהן את־האשה לפני יהוה ופרע את־ראש האשה ונתן על־כפיה את מנחת הזכרון מנחת קנאת הוא וכִּי־הפהן יהיו מי המרים המא־ררים: והשביע אתה הפהן ואמר

10. Dost. i każdego — por. *Gen.* 9, 5. jego dary święte — do kapłana należą. Inni dopełniają אשר יקריב albo המקריב: ten który składa ofiary poświęcone, ten niemi rozporządza, któremu mianowicie kapłanowi je ehee oddać.

12. Celem ukrócenia tajemnej rozpusty kobiet, a zarazem obrony ich przed zapalczywą zazdrością mężów, usankejonował Mozaizm rozpowszechniony w ludzie rodzaj ordaliów czyli sądów Bożych, poruczając wykonanie ich wypróbowanej sumiennosci kapłanom, przez co starał się zapobiedz licznym w podobnych razach nadużyciom. *Ku.* Zresztą był ten przepis tylko na czas pobytu w pustyni ustanowiony, o czém brak zwykłej wzmianki לרדתכם i w w. 17. wyraz משכן zam. כפרה świadczy. שטה zbroczył z drogi, być zdrożnym, rozwiązłym.

13. W przeciwnym razie uległaby karze śmierci. *Lev.* 20, 10.

14. Bez względu na to, czy podejrzenie jego uzasadnione czy nie.

15. Ofiara o tyle tu wymagana, o ile przed obliczem Boga z próżną dłońią ukazywać się nie wolno. *Ex.* 23, 15; 34, 20. jest ona jednak

nie obcował nikt z tobą, a nie wykroczyłaś zbezczeszczeniem przeciw mężowi twemu, — nienaruszona bądź od tej wody goryczy, kłątwy;

20. Ale jeżeliś wykroczyła przeciw mężowi twojemu i zostałaś zbezczeszczona, a obcował kto z tobą oprócz męża twojego, —

21. Zaklnie zaś kapłan niewiastę kłątwą przekleństwa, przemawiając do niewiasty jako kapłan: — „niechaj cię poda Wiekuisty na przekleństwo i kłątwę między ludem twoim, czyniąc łono twoje zapadłym, a żywot twój opuchłym;

22. I niech przenikną te wody kłątwy we wnętrzości twoje, aby opuchł żywot twój, a zapadło łono twoje!“ Odpowie zaś niewiasta: Amen, anen.

23. I napisze kapłan przekleństwa te na zwitku, a splecze je w owej wodzie goryczy.

24. I da się napić niewieście wody goryczy, kłątwy, tak aby przenikły ją te wody kłątwy, na gorycz jej.

25. Ale przedtém weźmie kapłan z rąk niewiasty śniezną ofiarę zazdrości i przedstawi tę ofiarę przed oblicze Wiekuistego i zaniesie ją do ofiarnicy;

26. I nabierze kapłan garścią ze śniednej tej ofiary, jej ofiarę przypomnienia i puści ją z dymem na ofiarnicy, poczem da wypić niewieście wodę.

27. A gdy da się jej napić owej wody, to jeżeliby zbezczeszczona była, a dopuściłaby się wiarołomstwa względem męża swojego, wtedy przenikną ją wody kłątwy goryczą i opuchnie żywot jej, a zapadnie łono jej, i stanie się niewiasta ta przekleństwem między ludem swoim;

28. Jeżeliby zaś nie była zbezczeszczona niewiasta, a byłaby czystą, wtedy nienaruszoną zostanie, a obdarzona będzie potomstwem.

29. Oto ustawa o zazdrości, gdyby wykroczyła niewiasta przeciw mężowi swojemu, a zbezczeszczoną została;

30. Albo gdyby w ogóle na męża przypadł duch zazdrości, tak żeby podejrzywał żonę swoją, wtedy postawi żonę przed oblicze Wiekuistego, a postąpi z nią kapłan wedle całej ustawy tej.

24. Po spełnieniu ofiary, por. w. 26. למרים celem sprowadzenia gorzkiego bólu.

25. והניף Lev. 7, 30. אוכרה Lev. 2, 2.

אֶל-הָאִשָּׁה אִם-לֹא שָׁכַב אִישׁ אִתָּךְ וְאִם-לֹא שָׁמִית
 שָׁמָּה תַּחַת אִישׁךָ הִנֵּקִי מִמִּי הַמָּרִים הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה:
 20 וְאִתְּ כִּי שָׁמִית תַּחַת אִישׁךָ וְכִי נִטְמַאת וַיִּתֵּן אִישׁ בְּךָ אֶת-
 21 שְׁכֻבְתּוֹ מִבְּלַעְדֵי אִישׁךָ: וְהִשְׁפִיעַ הַכֹּהֵן אֶת-הָאִשָּׁה
 בְּשִׁבְעַת הָאֵלֶּה וְאָמַר הַכֹּהֵן לְאִשָּׁה יִתֵּן יְהוָה אוֹתָךְ לְאֵלֶּה
 וְלִשְׁבַעַה בְּתוֹךְ עַמֶּךָ בְּתַת יְהוָה אֶת-יִרְכָּךְ נִפְלֹת וְאֶת-
 22 בְּמִנְךָ צָבָה: וּבָאוּ הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים הָאֵלֶּה בְּמַעֲיָךְ לְצַבּוֹת
 23 בְּמִן וְלִנְפֹל יִרְדַּךְ וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן וְאָמֵן: וְכָתַב אֶת-
 24 הָאֵלֶּת הָאֵלֶּה הַכֹּהֵן בְּסֵפֶר וּמָחָה אֶל-מִי הַמָּרִים: וְהִשְׁקָה
 אֶת-הָאִשָּׁה אֶת-מֵי הַמָּרִים הַמְּאָרְרִים וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם
 25 הַמְּאָרְרִים לְמָרִים: וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחַת
 הַקִּנְיָאֹת וְהִנִּיף אֶת-הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל-
 26 הַמִּזְבֵּחַ: וְקִמַּץ הַכֹּהֵן מִן-הַמִּנְחָה אֶת-אֲזִכְרֹתָהּ וְהִקְטִיר
 27 הַמִּזְבֵּחַ וְאַחַר יִשְׁקָה אֶת-הָאִשָּׁה אֶת-הַמַּיִם: וְהִשְׁקָה
 אֶת-הַמַּיִם וְהִיִּתָּה אִם-נִטְמָאָה וְתִמְעַל מֵעַל בְּאִשָּׁה וּבָאוּ
 בָּהּ הַמַּיִם הַמְּאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בְּטִנָּה וְנִפְלָה יִרְכָּה
 28 וְהִיִּתָּה הָאִשָּׁה לְאֵלֶּה בְּקָרֵב עִמָּה: וְאִם-לֹא נִטְמָאָה
 29 הָאִשָּׁה וְשִׁהְרָה הוּא וְנִקְתָּה וְנִזְרַעָה זָרַע: זֹאת תֹּרַת
 30 הַקִּנְיָאֹת אֲשֶׁר תִּשְׁטַמָּה אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁה וְנִטְמָאָה: אוֹ
 אִישׁ אֲשֶׁר תַּעֲבֹר עָלָיו רוּחַ קִנְיָאָה וְקִנְיָ אֶת-אִשְׁתּוֹ
 וְהִעֲמִיד אֶת-הָאִשָּׁה לִפְנֵי יְהוָה וַעֲשֵׂה לָּהּ הַכֹּהֵן אֶת כָּל-

21. Aby imię twoje stało się formułą przekleństwa w narodzie, por. והנחתם שמכם לשבועה Jez. 65, 15. Jer. 42, 18. w przeciwstawieniu do והיה כרבה Gen. 12, 2. nabrzmiewać, puchnąć, zd. innych zanikać odpowiednio do גבלה. — Wedle Józ. 3, 11, 6, mowa tu o częstej w Palestynie puchlinie wodnej, hydrups ascites. *Michaëlis* przypuszcza inną odmianę tej choroby zwaną hydrups ovarii.

22. Amen t. j. niechaj się groźba twoja sprawdzi na mnie, jeżelilim zgrzeszyła.

23. Napisze wedle Miszna Sota 2, 4. na pargaminie i splecze świeże jeszcze pismo w wodzie, w którą niejako przekleństwo wsiąknie, nadając jej złowrogą siłę.

31. A czystym będzie mąż od winy, żona zaś poniesie karę swoją.

ROZDZIAŁ VI.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

2. „Powiedz synom Izraela, a objaśnij im: Jeżeli się mężczyzna albo niewiasta wyróżni, ślubując ślub wstrzemięźliwości, aby być wstrzemięźliwym, gwoli Wiekuistemu;

3. Tedy od wina i mocnego napoju wstrzymywać się winien, nawet kwasu winnego, ani kwasu z odurzających napojów pić nie ma; żadnej też nalewki z winnych jagód nie będzie pił, a także winnych jagód świeżych albo suszonych jadać nie będzie.

4. Przez cały czas wstrzemięźliwości swojej, z niczego, co się przyrządza z winogrodu, bądź z pestek, bądź z lupiny, kosztować nie ma.

5. Przez cały czas ślubowanej wstrzemięźliwości swojej, brzytwa nie dotknie się głowy jego; aż do spełnienia się czasu, na który poddał się wstrzemięźliwości gwoli Wiekuistemu, uświęconym być winien, splatając rozpuszczone włosy głowy swojej.

6. Przez cały czas, na który poddał się wstrzemięźliwości gwoli Wiekuistemu, do ciała martwego nie przystąpi.

7. Ani przy ojcu, ani przy matce swojej, ani przy bracie, ani przy siostrze swojej nie zanieczyści się, gdy umrą; gdyż uświęcenie Boga swego ma na głowie swojej.

8. Przez cały czas wstrzemięźliwości swojej — poświęconym on Wiekuistemu.

9. A gdyby kto umarł przy nim w jednej chwili, nagle, a zanieczyścił głowę jego poświęconą; ostrzyże wtedy głowę swoją w dzień oczyszczenia swego; dnia siódmego ostrzyże ją.

10. A dnia ósmego przyniesie parę synogarlic albo parę młodych gołąbków do kapłana, do wnijścia przybytku zboru.

11. I spełni kapłan jednym ofiarą zagrzeszną, a drugim całopalenie, i oczyści go od tego, czém zgrzeszył przez zmarłego, a poświęci głowę jego w tenże dzień;

6. Por. Lev. 21, 11. Samson jednak, Sęd. 14. i Samuel, 1 Sam. 15, 33. dotyczyli się zwłok.

9. mianowicie dnia siódmego, będącego dniem oczyszczenia po dotknięciu się zwłok.

10. Ceremonia podobna do podanej Lev. 15, 14.

11. I poświęci kapłan głowę jego na nowo.

31 התורה הזאת: ונקה האיש מעון והאשה ההוא תשא את-עונה: פ

ו.

1 וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל
2 ואמרת אליהם איש או-אשה כי יפלא לנדר נדר נזיר
3 להזיר ליהוה: מיין ושכר יזיר חמץ יין וחמץ שכר לא
4 ישתה וכל-משרת ענבים לא ישתה וענבים לחים ויבשים
5 לא יאכל: כל ימי נזרו מכל אשר יעשה מנפן היין
6 מחרצנים ועד-זוג לא יאכל: כל-ימי נדר נזרו תער לא-
7 יעבר על-ראשו עד-מלאת הימם אשר-יזיר ליהוה קדש
8 יהיה גדל פרע שער ראשו: כל-ימי הזירו ליהוה על-
9 נפֹט מת לא יבא: לאביו ולאמו ולאחיו ולאחיתו לא-
10 יטמא להם במתם כי נזר אלהיו על-ראשו: כל ימי
11 נזרו קדש הוא ליהוה: וכי-ימות מת עליו בפתע פתאם
12 וטמא ראש נזרו ונגלח ראשו ביום טהרתו ביום השביעי
13 יגלחנו: וביום השמיני יבא שתי תרים או שני בני יונה
14 אל-הכהן אל-פתח אהל מועד: ועשה הכהן אחר
15 לחטאת ואחר לעלה וכפר עליו מאשר חטא על-הנפש

31. Gdyby kobieta wskutek wypicia wody zmarła.

Rozd. 6. 2. Nazyrat czyli ślub wstrzemięźliwości niema nic wspólnego z ascetyzmem lub celibatem. Ofiara zagrzeszna, którą Nazyr przynieść musi, wskazuje również, że Mozaizm ślubów takich nie zaleca, a tylko toleruje. Tal. tr. Nazyr odróżnia nazyrat wieczny, i tylko toleruje. Tal. tr. Nazyr odróżnia nazyrat wieczny, i tylko toleruje. Tal. tr. Nazyr odróżnia nazyrat wieczny, i tylko toleruje. Tal. tr. Nazyr odróżnia nazyrat wieczny, i tylko toleruje.

3. שכר Lev. 10, 9. Każdy mocny napój ze zboża, owoców, miodu, palm i t.d. mśra od wśra rozpuścić, roztwór.

4. נפֹט według Tal. i Chald. pestki winogron, według innych kwaśne niedojrzałe winogrona, od נפֹט być ostrym, kwaśnym. וי przezroczysta lupina winogron od וינֹט=ינֹט być czystym, przejrzystym, ztąd וכובית szkło.

5. Włosy nazwane wprost nazyratem, 8, 18. uważane były za wykwit ożywiającej człowieka wewnętrznej siły, i musiał je dlatego człowiek, który wszystkie siły swoje Bogu poświęcił, w naturalnym stanie zachować. Podobne śluby znane były u Egipcjan, Greków i Rzymian-
54 inf. absol.

12. I podda się wstrzemięźliwości przed Wiekuistym na czas wstrzemięźliwości swojej, poczem przyniesia jagnię roczne jako ofiarę pokutną; czas wszakże poprzedni przepada, gdyż zanieczyszczone zostało poświęcenie jego.

13. A oto ustawa o wstrzemięźliwym, gdy spełni się czas wstrzemięźliwości jego: należy go przyprowadzić do wnijscia przybytku zboru;

14. I złoży on w ofierze Wiekuistemu—jedno jagnię roczne, zdrowe na całopalenie, i owcę jedną, roczną, zdrową na ofiarę zagrzeszną, barana też jednego, zdrowego na ofiarę opłatną;

15. Kosz też praśników z mąki, przedniej, kołaczce zczynione oliwą i ołatki praśne namazane oliwą, wraz z ofiarą ich śniedną i zalewką ich, —

16. I złoży to kapłan przed Wiekuistym i spełni ofiarę jego zagrzeszną i całopalenie jego;

17. Baranem zaś spełni ofiarę opłatną Wiekuistemu, wraz z koszem praśników; i spełni też kapłan śniedną ofiarę jego, i zalewkę jego.

18. A wtedy ostrzyże wstrzemięźliwy u wnijscia do przybytku zboru głowę swą poświęconą, on zaś weźmie włosy poświęconej głowy jego i położy na ogień, znajdujący się pod ofiarą opłatną.

19. Poczem weźmie kapłan łopatkę uwarzoną barana i jeden kołacz praśny z kosza i ołatek praśny jeden—a poda w ręce wstrzemięźliwego, gdy ostrzyże głowę swą poświęconą;

20. I przedstawi to kapłan jako przedstawienie przed Wiekuistym: poświęcone to dla kapłana, oprócz mostka przedstawienia i łopatki podniesienia — a potem pić ma wstrzemięźliwy wino.

21. Oto przepis o wstrzemięźliwym, który złożył ślub: ofiara jego przynależy Wiekuistemu za wstrzemięźliwość jego, oprócz tego, na co by go stać było; według ślubu, który ślubował uczyni, oprócz przepisanego o wstrzemięźliwości jego“.

22. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

23. „Powiedz Ahronowi i synom jego w te słowa: Tak błogosławić macie synom Israela; powiecie do nich:

24. Niechaj pobłogosławi cię Wiekuisty, a strzeże cię!

25. Niechaj przyświeca Wiekuisty obliczem Swojém tobie, a miłościwym ci będzie!

24. Niechaj błogosławi, abyś się mnożył i rósł w potęgę, Gen. 12, 2. i niechaj cię strzeże od nieszczęść i niedoli.

25. Niechaj ci przyświeca jasnym, promieniejącym łaską obliczem, por. Ps. 4, 7. i 67. i niechaj ci będzie miłościwym, wtedy gdy się miłosierdzia Jego niegodnym okażesz.

12 וְקָדַשׁ אֶת־רֹאשׁוֹ בַיּוֹם הַהוּא: וְהִזִּיר לַיהוָה אֶת־יָמָיו נִזְרוֹ

וְהָבִיא כֶבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לְאִשֶׁם וְהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים יָפְלוּ בִּי

13 מָמָא נִזְרוֹ: וְזֹאת תּוֹרַת הַנִּזְיֹר בַּיּוֹם מְלֹאת יָמָיו נִזְרוֹ יָבִיא

14 אֹתוֹ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְהִקְרִיב אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה

כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ תָּמִים אֶחָד לַעֲלָה וְכִבְשָׂה אַחַת בַּת־

15 שָׁנָתָה תָּמִימָה לְחֻטָּאת וְאֵיל־אֶחָד תָּמִים לְשִׁלְמִים: וְסֹל

16 מִצּוֹת סֹלֶת חֶלֶת בְּלוּלַת בִּשְׁמֵן וְרִקְיָקִי מִצּוֹת מִשְׁחִים

17 בִּשְׁמֵן וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵיהֶם: וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְעָשָׂה

18 לַיהוָה עַל סֹל הַמִּצּוֹת וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־מִנְחָתוֹ וְאֶת־נִסְכּוֹ:

19 וְנִלְחַח הַנִּזְיֹר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶת־רֹאשׁ נִזְרוֹ וְלָקַח אֶת־

20 שַׁעַר רֹאשׁ נִזְרוֹ וְנָתַן עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר־תַּחַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים:

21 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַזֹּרֵעַ בְּשִׁלָּה מִן־הָאֵיל וְחֶלֶת מִצָּה אַחַת

22 מִן־הַסֶּל וְרִקְיָקִי מִצָּה אֶחָד וְנָתַן עַל־פְּפִי הַנִּזְיֹר אַחַר

23 הַתְּגַלְחָתוֹ אֶת־נִזְרוֹ: וְהִנִּיף אוֹתָם הַכֹּהֵן וְתִנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה

24 קָדֵשׁ הוּא לַכֹּהֵן עַל חוּזָה הַתְּנוּפָה וְעַל שׁוֹק הַתְּרוּמָה

25 וְאַחֲרַיִשְׁתָּה הַנִּזְיֹר יֵין: זֹאת תּוֹרַת הַנִּזְיֹר אֲשֶׁר יִדַּר קָרְבָּנוֹ

לַיהוָה עַל־נִזְרוֹ מִלֶּבֶד אֲשֶׁר־תִּשְׁיֹג יָדוֹ כִּפִּי נִזְרוֹ אֲשֶׁר

יִדַּר בֵּן יַעֲשֶׂה עַל תּוֹרַת נִזְרוֹ: פ

22 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו

23 לֵאמֹר כֹּה תִבְרְכוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמַר לָהֶם: ס

24 יִבְרַכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: ס יָאֵר יְהוָה וּפָנָיו אֲלֶיךָ

12. *hif.* od הִזִּיר, od נזר poświęci, Lev. 15, 31. licząc na nowo tyle dni, ile pierwiastkowo ślubował. יפלו por. לא נפל דבר Joz. 21, 43; 23, 14.

15. חלות ריקקים Lev. 2, 4; 7, 12. ונכחתם ונסכיהם *uff.* odnoszą się do nie do הטאת por. Num. 15, 5. 8.

18. Aby oznaki nazyratu nie sprofanować i zarazem publicznie stwierdzić, że się dni ślubu jego skończyły.

19. Por. Lev. 7, 30. בשלה Ex. 29, 31. Lev. 8, 31. 1 Sam. 2, 15.

20. Por. Lev. 7, 34.

21. Ofiara, którą obowiązkowo złożyć musi, bez względu na inne, które w dniu rozpoczęcia nazyratu mógł ślubować.

26. Niechaj zwróci Wiekuisty oblicze Swoje ku tobie, a da ci pokój!

27. I tak niechaj złożą imię Moje na synów Israela, a Ja ich błogosławić będę!“

ROZDZIAŁ VII.

1. I stało się dnia, którego dokonał Mojżesz wystawienia przybytku, gdy namaścił i poświęcił go ze wszystkimi przyborami jego, a ofiarnicę też ze wszystkimi przyborami jej namaścił i poświęcił, —

2. Przywiedli wtedy ofiary naczelnicy Israela, głowy domów swych rodowych, owi naczelnicy pokoleń, którzy zawiadywali spisami.

3. Sprowadzili oni ofiary swe przed oblicze Wiekuistego: sześć wozów krytych przy dwunastu wołach; po wozie na dwóch naczelników, i po wole na każdego: i przywiedli je przed przybytek.

4. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

5. „Przyjm od nich, a niechaj będą do wykonywania robót przy przybytku zboru; oddasz je zaś Lewitom, każdemu wedle służby jego“.

6. Przyjął tedy Mojżesz owe wozy i woły, i oddał je Lewitom.

7. Dwa wozy i cztery woły dał synom Gerszona, według służby ich;

8. Cztery zaś wozy i ośm wołów dał synom Merarego, według służby ich, pod nadzorem Ithamara, syna Ahrona, kapłana.

9. Synom wszakże Kehata nic nie dał, ponieważ służba przy świątyni była dla nich taka, że wszystko na ramieniu nosić mieli.

10. Przynieśli też naczelnicy dary ku poświęceniu ofiarnicy w dzień namaszczenia jej — i złożyli naczelnicy dary swe przed ofiarnicą.

11. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Jednego dnia niechaj jeden naczelnik, a drugiego dnia niechaj drugi naczelnik złoży dary swoje ku poświęceniu ofiarnicy“.

3. b. Jez. 66, 20. Wedle *Onk. Vulg. Raszi* pokr. ze słowem צבא wozy kryte — *Raszbam* uważa ten wyraz za skrót od צבא woczy wojenne — *Nachmanides* wyprowadza go od צבה nabrzmiewać, wozy pełne darów — *Gez.* od צבב=צבב powoli się porusza — lektyki.

8. Mając cięższe rzeczy do transportowania, potrzebowali więcej wozów. *ביר איתמר* stosownie do służby, której przewodniczył Ithamar, por. 4, 28, 33.

10. *הנכה* poświęcenie, Deut. 20, 5. tu ofiary przy inauguracji. Ps. 30, 1. Dan. 3, 2. Ezr. 6, 16. Neh. 12, 27. 2 Kron. 7, 9.

11. Aby uniknąć zbytecznego nagromadzenia materiału ofiarnego w czasie dwunastodniowej uroczystości inauguracyjnej.

26 וַיְחַנְּךָ: ׀ יֵשׂא יְהוָה וּפָנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׁם לְךָ שְׁלוֹם: ׀
27 וַשְּׂמוּ אֶת־שְׁמִי עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם: ׀

ז.

1 וַיְהִי בַיּוֹם בְּלוֹת מִשָּׁה לְהִקִּים אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ
וַיִּקְדָּשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כְּלָיו
2 וַיִּמְשָׁחֵם וַיִּקְדָּשׁ אֹתָם: וַיִּקְרִיבוּ נְשֵׂאֵי יִשְׂרָאֵל רְאֵשֵׁי
בֵּית אֲבוֹתָם הֵם נְשֵׂאֵי הַמִּפְתָּח הֵם הָעֹמְדִים עַל־הַפְּקָדִים:
3 וַיָּבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי יְהוָה שֵׁשׁ־עֶגְלֹת צֹב וּשְׁנַיִם עֹשֶׂר
בָּקָר עֶגְלָה עַל־שְׁנֵי הַנְּשָׂאִים וְשׂוֹר לְאֶחָד וַיִּקְרִיבוּ אוֹתָם
4 לִפְנֵי הַמִּשְׁכָּן: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַח מֵאֹתָם
5 וְהָיוּ לְעֹבֵד אֶת־עֲבֹדַת אֱהֵל מוֹעֵד וְנִתְּתָה אוֹתָם אֶל־
6 הַלְוִיִּם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הָעֶגְלֹת וְאֶת־
7 הַבָּקָר וַיִּתֵּן אוֹתָם אֶל־הַלְוִיִּם: אֵת ׀ שְׁתֵּי הָעֶגְלֹת וְאֵת
8 אַרְבַּעַת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי גֵרְשׁוֹן כְּפִי עֲבֹדָתָם: וְאֵת
9 אַרְבַּעַת הָעֶגְלֹת וְאֵת שְׁמֹנֶת הַבָּקָר נָתַן לְבְנֵי מֵרָרִי כְּפִי
10 עֲבֹדָתָם בִּיר אֵיתָמָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן: וְלְבְנֵי קֵהָת לֹא
11 נָתַן כִּי־עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵהֶם בְּקִתְּפָה יֵשְׂאוּ: וַיִּקְרִיבוּ
הַנְּשָׂאִים אֵת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ
11 הַנְּשָׂאִים אֶת־קָרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה נְשֵׂאִי אֶחָד לַיּוֹם נְשֵׂאִי אֶחָד לַיּוֹם יִקְרִיבוּ אֶת־

ו' 2 ק' רבוקה

26. Niechaj cię opatrzność Jego prowadzi, Ps. 10, 1. i niechaj da ci pokój, byt szczęśliwy, niczém niezamacony, we wszystkich twych stosunkach.

27. Imię Boże, w trzech poprzednich wierszach wymienione, niechaj podniesieniem ręki niejako złożą na synów Israela, por. Lev. 9, 22. Deut. 10, 8; 21, 5. a Ja błogosławię ich urzeczywistnię. Inni odnoszą אברכם do kapłanów.

Rozd. 7. 1. Po wyznaczeniu każdemu rodowi Lewitów odpowiednich czynności, por. rozd. 3. i 4. następuje szczegółowy wykaz darów, które naczelnicy pokoleń przy poświęceniu przybytku dla ułatwienia im służby złożyli białe Ex. 40, 17. Lev. 8, 10.

2. Którzy Mojżeszowi i Ahronowi przy dopełnieniu spisu byli pomocni, por. 1, 4. 16.

12. I złożył pierwszego dnia dar swój Nachszon, syn Amminadaba, od pokolenia Jehudy;
13. A dar jego: misa srebrna jedna, sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną;
14. Jedna kadzielnica złota, na dziesięć szekli, pełna kadzidla;
15. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne — na całopalenie;
16. Kozielec jeden — na ofiarę zagrzezszą;
17. A na ofiarę opłatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Nachszona, syna Amminadaba.
18. Dnia drugiego złożył dar Nethaneel, syn Cuara, naczelnik pokolenia Isachara.
19. Złożył on w darze swoim: misę srebrną jedną, sto trzydzieści szekli wagi; kropielnicę jedną srebrną, na siedmdziesiąt szekli — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą na ofiarę śniedną.
20. Jedną kadzielnicę złotą, na dziesięć szekli, pełną kadzidla.
21. Cielca jednego młodego, barana jednego, jagnię jedno roczne, na całopalenie.
22. Kozła jednego — na ofiarę zagrzezszą;
23. A na ofiarę opłatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Nethaneela, syna Cuara.
24. Dnia trzeciego — naczelnik synów Zebuluna, Eliab, syn Chelona.
25. Dar jego: misa srebrna jedna, — sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.
26. Jedna kadzielnica złota — na dziesięć szekli, pełna kadzidla.
27. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.
28. Kozielec jeden — na ofiarę zagrzezszą;
29. A na ofiarę opłatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Eliaba, syna Chelona.

14. I łączy się z *והב* por. w. 86. Wyjątkowo przyjmowano tu kadzidło ze strony osób prywatnych. Tal. Menach. 50.

17. Ofiary opłatne w większej ilości, z powodu urządzanych przy podobnych uroczystościach uczt. Por. 1. Król. 8, 63.

- 12 קָרְבָּנָם לַחֲנֻפֶת הַמִּזְבֵּחַ: ס וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן
- 13 אֶת־קָרְבָּנֹו נַחֲשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב לְמִטָּה יְהוּדָה: וְקָרְבָּנֹו
- קָעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד
- כֶּסֶף שְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלְּאִים סֶלֶת
- 14 בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֶשְׂרֵה וְהֵב מִלֵּאָה
- 15 קְטֹרֶת: פָּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ
- 16 לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר
- 17 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְוּדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה
- חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבָּן נַחֲשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: פ
- 18 בַּיּוֹם הַשְּׁנַיִ הַקֹּרִיב נִתְנָאֵל בֶּן־צֹוּעַר נְשִׂיא יִשְׁשַׁכָּר: הַקֹּרֵב
- 19 אֶת־קָרְבָּנֹו קָעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ
- מִזְרֵק אֶחָד כֶּסֶף שְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם
- 20 מִלְּאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֶשְׂרֵה
- 21 וְהֵב מִלֵּאָה קְטֹרֶת: פָּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־
- 22 אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וּלְזִבַּח
- 23 הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְוּדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים
- בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבָּן נִתְנָאֵל בֶּן־צֹוּעַר: פ
- 24 בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי נְשִׂיא לְבָנֵי זְבוּלָן אֵלִיָּאֵב בֶּן־חֶלֶן: קָרְבָּנֹו
- 25 קָעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד
- כֶּסֶף שְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלְּאִים סֶלֶת
- 26 בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֶשְׂרֵה וְהֵב מִלֵּאָה
- 27 קְטֹרֶת: פָּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־
- 28 שָׁנָתוֹ לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים
- 29 בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְוּדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־
- שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבָּן אֵלִיָּאֵב בֶּן־חֶלֶן: פ

12. Nastęstwo ofiar podług porządku, w jakim pokolenia obozowały, por. rozdz. 2.

13. Ex. 25, 29. מִזְרֵק Ex. 27, 3. שֶׁקֶל Ex. 30, 13. סֶלֶת Lev. 2, 1.

30. Dnia czwartego — naczelnik synów Reubena, Elicur, syn Szedeura.

31. Dar jego: misa srebrna jedna, sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.

32. Jedna kadzielnica złota — na dziesięć szekli, pełna kadzidła.

33. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.

34. Kozieł jeden — na ofiarę zagrzezszą;

35. A na ofiarę oplatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Elicura, syna Szedeura.

36. Dnia piątego — naczelnik synów Szymeona, Szelumiel, syn Curyzaddaja.

37. Dar jego: misa srebrna jedna, sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.

38. Jedna kadzielnica złota — na dziesięć szekli, pełna kadzidła.

39. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.

40. Kozieł jeden — na ofiarę zagrzezszą;

41. A na ofiarę oplatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Szelumieła, syna Curyzaddaja.

42. Dnia szóstego — naczelnik synów Gada, Eliasaf, syn Deuela.

43. Dar jego: misa srebrna jedna, sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.

44. Jedna kadzielnica złota, — na dziesięć szekli, pełna kadzidła.

45. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.

46. Kozieł jeden, na ofiarę zagrzezszą;

47. A na ofiarę oplatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Elisafa, syna Deuela.

48. Dnia siódmego — naczelnik synów Efraima, Elisazama, syn Ammihuda.

49. Dar jego: misa srebrna jedna, — sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.

50. Jedna kadzielnica złota — na dziesięć szekli, pełna kadzidła.

30 בַּיּוֹם הַרְבִּיעִי נָשִׂיא לְבָנֵי רְאוּבֵן בֶּן־שְׂדֵיאוּר:

31 קָרְבָּנוֹ קֶעֱרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק

אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים

32 סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה

33 קְטֹרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ

34 לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר

35 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה

חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִיעֶזֶר בֶּן־שְׂדֵיאוּר: פ

36 בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי נָשִׂיא לְבָנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי:

37 קָרְבָּנוֹ קֶעֱרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק

אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים

38 סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה

39 קְטֹרֶת: פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ

40 לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר

41 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה

חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן שְׁלֵמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדָּי: פ

42 בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי נָשִׂיא לְבָנֵי גַד אֱלִיסָפ בֶּן־דְּעוּאֵל: קָרְבָּנוֹ

43 קֶעֱרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד

כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים סֵלֶת

44 בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה קְטֹרֶת:

45 פֶּר אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שְׁנָתוֹ לְעֹלָה:

46 שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בְּקָר שְׁנַיִם

47 אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה חֲמִשָּׁה

זֶה קָרְבַּן אֱלִיסָפ בֶּן־דְּעוּאֵל: פ

48 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי נָשִׂיא לְבָנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישַׁמֶע בֶּן־עַמִּיהוּד:

49 קָרְבָּנוֹ קֶעֱרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק

אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים

סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֶשְׂרֵה זָהָב מְלֵאָה

50

51. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.

52. Kozieł jeden — na ofiarę zagrzezszą;

53. A na ofiarę oplatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Eliszamy, syna Ammihuda.

54. Dnia ósmego — naczelnik synów Menaszy, Gamliel, syn Pedacura.

55. Dar jego: misa srebrna jedna, — sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.

56. Jedna kadzielnica złota — na dziesięć szekli, pełna kadzidła.

57. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.

58. Kozieł jeden — na ofiarę zagrzezszą;

59. A na ofiarę oplatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Gamliela, syna Pedacura.

60. Dnia dziewiątego — naczelnik synów Binjamina, Abidan, syn Gideoni.

61. Dar jego: misa srebrna jedna, — sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.

62. Jedna kadzielnica złota — na dziesięć szekli, pełna kadzidła.

63. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.

64. Kozieł jeden — na ofiarę zagrzezszą;

65. A na ofiarę oplatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Abidana, syna Gideoni.

66. Dnia dziesiątego — naczelnik synów Dana, Achiezer, syn Ammiszaddaja.

67. Dar jego: misa srebrna jedna, — sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.

68. Jedna kadzielnica złota — na dziesięć szekli, pełna kadzidła.

69. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.

70. Kozieł jeden — na ofiarę zagrzezszą;

71. A na ofiarę oplatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Achiezera, syna Ammiszaddaja.

קָטַרְתָּ: פֶּרֶךְ אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ 51

לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וּלְזִבַח הַשְּׁלָמִים בְּקָר 52

שָׁנִים אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה 53

חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֱלִישֶׁמֶע בֶּן־עַמִּיהוּד: פ

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי נָשִׂיא לְבָנֵי מְנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּרֵה־צוּר: 54

קָרְבָּנוֹ קֶעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק 55

אֶחָד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם. מְלֵאִים 56

כֶּלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה 56

קָטַרְתָּ: פֶּרֶךְ אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ 57

לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וּלְזִבַח הַשְּׁלָמִים בְּקָר 58

שָׁנִים אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה 59

חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּרֵה־צוּר: פ

בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי נָשִׂיא לְבָנֵי בְנִימִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי: קָרְבָּנוֹ 60

קֶעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד 61

כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם. מְלֵאִים כֶּלֶת 62

בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה 62

קָטַרְתָּ: פֶּרֶךְ אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ 63

לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וּלְזִבַח הַשְּׁלָמִים בְּקָר 64

שָׁנִים אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה 65

חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי: פ

בַּיּוֹם הָעִשְׁרִי נָשִׂיא לְבָנֵי דָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדַּי: קָרְבָּנוֹ 66

קֶעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרֵק אֶחָד 67

כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם. מְלֵאִים כֶּלֶת 68

בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מְלֵאָה 68

קָטַרְתָּ: פֶּרֶךְ אֶחָד בֶּן־בְּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ 69

לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וּלְזִבַח הַשְּׁלָמִים בְּקָר 70

שָׁנִים אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה 71

חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבַּן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עַמִּישַׁדַּי: פ

72. Dnia jedenastego — naczelnik synów Aszera, Pagiela, syn Ochra.

73. Dar jego: misa srebrna jedna, — sto trzydzieści szekli wagi, kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.

74. Jedna kadzielnica złota — na dziesięć szekli, pełna kadzidla.

75. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.

76. Kozieł jeden — na ofiarę zagrzeszną;

77. A na ofiarę opłatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Pagiela, syna Ochra.

78. Dnia dwunastego — naczelnik synów Naftali, Achira, syn Enana.

79. Dar jego: misa srebrna jedna, — sto trzydzieści szekli wagi, — kropielnica jedna srebrna, na siedmdziesiąt szekli, — wedle szekla uświęconego; obie pełne przedniej mąki, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną.

80. Jedna kadzielnica złota — na dziesięć szekli, pełna kadzidla.

81. Cielec jeden młody, baran jeden, jagnię jedno roczne, na całopalenie.

82. Kozieł jeden — na ofiarę zagrzeszną;

83. A na ofiarę opłatną: wołów parę, baranów pięć, kozłów pięć, jagniąt rocznych pięć: Oto dar Achiry, syna Enana.

84. Oto poświęcenie ofiarnicy w dzień namaszczenia jej, ze strony naczelników Izraela: mis srebrnych dwanaście, kropielnic srebrnych dwanaście, kadzielnic złotych dwanaście;

85. Po sto trzydzieści szekli srebra misa każda, a po siedmdziesiąt kropielnica każda — wszystkiego srebra w o-wych naczyniach — dwa tysiące czterysta szekli, wedle szekla uświęconego.

86. Kadzielnic złotych dwanaście, pełnych kadzidla, każda kadzielnica po dziesięć szekli, wedle szekla uświęconego; wszystkiego złota w kadzielnicach — sto dwadzieścia szekli.

87. Wszystkiego bydła na całopalenie — dwanaście cielców, baranów dwanaście, jagniąt rocznych dwanaście, z ofiarą ich śniedną; kozłów też dwanaście, na ofiarę zagrzeszną.

88. Wszystkiego zaś bydła na ofiarę opłatną: wołów dwadzieścia cztery, baranów sześćdziesiąt, kozłów sześćdziesiąt,

72 בַּיּוֹם עֲשֵׂתֵי עֶשְׂרִי יוֹם נָשִׂיא לְבִנֵי אֲשֵׁר פִּגְעִיאל בֶּן־עֶכְרָן:

73 קָרְבָּנוֹ קְעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק

אַחַד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים

74 סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה

75 קְטֹרֶת: פָּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ

76 לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר

77 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה

חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבָּן פִּגְעִיאל בֶּן־עֶכְרָן: פ

78 בַּיּוֹם שְׁנַיִם־עֶשְׂרִי יוֹם נָשִׂיא לְבִנֵי נַפְתָּלִי אַחִירֵע בֶּן־עֵינָן:

79 קָרְבָּנוֹ קְעֶרֶת־כֶּסֶף אַחַת שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזְרָק

אַחַד כֶּסֶף שִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיהֶם מִלֵּאִים

80 סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה: כֶּף אַחַת עֲשָׂרָה זָהָב מִלֵּאָה

81 קְטֹרֶת: פָּר אֶחָד בֶּן־בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ־אֶחָד בֶּן־שָׁנָתוֹ

82 לְעֹלָה: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת: וְלִזְבַּח הַשְּׁלָמִים בָּקָר

83 שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֶתְדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה

חֲמִשָּׁה זֶה קָרְבָּן אַחִירֵע בֶּן־עֵינָן: פ

84 זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשֵׂי־יִשְׂרָאֵל

קְעֹלֹת כֶּסֶף שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה מִזְרָק־כֶּסֶף שְׁנַיִם עֶשְׂרִי כִפּוֹת

85 זָהָב שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה: שְׁלֹשִׁים וּמֵאָה הַקְּעֶרֶת הָאֶחָת כֶּסֶף

וְשִׁבְעִים הַמִּזְרָק הָאֶחָד כָּל כֶּסֶף הַכֵּלִים אֲלֵפִים וָאַרְבַּע־

86 מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: כִּפּוֹת זָהָב שְׁתַּיִם־עֲשָׂרָה מִלֵּאֹת

קְטֹרֶת עֲשָׂרָה עֲשָׂרָה הַכֶּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ כָּל־זָהָב הַכִּפּוֹת

87 עֶשְׂרִים וּמֵאָה: כָּל־הַבָּקָר לְעֹלָה שְׁנַיִם עֶשְׂרִי פָרִים אֵילִם

שְׁנַיִם־עֶשְׂרִי כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁנַיִם עֶשְׂרִי וּמִנְחָתָם וְשְׁעִירֵי

88 עִזִּים שְׁנַיִם עֶשְׂרִי לְחַטָּאת: וְכֹל בָּקָר וְזָבַח הַשְּׁלָמִים עֶשְׂרִים

וָאַרְבַּעַת פָּרִים אֵילִם שְׁשִׁים עֶתְדִים שְׁשִׁים כֶּבֶשִׁים בְּנֵי־

83. Tylokrotne powtórzenia mają prawdopodobnie na celu stwierdzenie równego udziału wszystkich pokoleń i równej wartości ich darów.

jagniąt rocznych sześćdziesiąt: Oto poświęcenie ofiarnicy po namaszczeniu jej.

89. A gdy wchodził Mojżesz do przybytku zboru, aby mówiono z nim, słyszał wtedy głos przemawiający doń z ponad wieka, co nad arką świadectwa, z pośród dwu cherubów; a tak przemawiał do niego...

ROZDZIAŁ VIII.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

2. „Powiedz Ahronowi, a objaśnij mu: Gdy będziesz zapalał lampy, to ku przedniej stronie świecznika świecić powinno siedm lamp“.

3. I uczynił tak Ahron; ku stronie przedniej świecznika zapalił lampy jego, jako rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi.

4. A oto robota świecznika: kuty on był ze złota, od słupca do kwiatów jego kuty był; podług wzoru, który pokazał Wiekuisty Mojżeszowi, zrobił on świecznik.

5. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

6. „Oddzielisz Lewitów z pośród synów Izraela, a oczyścisz ich.

7. A tak postąpisz z nimi, by oczyścić ich: pokrop ich wodą oczyszczającą, i niech ogolą brzytwą całe ciało swoje, i niech wypiorą szaty swe, a trzymają się w czystości.

8. I niechaj wezmą cielca młodego z ofiarą jego śniędną — mąki przedniej, zaczynionej oliwą; drugiego zaś cielca młodego weźmiesz sam — na ofiarę zagrzezsną.

9. I przywiedziesz Lewitów przed przybytek zboru, a zgromadzisz cały zbór synów Izraela;

10. I przywiedziesz Lewitów przed oblicze Wiekuistego, i położą synowie Izraela ręce swe na Lewitów;

11. I spełni Ahron nad Lewitami przedstawienie przed

7. O specjalnej tej, splukującej grzechy wodzie, traktuje szczegółowo rozdz. 19. Lewici nie odbierają wyświęcenia, a żądana od nich tylko moralna i fizyczna czystość, kto bowiem do Boga się zbliża, musi być czystym. W podobny sposób oczyszczali się rażeni trędem, Lev. 14, 8. i podług *Her.* 2, 37. kapłani egipscy.

8. Cielca na całopalenie i połączoną z nim ofiarę śniędną, mianowicie 3/10 efy, por. 28, 12.

10. Przed ołtarz, gdzie reprezentanci ludu 1, 16. położą na nich ręce, Lev. 1, 4. oddając ich tym aktem Bogu w miejsce pierworodnych.

11. Spełni nad nimi odpowiednim ruchem dłoni ceremonię przedstawienia, Lev. 7, 30. oznaczającą, że Bóg złożoną sobie ofiarę kapłanom odstępuje.

שָׁנָה שְׁנַיִם וְאַתְּ תִּנְבֵּאת הַמִּזְבֵּחַ אַחֲרַי הַמָּשָׁח אֹתוֹ: וְכָבַא 89
מִשָּׁה אֶל-אֱהֵל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ וַיִּשְׁמַע אֶת-הַקּוֹל מִדְּבַר
אֱלֹוֵי מַעַל הַבְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל-אֶרֶץ הָעֵדוּת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִים
וַיְדַבֵּר אֲלֵיוֹ:

ח.

פ פ פ לו

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-אֶהֱרֹן וְאָמַרְתָּ 1
אֲלֵיו בְּהֶעֱלִיתָ אֶת-הַנֵּרוֹת אֶל-מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה וַיֵּאִירוּ שִׁבְעַת
הַנֵּרוֹת: וַיַּעַשׂ כֵּן אֶהֱרֹן אֶל-מוֹל פְּנֵי הַמְּנוֹרָה הַעֲלָה נֵרְתֶיהָ 3
כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנֵרָה מִקְּשָׁה 4
וְהָב עֵד-וַיִּרְכָּה עַד-פְּרֻחָהּ מִקְּשָׁה הוּא כַּמְּרֹאֶה אֲשֶׁר הִרְאָה
יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה בֵּן עֲשָׂה אֶת-הַמְּנֵרָה: פ

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַח אֶת-הַלְוִיִּים מִתּוֹךְ בְּנֵי 6
יִשְׂרָאֵל וְטַהַרְתָּ אֹתָם: וְכַהֲתַעֲשֶׂה לָהֶם לְטַהָרֵם הַזֶּה 7
עֲלֵיהֶם מִן חַטָּאת וְהֵעֲבִירוּ תַעַר עַל-כָּל-בִּשְׂרָם וְכַבְּסוּ
כַּגְּדִיהֶם וְהִטְהָרוּ: וְלָקְחוּ פֶרֶךְ בֵּן-בֶּקֶר וּמִנְחָתוֹ סֹלֶת בְּלוּלָה 8
בְּשֶׁמֶן וּפְרִשְׁנֵי בֵן-בֶּקֶר תִּקַּח לַחַטָּאת: וְהִקְרַבְתָּ אֶת- 9
הַלְוִיִּים לִפְנֵי אֱהֵל מוֹעֵד וְהִקְהַלְתָּ אֶת-כָּל-עֵדוּת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: וְהִקְרַבְתָּ אֶת-הַלְוִיִּים לִפְנֵי יְהוָה וְסִמְכוּ בְּנֵי- 10
יִשְׂרָאֵל אֶת-יְדֵיהֶם עַל-הַלְוִיִּים: וְהִנִּיף אֶהֱרֹן אֶת-הַלְוִיִּים 11

89. A z Mojżeszem, stosownie do danego mu przyrzeczenia *מדבר* zam. *מדבר* Ex. 25, 22. Imni odnoszą do Boga. *מדבר* zam. *מדבר* Ex. 25, 22. Imni odnoszą do Boga. prawdopodob. dla wyrażenia czci mówiącemu, por. 2. Sam. 14, 13. Ez. 2, 2; 43, 6.

Rozd. 8. 1. Po objęciu przez Ahrona służby w przybytku, Lev. 8. powtarza mu Mojżesz przepisy o sposobie nasadzania lamp na świeczniku. Por. Ex. 25, 37. Lev. 24, 1—4.

2. Powinny być tak nasadzone, aby światło swoje rzucały na północ. Por. Ex. 26, 9; 28, 25. 37.

4. Por. Ex. 25, 31.

6. Przed objęciem czynnej służby przez Lewitów następuje akt uroczystego ich poświęcenia.

Wiekuiстым, od synów Israela, — aby zaczęli sprawować służbę WiekuiSTEMO;

12. Lewici zaś polożą ręce swe na głowy cielców; poczem spełnisz jednym ofiarę zagrzeszną, a drugim całopalenie WiekuiSTEMU, dla oczyszczenia Lewitów;

13. I postawisz Lewitów przed Alronem i przed synami jego, a spełnisz nad nimi przedstawienie WiekuiSTEMU.

14. I tak oddzielisz Lewitów z pośród synów Israela, a będą Moimi Lewici;

15. A potem wejdą Lewici, aby służyli w przybytku zboru, gdy ich oczyścisz i spełnisz nad nimi przedstawienie;

16. Albowiem oddani mi oni zupełnie z pośród synów Israela; miasto każdego rozwierającego łono, każdego pierworodnego z synów Israela, wzięłem ich sobie.

17. Gdyż Mojém wszystko pierworodne z synów Israela, tak z ludzi jak z bydła; dnia, którego poraził wszystkich pierworodnych w ziemi Micraim, poświęciłem ich Sobie.

18. Przyjąłem zaś Lewitów miasto wszystkich pierworodnych u synów Israela;

19. I oddałem Lewitów jako przydanych Ahronowi i synom jego, z pośród synów Israela, aby pełnili służbę za synów Israela w przybytku zboru, i ochraniali synów Israela, — tak, aby nie spotkała synów Israela klęska, gdy przystępować będą synowie Israela do świątyni.

20. I postąpili tak Mojżesz i Ahron i cały zbor synów Israela z Lewitami; wedle wszystkiego, co przykazał WiekuiSTY Mojżeszowi o Lewitach, tak postąpili z nimi synowie Israela.

21. I oczyścili się Lewici, i wyprali szaty swe, i spełnił nad nimi Ahron przedstawienie przed WiekuiSTEMU, i rozgrzeszył ich Ahron, aby uczynić ich czystymi.

22. Poczem przystąpili Lewici do pełnienia służby swojej w przybytku zboru, przed Ahronem i przed synami jego; jako rozkazał WiekuiSTY Mojżeszowi o Lewitach, tak postąpili z nimi.

23. I oświadczył WiekuiSTY Mojżeszowi, i rzekł:

24. „Oto co do Lewitów: od dwudziestu pięciu lat i wyżej, przystąpi każdy, by trzymać kolej na służbie przy przybytku zboru.

ochotnikom wolno wszakże o pięć lat wcześniej wstępować. *Nachmanid.* — Wedle *Tal. Cholin 27. Raszi i Majm.* mowa tu o pięciu latach przygotowawczych, podczas których młody Lewita do pełnienia przysiężnych obowiązków się przysposabia. Za czasów Dawida, Chiskiasza i po powrocie z niewoli powoływano do służby Lewitów dwudziesto-

תנופה לפני יהוה מאת בני ישראל והיו לעבד את
 12 עבדת יהוה: והלויים יסמכו את ידיהם על ראש הפרים
 ועשה את-האחד חטאת ואת-האחד עלה ליהוה לכפר
 13 על-הלויים: והעמדת את-הלויים לפני אהרן ולפני בניו
 14 והנפת אתם תנופה ליהוה: והברלת את-הלויים מתוך
 15 בני ישראל והיו לי הלויים: ואחרי-כן יבאו הלויים
 לעבד את-אהל מועד וטהרת אתם והנפת אתם תנופה:
 16 פי נתנים נתנים המה לי מתוך בני ישראל תחת פטרת
 17 כל-רחם בכור כל מבני ישראל לקחתי אתם לי: פי
 לי כל-בכור בבני ישראל באדם ובבהמה ביום הפתי
 18 כל-בכור בארץ מצרים הקדשתי אתם לי: ואקח את-
 19 הלויים תחת כל-בכור בבני ישראל: ואתנה את-
 הלויים נתנים. לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבד
 את-עבדת בני-ישראל באהל מועד ולכפר על-בני
 ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני-ישראל
 20 אל-הקדש: ויעש משה ואהרן וכל-עדת בני-ישראל
 ללויים ככל אשר-צוה יהוה את-משה ללויים כן-עשו
 21 להם בני ישראל: ויתחטאו הלויים וכבסו בגדיהם
 ויגף אהרן אתם תנופה לפני יהוה וכפר עליהם אהרן
 22 לטהרם: ואחרי-כן באו הלויים לעבד את-עבדתם באהל
 מועד לפני אהרן ולפני בניו כאשר צוה יהוה את-משה
 23 על-הלויים כן עשו להם: ׀ וידבר יהוה אל-משה
 24 לאמר: זאת אשר ללויים מבן חמש ועשרים שנה ומעלה

12. Przed wzmiankowaną ceremonią, stanowiącą zakończenie instalacji, — inaczej niezrozumiałemi by były powtórzenia w w. 13. i 15.

13. Spełnisz przez Ahrona, tak samo *ועשה* w poprzednim wierszu.

16. כל בכור *zaim.* כל בכור *por. 3, 9.*

19. Aby ich ochraniali wobec majestatu świętości Bożej, która żadnej nieczystości nie znosi.

24. Obowiązek służby rozpoczyna się z 30-tym rokiem życia, 4, 3.

25. A od pięćdziesiątego roku wróci z kolejnej służby, i służyć więcej nie będzie.

26. Może wtedy usługiwać braciom swoim przy przybytku zboru, w utrzymywaniu straży, lecz roboty wykonywać nie będzie; tak postąpisz z Lewitami co do urzędowania ich.“

ROZDZIAŁ IX.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi na pustyni Synai, roku wtórego po wyjściu ich z ziemi Micraim, miesiąca pierwszego, i rzekł:

2. „Niechaj spełnią synowie Israela ofiarę paschalną w oznaczonym czasie;

3. Czternastego dnia miesiąca tego, ku wieczorowi, spełnicie ją w oznaczonym czasie; wedle wszystkich obrzędów i wedle wszystkich przepisów jej spełnicie ją“.

4. Powiedział tedy Mojżesz synom Israela, aby spełnili ofiarę paschalną.

5. I spełnili ofiarę paschalną pierwszego miesiąca, czternastego dnia miesiąca, ku wieczorowi, na pustyni Synai; zupełnie tak, jak rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi, uczynili synowie Israela.

6. Ale okazali się tacy, którzy się zanieczyścili byli przy zwłokach ludzkich — tak że nie mogli spełnić ofiary paschalnej dnia tego, — przystąpili tedy do Mojżesza i do Ahrona w tenże dzień,

7. I rzekli ludzie ci do niego: „Myśmy zanieczyszczeni przy zwłokach ludzkich; czemu mamy być upośledzeni, abysmy nie przynieśli ofiary Wiekuistego w oznaczonym czasie, wespół synów Israela?“

8. I odpowiedział im Mojżesz: „Postójcie, a usłyszę, co rozkaże Wiekuisty względem was“.

9. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

10. „Powiedz synom Israela, a objaśnij im: jeżeliby się ktokolwiek zanieczyścił przy umarłym, albo będąc na drodze dalekiej, z was albo potomków waszych, chciałby spełnić ofiarę paschalną Wiekuistemu:

5. Talmud wnioskuje z podanego tu zbytęznego określenia czasu i miejsca, że w ciągu czterdziestoletniej wędrówki po pustyni, jagnię paschalne tylko ten jeden raz wyjątkowo było ofiarowane.

7. Alti do Mojżesza, por. w. 8. 'יהי קרבן' ofiara na cześć Wiekuistego.

10. Inni: to powinien jednak pesach spełnić.

יבוא לצבא לצבא בעבדת אהל מועד: ומפן חמשים
שנה ישוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד: ושרת את-
אחיו באהל מועד לשמר משמרת ועבדה לא יעבד
בכה תעשה ללוים במשמרתם: פ

ט.

1. וידבר יהוה אל-משה במדבר--סיני בשנה השנית
2. לצאתם מארץ מצרים בחדש הראשון לאמר: ויעשו
3. בני-ישראל את-הפסח במועדו: בארבעה עשר-יום
בחדש הזה בין הערבים תעשו אתו במעדו בכל-חקתיו
4. וככל-משפטיו תעשו אתו: וידבר משה אל-בני ישראל
5. לעשת הפסח: ויעשו את-הפסח בראשון בארבעה עשר
יום לחדש בין הערבים במדבר סיני ככל אשר צוה יהוה
6. את-משה בן עשו בני ישראל: ויהי אנשים אשר היו
טמאים לנפש אדם ולא-יכלו לעשת-הפסח ביום ההוא
7. ויקרבו לפני משה ולפני אהרן ביום ההוא: ויאמרו
האנשים ההמה אליו אנחנו טמאים לנפש אדם למה
נגרע לבלתי הקריב את-קרבן יהוה במעדו בתוך בני
8. ישראל: ויאמר אלהם משה עמדו ואשמעה מה-יצוה
יהוה לכם: פ

9. וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל
10. לאמר איש איש כיהיה טמא לנפש או בדרך רחקה

ט. 2. v. קמץ במרחא. 6. v. סבירין ויהיו. 10. v. נקוד על ה'.

letnich. 1 Kron. 23, 24. 2 Kron. 31, 17. Ezr. 3, 8. אשר ללוים co się tyczy Lewitów.

Rozd. 9. 1. Przepis o łobchodzie święta Przaśników powtórzony z powodu, że pierwastkowo tylko do czasu pobytu w Kanaan się odnosił Ex. 12, 25. przyczém rozstrzygnięta zostaje incydentalnie wynika kwestja co do święcenia tej uroczystości przez osoby, w stanie rytualnej nieczystości lub w podróży będące.

2. Domyślne ו — Por. Ex. 12, 3.

11. Miesiąca drugiego, czternastego dnia, ku wieczorowi niechaj spełnią ją; z przaśnikami i gorzkimi zioły niechaj spożyją ją.

12. Nie zostawia z niej do rana, a kości nie złamają w niej, według wszystkich obrzędów ofiary paschalnej niechaj spełnią ją.

13. Kto wszakże czystym jest i w drodze się nie znajduje, a zaniedba spełnić ofiarę paschalną, wytraconą będzie dusza ta z pośród ludu swego; ponieważ ofiary Wiekuistego nie przyniósł w oznaczonym czasie, grzech swój poniesie.

14. A jeśli zamieszka u was cudzoziemiec, a zechce spełnić ofiarę paschalną Wiekuistemu; według obrzędu i wedle przepisu paschalnego niechaj spełni ją; ustawa jedna niechaj będzie dla was, tak dla cudzoziemca, jak i dla krajowca.

15. W dzień tedy wystawienia przybytku okrył obłok przybytek nad namiotem świadectwa; a z wieczora bywało nad przybytkiem jakby widmo ognia aż do rana;

16. Tak bywało ustawicznie, — obłok okrywał go, a widmo ognia nocą.

17. A zaledwie wznosił się obłok z nad przybytku, śladem jego wyruszali synowie Israela; w miejscu zaś, gdzie stawał obłok, tam stawali obozem i synowie Israela.

18. Wedle rozkazu Wiekuistego wyruszali synowie Israela, i wedle rozkazu téż Wiekuistego stawali obozem; przez cały czaspozostawania obłoku nad przybytkiem, stawali i oni obozem;

19. A choć zostawał obłok nad przybytkiem przez dłuższy czas, to jednak przestrzegali synowie Israela straży Wiekuistego, a nie wyruszali.

20. Zdarzało się, że zostawał obłok przez dni kilka nad przybytkiem: oni wszakże wedle rozkazu Wiekuistego stawali obozem, i wedle rozkazu Wiekuistego wyruszali.

21. Zdarzało się téż, że zostawał obłok tylko od wieczora do rana, podnosił się zaś obłok nad ranem — a oni wyruszali; albo téż, że zostawszy przez dzień i noc się podnosił obłok, — to i oni wyruszali,

22. A jeżeli dwa dni, albo miesiąc, albo rok — dopóki był obłok nad przybytkiem, zostawając nad nim, stawali i synowie Israela obozem, i nie wyruszali; a dopiero, gdy się wznosił, wyruszali.

ranie przybytku, niemniej ustawiczne rozbijanie i zwijanie obozu, nie osłabiało ich karności i choćby dłużej wypocząć, albo prędzej wyruszyć pragnęli, nie postępowali nigdy samowolnie. לשבן ובהאריך dop.

20. Zdarzało się że, Neh. 5, 2.

11 לְכֶם אוֹ לְדִרְתֵיכֶם וַעֲשֵׂה פֶסַח לַיהוָה: בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי
בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם בֵּין הָעַרְבִים יַעֲשׂוּ אֹתוֹ עַל-מִצּוֹת
12 וּמִדְּרֹם יֹאכְלֶהוּ: לֹא-יִשְׁאִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְעַצֵּם לֹא
13 יִשְׁבְּרוּ-בּוֹ כְּכֹל-חֻקַּת הַפֶּסַח יַעֲשׂוּ אֹתוֹ: וְהָאִישׁ אֲשֶׁר-
הוּא טָהוֹר וּבְדַרְדָּךְ לֹא-יְהִי וְחָדַל לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וּנְכַרְתָּהּ
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיתָּ בִּי וְקָרַב יְהוָה לֹא הַקָּרִיב בְּמַעֲרֹו
14 חֲמָאוּ יִשָּׂא הָאִישׁ הַהוּא: וְכִי-יָגוּר אִתְּכֶם גֵּר וַעֲשֵׂה
פֶסַח לַיהוָה כְּחֻקַּת הַפֶּסַח וְכַמִּשְׁפָּטוֹ בֵּן יַעֲשֵׂה חֻקָּה
15 אַחַת יְהִי לְכֶם וְלַגֵּר וּלְאֹזֶרַח הָאָרֶץ: ׀ וּבְיוֹם
הַקִּים אֶת-הַמִּשְׁכָּן בֶּסֶף הָעֵנָן אֶת-הַמִּשְׁכָּן לְאַהֲלֵי הָעֵדוּת
16 וּבְעָרֵב יְהִי עַל-הַמִּשְׁכָּן כַּמְרָאֵה-אֵשׁ עַד-בֹּקֶר: בֵּן יְהִי
17 תְּמִיד הָעֵנָן יִכְסֶּנּוּ וּמְרָאֵה-אֵשׁ לַיְלָה: וּלְפִי הָעֲלוֹת
הָעֵנָן מֵעַל הָאֹהֶל וְאַחֲרָיִ כֵּן יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְמִקּוֹם
18 אֲשֶׁר יִשְׁכְּן-שָׁם הָעֵנָן שָׁם יַחֲנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל: עַל-פִּי
יְהוָה יִסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל-פִּי יְהוָה יַחֲנוּ כָּל-יְמֵי אֲשֶׁר
19 יִשְׁכֵּן הָעֵנָן עַל-הַמִּשְׁכָּן יַחֲנוּ: וּבְהָאָרֶץ הָעֵנָן עַל-הַמִּשְׁכָּן
יָמִים רַבִּים וְשָׁמְרוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶת-מִשְׁמַרְתּוֹ יְהוָה וְלֹא
20 יִסְעוּ: וַיֵּשׂ אֲשֶׁר יְהִי הָעֵנָן יָמִים מִסְפָּר עַל-הַמִּשְׁכָּן עַל-
21 פִּי יְהוָה יַחֲנוּ וְעַל-פִּי יְהוָה יִסְעוּ: וַיֵּשׂ אֲשֶׁר יְהִי הָעֵנָן
מֵעָרֵב עַד-בֹּקֶר וְנִעְלָה הָעֵנָן בְּבֹקֶר וְנִסְעוּ אוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה
22 וְנִעְלָה הָעֵנָן וְנִסְעוּ: אוֹ-יָמִים אוֹ-חֹדֶשׁ אוֹ-יָמִים בְּהָאָרֶץ
הָעֵנָן עַל-הַמִּשְׁכָּן לִשְׁכֵּן עֲלָיו יַחֲנוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִסְעוּ

11. Z powodu rozmaitych okoliczności obchodzono za czasów Chiskjasza święto to w drugim miesiącu. 2 Kron. 30, 3.

14. גר tu prozelita, por. Ex. 12, 48.

15. Por. Ex. 13, 21; 40, 34. Nad przybytkiem świadectwa, w którym arka była zamieszczona, Ex. 25, 16. nie nad dworcem.

16. Sept. Pesz. Vulg. dopełniają יום jak Ex. 40, 38.

19. W pochodach swoich stosowali się ściśle do sygnału danego im za pośrednictwem ruchów obłoku. Uciążliwe ustawianie i rozbie-

23. Wedle rozkazu Wiekuistego stawali obozem, i wedle rozkazu Wiekuistego wyruszali, straży Wiekuistego przestrzegając, wedle rozkazu Wiekuistego przez Mojżesza.

ROZDZIAŁ X.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:
2. „Przygotuj sobie dwie trąby srebrne, — kutej roboty przygotujesz je, a niechaj służą ci do zwoływania zboru, i do zwijania obozów;
3. Gdy uderzą przeciągle w obie, podaży do ciebie wszystek zbor do wnijscia przybytku zboru;
4. A jeżeliby w jedną tylko przeciągle uderzono, podaży do ciebie naczelnicy, wodzowie tysięcy Israela;
5. A gdy uderzycie na trwogę, wyruszą obozy, obozujące ku wschodowi;
6. A gdy uderzycie na trwogę po raz drugi, — wyruszą obozy obozujące ku południowi; na trwogę niech uderzą, gdy będą miały ruszyć w pochód.
7. A gdy wypadnie zwolać zgromadzenie, uderzycie przeciągle w trąbę, lecz nie na trwogę.
8. Synowie zaś Ahrona, kapłani, uderzać mają w trąby; a będzie to wam ustawą wieczną w pokoleniach waszych.
9. A gdy wystąpicie do walki na ziemi waszej przeciw wrogowi, któryby wrogował wam, uderzcie na trwogę w trąby, a tém przypomnicie się przed Wiekuistym, Bogiem waszym, a ocaleni będziecie od nieprzyjaciół waszych.
10. W dzień też radości waszej, i w uroczystości wasze, i na nowiu miesięcy waszych — uderzać wam w trąby przeciągle przy całopaleniach waszych i przy ofiarach waszych oplatnych — a będzie to wam wspomnieniem przed Bogiem waszym: Jam Wiekuisty, Bóg wasz“.
11. I stało się roku wtórego, miesiąca wtórego, dwudziestego tegoż miesiąca, że wzniósł się oblok z nad przybytku świadectwa.

tu mowa tylko o dwóch, przeznaczonych dla dwóch synów Ahrona.

9. Por. Ex. 28, 29. Num. 31, 6. 2 Kron. 13, 12. מלחמה tyle co למלחמה 31, 21; 32, 6.

10. Por. 2 Kron. 29, 27. Ps. 81, 4; 98, 6. Zastępowała je często surma, 2 Sam. 6, 15. Ps. 47, 6.

11. Trzeciego miesiąca roku pierwszego przybyli do Synaju, Ex. 19, 1. obozowali tam zatem około 12tu miesiący.

23 וּבַהֲעֲלֹתוֹ יִסְעוּ: עַל־פִּי יְהוָה יִחַנוּ וְעַל־פִּי יְהוָה יִסְעוּ אֶת־
מִשְׁמַרְתִּי יְהוָה שָׁמְרוּ עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: פ

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: עֲשֵׂה לָךְ שְׁתֵּי חֲצוּצְרוֹת
2 כָּסֶף מְקֻשָּׁה תַעֲשֶׂה אֹתָם וְהָיוּ לָךְ לְמִקְרָא הַעֲדָה וְלִמְסַע
3 אֶת־הַמַּחֲנֹת: וְתִקְעוּ בָהֶן וְנוֹעְדוּ אֵלַיךְ כָּל־הָעֲדָה אֶל־
4 פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְאִם־בְּאַחַת יִתְקַעוּ וְנוֹעְדוּ אֵלַיךְ
5 הַנְּשִׂאִים רֹאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל: וְתִקְעֹתֶם תְּרוּעָה וְנִסְעוּ
6 הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים קִדְמָה: וְתִקְעֹתֶם תְּרוּעָה שְׁנִית וְנִסְעוּ
7 הַמַּחֲנֹת הַחֲנִים תִּימָנָה תְּרוּעָה יִתְקַעוּ לְמַסְעֵיהֶם:
8 וּבִהֲקֵהִיל אֶת־הַקְּהָל תִּתְקַעוּ וְלֹא תִרְעוּ: וּבְנִי אֲהַרֵן
9 הַכֹּהֲנִים יִתְקַעוּ בַּחֲצוּצְרוֹת וְהָיוּ לָכֶם לַחֲקֵת עוֹלָם
10 לְדַרְתֵּיכֶם: וּכְיִתְבָּאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל־הַצֹּר הַצֹּרֵר
אֹתְכֶם וְהִרְעַתֶם בַּחֲצוּצְרוֹת וְנוֹפְרַתֶם לְפָנַי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
11 וְנוֹשַׁעְתֶם מֵאִיְבֹכֶם: וּכְיוֹם שִׁמְחַתְכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם
וּכְרֹאשֵׁי חֲדָשְׁכֶם וְתִקְעֹתֶם בַּחֲצוּצְרוֹת עַל עֹלְתֵיכֶם וְעַל
וּכְחֵי שְׁלָמֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לְפָנַי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פ

11 וְהָיוּ בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית בַּחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בַעֲשָׂרִים בַּחֲדָשׁ נִעְלָה

ט' 23 v. קמץ בויק. י' 9 v. צ' פתוחה.

Rozd. 10. 2. Wedle podania *Józ. ant.* 3, 12, 6. były to trąby na łokieć długie, proste i cienkie, o szerokim munsztuku i z rozszerzającym się dzwinkowato końcem. להסיע zam. אתן — tyle co למסע.

3. Gdy uderzą w obie trąby, por. w. 4. באחת zbierze się lud cały, czyli reprezentanci jego, por. Lev. 8, 3.

4. Wymienieni poprzednio naczelnicy pokoleń.

5. תרועה ton szybki, oderwany, nie przeciągły, zd. *Kenana* tryumfalny, będzie hasłem dla obozujących pod chorągwią Jehudy, 2, 3.

6. Ku południowi pod chorągwią Reubena 2, 10. Sept. przytaczają i dwie inne chorągwie wyruszające po trzecim i czwartym uderzeniu.

8. Za czasów Salomona było 120 trąb w użyciu, 2 Kron. 5, 12.

12. I wyruszyli synowie Israela w pochody swoje z pustyni Synai; a stanął obłok na pustyni Paran.

13. Wyruszyli wtedy po raz pierwszy, wedle rozkazu Wiekuistego przez Mojżesza.

14. I ruszyła chorągiew obozu synów Jehudy pierwsza z zastępami swoimi; a nad zastępem jego — Nachszon, syn Amminadaba.

15. A nad zastępem pokolenia synów Isachara — Nethaneel, syn Cuara.

16. A nad zastępem pokolenia synów Zebuluna — Eliab, syn Chelona.

17. A był rozłożonym przybytek, i wyruszyli synowie Gerszona i synowie Merarego, niosący przybytek.

18. Poczém ruszyła chorągiew obozu Reubena z zastępami swoimi; a nad zastępem jego — Elicur, syn Szedeura;

19. A nad zastępem pokolenia synów Szymeona — Szelumiel, syn Curyzaddaja.

20. A nad zastępem pokolenia synów Gada — Eliasaf, syn Deuela.

21. Zatem ruszyli Kehatydzi, niosący świątynię; ci zaś ustawiali przybytek aż do nadejścia ich.

22. Następnie ruszyła chorągiew obozu synów Efraima z zastępami swojemi; a nad zastępem jego — Eliszama, syn Ammihuda.

23. A nad zastępem pokolenia synów Menaszy — Gamliel, syn Pedacura.

24. A nad zastępem pokolenia synów Binjamina — Abidan, syn Gideon.

25. Zatem ruszyła chorągiew obozu synów Dana, będąca w odwodzie wszystkich obozów z zastępami ich; a nad zastępem jego — Achiezer, syn Ammiszaddaja.

26. A nad zastępem pokolenia synów Aszera — Pagiel, syn Ochra.

27. A nad zastępem pokolenia synów Naftali — Achira, syn Enana.

28. Oto pochód synów Israela wedle zastępów ich: i tak ciągnęli.

29. I rzekł Mojżesz do Chobaba, syna Reuela, Midjanity, teścia Mojżesza: „Wyruszamy do miejsca, o którym rzekł

25. Idący pod chorągwią Dana Naftali stanowił straż tylną. מאסף piel, kończący pochód Joz. 6, 9. Jez. 52, 12.

28. ויסעו w tym porządku odbywały się dalsze ich pochody.

29. חתן odnosi się prawdopodobnie do חבב por. חבב חתן משה Sęd. 4, 11. i uwagi do Ex. 2, 18; 18, 5.

12 הֵעֲנֵן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדוּת: וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמַסְעֵיהֶם
13 מִמִּדְבַּר סִינַי וַיִּשְׁכְּנוּ הָעֵנָן בְּמִדְבַּר פָּאֲרָן: וַיִּסְעוּ בְּרֵאשִׁיטָה
14 עַל־פִּי יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה: וַיִּסַּע הַגָּל מִחֲנֵה בְנֵי־יְהוּדָה
15 בְּרֵאשִׁיטָה לְצַבָּאתָם וְעַל־צַבָּאוֹ נַחֲשׁוֹן בֶּן־עַמִּינָדָב: וְעַל־
16 צַבָּא מַטֵּה בְנֵי יִשָּׁשְׁכָר נַתְנָאֵל בֶּן־צֹוֹעֵר: וְעַל־צַבָּא מַטֵּה
17 בְנֵי זְבוּלֹן אֱלִיָּאב בֶּן־חֶלֶן: וְהוֹרֵד הַמִּשְׁכָּן וְנִסְעוּ בְנֵי־
18 גֵרְשׁוֹן וּבְנֵי מְרָרִי נְשָׂאֵי הַמִּשְׁכָּן: וְנִסַּע הַגָּל מִחֲנֵה רָאוּבֵן
19 לְצַבָּאתָם וְעַל־צַבָּאוֹ אֱלִיצֹר בֶּן־שְׂדֵיאוּר: וְעַל־צַבָּא מַטֵּה
20 בְנֵי שִׁמְעוֹן שְׁלֹמִיאֵל בֶּן־צֹוּרִישָׁדָי: וְעַל־צַבָּא מַטֵּה בְנֵי־
21 גָּד אֲלִיסָף בֶּן־דְּעוּאֵל: וְנִסְעוּ הַקְּהָתִים נְשָׂאֵי הַמִּקְדָּשׁ
22 וְהַקִּימוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן עַד־בָּאִם: וְנִסַּע הַגָּל מִחֲנֵה בְנֵי־
23 אֶפְרַיִם לְצַבָּאתָם וְעַל־צַבָּאוֹ אֱלִישַׁמֶּע בֶּן־עַמִּיהוּר: וְעַל־
24 צַבָּא מַטֵּה בְנֵי מְנַשֶּׁה נְמַלְיָאֵל בֶּן־פְּדָהצֹוֹר: וְעַל־צַבָּא
25 מַטֵּה בְנֵי בְנִימֵן אֲבִיהֶן בֶּן־גִּדְעוֹנִי: וְנִסַּע הַגָּל מִחֲנֵה בְנֵי־
26 דָן מֵאֶסָף לְכָל־הַמַּחֲנֵת לְצַבָּאתָם וְעַל־צַבָּאוֹ אַחִיעֶזֶר
27 בֶּן־עַמִּישָׁדָי: וְעַל־צַבָּא מַטֵּה בְנֵי נַפְתָּלִי אַחִירַע בֶּן־עֵינָן: אֵלֶּה
28
29 מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְצַבָּאתָם וַיִּסְעוּ: ׀ וַיֹּאמֶר
מֹשֶׁה לְחַבֵּב בֶּן־דְּעוּאֵל הַמְדִינִי חֵתַן מֹשֶׁה נִסְעִים וְ

12. ויסעו wedle niekt. pochód, etap dzienny, zdaniem *Ruszi* porządek — w jakim pojedyncze hufce, stosownie do podanych, 2, 9. 16. 24. 31. zarządzeń — wyruszały. פארן step między półwyspem Synajskim, Palestyną i Idumeą, por. Gen. 14, 6; 21, 21.

14. Por. 2, 3. ראשנה tyle co בראשנה Lev. 5, 8. Num. 2, 9. Joz. 21, 10.

17. Po wyruszeniu grupy pokoleń pod chorągwią Jehudy, rozbięli Gerszonidzi i Merarydzi przybytek, 4, 24. 33. i złożywszy go na wozy, pociągnęli za niemi, por. 2, 17.

21. Gerszonidzi i Merarydzi ustawiali przybytek przed przybyciem Kehatydów, niosących arkę, świecznik, stół i ołtarz, aby sprzęty te najświętsze bezzwłocznie znajdowały pomieszczenie. Tłomaczy to dla czego Kehatydzi nie razem z innymi Lewitami wyruszali.

Wiekuiesty: oddam je wam; pójdź z nami, a wyświadczy ci dobro, gdyż — dobro zapowiedział Wiekuiesty Israelowi».

30. On wszakże odpowiedział mu: „Nie pójdę; lecz do kraju mojego i do rodzinnego miejsca mojego wrócę“.

31. I rzekł: „Nie opuszczajże nas; bo wiedząc, gdziebyśmy obozować mogli na pustyni, będziesz okiem naszym;”

32. Jeżelibyś poszedł z nami, to z dobrego, które wyświadczy Wiekuiesty nam, wyświadczy i tobie“.

33. I wyruszyli od góry Wiekuiestego na drogę trzech dni; a arka przymierza Wiekuiestego ciągnęła przed nimi w drodze trzydniowej, aby upatrzeć im miejsce odpoczynku.

34. Obłok zaś Wiekuiestego był nad nimi we dnie, gdy wyruszyli z obozu.

35. I bywało, gdy wyruszała arka, mawiał Mojżesz: „Począł Wiekuiesty, a niech rozproszą się wrogowie Twoje, a pierzchają nieprzyjaciele Twój, przed obliczem Twojém!“

36. A gdy stawała mawiał: „Wróć Wiekuiesty, między krocie tysięcy Israela!“

ROZDZIAŁ XI.

1. Ale gdy zaczął lud utyskiwać niegodziwie w uszach Wiekuiestego, usłyszał to Wiekuiesty, i wspanął gniew Jego, i zapalił się w pośród nich ogień Wiekuiestego, i zaczął niszczyć na skraju obozu.

2. I wołał lud do Mojżesza, i pomodlił się Mojżesz do Wiekuiestego, — i zgasł ogień;

3. I nadano miejscowości tej miano Tawera, ponieważ płonął w pośród nich ogień Wiekuiestego.

4. Pospólstwo zaś, które było między nimi, zaczęło pożą-

36. Bóg, który wraz z arką na czele zastępów szedł, ma znowu między nie wrócić i spoczywających ochraniać i błogosławić. רבבות וישבו ירושלים 1 Sam. 13, 20. acc. loci, tyle co לרבבות por. 1 Sam. 13, 20. 2 Kron. 14, 14. אלפי por. 1, 16. Deut. 33, 17.

Rozd. 11. 1. Gdy zaczął lud na uciążliwość forsownego marszu się uskarżać, 10, 33. albo jak Ps. 78, 20. podaje, na brak chleba utyskiwać. Part. כאשר — רע כמחאנים Gen. 88, 29. w znaczeniu רע — אשר, acc. określający: w zły sposób, zdaniem innych רע nad nieszczęściem, które ich spotkało. אש ה' otwarcie, głośno, aby Bóg usłyszał. אש ה' piorun, Lev. 10, 2. 2 Król. 1, 10. Ij. 1, 16. który w jakikolwiek namiot albo w pobliżcie ciernie uderzył.

4. Pospólstwo tłuszcza, czereda, która się w Egipcie do nich przyłączyła, por. ערב רב Ex. 12, 38. odnosi się do עם w w. 1. וישבו וישבו por. Gen. 26, 18. אושבה ארעה 30, 31. Urowadzone z Egiptu byłoby Ex. 12, 38. nie starczyło, aby cały lud mięsem żywić.

אָנְחָנו אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה אֲתוּ אִתְּנוּ לָכֶם לָכֶה
 אֲתָנוּ וְהַטָּבְנוּ לָךְ כִּי-יְהוָה דִּבֶּר-טוֹב עַל-יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהֵי לֹא אֵלֶיךָ כִּי אִם-אֶל-אַרְצִי וְאֶל-מוֹלַדְתִּי אֵלֶיךָ:
 וַיֹּאמֶר אֶל-נָא תַעֲזֹב אֲתָנוּ כִּי עַל-כֵּן יָדַעְתָּ חַנְתָּנוּ בַּמִּדְבָּר
 וְהָיִיתָ לָנוּ לְעֵינָיִם: וְהָיָה כִּי-תֵלֵךְ עִמָּנוּ וְהָיָה הַמּוֹזֵב
 הַהוּא אֲשֶׁר יִשָּׁיב יְהוָה עִמָּנוּ וְהַטָּבְנוּ לָךְ: וַיִּסְעוּ מִהַר
 יְהוָה דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאֲרוֹן בְּרִית-יְהוָה נָסַע לִפְנֵיהֶם
 דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְתוֹר לָהֶם מְנוּחָה: וַעֲנַן יְהוָה
 עָלֵיהֶם יוֹמָם בְּנִסְעֵם מִן-הַמַּחֲנֶה: ׀ ׀ וַיְהִי בְנִסְעַ
 הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה וְיְהוָה וַיַּפְּצוּ אֵיבֹיךָ וַיָּנֹסוּ
 מִשְׁנֵאיֶיךָ מִפְּנֵיךָ: וּבְנַחָה יֹאמֶר שׁוּבָה יְהוָה רַבְבוֹת
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
 ׀ ׀

1 וַיְהִי הָעַם כַּמְתְּאֲנָנִים רַע בְּאֲזְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיַּחַר
 אַפּוֹ וַתִּבְעַר-בָּם אֵשׁ יְהוָה וַתֹּאכַל בְּקֶצֶה הַמַּחֲנֶה:
 2 וַיַּעֲקֹק הָעַם אֶל-מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה וַתִּשְׁקַע
 3 הָאֵשׁ: וַיִּקְרָא שֵׁם-הַמָּקוֹם הַהוּא תַבְעֵרָה כִּי-בְעֵרָה בָּם
 4 אֵשׁ יְהוָה: וְהָאֲסַפְסָף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאַוּ תְּאוֹה וַיִּשְׁבוּ

36 35 v. נון המוכה. 30 v. ובנותו ק. יא 4 v. א' נחה.

31. Znając dokładnie okolice, w których obozować będziemy, możesz nam niejedną przysługę wyświadczyć, pokazując pastwiska, źródła itd. Pomimo że ich obłok prowadził, były jednak podobne wskazówki Izraelitom potrzebne. Okiem, doradcą, przewodnikiem, por. Ij. 29, 15.

32. Od Synaju, por. Ex. 18, 15. Przez pierwsze trzy dni, w których pochód bez dłuższego wypoczynku się odbywał, poprzedzała ciągnące zastępy arka, niesiona zwykle za chorągwią Reubena. Abenez. ש.לשח ימים zam. שלשח ימים.

35. Słowa pełną zapałem i pełną wiarą w pomoc Boga, który lud swój szczęśliwie do celu doprowadzi, torując mu drogę śród liczących, czekających go na pustyni i w Kanaan, nieprzyjaciół. Por. Ps. 68, 2; 132, 8.

dać pożądlivością, zaczęli też znowu płakać i synowie Isra-
ela, mówiąc: „Któż nakarmi nas mięsem?”

5. Wspominamy sobie rybę, którąśmy jadałi w Micraim
darmo, — arbuzy i dynie, i łuczek, i cebulę i czosnek;

6. A teraz dusza nasza zawiedła: niema nic, tylko na tę
mannę oczy nasze!“

7. Manna zaś jako ziarno koriandrowe była, a wejrzenie
jej — niby wejrzenie perły.

8. Rozchodził się lud, a zbierał ją, i męł w żarnach, albo
tłukł w stępie, a warzył w kotle, albo robił z niej pierogi;
był zaś smak jej jako smak łakoci na oliwie.

9. A gdy padała rosa na obóz w nocy, spadała też manna
z nią.

10. I slyszal Mojżesz, jak lud płacze po domach swych,
każdy u wejścia namiotu swego — i wspanął gniew Wie-
kuistego wielce, a i w oczach Mojżesza było to złe;

11. I rzekł Mojżesz do Wiekuistego: „Czemużes tak złe
uczynił słudze Twemu? Czemużem nie znalazł łaski w oczach
Twoich, żeś włożył brzemię całego ludu tego na mnie?”

12. Azalim ja poczał ten cały lud, azalim ja go zrodził,
że powiadasz do mnie: zanieś go na łonie twojem, — jako
nosi piastun niemowlę, — do ziemi, którąś zaprzysiągł oj-
com jego?

13. Zkąd mi brać mięso, abym dał całemu temu ludo-
wi? — Bo płaczą nademną, mówiąc: daj nam mięsa, abysmy
jedli!

14. Nie mogę ja sam unieść całego ludu tego, bo za cięż-
kim on dla mnie.

15. A jeżeli już tak postępujesz ze mną, raczej mnie za-
bij, jeżeli znalazł łaskę w oczach Twoich, abym nie wi-
dział nieszczęścia mego!“

16. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Zbierz mi siedmdzie-
sięciu mężów ze starszyny Israela, których znasz, że są star-
szymi ludu i nadzorcami jego; a przywiedź ich przed przy-
bytek zboru, a niechaj staną tam przy tobie;

10. Płacz stał się ogólnym, por. Zach. 12, 12. למשחתיו por. Ex. 12, 21.

11. Por. Ex. 4, 13. gdzie Mojżesz posłannictwa swego nie przyjmuje.

12. Czyżem matką tego ludu? Wedle Ex. 4, 22. jest Israel synem
Bożym i powinien przeto Bóg nim się opiekować, a nie słaby człowiek.

15. אָסָּ zam. אָפָּ for. chald. הרגני zabij mnie ostatecznie.

16. Z pośród wybranych sędziów, Ex. 18, 25. i starszych, którzy
już w Egipcie Ex. 5, 14. nadzorcami, a w wyjątkowych okolicznościach,
Ex. 24, 1. przedstawicielami ludu byli, ukonstytuować się ma stała
rada administracyjna, któraby z Mojżeszem współdziałała.

וַיִּבְכוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֵאֱכֹלֵנוּ בֶּשֶׂר׃ זְכַרְנוּ

אֶת־הַדָּגָה אֲשֶׁר־נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חֲנָם אֶת הַקִּשְׁאִים וְאֶת
הָאֲבֻטָּחִים וְאֶת־הַחֲצִיר וְאֶת־הַבְּצָלִים וְאֶת־הַשּׁוּמִים׃

וְעַתָּה נַפְשֵׁנוּ יִבְשֶׁה אִין כָּל בְּלֹתֵי אֱל־הַמֶּן עֵינֵינוּ׃ וְהַמֶּן

כְּזֶרַע־בָּד הוּא וְעֵינֵנו כְּעֵין הַבְּדֹלַח׃ שָׂמוּ הָעַם וְלִקְטוּ
וּמַחֲנוּ בְּרַחִים אוּ דָכוּ בְּמַרְכָּה וּבְשָׁלוּ בְּפָרוּר וְעָשׂוּ אֹתוֹ

עֲגוֹת וְהָיָה טַעְמוֹ כְּמַעַם לֶשֶׁד הַשָּׁמֶן׃ וּבְרַדַּת הַטַּל
עַל־הַמַּהֲנֶה לִילָה יָרַד הַמֶּן עָלָיו׃ וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת־

הָעַם בִּבְכָה לְמַשְׁפַּחְתּוֹ אִישׁ לַפֶּתַח אֹהֶלוֹ וַיַּחֲרֵאֵף יְהוָה
מְאֹד וּבְעֵינָי מֹשֶׁה רָע׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֱל־יְהוָה לְמַה

הִרְעִיתָ לְעַבְדְּךָ וּלְמַה לֹא־מָצִיתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְשׁוֹם אֶת־
מִשָּׂא כָל־הָעַם הַזֶּה עָלַי׃ הֲאֲנֹכִי הָרִיתִי אֶת כָּל־הָעַם

הַזֶּה אִם־אֲנֹכִי יִלְדֵתִיהוּ כִּי־תֹאמַר אֵלַי שְׂאֵהוּ בְּחִיקְךָ
כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא הָאָמֶן אֶת־הַיֶּנֶק עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ

לְאֲבֹתָיו׃ מֵאִין לִי בֶּשֶׂר לְתֹת לְכָל־הָעַם הַזֶּה כִּי־יִבְכוּ
עָלַי לֵאמֹר תִּנְהַלְנוּ בֶּשֶׂר וְנֹאכְלָה׃ לֹא־אוּכַל אֲנֹכִי

לְבַדִּי לְשֹׂאת אֶת־כָּל־הָעַם הַזֶּה כִּי כְבֹד מִמֶּנִּי׃ וְאִם־
כִּבְהוּ אֶת־עֲשֵׂה לִי הֲרַגְנִי נָא הֲרֹג אִם־מָצִאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ

וְאֶל־אַרְאֶה כְּרַעַתִּי׃ פ

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱל־מֹשֶׁה אִם־פָּה־לִּי שִׁבְעִים מִזְקְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָדַעְתָּ כִּי־הֵם זְקֵנֵי הָעַם וְשִׁמְרֵיו וְלִקְחָתָ

5. Nil i dopływy jego odznaczają się niepospolitą obfitością ryb.
Her. 2, 93.

6. Nie mamy nic pokrzepiającego, orzeźwiającego, por. Jez. 29, 8.
por. Gen. 43, 3. Jez. 10, 4.

7. מן Ex. 16, 31. בדלח Gen. 2, 12.

8. לשד Vulg. panis oleatus, odpowiada wyrazowi צחח ciasto, sma-
kołyk, Ex. 16, 31. Inni tł. wedle Ps. 32, 4. sok.

9. על המנה z nią, por. הנשים Ex. 35, 22. Inni zam. המתנה על.

17. A ja zstąpię i będę tam mówił z tobą, i oddzielę z ducha, który jest na tobie, i złożę na nich, aby ponieśli z tobą brzemień ludu, a nie dźwigał ty sam.

18. Ludowi zaś powiedz: przygotujcie się na jutro, a będziecie jedli mięso; wszak płakaliście w uszy Wiekuistego, mówiąc: któż nakarmi nas mięsem, bo lepiej nam było w Micraim! — przeto da wam Wiekuisty mięsa, i będziecie jedli.

19. Nie jeden dzień jeść będziecie, ani dwa dni, ani pięć dni, ani dziesięć dni, ani dwadzieścia dni, —

20. Lecz z miesiąc czasu, póki nie wyjdzie przez nozdrza wasze, a stanie się wam obmierzłym, przeto żeście wzgardzili Wiekuistym, który w pośród was, a płakali przed Nim, mówiąc: naczożeśmy wyszli z Micraim?*

21. I rzekł Mojżesz: „Sześćcroć sto tysięcy pieszych w ludzie, między którym przebywam, — a Ty powiadasz: dam im mięsa, że będą jadałi cały miesiąc:

22. Alboż się im owiec i wołów narznie, aby im starczyło, alboż wszystkie ryby morza zbierze się dla nich, aby dostało im?*

23. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Azali ręka Wiekuistego za krótka? Oto zobaczysz, czy spełni ci się słowo Moje, czy nie!“

24. I wyszedł Mojżesz i opowiedział ludowi słowa Wiekuistego; zebranych zaś siedmdziesięciu mężów ze starszyzny ludu postawił koło przybytku.

25. I zstąpił Wiekuisty w obłoku i mówił z nim, i oddzielił z ducha, który na nim i złożył na siedmdziesięciu mężach starszych; i stało się, że z zejściem na nich ducha prorokowali, a nie przestali.

26. Pozostali zaś dwaj mężowie w obozie, imię jednego Eldad, a imię drugiego Medad; ale spoczęli i na nich duch — należeli bowiem do zapisanych, choć nie byli wyszli do przybytku — i prorokowali w obozie;

23. Czyż wszechmoc Boga czémkolwiek ograniczona? Jez. 50, 2.

25. Gen. 27, 36. zdaniem *Abenezr.* i *Kimchi kif*, wedle innych jak następne ייתן *kal* Wyobrażenie o udzielaniu ducha Bożego innym napotyka się często w P. Św. 1 Sam. 10, 10; 19, 20. 2 Król. 2, 15. ולא יספו nakłaniając utyskujących, aby się woli Bożej poddali. wedle *Sept.* i rab. i przestali, gdy pierwszy poryw natchnienia przeminął, jakkolwiek siła działania w dachu Mojżesza ich nie opuściła. *Onk.* tł. przeciwnie ולא יספו nie przestali, tak samo *Vulg.*

26. Pozostali dwaj mężowie zapisani do listy powołanych 70. starszych, którzy dla nieznanych przyczyn się nie stawili, stwierdzając, że duch Boży do żadnego miejsca nie przywiązany.

17 אַתָּם אֶל-אֱהֵל מוֹעֵד וְהִתְיַצְבוּ שָׁם עִמָּךְ: וַיְרַדְתִּי וּדְבַרְתִּי עִמָּךְ שָׁם וְאַצְלֹתִי מִן-הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׁמְתִּי עֲלֵיהֶם

18 וְנִשְׂאוּ אֹתְךָ בְּמִשְׁאֵה הָעֵם וְלֹא-תִשָּׂא אֹתָהּ לְבַדָּךָ: וְאֶל-הָעֵם תֹּאמַר הֲתִקְדְּשׁוּ לְמַחֵר וְאֶכְלֹתֶם בָּשָׂר כִּי בְכֵיתֶם

19 בְּאֶזְנוֹי יְהוָה לֵאמֹר מִי יֹאכְלֵנוּ בָּשָׂר כִּי-טוֹב לָנוּ בְּמִצְרַיִם וְנָתַן יְהוָה לָכֶם בָּשָׂר וְאֶכְלֹתֶם: לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן

20 וְלֹא יוֹמִים וְלֹא חֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרֵה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם: עַד חֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר-יֵצֵא מֵאַפְּכֶם וְהָיָה

21 לָכֶם לִזְרָא יַעַן כִּי-מֵאִסְתֶּם אֶת-יְהוָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וְתִבְכוּ לְפָנָיו לֵאמֹר לָמָּה זֶה יֵצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם: וַיֹּאמֶר

22 מֹשֶׁה שֵׁשׁ-מֵאוֹת אֵלֶּף רִגְלֵי הָעֵם אֲשֶׁר אֲנִי בְּקִרְבּוֹ וְאַתָּה אֹמֶרֶת בָּשָׂר אֶתֶּן לָהֶם וְאֶכְלוּ חֹדֶשׁ יָמִים: הֲצֹאן

23 וּבְקָר יִשְׁחַט לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם אִם אֶת-כָּל-דְּגַי הַיָּם יֵאָסֶף לָהֶם וּמִצָּא לָהֶם: פ

23 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה הִיךְ יְהוָה תִּקְצֹר עֲתָה תִרְאֶה הַיְקָרָה דְבָרֵי אִם-לֹא: וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר אֶל-הָעֵם אֶת

24 דְבָרֵי יְהוָה וַיֵּאָסֶף שִׁבְעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי הָעֵם וַיַּעֲמֵד אֹתָם סְבִיבֹת הָאֱהֵל: וַיְרַד יְהוָה וַיַּעֲנֶן וַיְדַבֵּר אֵלָיו וַיֵּאצֵּל

25 מִן-הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל-שִׁבְעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כַּנּוּחַ עֲלֵיהֶם הַרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסְפוּ: וַיִּשְׁאֲרוּ שְׁנֵי-אֲנָשִׁים

26 בְּמַחֲנֵה שֵׁם הָאֶחָד וְאֶלְדָּד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מֵדָד וַתִּנַּח עֲלֵיהֶם הַרוּחַ וְהֵמָּה בְּפִתְיָם וְלֹא יֵצְאוּ הָאֱהֵלָה

18. התקדשו por. Gen. 35, 2. Ex. 19, 10. Joz. 3, 5. ponieważ Bóg jutro w całym majestacie Swoim się ukaże, aby w cudowny sposób mięso sprowadzić.

20. Póki nie wyrzucą odoru mięsa ze wstrętem z nozdrzy swoich. ורא z arab. zara, wstręt uczuwać.

21. Samych pieszych, zdolnych do broni wojowników, już taka moc wielka.

22. Lev. 12, 8. Sęd. 21, 14. Joz. 17, 16. אה przy subj. w pass. por. Gen. 4, 18.

27. I przybiegł pacholik i opowiedział Mojżeszowi, i rzekł: „Eldad i Medad prorokują w obozie!”

28. Tedy odezwał się Jehoszua, syn Nuna, sługa Mojżesza od młodości swojej, i rzekł: „Panie mój, Mojżeszu, powstrzymaj ich!”

29. I odpowiedział mu Mojżesz: „Czyż zazdrosnym jesteś o mnie? Bodajby cały lud Wiekuistego w proroków się zamienił, jeżeli złoży Wiekuisty ducha swego na nich!”

30. I wrócił Mojżesz do obozu, — on i starsi Izraela.

31. I zerwał się wiatr od Wiekuistego, i naniósł przepiórki od morza; i rzucił je na obóz, na dzień drogi z jednej, i na dzień drogi z drugiej strony, wokół obozu, a na dwa łokcie nad ziemię;

32. I zabrał się lud cały ów dzień, i całą noc, i cały dzień następny, by zbierać przepiórki; najostatniejszy zebrał dziesięć chomerów; i rozłożyli je sobie pokładami w około obozu.

33. Mięso jeszcze było w zębach ich, jeszcze zżute nie zostało, gdy gniew Wiekuistego wspiął na lud, i poraził Wiekuisty lud klęską bardzo wielką.

34. I nadano miejscowości tej miano: Kibroth-hataawa, gdyż tam pochowano ludzi pożądlivych.

35. Z Kibroth-hataawy ruszył lud do Chacerotu, — i zstawał w Chacerocie.

ROZDZIAŁ XII.

1. I rozprawiała Mirjam wraz z Achronem o Mojżeszu, z powodu żony Kuszytanki, którą pojął; gdyż żonę Kuszytankę był pojął.

2. I rzekli: „Alboż tylko z Mojżeszem mówił Wiekuisty? Wszak mówił On i z nami!” I usłyszał to Wiekuisty.

3. A Mojżesz, jako człowiek, był skromnym bardzo, bardziej niż który człowiek na ziemi.

34. לחצרות תלה הצרות.

Rozd. 12. 1. Po śmierci Midjanitki Cyppory, pojął Mojżesz po raz drugi cudzoziemkę, czarną Etjopkę za żonę, co siostrę jego w dumie jej narodowej dotknęło. Zdaniem niekt. mowa tu o królownie etjopskiej, którą wedle podania *Józ.* Mojżesz przed ucieczką swą z Egiptu zaślubił — fakt jednak przed tylu laty spełniony, nie mógł być powodem wzmiankowanego tu rozdrażnienia. Mirjam i Ahron, dla tego że siostra brata podlegała. *דבר נ.* obmawiać, złorzeczyć, por. 21, 5. Ps. 50, 20. Ij. 19, 18. niemniej mówić z kim, por. w. 2. 6. Zach. 1, 9.

2. Wiemy zatem, że małżeństwo Mojżesza woli Bożej się sprzeciwia.

3. Jako człowiek nad wyraz potulny i skromny, nie uskarżał się, ale Bóg sam usłyszał miotane na sługę Swego nienawistne mowy. Por. Ex. 11, 3.

27 וַיִּתְנַבְּאוּ בַּמַּחֲנֶה: וַיִּרְץ הַנַּעַר וַיִּגֵּד לְמֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֶלְדָּד
28 וּמִדְּד מִתְנַבְּאִים בַּמַּחֲנֶה: וַיַּעַן יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוּן מִשְׁרַת
29 מֹשֶׁה מִבְּחֻרָיו וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי מֹשֶׁה כָּלָאם: וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה
הַמְקַנָּא אֶתְּהָ לִּי וּמִי יִתֵּן כָּל-עַם יִהְיֶה נְבִיאִים כִּי-יִתֵּן יְהוָה
30 אֶת-רוּחוֹ עֲלֵיהֶם: וַיֹּאסֶף מֹשֶׁה אֶל-הַמַּחֲנֶה הוּא וְזִקְנֵי
31 יִשְׂרָאֵל: וְרוּחַ נָסַע מֵאֵת יְהוָה וַיִּגְזוּ שְׁלֹוִים מִן-הַיָּם וַיִּמְש
עַל-הַמַּחֲנֶה בְּדֶרֶךְ יוֹם פֶּה וּבְדֶרֶךְ יוֹם פֶּה סָבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה
32 וּכְאֻמָּתַיִם עַל-פְּנֵי הָאָרֶץ: וַיִּקַּם הָעָם כָּל-הַיּוֹם הַהוּא וְכָל-
הַלַּיְלָה וְכָל יוֹם הַמִּחְרָת וַיֹּאסְפוּ אֶת-הַשֵּׁלֶוֹ הַמִּמַּעֵיט אֶסְף
עֶשְׂרֵה חֲמֻרִים וַיִּשְׁטְחוּ לָהֶם שְׁטוּחַ סָבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה:
33 הַבָּשָׂר עוֹדְנָו בֵּין שְׁנֵיהֶם מֵרֵם יִכְרַת וְאִף יִהְיֶה חֲרָה בְּעַם
34 וַיִּךְ יְהוָה בְּעַם מִקֵּה רַבָּה מְאֹד: וַיִּקְרָא אֶת-שֵׁם-הַמְּקוֹם
הַהוּא קִבְרוֹת הַתְּאֻוָּה כִּי-שָׂם קִבְרוֹ אֶת-הָעַם הַמִּתְאַוִּים:
35 מִקִּבְרוֹת הַתְּאֻוָּה נָסְעוּ הָעַם חֲצֵרוֹת וַיְהִיו בַּחֲצֵרוֹת: פ

יב.

1 וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמֹשֶׁה עַל-אֲדוֹת הָאִשָּׁה הַכַּשִּׁית
2 אֲשֶׁר לָקַח כִּי-אִשָּׁה כַּשִּׁית לָקַח: וַיֹּאמְרוּ הַרְבֵּק אֲדָ-בְּמֹשֶׁה
3 דַּבֵּר יְהוָה הֲלֹא גַם-בָּנֵנו דַּבַּר וַיִּשְׁמַע יְהוָה: וְהָאִישׁ מֹשֶׁה
עָנָו מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי הָאָדָמָה: ס

יא 32 v. השליון ק'. יב 3 v. עניו ק'.

27. Wedle Gen. 14, 13. doniósł o tém Mojżeszowi, jako o zdarzeniu niezwykłym.

28. Jozue, wierny sługa Mojżesza, upatruje w tém ujmę dla swego pana, ponieważ bez współudziału i wpływu jego dar prorokowania odebrali. *בְּחָרִים* w for. *נִעְרִים* — כלא-נערים — tyle co *עַר* powstrzymać, Gen. 8, 2. Koh. 8, 8. Ps. 40, 10.

31. Wedle Ps. 78, 26. wiatr południowo-wschodni. *וַיִּגְזוּ* od *נָגַע* sprowadził, inni od *נָגַע* wiatr odciął przepiórki od morza. Leżały tu i owdzie nagromadzone na dwa łokcie wysoko, albo z powodu znużenia unosiły się tylko w wysokości dwóch łokci nad ziemią, tak że je rękami chwycić było można.

32. Chomer = 10 ef. Rozłożyli je, aby sęły na słońcu, przygotowując sobie w ten sposób zapas wędlin.

33. Zanim zapas ten był zżuty, spożyty, t. j. zanim się skończył. Ps. 78, 30.

4. I rzekł Wiekuisty nagle do Mojżesza, i do Ahrona, i do Mirjam: „Wyjdźcie wy troje do przybytku zboru!” I wyszli we troje.

5. I zstąpił Wiekuisty w słupie obłocznym, i stanął u wejścia przybytku, i zawołał: „Ahron i Mirjam!” — i wyszli oboje.

6. I rzekł: „Posłuchajcie słów Moich! Jeżeli kto u was — prorokiem Wiekuistego, Ja w widzeniu mu się objawiam, za pośrednictwem snu przemawiam do niego;

7. Nie tak sługa Mój Mojżesz: w całym domu Moim uwierzytelniony on.

8. % ust do ust przemawiam do niego; a jawnie i nie w zagadkach, a obraz Wiekuistego widzi: jakże nie obawiałście się rozprawiać o słudze Moim Mojżeszowi?”

9. I wspanął gniew Wiekuistego na nich, i odszedł.

10. A zaledwie nastąpił obłok z nad przybytku, a oto pokryła się Mirjam trądem, jakby śniegiem. I zwrócił się Ahron ku Mirjam, a oto, trędownata!

11. I rzekł Ahron do Mojżesza: „Proszę, panie mój, nie chciej poczytywać nam za grzech, żeśmy się otumanili, — żeśmy zgrzeszyli!

12. Niechajże nie będzie ona jak ów płód martwy, któremu przy wyjściu z łona matki już odgnęła połowa ciała!”

13. I zawołał Mojżesz do Wiekuistego, i rzekł: „O Boże, uzdrowże ją!”

14. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Gdyby ojciec plunął jej w twarz, czyżby się nie rumieniła siedm dni? Zamkniętą niechaj będzie przez siedm dni po za obozem, a następnie niechaj wróci!”

15. I zamkniętą została Mirjam po za obozem przez siedm dni; lud zaś nie wyruszył, póki nie wróciła Mirjam.

16. Poczém wyruszył lud z Chacerotu, i stanął obozem w puszczy Paran.

11. *nif* od *אייל* albo *איל* niedorzecznie postępować -- ztąd *אילה* głupota. —

12. Trąd wpija się cicho, bez sprawienia bólu w cały organizm i objawia się w powolnym gniciu ciała i próchnieniu kości. *Try. Jon.* Siostra nasza, która niewolę i wszystkie trudy nasze dzieliła, podobną by była do noworodka, który w chwili przyjścia na świat umiera, gdyby przed bliskim już wejściem do obiecannej ziemi śmierć ją zaskoczyła.

13. Cała modlitwa wyrażona w pięciu zgłoskach.

14. Gdyby ojciec za jakiegokolwiek uchybienie w twarz jej plunął, Deut. 25, 9. Jez. 50, 6. Ij. 30, 10. zapłonęłaby wstydem, i skryłaby się co najmniej na tydzień przed wzrokiem ludzkim, — to też musi oprócz hańby trądu, która ją spotkała, jeszcze na siedm dni z obozu się wydaleć, por. Lev. 14, 8. *תאסף* por. 11, 30.

16. Na północnym krańcu tej pustyni, w Rithma, po drodze do Kadesz Barnea, por. 10, 12; 33, 18. Deut. 1, 19.

4 וַיֹּאמֶר יְהוָה פְּתָאֵם אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-מִרְיָם
5 צֵאוּ שְׁלֹשְׁתֵּיכֶם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ שְׁלֹשְׁתָּם: וַיֵּרֶד
יְהוָה בְּעַמּוּד עָנָן וַיַּעֲמֵד פֶּתַח הָאֹהֶל וַיִּקְרָא אֶהֱרֹן וּמִרְיָם
6 וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם: וַיֹּאמֶר שְׁמֵעוּנָא דְבַרִּי אִם-יְהִי נִבְיֵאֲכֶם
7 יְהוָה בְּמִרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדַּע בְּחֹלוֹם אֲדַבְּרֶנּוּ: לֹא-כֵן
8 עֲבַדִּי מֹשֶׁה כְּכָל-בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא: פֶּה אֶל-פֶּה אֲדַבְּרֶנּוּ
9 יִרְאתֶם לְדַבֵּר בְּעַבְדִּי בְּמִשְׁהָ: וַיַּחֲרֵאֶף יְהוָה בָּם וַיִּלְךְ:
10 וַהֲעֵנָן סָר מֵעַל הָאֹהֶל וְהִנֵּה מִרְיָם מִצְרַעַת כַּשִּׁלְג וַיִּפֹּן
אַהֲרֹן אֶל-מִרְיָם וְהִנֵּה מִצְרַעַת: וַיֹּאמֶר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה
11 בִּי אֲדֹנָי אֶל-נָא תִשֶׁת עָלֵינוּ חַטָּאת אֲשֶׁר נִזְאַלְנוּ וְאֲשֶׁר
12 חָטָאנוּ: אֶל-נָא תְהִי כַפַּת אֲשֶׁר בְּצִאתוֹ מִרְחֹם אִמּוֹ
13 וַיֵּאבֵל חֲצִי כִשְׂרוֹ: וַיִּצְעַק מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה לֵאמֹר אֵל נָא
רַפָּא נָא לָהּ: פ

14 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאַבְיָה יָרֵק יָרֵק בְּפִנְיָה הָלֹא
תִפְלֹם שִׁבְעַת יָמִים תִּסְגֵּר שִׁבְעַת יָמִים מַחוּץ לַמַּחֲנֶה
15 וְאַחַר תֵּאָסֵף: וְתִסְגֵּר מִרְיָם מַחוּץ לַמַּחֲנֶה שִׁבְעַת יָמִים
16 וְהָעָם לֹא נָסַע עַד-הָאָסֵף מִרְיָם: וְאַחַר נָסְעוּ הָעָם מִחֲצֵרוֹת
וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר פָּאָרָן:

6. Jeżeli kto zwykłym prorokiem wpośród was — *אני ה' zam.* tak *Onk. Pesz. Saad. Raszi, — Abenez.* dopełnia *ה' נביא* — według innych *zam.* *אם יהיה בכם נביא ה'.* Nie wiecie tyle co Mojżesz, prorocstwo jego jest wyższej natury. *במראה Gen. 46, 2. בחלום Gen. 20, 3; 31, 11; 37, 5; 40, 5; 41, 1. Nuni. 22, 8. 20. 1 Sam. 28, 8.*

7. Inni prorocy odbierają od Boga pojedyncze wskazówki lub zlecenia — posłannictwo Mojżesza jest ogólne, tyczy się całego domu Izraela. *1 Sam. 2, 35; 3, 20; 22, 14. Ij. 12, 20. Przyp. 25, 13.*

8. Przeto jest i stosunek jego do Boga bliższym *מה אל מה.* Gdy są inne wizje ciemne i zagadkowe, przemawiam do niego bezpośrednio, wskazując mu jasno wolę Moję. *Ex. 33, 11. Deut. 34, 10. ומראה adv.* do *מדבר* inni: *zam.* *במראה* przez naczne widzenie, osobiście. *ה' תמונה Ex. 33, 20, 23.*

9. Antropomorfizm. *וילך* ustąpił obłok, w którym Bóg się objawił.

10. O trądzie białym, por. *Lev. 13, 2. Ex. 4, 6.*

ROZDZIAŁ XIII.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

2. „Wyslij sobie mężów, aby wypatrzili ziemię Kanaan, którą oddaję synom Israela, — po jednym mężu z każdego pokolenia ojców ich poszlecie; wszystkich z dostojniejszych między nimi.“

3. I wysłał ich Mojżesz z puszczy Paran, według rozkazu Wiekuistego; a wszyscy oni — mężowie przedniejsi u synów Israela.

4. A oto imiona ich: z pokolenia Reubena - Szammua, syn Zakkura.

5. Z pokolenia Szymeona — Szafat, syn Chori'ego.

6. Z pokolenia Jehudy — Kaleb, syn Jefunny.

7. Z pokolenia Isachara — Igal, syn Josefa.

8. Z pokolenia Efraima — Hoszea, syn Nuna.

9. Z pokolenia Binjamina — Palty, syn Rafua.

10. Z pokolenia Zebuluna — Gadiel, syn Sodi'ego.

11. Z pokolenia Josefa, z pokolenia Menaszcy — Gaddy, syn Susi'ego.

12. Z pokolenia Dana — Ammiel, syn Gemallego.

13. Z pokolenia Aszera — Sethur, syn Michaela.

14. Z pokolenia Naftali — Nachby, syn Wafsi'ego.

15. Z pokolenia Gada — Geuel, syn Machi'ego.

16. Oto imiona mężów, których wysłał Mojżesz, aby rozpatrzyli ziemię. Nazwał zaś Mojżesz Hoszeę, syna Nuna: Jehoszua.

17. Wysłał ich tedy Mojżesz, aby wypatrzili ziemię Kanaan, i rzekł do nich: „Wstąpcie po tej suchej wyniosłości, a wnijdźcie na górę;

18. I obejrzcie ziemię, jaką ona, i lud, który mieszka na niej, czy silny on, czy słaby, czy nieliczny, czy wielki.

19. I jaką ziemią, którą zamieszkuje, czy dobra, czy zła; jakie też są miasta w których przebywa, czy w obozowiskach, czy w twierdzach?

16. W formie uwagi podaje Pismo, że wymieniony w w. 8. הושע jest tym samym, którego Mojżesz już przedtém Ex. 17, 9; 24, 13. itd. nazwał יהושע.

17. Przechodząc przez prowincję Negeb, Gen. 13, 1. mają wejść na wzgórze Judzkie. Deut. 1, 24.

18. Polecił im zbadać kraj pod względem klimatu, urodzajności, zaludnienia, wojennych usposobień, charakteru osad i miast, i z tego wszystkiego dokładną zdać sprawę, bo jakkolwiek Mojżesz sam bliższych objaśnień nie potrzebował, pragnął jednak wzburzony lud uspokoić i powątpiewania jego rozproszyć.

יג.

פ פ פ ל

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: שְׁלַח-לְךָ אַנְשִׁים וַיְתְרוּ
2 אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר-אָנֹכִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד
3 אִישׁ אֶחָד לַמַּטֵּה אֲבֹתָיו תִּשְׁלְחוּ כָל נָשִׂיא כְּהֵם: וַיִּשְׁלַח
4 אַתָּם מֹשֶׁה מִמִּדְבַּר פָּאָרָן עַל-פִּי יְהוָה כָּלֶם אַנְשִׁים
5 רָאשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל הֵמָּה: וְאֵלֶּה שְׁמוֹתֵם לַמַּטֵּה רְאוּכֵן
6 שִׁמְעוֹן בֶּן-זִכְוֹר: לַמַּטֵּה שִׁמְעוֹן שִׁשַׁפַּט בֶּן-חֹרִי: לַמַּטֵּה
7 יְהוּדָה כָּלֵב בֶּן-יִפְגָּה: לַמַּטֵּה יִשְׁשָׁכָר יִגָּאֵל בֶּן-יֹוסֵף:
8 לַמַּטֵּה אֶשְׁרָהִים הוֹשֵׁעַ בֶּן-נֹון: לַמַּטֵּה בְנִימֵן פְּלֹטִי בֶן-
9 רְפוּא: לַמַּטֵּה זְבוּלֹן גַּדִּיאֵל בֶּן-סֹודִי: לַמַּטֵּה יוֹסֵף
10 לַמַּטֵּה מְנַשֶּׁה גַּדִּי בֶן-סוֹסִי: לַמַּטֵּה דָן עַמִּיאֵל בֶּן-גַּמְלִי:
11 לַמַּטֵּה אֲשֶׁר סֹתוֹר בֶּן-מִיכָאֵל: לַמַּטֵּה נַפְתָּלִי נַחֲבִי
12 בֶן-יֹוסֵף: לַמַּטֵּה גָד גַּאֲוָאֵל בֶּן-מְכִי: אֵלֶּה שְׁמוֹת
13 הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-שְׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת-הָאָרֶץ וַיִּקְרָא
14 מֹשֶׁה לְהוֹשֵׁעַ בֶּן-נֹון יְהוֹשֻׁעַ: וַיִּשְׁלַח אַתָּם מֹשֶׁה לְתוֹר
15 אֶת-אֶרֶץ כְּנָעַן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עָלוּ זֶה בְּנֶגֶב וְעַלִּיתֶם
16 אֶת-הָהָר: וּרְאִיתֶם אֶת-הָאָרֶץ מֵהֵיכָּל הָאָרֶץ וְאֶת-הָעָם הַיֹּשֵׁב
17 עָלֶיהָ הֲחֹזֵק הוּא הֲרַפָּה הֲמַעֲט הוּא אִם-רַב: וּמֵה הָאָרֶץ
18 אֲשֶׁר-הוּא יֹשֵׁב בָּהּ הַטּוֹבָה הוּא אִם-רָעָה וּמֵה הָעָרִים
19 אֲשֶׁר-הוּא יֹשֵׁב בָּהֶנָּה הַבְּמַחֲנִים אִם בְּמִבְצָרִים:

v. 2 קמץ ב"ק. v. 8 קמץ בטרחא.

Rozd. 13. 2. Wyslij z Kadesz w. 26. 32, 8. stosownie do wyrażonego przez Izraelitów żądania, por. Deut. 1, 22. Tal. Sota 36. לך Gen. 12, 1. Z każdego pokolenia Deut. 1, 23. oprócz z pokolenia Lewi, które w przyszłym podziale kraju uczestniczyć nie miało. Dosł. sami książęta wśród nich נשיא wybitnym stanowiskiem się odznaczający, jak 3, 24. 16, 2.

4. Porządek pokoleń podany prawdopod. podług godności deputowanych.

20. I co za gleba, czy żyzna ona, czy płonna; czy są na niej drzewa, czy nie? A bądźcie mężni, i weźcie ze sobą z owoców tej ziemi“. Czas zaś był wtedy — czas dojrzewania winogron.

21. I poszli i wypatrzyli ziemię od pustyni Cyn, do Rechobu, idąc ku Chamath.

22. I wstąpili po suchej wyniosłości i dotarli aż do Chebronu, gdzie byli Achiman, Szeszai i Talmaj, potomkowie Enaka; Chebron zaś zbudowany był na siedm lat przed Coanem w Micraim;

23. I doszli aż do doliny Eszkol i ucieli tam latorośl z jednym gronem jagód winnych, i niesli ją na drążku we dwoje; niemniej z granatowych jabłek i z fig.

24. Miejscowość tę nazwano doliną Eszkol, z powodu grona winnego, które byli ucieli tam synowie Israela.

25. I wrócili po rozpatrzeniu ziemi, ku końcowi czterdziestu dni.

26. I poszli i przybyli do Mojżesza, i do Ahrona, i do całego zboru synów Israela na puszczy Parana, do Kadeszu, i zdali sprawę im, i całemu zborowi, i pokazali im owoce ziemi.

27. I opowiadali mu i rzekli: „Przyszlśmy do ziemi, do którejś nas wysłał, i rzeczywiście płynie ona mlekiem i miodem, a oto owoce jej!

28. Tylko, że silnym lud, zamieszkujący tę ziemię, miasta też warowne są, wielkie bardzo; a i potomków Enaka widzieliśmy tam.

29. Amalek zamieszkuje stronę ziemi południową; a Chyttejczyk, Jebusyta, i Emorejczyk mieszka po górach; Kanaanejczyk zaś mieszka nad morzem i nad brzegiem Jordanu.“

30. I uspakajał Kaleb lud wzburzony na Mojżesza i rzekł: „Wnijść w nią dziemy, a zdobędziem ją, bo podolać podolamy jej!“

31. Mężowie wszakże, którzy chodzili z nim rzekli: „Nie możemy wnijść do ludu tego, gdyż silniejszym on od nas!“

ognisko potężnego semickiego państwa Chittejczyków, mających drugą siedzibę około Hebronu.

23. Z *אשכול* dolina później tak nazwana, por. w. następny. Na drążku, aby grona nie uszkodzić.

25. Por. 14, 34.

29. Z żadnej strony nie można do kraju wtargnąć — na południu bronią wstępu Amalekici, Gen. 14, 7. Emorejczyk zajmuje góry na Wschodzie, — Kanaanejczyk stronę zachodnią, od m. Śródziemnego do Jordanu, — strona północna zaś była dla Israelitów z powodu odległości niedostępna, i dlatego niema wzmianki o niej.

30. *hif. denom.* od *הם* — Lud przemawiający do *אל* do, albo wzburzony, szemrzący na Mojżesza.

20 וּמַה הָאָרֶץ הַשְּׂמֵנָה הֲוֵא אִם־רְוּחַ הַיַּשְׁבֵּה עֵץ אִם־אֵין

וְהִתְחַזְקַתֶּם וּלְקַחְתֶּם מִפְּרֵי הָאָרֶץ וְהַיְמִים יְמֵי בְּפוּרֵי

עֲנָבִים: וַיַּעֲלוּ וַיִּתְּרוּ אֶת־הָאָרֶץ מִמִּדְבַּר־צֶן עַד־רֶחֶב

לְבָא חֲמַת: וַיַּעֲלוּ בְּנֹגֵב וַיָּבֹא עַד־חֶבְרוֹן וְשֵׁם אַחִימָן שֹׁשֵׁי

וְתַלְמִי יְלִידֵי הָעֲנָק וְחֶבְרוֹן שִׁבְעַת שָׁנִים נִבְנְתָה לְפָנַי צֶעַן

מִצְרַיִם: וַיָּבֹאוּ עַד־נְהַל אֲשַׁפֵּל וַיִּכְרְתוּ מִשָּׁם זְמוּרָה

וְאֲשַׁפּוֹל עֲנָבִים אֶחָד וַיִּשְׂאֵהוּ בַמּוֹט בְּשָׁנִים וּמִן־הָרְמָנִים

וּמִן־הַתְּאֵנִים: לַמָּקוֹם הַהוּא קָרָא נְחַל אֲשַׁפּוֹל עַל אֲדוֹת

הָאֲשַׁפּוֹל אֲשֶׁר־כָּרְתוּ מִשָּׁם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיָּשֻׁבוּ מִתּוֹר

הָאָרֶץ מִקֵּץ אַרְבָּעִים יוֹם: וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־

אַהֲרֹן וְאֶל־כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־מִדְבַּר פָּאֲרָן קְדָשָׁה

וַיִּשְׁכְּבוּ אֹתָם דָּבַר וְאֶת־כָּל־הָעֵדָה וַיִּרְאוּם אֶת־פְּרֵי הָאָרֶץ:

וַיִּסְפְּרוּ־לוֹ וַיֹּאמְרוּ בָּאֵנו אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּנוּ וְגַם

זָבַת הַלֵּב וְדָבַשׁ הִוא וְהַפְּרִיָּה: אִפְסֵם פִּי־עֵז הָעַם הַיֹּשֵׁב

בְּאָרֶץ וְהָעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד וְגַם־יְלִדֵי הָעֲנָק רָאִינוּ

שָׁם: עַמְלֵק יוֹשֵׁב בְּאָרֶץ הַנֶּגֶב וְהַחִתִּי וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי

יוֹשֵׁב בְּהָר וְהַפְּנִעֵנִי יוֹשֵׁב עַל־הַיָּם וְעַל יַד הַיַּרְדֵּן: וַיְהִים

כִּלְב אֶת־הָעַם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר עֲלֵה נִעְלָה וַיִּרְשָׁנוּ אֹתָהּ

כִּי־יָכוֹל נֹכַח לָהּ: וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־עָלוּ עִמּוֹ אָמְרוּ לֹא

v. 22 סבירין ויבאו. v. 30 ס' רבתי לרעה קצת סופרים.

20. Sprawcie się dzielnie i przynieście też z owoców na próbę. Pora dojrzewania winogron, czyli na początku jesieni.

21. Pustynia Cyn, w której Kadesz, por. w. 26. czyli obóz Israelitów się znajdował, 27, 14; 33, 36. Deut. 32, 51. stanowi północny kraniec pustyni Parana, i rozciąga się na południu Judei, por. 20, 1; 34, 3. Joz. 15, 1—3. רֶחֶב na północnym krańcu Palestyny, Joz. 19, 28. חמת w Syrii nad Orontem, późniejsza Epifania, Gen. 10, 18. 2 Sam. 8, 9. Amos 6, 2.

22. zam. ויבאו por. ראינו w. 28. Enak, syn Arby Joz. 15, 13; 21, 11. założyciel Kirjat Arba czyli Hebronu. Gen. 23, 2; 35, 27. צען Tanis w dolnym Egipcie, Jez. 19, 11; 30, 4. Ez. 30, 14. wedle Renana

32. I rozpuścili złą wieść o ziemi, którą wypatrzyli, między synami Israela, mówiąc: „Ziemia, którąśmy przeszli dla wypatrzania jej, ziemia to pożerająca mieszkańców swoich; a wszystek lud, któryśmy widzieli w niej, — ludzie to rośli.

33. Tam też widzieliśmy i olbrzymów, synów Enaka, z rodu olbrzymów, a byliśmy w oczach naszych jako szarańcza, i takimi też byliśmy w oczach ich“.

ROZDZIAŁ XIV.

1. Poruszył się tedy cały zbór i rozplakali się na głos; i płakał lud nocy owej;

2. I szemrali przeciw Mojżeszowi i przeciw Ahronowi wszyscy synowie Israela, i rzekł do nich cały zbór: „Gdybyśmy też pomarli byli w ziemi Micraim, albo na pustyni tej gdybyśmy pomarli!

3. A po co Wiekuisty prowadzi nas do ziemi tej? — abyśmy padli od miecza? — aby żony nasze i dzieci nasze stały się łupem? Czyżby nie lepiej nam było wrócić do Micraim?“

4. I rzekli jeden do drugiego: „Ustanówmy sobie wodza, i wróćmy do Micraim!“

5. Tedy padł Mojżesz i Ahron na oblicze swoje w obec całego zgromadzenia — zboru synów Israela.

6. A Jehoszua syn Nuna, i Kalęb, syn Jefunny, z wywiadwców ziemi, rozdarli szaty swoje, —

7. I rzekli do całego zboru synów Israela, mówiąc: „Ziemia, którąśmy przeszli, aby wypatrzeć ją, dobra to ziemia, bardzo dobra.

8. Jeżeli upodoba nas Sobie Wiekuisty, tedy zaprowadzi nas do tej ziemi, i odda ją nam, tę ziemię, płynącą mlekiem i miodem;

9. Tylko Wiekuistemu nie bądźcie przekorni, a ludu owej ziemi nie bójcie się, bo strawą oni naszą; odstąpił cień ich od nich, a Wiekuisty z nami: nie obawiajcie się ich!“

10. Ale zamierzył cały zbór ukamionować ich kamieniami-

5. Padli na oblicze, aby poskarżyć się Bogu na ciężki los swój, por. 16, 4; 17, 10; 20, 6.

6. Rozdarli szaty na znak żałoby.

9. Przekorni przez nieposłuszeństwo i płonną bojaźń. Pochłonieniem, pokonamy ich z łatwością — podobne wyrażenia 22, 4; 24, 8. Deut. 7, 16. Cień, obrona — por. Gen. 19, 8. Jez. 30, 2. Ps. 91, 1; 121, 5. Miara grzechów ich pełna, a Bóg ich nadal bronić nie będzie, por. Gen. 15, 16. Lev. 18, 25.

10. Kibor Jozuego i Kaleba. Nagle jednak ukazał się słup obłoczny, aby ich wybawić a winnych skarcić, por. Ex. 16, 10.

82 נוֹכַל לְעֹלֹת אֶל-הָעַם כִּי-חֹזֵק הוּא מִמֶּנּוּ: וַיֵּצִיאוּ דְבַר
הָאָרֶץ אֲשֶׁר תָּרוּ אֹתָהּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ
אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ אֶרֶץ אֹכֵלֶת יוֹשְׁבֶיהָ הוּא
83 וְכָל-הָעַם אֲשֶׁר-רָאִינוּ בְּתוֹכָהּ אַנְשֵׁי מְדוּת: וְשֵׁם רָאִינוּ
אֶת-הַנְּפִילִים בְּנֵי עֲנָק מִן-הַנְּפִלִים וְנָהוּ בְּעֵינֵינוּ כַּחֲנָבִים
וְכֵן הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם:

יד.

1 וַתִּשָּׂא כָל-הָעֵדָה וַיִּתְּנוּ אֶת-קוֹלָם וַיִּבְכּוּ הָעַם בְּלֵילָה
2 הַהוּא: וַיֵּלְנוּ עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ
אֲלֵהֶם כָּל-הָעֵדָה לֵד-מִתְּנוּ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אוֹ בְּמִדְבַר
3 הַזֶּה לֵד-מִתְּנוּ: וְלָמָּה יְהוּה מְבִיא אֹתָנוּ אֶל-הָאָרֶץ הַזֹּאת
לְנַפֵּל בַּחֶרֶב נָשִׁינוּ וּמִטְּפָנוּ יִהְיוּ לְבָנֵינוּ הַלּוֹא טוֹב לָנוּ שׁוּב
4 מִצְרַיִמָּה: וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-אָחִיו נִתְּנָה רֹאשׁ וְנִשְׁוֹבָה
5 מִצְרַיִמָּה: וַיַּפֵּל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עַל-פְּנֵיהֶם לִפְנֵי כָל-קְהַל
6 עַדֵּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיְהוֹשֵׁעַ בֶּן-נּוּן וְכָלֵב בֶּן-יִפְתָּה מִן-
7 הַתְּרַיִם אֶת-הָאָרֶץ קָרְעוּ בְּגָדֵיהֶם: וַיֹּאמְרוּ אֶל-כָּל-עַדֵּת
8 בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הָאָרֶץ אֲשֶׁר עָבְרָנוּ בָּהּ לְתוֹר אֹתָהּ
טוֹבָה הָאָרֶץ מְאֹד מְאֹד: אִם-חָפֵץ בָּנוּ יְהוּה וְהִבִּיא
אֹתָנוּ אֶל-הָאָרֶץ הַזֹּאת וְנִתְּנָה לָנוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר-הוּא זְכַת חֶלֶב
9 וְדָבָשׁ: אֲךָ כִּי־הוּהָ אֶל-תִּמְרְדוּ וְאַתֶּם אֶל-תִּירְאוּ אֶת-עַם
הָאָרֶץ כִּי לְחַמְנוּ הֵם סָר עַלְמָם מֵעֲלֵיהֶם וַיְהוּה אֹתָנוּ אֶל-
10 תִּירָאִים: וַיֹּאמְרוּ כָּל-הָעֵדָה לְרַגּוֹם אֹתָם בְּאֲבָנִים וּכְבוֹד

32. Mieszkańcy giną w ustawicznych walkach, które między sobą i z obcymi najezdcami toczą, por. 14, 8. Deut. 2, 11. Ez. 36, 13. O niezdrowym klimacie kraju mowy tu być nie mogło, ponieważ zamieszkiwali go właśnie ludzie silni i rośli. דבה Gen. 37, 2.

33. Por. Gen. 6, 4.

Rozd. 14. 1. Wiadomość o przewadze mieszkańców Palestyny wywołuje powszechny upadek ducha w narodzie, ויהנו את קולם Gen. 45, 2. כבקר por. w. 40. בלילה.

3. Por. Deut. 1, 27. Łupem wrogów.

mi: lecz Majestat Wiekuistego ukazał się w przybytku zboru przed wszystkimi synami Izraela.

11. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Dopókiż jeszcze lżyć Mnie będzie lud ten? Dopókiż ufać mi nie będzie, w obec wszystkich znamion, którem spełnił w pośród niego?”

12. Porażę go morem i wypenię go, a uczynię z ciebie naród większy i silniejszy od niego!“

13. Ale rzekł Mojżesz do Wiekuistego: „Oto usłyszą Micrejecy, z pośród których wywiodłeś mocą Twoją lud ten,—

14. A powiedzą to mieszkańcom ziemi tej, którzy już słyszeli, żeś Ty Wiekuisty wpośród ludu tego, żeś oko w oko się im ukazał, Ty Wiekuisty, że obłok Twój stoi nad nimi, i że w słupie obłocznym kroczysz przed nimi we dnie, a w słupie ognistym w nocy; —

15. Gdybyś tedy zglądził ten lud aż do jednego, — rzekłyby narody, które słyszały o sławie Twojej, mówiąc:

16. Ponieważ nie mógł Wiekuisty wprowadzić ludu tego do ziemi, którą im zaprzysiął, — przeto wytepił ich na pustyni!

17. Niech się tedy wielką okaże siła Wiekuistego, jakę wyrzekł w słowach:

18. Wiekuisty, nieskory do gniewu, a pełen miłości; przebacz On winę i występki, a nie wytepie do ostatka, nawiedzając winę ojców na dzieciach, do trzeciego i czwartego pokolenia;

19. Odsuść winę ludu tego, według wielkości miłosierdzia Twojego, tak jakoś odpuszczał ludowi temu od Micraim aż dotąd!“

20. I rzekł Wiekuisty: „Odsuściłem według słowa twojego!

21. Wszakże, jakom żyw, a pełną będzie chwały Wiekuistego cała ziemia, —

22. Że wszyscy ci ludzie, którzy widzieli chwałę Moją i znamiona Moje, które spełniłem w Micraim i na pustyni, a doświadczali Mnie już po dziesięćkroć, i nie słuchali głosu Mojego,

23. Że nie ujrzą oni ziemi, którą zaprzysiął ojcóm ich! żaden z tych, którzy Mnie lżyli, nie ujrzy jej!

wszystkich odrazu, — wszakże zupełnie bezkarnie wina przepuszczoną być nie może.

21. *ויטלא* należy jeszcze do formuły przysięgi, której przedmiot wyrażony w następnych wierszach, por. 1 Sam. 14, 39; 20, 3; 25, 31. Pełną będzie w przyszłości. Jer. 6, 3; 11, 9. Hab. 2, 14. Ps. 72, 20.

22. Dziesięć jest liczbą okrągłą, oznaczającą tyle co: często, por. Lev. 26, 26. Tal. Erachin 15. wylicza dziesięć przykładów nieposłuszeństwa. Ex. 14, 11; 15, 23; 16, 2; 16, 20; 16, 27; 17, 2. Ex. 32. Num. 11, 1; 11, 4; 13, 14.

יְהוָה נִרְאָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֶל-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ
 11 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה עַד-אַנֶּה יִנְאַצְנִי הָעָם הַזֶּה וְעַד-
 אַנֶּה לֹא-יֵאֱמִינוּ כִּי בְּכָל הָאֱתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ:
 12 אֲבַנּוּ כִדְבַר וְאוֹרְשָׁנוּ וְאַעֲשֶׂה אֶתְךָ לְגוֹי-גָדוֹל וְעַצוֹם
 13 מִמֶּנּוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-יְהוָה וְשִׁמְעוּ מִצְרַיִם כִּי-הָעֲלִיתָ
 14 בְּכַחֲךָ אֶת-הָעָם הַזֶּה מִקִּרְבּוֹ: וְאָמְרוּ אֶל-יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
 הַזֹּאת שִׁמְעוּ כִּי-אַתָּה יְהוָה בְּקִרְבֵּי הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר-עִיֵן
 בְּעֵין נִרְאָה וְאַתָּה יְהוָה וְעַנְנְךָ עִמָּד עֲלֵהֶם וּבַעֲמֹד עֵינֵן
 15 אַתָּה הַלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וּבַעֲמֹד אֵשׁ לַיְלָה: וְהִמַּתָּה
 אֶת-הָעָם הַזֶּה כְּאִישׁ אֶחָד וְאָמְרוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-שָׁמְעוּ אֶת-
 16 שִׁמְעֶךָ לֵאמֹר: מִבְּלַתִּי יִכְלַת יְהוָה לְהַבְיֵא אֶת-הָעָם
 הַזֶּה אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר-נִשְׁבַּע לָהֶם וַיִּשְׁחָטֶם בַּמִּדְבָּר:
 17 וְעַתָּה יִגְדַל-נָא כַּח אֲדָנִי כְּאִשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: יְהוָה אֵרַךְ
 18 אַפַּיִם וְרַב-חֶסֶד נִשְׂא עֵינֵן וּפִשַׁע וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה פֶקֶד עֵינֵן
 19 אָבוֹת עַל-בָּנִים עַל-שְׁלִשִׁים וְעַל-רַבְעִים: סִלַּח-נָא לְעֵינֵן
 הָעָם הַזֶּה כְּגֹדֶל חֶסֶדְךָ וּכְאִשֶׁר נִשְׂאָתָה לְעָם הַזֶּה מִמִּצְרַיִם
 20 וְעַד-הַנֶּה: וַיֹּאמֶר יְהוָה סִלַּחְתִּי כְּדַבַּרְךָ: וְאוֹלָם חַי-אַנִּי
 21 וַיִּמְלֵא כְבוֹד-יְהוָה אֶת-כָּל-הָאָרֶץ: כִּי כָל-הָאֲנָשִׁים
 הָרְאִים אֶת-כְּבוֹדִי וְאֶת-אַתָּתִי אֲשֶׁר-עָשִׂיתִי בְּמִצְרַיִם
 וּבַמִּדְבָּר וַיִּנְסוּ אֹתִי זֶה עֲשֶׂר פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלִי:
 23 אִם-יִרְאוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְתָּם וְכָל-מְנַאֲצֵי

v. 17 רבתי.

12. Ex. 32, 10.

13. *Raszi* tł. כי w znaczeniu אשר por. Deut. 9, 26.

14. Przed שמעו dopełnia *Raszi* אשר.

15. שכער Egipcjanie i Kanaanici Gen. 29, 13. כּאִשׁ אַחֵר Sęd. 6, 16.

16. Podobna argumentacja Deut. 9, 28. Joz. 7, 9. Ez. 20, 14. וַיִּשְׁחָטֶם zarząną ich, niby bydło, por. w. 33.

17. Siła pobłażliwości i miłosierdzia.

18. Cytata wzięta z Ex. 34, 6. 7.

20. Według słowa twojego, powściągnę gniew Mój i nie wytepię

24. Wszakże służyę Mojego Kaleba, za to, że był w nim duch inny, a w zupełności Mi ulegał, jego zaprowadzę do ziemi, do której poszedł, a ród jego odziedziczy ją.

25. Ale Amalekita i Kanaanejczyk przebywają w dolinie, jutro przeto zwróćcie się, a wyruszenie na pustynię, po drodze ku morzu sitowemu!“

26. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi i Ahronowi, i rzekł:

27. „Dopókiż będzie zły zbór ten podżegał przeciw Mnie?— Szemranie synów Izraela, którym poduszczają przeciw Mnie, słyszałem!

28. Powiedz im: jakom żyw, rzecze Wiekuisty; jakeście mówili w uszy Moje, tak uczynię wam!

29. Na tej pustyni legną ciała wasze, — wszyscy spisowi wasi, według całej liczby waszej, od dwudziestu lat i wyżej, którychście podżegli przeciw Mnie.

30. Nie wnikajcie wy do ziemi, o którąm podniósł rękę Moję, abym was osiedlił w niej, — za wyjątkiem Kaleba, syna Jefunny, i Jehoszuego, syna Nuna;

31. Dzieci zaś wasze, o którychście mówili, że łupem zostaną, te wprowadzę, a umiłują one ziemię, którąście wy wzgardzili;

32. Wy wszakże — trupy wasze legną na pustyni tej;

33. Ale i synowie wasi koczować będą po tej pustyni przez czterdzieści lat, i poniosą skutki przemieszania waszego, aż wyginą trupy wasze na pustyni.

34. Według liczby dui, w którychście wypatrywali ziemię, czterdziestu dni — po roku za każdy dzień, poniesiecie karę waszą — czterdzieści lat, — abyście poznali niechęć Moję.

35. Ja Wiekuisty to wyrzekłem, a inaczej nie postąpię z całym tym zбором złym, który się spiknął na Mnie: na pustyni tej wyginą i tu pomrą!“

36. Mężowie zaś, których wysłał Mojżesz, aby wypatrzyli ziemię, a którzy wróciwszy poduszczyli przeciw niemu cały zbór, rozpuszczając złą wieść o ziemi, —

28. Jakeście mówili w w. 2. mianowicie, abyście pomarli na pustyni.

29. Karze ulegają tylko mężowie zbrojni, a zatem mniejsza połowa ludu.

32. Jakeście mówili w w. 2. mianowicie, abyście pomarli na pustyni.

33. Inni: będą pasterzami. *Trg. Jon.* טעין = טעין.

34. Inni: będą pasterzami. *Trg. Jon.* טעין = טעין.

7. odwracać się.

36. Do w. 39. uwagi nawiasowo wtrącone.

24 לֹא יִרְאוּהָ: וְעַבְדִּי כָלֵב עִקְבֵי הַיְיָהּ רוּחַ אַחֲרַת עִמּוֹ
וַיִּמְלֵא אַחֲרָי וְהִבִּיאֲתִיו אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־בָּא שָׁמָּה וַיַּרְעוּ
25 יוֹרְשָׁנָה: וְהַעֲמַלְקִי וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשְׁבֵי בְּעֵמֶק מִזְרָח פְּנֵי וַסְעוּ
לְכֶם הַמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יַם־סוּף: פ

26 וַיַּדְבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: עַד־מָתַי לָעֵדָה
27 הָרַעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי אֶת־תְּלִנּוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִמָּה מְלִינִים עָלַי שָׁמַעְתִּי: אָמַר אֱלֹהִים חַי־

אֲנִי נֹאֵם־יְהוָה אִם־לֹא כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתֶּם בְּאָזְנֵי בֶן אֶעֱשֶׂה
28 לְכֶם: בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִפְּלוּ פְּגָרֵיכֶם וְכָל־פְּקָדֵיכֶם לְכָל־
מִסְפָּרְכֶם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה אֲשֶׁר הִלִּינְתֶם עָלַי:

אִם־אַתֶּם תִּבְּאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאַתִּי אֶת־יָדִי לְשַׁבֵּן
29 אֶתְכֶם בָּהּ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יִפְנֶה וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נּוּן: וּמִפְּכֶם
אֲשֶׁר אָמַרְתֶּם לְבֹי יְהוָה וְהִבִּיאֲתִי אֶתֶם וַיַּרְעוּ אֶת־הָאָרֶץ

30 אֲשֶׁר מֵאַסְתֶּם בָּהּ: וּפְגָרֵיכֶם אַתֶּם יִפְּלוּ בַּמִּדְבָּר הַזֶּה:
וּבְנֵיכֶם יִהְיוּ רַעִים בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה וְנִשְׂאוּ אֶת־

זִנְוֹתֵיכֶם עַד־תֶּם פְּגָרֵיכֶם בַּמִּדְבָּר: בְּמִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־
תָּרַתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אַרְבָּעִים יוֹם יוֹם לַשָּׁנָה יוֹם לַשָּׁנָה

תִּשְׂאוּ אֶת־עֹנֹתֵיכֶם אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיַּדְעֶתֶם אֶת־תְּנֹנְאוֹתִי:
אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי אִם־לֹא וְזֹאת אֶעֱשֶׂה לְכָל־הָעֵדָה הָרַעָה

הַזֹּאת הַנִּזְעָרִים עָלַי בַּמִּדְבָּר הַזֶּה יִתְּמוּ וְשֵׁם יִמְתּוּ:
וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־שָׁלַח מֹשֶׁה לְתוֹר אֶת־הָאָרֶץ וַיִּשְׁכּוּ

וַיִּלְוּנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה לְהוֹצִיא דָבָר עַל־הָאָרֶץ:

וַיִּלְוּנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה לְהוֹצִיא דָבָר עַל־הָאָרֶץ:

וַיִּלְוּנוּ עָלָיו אֶת־כָּל־הָעֵדָה לְהוֹצִיא דָבָר עַל־הָאָרֶץ:

31 v. מלא י, v. 36 וילינו ק.

24. W szczególności Kaleb, który usilniej jeszcze niż Jozue złemu przeciwdziałał, 13, 20. וימלא dopeł. ללכה albo להיות por. w. 43. Wedle Joz. 14, 12. otrzymał Kaleb w nahl w okolicach Hebronu.

25. Hufce ich rozłożyły się w pobliżkiej, oddzielającej was od gór kotlinie, por. w. 44. Skazani na tułactwo w pustyni, nie pójdziecie na-przód, lecz zwróćcie się ku południowi.

27. dop. ער מתי.

37. Pomarli mężowie ci, rozpuszczający złą wieść o ziemi, porażeniem przed obliczem Wiekuistego;

38. A tylko Jehoszua, syn Nuna, i Kaleb, syn Jefunny, zostali przy życiu z tych mężów, którzy chodzili wypatrywać ziemię.

39. I opowiedział Mojżesz te słowa wszystkim synom Israela, i bolał lud bardzo;

40. A wstawszy rano, ruszyli ku wierzchowi góry, mówiąc: „Oto gotowiśmy wniknąć do tego miejsca, o którym powiedział Wiekuisty,—bośmy zgrzeszyli!”

41. Lecz Mojżesz rzekł: „Na cóż przestępujecie rozkaz Wiekuistego: wszak to się nie powiedzie!”

42. Nie wstępujecie, bo niema Wiekuistego między wami, a nie chcecie być porażeni przed wrogami waszymi!

43. Bo Amalekita i Kanaanejczyk tuż przed wami, a legniecie od miecza; ponieważ odstąpiliście od Wiekuistego, nie będzie też i Wiekuisty z wami!”

44. Oni wszakże uparli się pójść na wierzch góry; ale arka przymierza Wiekuistego i Mojżesz nie ustępowali z obozu.

45. I zstąpili Amalekita i Kanaanejczyk, mieszkający na owej górze, i porazili ich, i rozbili ich do szczętu.

ROZDZIAŁ XV.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

2. „Oświadczy synom Israela, a powiedz im: gdy przyjdziecie do ziemi pobytu waszego, którą oddam wam,—

3. A zechcecie spełnić ofiarę ogniową Wiekuistemu, całopalenie, albo ofiarę rzeźną, przeznaczając według ślubu bądź na dobrowolny dar, bądź na uroczystości wasze, aby uczynić woń przyjemną Wiekuistemu, — z rogacizny albo z trzód, —

4. Niechaj przyniesie przy tém składający ofiarę swoją Wiekuistemu, ofiarę śniedną, — przedniej mąki dziesiątą część efy, zaczynionej czwartą częścią hyna oliwy;

5. Wina zaś na zalewkę, — czwartą część hyna: tak przynosić masz zarówno przy całopaleniu, jak przy ofierze rzeźnej, do każdego jagnięcia.

4. Nowe rozporządzenie: każdej ofierze bitej towarzyszyć musi odpowiednia ilość mącznych dodatków. מלת Lev. 2, 1. עשרון Ex. 29, 40. בלול Lev. 2, 4. חין Ex. 30, 24.

5. Por. Ex. 29, 10.

37 וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה במנפה לפני
38 יהוה: ויהושע בין-נון וקלב בין-יפנה חיו מן-האנשים ההם
39 ההלכים לתור את-הארץ: וידבר משה את-הדברים
40 האלה אל-כל-בני ישראל ויתאבלו העם מאד: וישכמו
בבקר ויעלו אל-ראש-ההר לאמר הננו ועלינו אל-המקום
41 אשר-אמר יהוה כי חטאנו: ויאמר משה למה זה אתם
42 עברים את-פי יהוה והוא לא תצלה: אל-תעלו כי אין
43 יהוה בקרבכם ולא תנגפו לפני איביכם: כי העמלקי
והכנעני שם לפניכם ונפלתם בחרב כי-על-בן שבתם
44 מאחרי יהוה ולא-יהיה יהוה עמכם: ויעפלו לעלות אל-
ראש ההר וארון ברית-יהוה ומשה לא-משו מקרב
45 המחנה: וירד העמלקי והכנעני הישב בקר ההוא ויכום
ויפתום עד-החרמה:
טו.

1 וידבר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל
2 ואמרת אליהם כי תבאו אל-ארץ מושבתים אשר אני
3 נתן לכם: ועשיתם אשה ליהוה עלה או-זבח לפלא-
4 נדר או בנדבה או במעריכם לעשות ריח ניחח ליהוה
4 מן-הבקר או מן-הצאן: והקריב המקריב קרבנו ליהוה
5 מנחה סלת עשרון בלול ברבעית ההין שמן: ויין
לנסך רביעית ההין תעשה על-העלה או לזבח לכבש

37. Niezwłoczna śmierć ich była zapowiedzią, że ten sam los wszystkich innych czeka.

40. Por. Deut. 1, 41.

44. Por. Deut. 1, 43. ויעפלו wyprowadza *Raszi* od על הגóra, opór — tyle co וירד Deut. 1, 43.

45. Wdzierających się na górę spotkali zstępujący z niej Amalekici. ויכום *kif*. od כחה rozbijać. Tak *Trj. Jon.* החרמה zagłada, zd. innych Chorma późniejsze miasto por. 21, 3. Joz. 12, 14.

Rozd. 15. 3. משה Lev. 1, 9. זבח Lev. 7, 6. נדר Lev. 22, 21. Num. 6, 2. מלה=פלא pokr. z מלל oddzielić, przeznaczyć.

6. Przy baraniu też przyniesiesz ofiarę śniedną, — mąki przedniej dwie dziesiąte części efy, zacyznionej trzecią częścią hyna oliwy;

7. Wina też na zalewkę, — trzecią część hyna; przynosić to masz na woń przyjemną Wiekuistemu.

8. Jeżeli zaś cielca przyniesiesz na całopalenie, albo na ofiarę rzezną, przeznaczając go na spełnienie ślubu, albo na ofiarę opłatną Wiekuistemu;

9. Przynosić tedy należy przy cielcu ofiarę śniedną, — mąki przedniej trzy dziesiąte części efy, zacyznionej połową hyna oliwy;

10. Wina też przynosić masz na zalewkę pół hyna; jako ofiarę ogniową, na woń przyjemną Wiekuistemu.

11. Tak czynić należy przy każdym wole, i przy każdym baraniu, albo przy jagnięciu z owiec albo z kóz.

12. Według liczby ofiar składanych przez was uczynicie, przy każdej — stosownie do liczby ich;

13. Każdy krajowiec w ten sposób to uczyni, składając ofiarę ogniową, na woń przyjemną Wiekuistemu.

14. A gdy zamieszka przy was cudzoziemiec, albo kto-bądź w pośród was, w pokoleniach waszych, a zechce spełnić ofiarę ogniową, na woń przyjemną Wiekuistemu: to jako wy czynicie, tak i on czynić będzie.

15. Wogóle — ustawa jedna dla was, i dla przybysza-cudzoziemca; ustawa to wieczna w pokoleniach waszych: jako wy, tak cudzoziemiec będzie przed obliczem Wiekuistego.

16. Zakon jeden, i prawo jedno będzie dla was, i dla cudzoziemca, przebywającego u was.

17. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

18. „Powiedz synom Israela, a objaśnij im: gdy wnie-dziecie do ziemi, do której was prowadzę, —

19. A zaczniecie pożywać chleb tej ziemi, zbierać wam wtedy daninę Wiekuistemu;

20. Jako pierwocinę ciasta waszego zbierajcie kołacz na daninę; jako daninę z gumna, tak zbierajcie ją.

21. Z pierwociny ciasta waszego oddawajcie Wiekuistemu daninę w pokoleniach waszych.

22. A gdybyście zbłądzili, a nie spełnili której ze wszyst-kich przykazań tych, które wyrzekł Wiekuisty do Mojżesza, —

23. Z wszystkiego, co wam rozkazał Wiekuisty przez

pokr. z *גוש* Lev. 2, 14. 16. *כחומת גון* por. Ex. 22, 28; 23, 19; 34, 26. Num. 18, 12. 27. Deut. 18; 4.

22 O ofierze z powodu wykroczeń mimowolnych traktuje już. Lev. 4, 13. Wedle rab. mowa tu o bałwochwalstwie, czyli wykroczeniu przeciw wszystkim przepisom religii, i dla tego nakazane tu są ofiary inne.

6 הָאֶחָד: אוֹ לְאֵיל תַּעֲשֶׂה מִנְחָה סֵלֶת שְׁנֵי עֶשְׂרִינָיִם בְּלוּלָהּ
7 בְּשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהֵינֶן: וַיֵּן לְגֶסֶד שְׁלִישִׁית הַהֵינֶן תִּקְרִיב
8 רֵיחַ-נִיחַח לַיהוָה: וְכִי-תַעֲשֶׂה בֶן-בְּקָר עֲלֶיהָ אוֹ-זֶבֶח
9 לְפִל־אֶגֶר אוֹ-שְׁלָמִים לַיהוָה: וְהִקְרִיב עֲלֶיהָ בֶן-הַבְּקָר
מִנְחָה סֵלֶת שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִינָיִם בְּלוּל בְּשֶׁמֶן חֲצֵי הַהֵינֶן:
10 וַיֵּן תִּקְרִיב לְגֶסֶד חֲצֵי הַהֵינֶן אִשָּׁה רֵיחַ-נִיחַח לַיהוָה:
11 כִּכְּהָ יַעֲשֶׂה לְשׂוֹר הָאֶחָד אוֹ לְאֵיל הָאֶחָד אוֹ-לְשֶׁה
12 בִּכְבָּשִׁים אוֹ בְּעֻזִּים: בְּמִסְפַּר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כִכְהָ תַעֲשׂוּ
13 לְאֶחָד בְּמִסְפָּרם: כָּל-הָאֹזֶרַח יַעֲשֶׂה-כִכְהָ אֶת-אֱלֹהֵהָ
14 לְהִקְרִיב אִשָּׁה רֵיחַ-נִיחַח לַיהוָה: וְכִי-יִגֹּר אֶתְכֶם גֵּר אוֹ
אֲשֶׁר-בְּתוֹכְכֶם לְדַרְתֵּיכֶם וַעֲשֶׂה אִשָּׁה רֵיחַ-נִיחַח לַיהוָה
15 כַּאֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ בֶן יַעֲשֶׂה: הַקְהֵל חֻקָּה אַחַת לְכֶם וּלְגֵר הַגֵּר
16 חֻקַּת עוֹלָם לְדַרְתֵּיכֶם כָּכֶם כִּגֵּר יִהְיֶה לִפְנֵי יְהוָה: תִּזְרָה
אַחַת וּמִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לְכֶם וּלְגֵר הַגֵּר אֶתְכֶם: פ
17 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
18 וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם בְּבִאֲכֶם אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי מְבִיא אֶתְכֶם
19 שָׂמָּה: וְהָיָה בְּאֲכַלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְרוּמָה
20 לַיהוָה: רֵאשִׁית עֲרֹסַתְכֶם חֲלֵה תְרִימוּ תְרוּמָה כְּתְרוּמַת
21 גֵּר בֶּן תְּרִימוּ אֹתָהּ: מֵרֵאשִׁית עֲרֹסַתֵּיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה
22 תְרוּמָה לְדַרְתֵּיכֶם: ׀ וְכִי תִשְׁגּוּ וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת
23 כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֹהִים אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה: אֵת כָּל-
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֵלֵיכֶם בְּיַד-מֹשֶׁה מִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוָּה

10. Ofiara ogniowa odnosi się do mąki i oliwy, nie do wina, por. Ex. 29, 40.

14. Gdyby cudzoziemiec czasowo albo stale לררתיכם Ex. 12, 14. wpośród was zamieszkał.

15. הקהל w ogóle — wedle *Kim. voc.* Zgromadzenie! Wedle innych *nom.* jak האורח w. 29.

16. Istnieje jedno prawo dla wszystkich, i pod każdym innym względem.

20. עריסה Ez. 44, 30. Neh. 10, 88. w Tal. krupa jęczmienna,

Mojżesza, od dnia, którego rozkazał wam Wiekuisty i nadał w pokoleniach waszych, —

24. To jeżeli z nieuwagi zboru popełniony był ten błąd, niechaj złoży cały zbor jednego cielca młodego na całopalenie, niechaj złoży cały zbor jednego cielca młodego na całopalenie, na woń przyjemną Wiekuistemu, wraz ze śniedną ofiarą jego i zalewką, podług przepisu, i kozła jednego na ofiarę zagrzeszną.

25. I rozgrzeszy kapłan cały zbor synów Izraela, i odpuszczoném im będzie; bo to błąd był, a przynieśli oni ofiarę swoją oguiową Wiekuistemu, i ofiarę swą zagrzeszną przed Wiekuistego za błąd swój.

26. I odpuszczoném będzie całemu zborowi synów Izraela, i cudzoziemcowi, który przebywa w pośród nich; gdyż popełnił to lud cały nierozmyslnie.

27. A jeżeliby kto sam tylko zgrzeszył nierozmyslnie, to niechaj złoży kozę roczną na ofiarę zagrzeszną;

28. I rozgrzeszy kapłan osobę, która błąd popełniła, grzesząc nierozmyslnie przed Wiekuistym, rozgrzeszając ją, aby odpuszczoném jej było.

29. Tak dla krajowca między synami Izraela, jak i dla cudzoziemca, który przebywa w pośród nich — zakon jeden niechaj będzie u was dla popełniającego błąd nierozmyslnie.

30. Ale, jeżeliby popełnił kto cokolwiek ręką zuchwałą, bądź który z krajowców, bądź z cudzoziemców, — Wiekuistego on zelżył, — i wytraconą będzie dusza ta z pośród ludu swojego.

31. Albowiem słowem Wiekuistego wzgardził, a przykazanie Jego naruszył: wytraconą niechaj będzie dusza ta; wina jej na niej!

32. Gdy przebywali synowie Izraela na pustyni, napotkali człowieka zbierającego drwa w dzień Sabbatu.

33. I przywieśli go ci, którzy go napotkali, gdy zbierał drwa, do Mojżesza, i do Ahrona, i do całego zboru;

34. I oddali go pod straż, bo nie było wyjaśnioném, co czynić z nim.

35. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Na śmierć wydanym będzie ten człowiek; niechaj ukamionuje go kamieniami cały zbor po za obozem!”

36. I wyprowadził go cały zbor po za obóz, i ukamionował go kamieniami, i umarł, jak rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi

34. Stosownie do przepisu Ex. 31, 14; 35, 2. czekała go kara śmierci — oprócz tego czynił to prawdopodobnie wbrew przestrogom tych, którzy go na uczynku zdybali, tak, że wykroczenie jego przybrało cechę jawnego uporczywości i samowoli, — szło więc tylko o rozsądzenie, na jaki rodzaj śmierci zasłużył. Tal. Synhed. 78. i Syfri.

24 יְהוָה וְהִלָּאָה לְדֹרֹתֵיכֶם: וְהָיָה אִם מֵעֵינֵי הָעֵדָה נִעֲשִׂיתָה לְשִׁגְגָה וְעָשׂוּ כָל־הָעֵדָה פֶּר בֶּן־בְּקָר אֶחָד לְעֹלָה לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ בַמִּשְׁפָּט וּשְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד לַחֲטָאת: וְכִפֵּר הַכֹּהֵן עַל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנִסְלַח לָהֶם כִּי־שִׁגְגָה הוּא וְהֵם הֵבִיאוּ אֶת־קָרְבָּנָם אֲשֶׁר לַיהוָה וְחָטְאתָם לִפְנֵי יְהוָה עַל־שִׁגְגָתָם: וְנִסְלַח לְכָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם כִּי לְכָל־הָעָם בְּשִׁגְגָה: ם

27 וְאִם־נִפְשׁ אַחַת תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה וְהִקְרִיבָה עוּ בַת־שָׁנָתָה לַחֲטָאת: וְכִפֵּר הַכֹּהֵן עַל־הַנֶּפֶשׁ הַשִּׁגְגָת בַּחֲטָאָה בְּשִׁגְגָה לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו וְנִסְלַח לוֹ: הַאֲזַרְחָ בְּכֵנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם תּוֹרָה אַחַת יְהִיָּה לָכֶם לַעֲשׂוֹת בְּשִׁגְגָה: וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה בְיַד רָמָה מִן־הָאֲזַרְחָ וּמִן־הַגֵּר אֶת־יְהוָה הוּא מְגִדָּף וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: כִּי דִבֶּר־יְהוָה בְּזֶה וְאֶת־מִצְוֹתוֹ הִפֵּר הַכֹּהֵן וְתִכְרַת הַנֶּפֶשׁ הַהוּא עוֹנֶה בָּהּ: ם

32 וַיְהִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וַיִּמְצְאוּ אִישׁ מִקְּשֵׁשׁ עֲצִים בַּיּוֹם הַשִּׁבְעִת: וַיִּקְרִיבוּ אֹתוֹ הַמִּצְאִים אֹתוֹ מִקְּשֵׁשׁ עֲצִים אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן וְאֵל כָּל־הָעֵדָה: וַיִּנְיָחוּ אֹתוֹ בַּמִּשְׁמֶר כִּי לֹא פָרַשׁ מִהַיַּעֲשֶׂה לוֹ: ם וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מוֹת יוּמַת הָאִישׁ רְגוּם אֹתוֹ בְּאֲבָנִים כָּל־הָעֵדָה מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: וַיֵּצִיאוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ בְּאֲבָנִים וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: ם

24. v. חסר א'. 28. v. ה' רמה. 31. פחה באחנה ibid ה' רמה.

24. 24. העדה od oczu zboru, — gdy zbor tego nie zauważył. Niechaj złoży, gdy się występkę swego świadomym stanie. כמשמש por. w. 9. Lev. 5, 10; 9, 16.

27. Lev. 4, 27, 32; 5, 6.

30. Ex. 14, 8. נכרתה Gen. 17, 14. Najmniejsze nawet wykroczenie, w ten sposób spełnione, nie będzie przebaczoném.

32. Przykład wykroczenia ביד רמה i surowej kary, której w tym razie występnym podlega.

37. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

38. „Powiedz synom Izraela, a poleć im, aby zrobili sobie strzępki na krajach szat swoich, w pokoleniach swych, a nadawali na te strzępki naróżne nić z błękitu.

39. A niechaj będzie to dla was strzępkami, abyście spoglądając nań wspominali na wszystkie przykazania Wiekuistego, i spełniali je, a nie unosili się za sercem waszém i za oczyma waszemi, za któremi się uganiacie;

40. Abyście pamiętali i spełniali wszystkie przykazania Moje, a byli świętymi Bogu waszemu.

41. Jam Wiekuisty, Bóg wasz, którym wywiódł was z ziemi Micraim, aby być wam Bogiem; Jam Wiekuisty, Bóg wasz!⁴

ROZDZIAŁ XVI.

1. I przedsięwzięli Korach, syn Ic'hara, syna Kehata, syna Lewi'ego, i Dathan i Abiram, synowie Eliaba, i On, syn Peleta, synowie Reubena,

2. I powstałi w obliczu Mojżesza, a z nimi mężów z synów Izraela dwustu pięćdziesięciu, — naczelnicy zboru, powołani na zebrania, ludzie znamienici; —

3. I zgromadzili się przeciw Mojżeszowi i Ahronowi i rzekli do nich: „Dostycie wam! Wszak cały ten zbor, wszyscy są święci, a w pośród nich Wiekuisty; czemu więc wynosicie się nad zgromadzeniem Wiekuistego?“

4. I usłyszał to Mojżesz i padł na oblicze swoje.

5. I rzekł do Koracha i do całego zboru jego, tak: „Ju-

Rozdz. 16. 1. Korach z pok. Lewi, i Datan i Abiram z pok. Reuben, występują na czele 250. znakomitszych Izraelitów przeciw Mojżeszowi i Ahronowi, oskarżając ich o niepomierną ambicję i nieprawne przywłaszczenie sobie dostojęństw i władzy. Główny podżegacz Korach zazdrościł Ahronowi wybitnego stanowiska, a pragnąc sam godności arcykapłańskiej dostąpić, podburzył nieprzyjazne Lewitom pokolenie Reubena, które im prawa pierwodztwa swego ustąpić musiało. Mojżesz przenika pobudki zachwalców, karci ich surowo i wyzywa narzeczcie na sąd Boży. *Onk.* i *Pesz.* *אחפולג* oddzielił się. *Trg. Jer.* *עצה* naradzał się — *Rambam:* powziął zamiar — inni: zwerbował. Przep. 6, 25; 11, 30 prawdopodob. zam. *פלה-ויקם* może zam. *מלוא* Gen. 46, 9. Ex. 6, 14.

2. Nie przystąpili do Mojżesza, czego Datan i Abiran nie uczynili, por. w. 12. lecz powstałi w obliczu jego, w jawnej opozycji.

3. Dość długo trwa uzurpacja wasza. Gen. 33, 9; 45, 28.

4. Padł na oblicze, por. w. 22. 14, 5.

5. Tylko człowiek święty może bez narażenia życia do Boga się

37 ויאמר יהוה אל-משה לאמר: דבר אל-בני ישראל
38 ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על-פנפי בגדיהם לדרתם
39 ונתנו על-ציצת הפנה פתיל תכלת: והיה לכם לציצת
וראייתם אתו וזכרתם את-כל-מצות יהוה ועשיתם אתם
ולאתתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר-אתם
40 זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את-כל-מצותי
41 והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר
הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני
יהוה אלהיכם:

מז.

פ פ פ לח

1 ויקח קרח בן-יצהר בן-קהת בן-לוי ודתן ואבירם בני
2 אליאב ואון בן-פלת בני ראובן: ויקמו לפני משה
3 ואנשים מבני-ישראל המשיים ומאתים נשיאי עדה
4 קראי מועד אנשי-שם: ויקהלו על-משה ועל-אהרן
5 ויאמרו אלהם רב-לכם פי כל-העדה כלם קדשים
4 ובתוכם יהוה ומדוע תתנשאו על-קהל יהוה: וישמע
5 משה ויפל על-פניו: וידבר אל-קרח ואל-כל-עדתו

38. *ציצת sing. fem.* pokr. z wyrazem *ציץ* skrzydło, Jer. 48, 9. oznaczającym również czuprynę Ez. 8, 3. i wpadającą w oczy błyszczącą ozdobę, Ex. 28, 36. tu frendzla w Deut. גרלים związane, kręcone nici, strzępki. *Sept.* *αράσπεδα* *Vulg.* *fimbriae* על כנפי na czterech krajach, Deut. 22, 12. Wedle rab. wolna od nich szata, tyłu końców nie mająca. על נתנו dosł. a nadawali na strzępkach krańca nić z błękitu. Wedle pospolitego tłumaczenia mowa tu o nici, za pośrednictwem której frendzla do szaty się przymocowuje, tego jednak tekst nie wyraża. Błękit, jedna z czterech barw w świątyni stosowanych, przypomina niebo. Ex. 24, 10. i kapłański charakter ludu składającej się z *פתיל* w połączeniu z *ציצת*. Ta ozdoba posłuży wam jako bijący w oczy znak. *חור* tu nie śledzić, lecz chodzić samopas, żadnym prawem się nie krępując. Przepis zajmuje tu właściwe miejsce po postanowieniach o grzechach nieświadomych i przytoczonym przykładzie o kruźności i samowoli.

tro niechaj pokaże Wiekuisty kto za Nim, a kto święty — tego zbliży do Siebie; kogo zaś wybierze, temu da przystąpić do Siebie;

6. Oto co wam czynić: weźcie sobie każdy kadzielnicę — Korach i cały zbór jego, —

7. I nałóżcie w nie ognia, a nasypcie w nie kadzidła przed obliczem Wiekuistego, jutro; i niechaj będzie, że ten człowiek, którego wybierze Wiekuisty, temu świętym być! Dosyć wam synowie Lewi'ego?“

8. I rzekł Mojżesz do Koracha: „Posłuchajcież, synowie Lewi'ego!

9. Czyż to mało wam, że wyróżnił was Bóg Israela ze zboru Israela, przybliżywszy was do Siebie, abyście sprawowali służbę przy przybytku Wiekuistego, a stawali przed zbozem, by służyć im, —

10. I przybliżył ciebie i wszystkich braci twoich, synów Lewi'ego, z tobą, — że domagacie się jeszcze i kapłaństwa!

11. Ale ty, i cały zbór twój, spiknieni jesteście przeciw Wiekuistemu; a Ahron, cóż on, że szemrzecie przeciw niemu?“

12. I posłał Mojżesz, by przyzwano Dathana i Abirama, synów Eliaba; ale oni rzekli: „Nie pójdziemy!

13. Czyż mało tego, żeś wywiódł nas z ziemi płynącej mlekiem i miodem, aby zamorzyć nas na tej pustyni, — że jeszcze chcesz jako pan nad nami panować?“

14. Wszak nie do ziemi płynącej mlekiem i miodem wprowadziłeś nas, ani dałeś nam posiadłości pól i winnic; alboż oczy tych ludzi osłepisz? — Nie pójdziemy!“

15. I rozjątrzyło to Mojżesza bardzo, i rzekł do Wiekuistego: „Nie zwracaj się ku ofierze ich; ni jednego osła nie wzięłem od nich, anim skrzywdził żadnego z nich!“

16. I rzekł Mojżesz do Koracha: „Ty i cały zbór twój, — stawcie się przed obliczem Wiekuistego, — ty, oni i Ahron — jutro;

17. I weźcie każdy kadzielnicę swoją i włóżcie w nie kadzidła, a podnieście ku obliczu Wiekuistego, każdy kadzielnicę swoją, dwieście pięćdziesiąt kadzielnic; i ty też, i Ahron, — każdy kadzielnicę swoją!“

18. Wziął tedy każdy kadzielnicę swoją, i nałożyli w nie ognia, i nasypali w nie kadzidła, i stanęli u wnijscia przybytku zboru, a także Mojżesz i Ahron.

12. Wziął o stawieniu się do sądu, Deut. 25, 7.

14. Wywiercisz, aby nie widzieli, żeś przyrzeczeń twych nie dotrzymał.

15. Por. 1 Sam. 12, 3.

לאמר בִּקְרֹב יִדַע יְהוָה אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ וְאֶת־הַקְּדוֹשׁ וְהַקְּרִיב
6 אֵלָיו וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר־בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו: וְאֵת עֲשׂוֹ קַח־
7 לָכֶם מִחֲתוֹת קָרַח וְכָל־עֲדָתוֹ: וַתֵּנוּ בָהֶן אִשׁ וְשִׂימוּ
עֲלֵיהֶן וְקָטַרְתָּ לִפְנֵי יְהוָה מִחַר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִבְחַר
8 יְהוָה הוּא הַקְּדוֹשׁ רַב־לָכֶם בְּנֵי לֵוִי: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־
9 קָרַח שְׁמַע־נָא בְנֵי לֵוִי: הַמַּעֲט מִכֶּם כִּי־הִבְדִּיל אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לְהַקְּרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו לְעַבֵּד
אֶת־עֲבַדְתֵּי מִשְׁכַּן יְהוָה וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשֹׁרְתָם:
10 וַיִּקְרַב אֶתְךָ וְאֶת־כָּל־אֲחִיךָ בְּנֵי־לֵוִי אֶתְךָ וּבִקְשַׁתֶּם גַּם־
11 כַּהֲנָה: לָכֵן אֶתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ הַנֹּעֲדִים עַל־יְהוָה וְאַהֲרֹן
12 מֵה־הוּא כִּי תִלֹּנוּ עֲלָיו: וַיִּשְׁרַח מֹשֶׁה לִקְרָא לְדָתָן
13 וְלֵאבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלָה: הַמַּעֲט כִּי
הָעֲלִיתָנוּ מֵאֶרֶץ זֶבֶת חֶלֶב וּדְבַשׁ לְהַמִּיתָנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי־
14 תִשְׁתַּרְרַר עָלֵינוּ גַם־הַשְׁתַּרְרָה: אַף לֹא אֶל־אֶרֶץ זֶבֶת
חֶלֶב וּדְבַשׁ הִבִּיאָתָנוּ וַתִּתֵּן־לָנוּ נַחֲלֹת שָׂדֵה וּכְרָם
15 הָעֵינִי הָאֲנָשִׁים הָהֵם תִּנְקַר לֹא נַעֲלָה: וַיַּחַר לְמֹשֶׁה
מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוָה אֶל־תִּפֶּן אֶל־מִנְחָתָם לֹא חָמוֹר אַחַד
16 מֵהֶם נִשְׂאתִי וְלֹא הִרְעִיתִי אֶת־אֶחָד מֵהֶם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֶל־קָרַח אֶתָּה וְכָל־עֲדָתְךָ הֵיוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶתָּה וְהֵם
17 וְאַהֲרֹן מִחַר: וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֲתוֹתָו וַנִּתְּתָם עֲלֵיהֶם קָטַרְתָּ
וְהַקְּרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה אִישׁ מִחֲתוֹתָו חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתַיִם
18 מִחֲתוֹת וְאֶתָּה וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֲתוֹתָו: וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֲתוֹתָו

v. 11 תלינו ק.

zbliżyć. — Otóż nad ranem się pokaże, czyją ofiarę przyjmie, i kto tём samém arcykapłaństwo wedle woli Jego piastuje.

7. Kadzenie należało do najważniejszych czynności służby. Ex. 30, 7. Lev. 10, 1. Przed Wiekuistym, w przybytku. רב לכם Mojżesz replikuje własnymi słowami wężrzycieli.

11. Godność kapłańska powierzoną mu została nie z woli mojej, lecz z woli Bożej.

19. A gdy zgromadził przeciw nim Korach cały zbor, przy wnijsciu do przybytku zboru, ukazał się majestat Wiekuistego całemu zborowi.

20. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi i Ahronowi, i rzekł:

21. „Odłączcie się z pośród zboru tego, bo wytepę ich w tej chwili!”

22. I padli na oblicza swoje i rzekli: „Boże, Panie duchów wszelkiego ciała! Jeden człowiek zgrzeszył, a miałbyś na wszystek zbor się gniewać?”

23. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

24. „Oświadczy zborowi, a powiedz: odstąpcie wokół od mieszkania Koracha, Dathana i Abirama.”

25. I wstał Mojżesz i poszedł do Dathana i Abirama; i poszli za nim starsi Israela.

26. I oświadczył zborowi i rzekł: „Odstąpcie od namiotów ludzi tych niegodziwych, a nie dotykajcie się niczego, co do nich należy, abyście nie zginęli przez wszystkie grzechy ich!”

27. I odstąpili od mieszkania Koracha, Dathana i Abirama ze wszech stron; a Dathan i Abiram wyszli, i stali u wnijscia namiotów swoich z żonami, i synami, i dziatwą swoją.

28. I rzekł Mojżesz: „Po tém poznacie, że Wiekuisty posłał mnie, abym urządził wszystkie te sprawy, i zem nie czynił tego samowolnie:

29. Jeżeli śmiercią wszystkich ludzi pomrą ci, a przeznaczenie wszystkich ludzi spełni się nad nimi, to nie Wiekuisty mnie posłał;

30. Ale jeżeli takie zjawisko objawi Wiekuisty, że rozwrze ziemia paszczę swoją, i pochłonie ich i wszystko co do nich należy, i zstąpią żywcem w przepaść, poznacie wtedy, że lżyli ci ludzie Wiekuistego.”

31. I stało się, gdy zaledwie skończył mówić wszystkie te słowa, że się rozstąpiła ziemia pod nimi;

32. I otworzyła ziemia paszczę swoją, i pochłonięła ich, i domy ich, i wszystkich ludzi Koracha, i cały dobytek;

33. I zstąpili oni, i wszystko, co do nich należało żywcem w przepaść, i zawarła się nad nimi ziemia, i poginęli z pośród zgromadzenia.

30. Słup obłoczny, Ex. 16, 10. Num. 14, 5. wszystkie sprwadzić, por. Gen. 1, 1. i Jer. 31, 22.

32. Gen. 12, 5. służba, nie zginęły bowiem dzieci

וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיִּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם קָמָרֹת וַיַּעֲמֵדוּ פֶּתַח 19
 אֱהֵל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קָרַח אֶת־כָּל־ 19
 הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֱהֵל מוֹעֵד וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־ 20
 הָעֵדָה: ס וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: 20
 הִבְדְּלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֹכְלֵהָ אַתֶּם כְּרִנֵּעַ: וַיִּפְּלוּ 21
 עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הַרְוַחַת לְכֹל־בְּשׂוֹר הָאִישׁ 22
 אַחַד יַחֲטֵא וְעַל כָּל־הָעֵדָה תִּקְצָף: ס וַיִּדְבֹר יְהוָה 23
 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־הָעֵדָה לֵאמֹר הֶעֱלוּ מִסְכֵּיב 24
 לְמִשְׁכַּן־קָרַח דָּתָן וְאַבִּירָם: וַיָּקָם מֹשֶׁה וַיֵּלֶךְ אֶל־ 25
 דָּתָן וְאַבִּירָם וַיִּלְכוּ אַחֲרָיו וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּדְבֹר אֶל־ 26
 הָעֵדָה לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל אֱהֵלֵי הָאֲנָשִׁים הַרְשָׁעִים 27
 הָאֵלֶּה וְאֶל־תִּגְעוּ בְּכֹל־אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן־תִּסְפּוּ בְּכֹל־ 27
 חַטָּאתָם: וַיַּעֲלוּ מֵעַל מִשְׁכַּן־קָרַח דָּתָן וְאַבִּירָם מִסְכֵּיב 28
 וְדָתָן וְאַבִּירָם יָצְאוּ נֹצְבִים פֶּתַח אֱהֵלֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם 28
 וּבְנֵיהֶם וּמִסָּם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת תִּדְרְעוּן בִּי־יְהוָה שְׁלַחְנִי 29
 לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי־לֹא מִלְּבִי: אִם־כִּמּוֹת 29
 כָּל־הָאָדָם יִמְתּוּן אֱלֹהִים וּפְקַדְתָּ כָּל־הָאָדָם יִפְקַד עֲלֵיהֶם 30
 לֹא יִהְיֶה שְׁלַחְנִי: וְאִם־בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפִצְתָהּ 30
 הָאָדָמָה אֶת־פִּיהָ וּבִלְעָה אֶתֶּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ 31
 חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעֹתֶם כִּי נֹאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת־ 31
 יְהוָה: וַיְהִי כַּכֵּלָתוֹ לְדַבֵּר אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַתִּבְרַקַּע 32
 הָאָדָמָה אֲשֶׁר תַּחְתֵּיהֶם: וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע 32
 אֶתֶּם וְאֶת־בְּתֵיהֶם וְאֶת כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר לְקָרַח וְאֶת כָּל־ 33
 הָרֶבֶכוֹשׁ: וַיִּרְדּוּ הֵם וְכֹל־אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׂאֵלָה וַתִּכַּס 33

19. Słup obłoczny, Ex. 16, 10. Num. 14, 5. wszyscy popiecznicy Koracha.

22. Przydomek Boga stosowny w chwili, gdy idzie o życie lub śmierć tylu istot.

24. Kto z wichryczkami się nie solidaryzuje, niech ustąpi.

34. A wszyscy Izraelici, którzy byli w około nich, pierzchli na krzyk ich, gdyż mówili: „Żeby i nas nie pochłonęła ziemia!“
35. Ogień zaś wyszedł od Wiekuistego i pożarł owych dwustu pięćdziesięciu mężów, którzy przynieśli kadzidło.

ROZDZIAŁ XVII.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:
2. „Powiedz Elazarowi, synowi Ahrona, kapłana, aby zbierał kadzielnice z pogorzelska — ogień zaś odrzucisz daleko — bo poświęcone zostały, —
3. Kadzielnice tych, co grzechy przypłacili życiem swoim; i niechaj zrobią z nich kute blachy na pokrycie ołtarza; gdyż przynieśli je przed oblicze Wiekuistego, a poświęcone zostały; i niechaj będą one znamię dla synów Israela.“
4. I zebrał Elazar, kapłan, owe kadzielnice miedziane, które przynieśli spaleni — i rozplaszczono je na pokrycie ołtarza;
5. Na pamięć dla synów Israela, aby nie przystępował żaden postronny, któryby z rodu Ahrona nie pochodził, dla palenia kadzidła przed Wiekuistym — i żeby nie był podobnym do Koracha i zboru jego, jak o tém oświadczył Wiekuisty przez Mojżesza.
6. I szemrał cały zbor synów Israela nazajutrz przeciw Mojżeszowi i Ahronowi, mówiąc: „Wysście zabili lud Wiekuistego!“
7. I stało się, gdy się zbierał zbor przeciw Mojżeszowi i Ahronowi, że zwrócili się oni ku przybytkowi zboru, a oto, okrył go obłok i ukazał się majestat Wiekuistego!
8. I wszedł Mojżesz i Ahron do wnętrza przybytku zboru.
9. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:
10. „Usuńcie się z pośród zboru tego, a zglądź ich natchmiast!“ I padli oni na oblicza swoje. —
11. I rzekł Mojżesz do Ahrona: „Weź kadzielnicę a na-

5. I odnosi się do Elazara w. 4. Zdaniem inn. do Koracha lub Ahrona.

6. Wyscie sami spowodowali śmierć 250. ludzi, polecając im, aby wzbронione kadzidło palili.

8. I wszedł Mojżesz i Ahron do wnętrza przybytku zboru. 8. I wszedł Mojżesz i Ahron do wnętrza przybytku zboru. Ex. 40, 35.

10. „Usuńcie się z pośród zboru tego, a zglądź ich natchmiast!“ I padli oni na oblicza swoje. —

11. Kadzidło w ręku powołanych miało moc rozgrzeszającą.

34 עֲלֵיהֶם הָאָרֶץ וַיֹּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקָּהָל : וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
סָבִיבֵתֵיהֶם נָסוּ לְקִלְמָם כִּי אָמְרוּ פֶן־תִּכְלַעְנוּ הָאָרֶץ :
35 וְאִשׁ יֵצֵאָה מֵאֵת יְהוָה וְתֹאכַל אֶת הַחֲמִשִּׁים וּמֵאֵתֵים
אִישׁ מִקְרִיבֵי הַקָּטֹרֶת :
ס

יז.

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר : אָמַר אֶל־אֱלֹעֶזֶר בֶּן־אֶהֱרֹן
2 הִבְהֵן וְיָרֵם אֶת־הַמַּחֲתֹת מִבֵּין הַשְּׂרֵפָה וְאֶת־הָאִשׁ זָרָה
3 הַלְּאֵה כִּי קָדְשׁוֹ : אֵת מַחֲתֹת הַחֲטָאִים הָאֵלֶּה בְּנַפְשֹׁתָם
וַעֲשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָחִים צְפוּי לַמִּזְבֵּחַ כִּי־הִקְרִיבֶם לִפְנֵי־
4 יְהוָה וַיִּקְדְּשׁוּ וַיְהִיו לְאוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל : וַיִּקַּח אֱלֹעֶזֶר
5 הִבְהֵן אֶת מַחֲתֹת הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר הִקְרִיבוּ הַשְּׂרֵפָה
וַיִּרְקְעוּם צְפוּי לַמִּזְבֵּחַ : וּפְרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמַעַן אֲשֶׁר
6 לֹא־יִקְרַב אִישׁ זָר אֲשֶׁר לֹא מִזֶּרַע אֶהֱרֹן זֶהוּ לְהַקְטִיר
קָטֹרֶת לִפְנֵי יְהוָה וְלֹא־יְהִי כְקִרְחַ וּכְעַדְתּוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה לּוֹ :
פ

6 וַיִּלְנוּ כָּל־עַדַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמַּחֲתֹת עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אֶהֱרֹן
7 לֵאמֹר אַתֶּם הַמֵּתִים אֶת־עַם יְהוָה : וַיְהִי בַהֲקֵהֶל הָעֵדָה
עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אֶהֱרֹן וַיִּפְּנוּ אֶל־אֱהֵל מוֹעֵד וְהִנֵּה כִסְהוּ
8 הָעֵנָן וַיִּרְא כְבוֹד יְהוָה : וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאֶהֱרֹן אֶל־פְּנֵי אֱהֵל
9 מוֹעֵד : ס וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר : הֲרַמוּ מִתּוֹךְ
11 הָעֵדָה הַזֹּאת וְאָכַלְהָ אַתֶּם כְּרִנֵּעַ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם : וַיֹּאמֶר

Koracha, które żadnego udziału w sprzysiężeniu nie brały, por. 26, 11. 58.

35. Rozmaite tłumaczenia tego ustępu, że tu np. mowa o namętym wybuchu lepiej myślących, którzy spiskowców żywcem spalili, nie mają w tekście podstawy.

Rozd. 17. 2. Węgłe żarzące się jeszcze w kadzielnicach jako ogień postronny odrzucisz, — same zaś kadzielnice, raz w świętym celu użyte, zachowują cechę świętości. מבין השרפה z pośród zwłok spalonych.

8. וירקעו zam. הרקעו por. חוטא נפשו Przyp. 20, 2. רקע od słowa rozbić, פחה pokr. z טפה rozciągać. Znamięciem czyli pamiątką i przestroga.

łóż w nią ognia z ołtarza, wsyp też kadzidła, a zanieś czempredzej do zboru, i rozgrzesz ich, bo już wyszedł gniew od oblicza Wiekuistego, — zaczęła się klęska!¹⁴

12. I wziął to Ahron, jako powiedział Mojżesz, i przybiegł w pośrodek zgromadzenia, a oto już zaczęła się była klęska w ludzie, — i wsywał kadzidła, i rozgrzeszył lud;

13. I stanął między umarłymi a żywymi; a wstrzymaną została klęska.

14. Było jednak umarłych od tej klęski czternaście tysięcy siedmset, oprócz umarłych z przyczyny Koracha;

15. I wrócił Ahron do Mojżesza, ku wnijściu przybytku zboru; a klęska wstrzymaną została.

16. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

17. „Powiedz synom Israela, a weź od nich po buławie od każdego domu rodowego, od wszystkich naczelników ich, według domów ich rodowych, dwanaście buław; a każdego imię napiszesz na buławie jego;

18. Imię zaś Ahrona napiszesz na buławie Lewi'ego, ponieważ jedna buława ma być od naczelnika domów ich rodowych.

19. I położysz je w przybytku zboru przed arką świadectwa, tam gdzie ukazują się wam;

20. I stanie się, kogo wybiorę, tego buława zakwitnie; i tak uciszę z przed Siebie szemrania synów Israela, którymi podlegają przeciwko wam.“

21. I powiedział Mojżesz synom Israela, i dali mu wszyscy naczelnicy ich po buławie od każdego naczelnika według domu ich rodowego, — dwanaście buław, a buława Ahrona między buławami ich.

22. I położył Mojżesz buławy te przed obliczem Wiekuistego w przybytku świadectwa.

23. I okazało się nazajutrz, gdy przyszedł Mojżesz do przybytku świadectwa, że oto zakwitła buława Ahrona, od domu Lewi'ego; i wypuściła pączki, i wydała kwiat, i dojrzały na niej migdały.

24. I wyniósł Mojżesz wszystkie owe buławy z przed oblicza Wiekuistego do wszystkich synów Israela, i obejrżeli, i wzięli każdy buławę swoją.

Lewitów, których buława była trzynastą. Tym razem szło o obronę stanowiska Ahrona, nie przeciw uroszczeniom Lewitów, lecz przeciw niezadowolonym żywiolom wszystkich pokoleń.

20. *והשכתי* hif. od *שכך* Gen. 8, 1.

מֹשֶׁה אֶל־אֶהֱרֹן קַח אֶת־הַמִּחָתָה וְתַן־עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל
הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה אֶל־הָעֵדָה וְכַפֵּר
עֲלֵיהֶם כִּי־יֵצֵא הַקָּצֵף מִלִּפְנֵי יְהוָה הַחֹל הַנִּגְנָף: וַיִּקַּח
אֶהֱרֹן כַּאֲשֶׁר וַדְּבַר מֹשֶׁה וַיֵּרֶץ אֶל־תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הַחֹל
הַנִּגְנָף בָּעַם וַיִּתֵּן אֶת־הַקְטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל־הָעַם: וַיַּעֲמֵד
בֵּין־הַמֵּתִים וּבֵין־הַחַיִּים וַתַּעֲצֹר הַמִּגִּפָּה: וַיְהִיו הַמֵּתִים
בַּמִּגִּפָּה אַרְבַּעַה עָשָׂר אֶלֶף וְשִׁבְעַת מֵאוֹת מִלִּבְדֵּי הַמֵּתִים
עַל־דְּבַר־קֶרַח: וַיָּשָׁב אֶהֱרֹן אֶל־מֹשֶׁה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד וְהַמִּגִּפָּה נִעְצְרָה: פ

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְקַח מֵאֲתָם מִטָּה מִטָּה לְבֵית אָב מֵאֵת כָּל־נְשֵׁי־אֵיהֶם
לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר מִטּוֹת אִישׁ אֶת־שְׁמוֹ תִּכְתֹּב עַל־
מִטָּהוּ: וְאֵת שֵׁם אֶהֱרֹן תִּכְתֹּב עַל־מִטָּה לְוִי כִּי מִטָּה אֶחָד
לְרֹאשׁ בֵּית אֲבוֹתָם: וְהִנַּחְתָּם בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי הָעֵדוּת
אֲשֶׁר אוֹעֵד לָכֶם שָׁמָּה: * וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר אֶכְחָר־בוֹ
מִטָּהוּ יִפְרָח וְהִשְׁפִּיתִי מֵעָלַי אֶת־תְּלַנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
הֵם מִלִּינִם עֲלֵיכֶם: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ
אֲלָיו כָּל־נְשֵׁי־אֵיהֶם מִטָּה לְנָשִׂיא אֶחָד מִטָּה לְנָשִׂיא אֶחָד
לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר מִטּוֹת וּמִטָּה אֶהֱרֹן בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם:
וַיִּנַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמִּטּוֹת לִפְנֵי יְהוָה בְּאֹהֶל הָעֵדוּת: וַיְהִי
מִמַּחֲרָת וַיָּבֵא מֹשֶׁה אֶל־אֹהֶל הָעֵדוּת וְהִנֵּה פָּרַח מִטָּה־
אֶהֱרֹן לְבֵית לְוִי וַיֵּצֵא פָּרַח וַיֵּצֵץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׁקָדִים:
וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמִּטּוֹת מִלִּפְנֵי יְהוָה אֶל־כָּל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ מִטָּהוּ: פ

v. 20 חצי הספר במסוקים. v. 21 בצ"ל בהעמדה תחת הצ'.

15. W ten sposób zostało arcykapłaństwo Ahrona na nowo stwierdzone.

17. *מטה* znak hetmański, od którego całe pokolenie, około tego znaku się gromadzące, nazwę przybrało. Od 12tu pokoleń izr., nie licząc

25. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Odnieś buławę Ahrona przed arkę świadectwa dla zachowania na znamię synom przekory, aby przestało szemranie ich na Mnie, a nie wymierali!”

26. I uczynił to Mojżesz; jako mu rozkazał Wiekuisty, tak uczynił.

27. I powiedzieli synowie Izraela do Mojżesza i rzekli: „Oto konamy, ginimy, wszyscy ginimy;

28. Każdy kto tylko się zbliża do przybytku Wiekuistego umiera: czyż do szczętu wymrzemy?”

ROZDZIAŁ XVIII.

1. I rzekł Wiekuisty do Ahrona: „Ty, i synowie twoi, i rodowy dom twój wraz z tobą, — ponosić będziecie wykroczenia przeciw świątyni; ty też i synowie twoi wraz z tobą ponosić będziecie wykroczenia przeciw kapłaństwu waszemu;

2. Ale i braci twoich, pokolenie Lewi, ród ojca twojego, przybliżysz do siebie; niechaj się przyłączą do ciebie i usługują ci, gdy ty i synowie twoi wraz z tobą będziecie przed przybytkiem świadectwa;

3. I niechaj pełnią straż swoją i straż całego przybytku; wszakże do przyborów świątyni i do ofiarnicy niechaj nie przystępują, aby nie pomarli zarówno oni jak i wy.

4. I tak przyłączą się do ciebie i pełnić będą straż świątyni i straż przybytku zboru w każdej usłudze przybytku; postronny zaś niechaj nie przybliży się do was!

5. I pełnić będziecie straż świątyni i straż ofiarnicy, aby nie było nadal gniewu na synów Izraela.

6. A Ja, otom wybrał braci waszych, Lewitów, z pośród synów Izraela; wam w darze oddani są dla Wiekuistego, by sprawowali służbę przy przybytku zboru;

7. Ty zaś i synowie twoi z tobą przestrzegajcie kapłaństwa waszego w każdej sprawie ofiarnicy, i tego co na ze-

2. Aby wam pomagali gdy zajęci będziecie przy funkcjach ważnych na dworcu.

3. Lewitom wzbронiony jest przystęp do przynajświętszego, do złotego i miedzianego ołtarza i w ogóle do aparatu świętego wewnątrz przybytku, por. 4, 15.

5. Wy kapłani zaś dbajcie o to, aby nie powtórzyła się klęska wzmiankowana 17, 11.

6. Por. 3, 9; 8, 16. 19.

7. „Izraelita, albo do służby kapłańskiej nie powołany Lewita. 23, 10.

26 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה הֲשִׁיב אֶת־מַטֵּה אַהֲרֹן לְפָנֵי הָעֵדוּת
לְמִשְׁמֶרֶת לְאוֹת לְבְנֵי־מִרְי וְתִכְלֹל תְּלוּנְתָם מֵעַלְי וְלֹא
28 יָמָתוּ: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ כִּן עָשָׂה: פ
27 וַיֹּאמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר הֵן גּוֹעֵנו אֲבִדְנוּ
28 כָּלֵנו אֲבִדְנוּ: כָּל הַקָּרֵב וְהַקָּרֵב אֶל־מִשְׁכַּן יְהוָה יָמוּת
הָאֵם תָּמְנוּ לַגּוֹעַ: ם

יח.

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן אַתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית־אָבִיךָ אַתָּה תִשָּׂאוּ
אֶת־עֹזֶן הַמִּקְדָּשׁ וְאַתָּה וּבְנֵיךָ אַתָּה תִשָּׂאוּ אֶת־עֹזֶן כַּהֲנֹתְכֶם:
2 וְגַם אֶת־אַחִיךָ מִטָּה לִּי שִׁבַט אָבִיךָ הַקָּרֵב אַתָּה וַיְלוּ
עָלֶיךָ וַיִּשְׁרְתוּךָ וְאַתָּה וּבְנֵיךָ אַתָּה לְפָנֵי אֹהֶל הָעֵדוּת:
3 וַיִּשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶתךָ וּמִשְׁמֶרֶת כָּל־הָאֹהֶל אֲךָ אֶל־כָּלֵי הַקְּדָשׁ
4 וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִקְרְבוּ וְלֹא־יָמָתוּ גַם־הֵם גַּם־אַתֶּם: וַנְּלוּ
עָלֶיךָ וַיִּשְׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל מוֹעֵד לְכָל עֲבֹרַת הָאֹהֶל
5 וְזָר לֹא־יִקְרַב אֲלֵיכֶם: וּשְׁמֶרְתֶּם אֶת מִשְׁמֶרֶת הַקְּדָשׁ
וְאֶת מִשְׁמֶרֶת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא־יְהִי עוֹד קֶצֶף עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
6 וְאֲנִי הִנֵּה לִקְחָתִי אֶת־אַחֵיכֶם הַלְלוּיִם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְכֶם מִתְּנָה נִתְּנִים לַיהוָה לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹרַת אֹהֶל מוֹעֵד:
7 וְאַתָּה וּבְנֵיךָ אַתָּה תִשְׁמְרוּ אֶת־כַּהֲנֹתְכֶם לְכָל־דְּבַר הַמִּזְבֵּחַ

v. 3 קמץ כו"ק.

25. I którzyby w przyszłości rozruchy wzniecali. Porównania z rozkwitłą maczugą Herkulesa Paus. 2, 31, 13. z lancą Romulusa, która gruntu się chwyciła i w potężne drzewo rozrosła Ovid. Met. 15. itd. nie objaśniają tekstu.

28. Widok tego zjawiska przejmujące obecnych trwogą i troską, że nieprzystępny ten przybytek, który już taką moc ludzi pochłonał, w końcu wszystkich wytepi. Jer. 44, 18.

Rozd. 18. 1. Ponowne przypomnienie Lewitom ich obowiązków, z okazji ostatecznego zgromienia ich przeciwników. Będą oni odpowiedzialni za każde niewłaściwe traktowanie przedmiotów świętych, niemniej odpowiada Ahron i jego synowie za wszystkie wykroczenia przeciw obowiązkom kapłańskim.

wnątrz zapyony, abyście służyli przy tém; w darze oddaję wam służbę kapłaństwa waszego, a postronny, któryby się zbliżył, śmierć poniesie!“

8. I rzekł Wiekuisty do Ahrona: „Tobie zaś oddaję pozostałości przechowywane z danin Moich; z wszystkiego poświęcanego przez synów Izraela oddałem ci je jako udział uświęcony, i synom twoim ustawą wieczną.

9. Oto co należy do ciebie z rzeczy przenajświętszych, z tego co idzie na ogień: każda ofiara ich, zarówno śniadna, jak zagrzezana, jak i pokutna, którą oddawać Mi będą: świętem świętości to dla ciebie i dla synów twoich.

10. Na najświętszem miejscu jadać to będziesz; każdy mężczyzna jeść to może; poświęconem to ma być dla ciebie.

11. A oto co twojem: danina z darów ich, ze wszystkich ofiar przedstawionych przez synów Izraela, — tobie je oddaję, i synom twoim, i córkom twoim z tobą, ustawą wieczną; każdy czysty w domu twoim jeść je może.

12. Wszystko co najprzedniejsze z oliwy, i wszystko co najprzedniejsze z moszczu i zboża, pierwociny, które składają Wiekuistemu, — tobie je oddaję;

13. Pierwociny wszystkiego, co w ziemi ich, które przyniosą Wiekuistemu — twoje będą: każdy czysty w domu twoim jeść je może.

14. Wszystko co zakłete w Izraelu, — twojem będzie;

15. Wszystko co rozwiera łono u każdego ciała, a bywa ofiarowane Wiekuistemu, tak z ludzi jak i z bydła, twojem będzie; wszakże weźmiesz okup za pierworodnego z ludzi, również za pierworodne z bydła nieczystego weźmiesz okup;

16. Okup zaś za nich: począwszy od jednego miesiąca weźmiesz okup według oceny twojej, srebra pięć szekli, wedle szekla uświęconego, dwadzieścia ger w nin.

17. Wszakże za pierworodne z wołów, i za pierworodne z owiec, i za pierworodne z kóz nie bierz okupu: do świątyni należą: krwią ich pokropisz ofiarnicę, a tłuszcz ich

11. Następują dochody z innych darów, które rodziny kapłańskie na każdym czystym miejscu Lev. 22, 3. spożywać mogą. חנופה Lev. 7, 30.

12. חלב Gen. 45, 18. Deut. 32, 14. נקראשוחם z owoców Lev. 19, 23. albo też pierwociny wyliczonych tu przedmiotów.

14. חרם Lev. 27, 28.

15. Ex. 13, 13; 34, 20. Lev. 27, 27. חמרה do kapłanów stosowane znaczy: uwolnisz przez przyjęcie okupu. Inni czytają חמרה.

16. ופריו a co się tyczy sumy okupnej, por. 3, 46. 48. בערך wedle taksy, Lev. 27, 6.

17. Lev. 1, 9; 3, 3. i 7, 30. 32.

וּלְמִבֵּית לְפָרֶכֶת וְעִבְדֵתְּם עִבְדַת מִתְּנָה אֶתֵּן אֶת־כֹּהֲנֵיכֶם
וְהָזָר הִקְרַב יוֹמָת:

8 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן וְאָנִי הִנֵּה נֹתְתִי לְךָ אֶת־מִשְׁמֶרֶת
תְּרוֹמֹתַי לְכָל־קֹדְשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְךָ נֹתְתִים לְמִשְׁחָה

9 וּלְבִנְיָדָה לְחֶק־עוֹלָם: זֶה יִהְיֶה לְךָ מִקֹּדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים מִן־
הָאֵשׁ כָּל־קֹרְבָנֵם לְכָל־מִנְחָתָם וּלְכָל־חֲטָאתָם וּלְכָל־

אֲשָׁמָם אֲשֶׁר יֵשִׁיבוּ לִי קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים לְךָ הוּא וּלְבִנְיָדָה:

10 בְּקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים תֹּאכְלֵנּוּ כָּל־זָכָר יֹאכַל אֹתוֹ קֹדֶשׁ יִהְיֶה־
לְךָ: וְזֶה־לְךָ תְּרוֹמַת מִתְּנָם לְכָל־תְּנוּפֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ

11 נֹתְתִים וּלְבִנְיָדָה וּלְבִנְיָדָה אֶתְּךָ לְחֶק־עוֹלָם כָּל־מְהוֹר
12 בְּבֵיתְךָ יֹאכַל אֹתוֹ: כָּל חֵלֶב יֵצֵא וְכָל־חֵלֶב תִּירוֹשׁ

13 וְדָגָן רֵאשִׁיתָם אֲשֶׁר־יִתְּנוּ לִיהוָה לְךָ נֹתְתִים: בְּפוּרֵי כָּל־
אֲשֶׁר בְּאַרְצָם אֲשֶׁר־יָבִיאוּ לִיהוָה לְךָ יִהְיֶה כָּל־מְהוֹר

14 בְּבֵיתְךָ וְיֹאכְלֵנּוּ: כָּל־חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה: כָּל־פֶּטֶר
15 רֶחֶם לְכָל־בֶּשֶׂר אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לִיהוָה בְּאַדָּם וּבַבְּהֵמָה

יִהְיֶה־לְךָ אֵךְ וּפְרָה תִפְדֶּה אֶת בְּכוֹר הָאָדָם וְאֶת בְּכוֹר־
16 הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה תִפְדֶּה: וּפְדוּיָו מִבֶּן־חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה

בְּעֶרְפֶּךָ כֶּסֶף חֲמִשָּׁת שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים
17 גֵּרָה הוּא: אֵךְ בְּכוֹר־שׁוֹר אֹךְ בְּכוֹר פֶּשֶׁב אֹךְ־בְּכוֹר עֹז

לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת־דָּמָם תִּזְרַק עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־

8. Po sformułowaniu powinności kapłanów i Lewitów, następuje oznaczenie ich dochodów. משרתה wł. przedmiot przechowany, to, co ze składanych ofiar na ołtarz nie poszło i do przechowania w świątyni złożonem zostało. לכל odnośnie do wszystkich, tyle co: ze wszystkich, por. 5, 9. Ex. 28, 38. משה uświęcony udział, Lev. 7, 35. Inni: z powodu pomazania.

9. O ofiarach ogriowych niema wzmianki, ponieważ całe mięso szło na ołtarz, a tylko skóra do kapłanów należała. Lev. 7, 8. ישיבו nie odnosi się wyłącznie do אשם w znaczeniu: zwracać, Lev. 5, 14. lecz do wszystkich wymienionych ofiar w znaczeniu: oddawać, por. Ps. 72, 10.

10. Nie w przenajświętszem, Ex. 26, 33. lecz na dworcu, Lev. 6, 9. 19; 7, 6.

puścisz z dymem jako ofiarę ogniową, na woń przyjemną Wiekuistemu.

18. Jednak mięso ich należy do ciebie; jako mostek przedstawienia i łopatka prawa, — do ciebie należy.

19. Wszystkie daniny święte, które składać będą synowie Izraela Wiekuistemu, oddaję tobie i synom twoim, i córkom twoim z tobą, ustawą wieczną; „przymierze soli“ to wieczne — przed obliczem Wiekuistego dla ciebie i potomstwa twego z tobą!“

20. I rzekł Wiekuisty do Alrona: „W ziemi ich dziedzictwa mieć nie będziesz, i udziału nie będziesz miał między nimi: Jam udział twój i dziedzictwo twoje w pośród synów Izraela.

21. Synom zaś Lewiego oto oddałem wszelką dziesięcinę w Izraelu w dziedzictwie, za służbę ich, którą sprawują, posługując przy przybytku zboru.

22. Aby nie przystępowali więcej synowie Izraela do przybytku zboru, a nie ponosili grzechu śmiertelnego.

23. I tak niechaj sprawują Lewici sami służbę przy przybytku zboru, a oni niech ponoszą winę swą — ustawą wieczną w pokoleniach waszych; a w pośród synów Izraela nie posiadać im dziedzictwa.

24. Ponieważ dziesięcinę synów Izraela, którą składają jako daninę Wiekuistemu, oddałem Lewitom w dziedzictwo; przeto też powiedziałem o nich: między synami Izraela nie posiadać im dziedzictwa.“

25. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

26. „A Lewitom oznajmisz i powiesz im: Gdy pobierać będziecie od synów Izraela dziesięcinę, którą wam dałem od nich jako dziedzictwo wasze, — to zdejmujecie z niej daninę Wiekuistemu, — dziesięcinę z tej dziesięciny.

27. I poczytana wam będzie ta dziesięcina wasza jako zboże z gumna, i jako obfitość z tłoczni.

28. Tak samo zdejmować macie daninę Wiekuistego ze wszystkich dziesięcin waszych, które pobierać będziecie od

Innych winę Izraelitów. Dziedzictwa, t. j. ziemi, wyznaczono im bowiem pewne miasta wśród pokoleń, por. rozdz. 35.

27. To, co w postaci daniny pobieracie, poczytuje się jak gdybyście je sami z ziemi wydobyli, i musi dla tego powtórnej dziesięciny podlegać. — כלאה oznacza Ex. 22, 28. płody suche, tu wino.

28. Pokoleniu Lewi przypadła właściwie 12ta część gruntu w Palestynie, za to pobierało dziesiątą część płodów, z których znowu dla wyrównania jego należności część dziesiątą schodziła.

18 חֲלֶבֶם תִּקְמִיר אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה: וּבִשְׂרָם יִהְיֶה־
 19 לֶךְ בַּחֹזֶה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין לֶךְ יִהְיֶה: כָּל־תְּרוּמַת
 הַקֹּדְשִׁים אֲשֶׁר יִרְיֵמוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה נָתַתִּי לֶךְ וּלְבִנְיָד
 וּלְבִנְתֶיךָ אִתְּךָ לְחֶק־עוֹלָם בְּרִית מִלַּח עוֹלָם הוּא לִפְנֵי
 20 יְהוָה לֶךְ וּלְזִרְעֶךָ אִתְּךָ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן בְּאַרְצָם
 לֹא תִנְחַל וְחֶלֶק לֹא־יִהְיֶה לֶךְ בְּתוֹכָם אֲנִי חֶלְקֶךָ
 21 וְנִחַלְתָּךְ בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: ׀ וּלְבִנְיָ לֹוי הִנֵּה נָתַתִּי
 כָּל־מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה חֶלֶף עֲבַדְתֶּם אֲשֶׁר־הֵם
 22 עֲבָדִים אֶת־עֲבֹדַת אֱהֵל מוֹעֵד: וְלֹא־יִקְרָבוּ עוֹד בְּנֵי
 23 יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱהֵל מוֹעֵד לְשֹׂאת חַטָּא לְמוֹת: וְעֹבֵד הַלֹּוי
 הוּא אֶת־עֲבֹדַת אֱהֵל מוֹעֵד וְהֵם יִשְׂאוּ עוֹנָם חֶקֶת עוֹלָם
 24 לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחִלוּ נַחֲלָה: כִּי אֶת־
 מַעֲשֵׂר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִרְיֵמוּ לַיהוָה תְּרוּמָה נָתַתִּי
 לְלוּוִים לְנַחֲלָה עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 לֹא יִנְחִלוּ נַחֲלָה: ׀

25 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וְאֶל־הַלְוִיִּם תְּדַבֵּר וְאָמַרְתָּ
 26 אֲלֵהֶם כִּי־תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר
 נָתַתִּי לָכֶם מֵאֵתָם בְּנַחֲלַתְכֶם וְהִרְמַתֶּם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת
 27 יְהוָה מַעֲשֵׂר מִן־הַמַּעֲשֵׂר: וְנִחַשְׁבַּ לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם בְּדִגְן
 28 מִן־הַגֶּרֶן וּכְמִלְאָה מִן־הַיֶּקֶב: בֵּן תְּרִימוּ גַם־אֵתָם תְּרוּמַת
 יְהוָה מִכָּל מַעֲשֵׂינֵיכֶם אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

v. 20 קמץ בו'ק.

19. Rekapitulacja w. 8. ברית מלח nie ulegające rozwiązaniu przymierze, Lev. 2, 13.

20. Ahron wymieniony tu jako przedstawiciel całego pokolenia, zarówno kapłanów jak Lewitów — nie zachodzi tu zatem żadna sprzeczność z Deut. 10, 9; 18, 2. Joz. 13, 33. gdzie się to samo powtarza o Lewitach.

21. Por. Lev. 27, 30.

23. Winę swą za wykroczenia przeciw służbie, por. w. 1. Zdaniem

synów Israela, — i oddawać z nich daninę Wiekuistego Ahronowi, kapłanowi.

29. Ze wszystkich dochodów waszych zdejmujcie pełną daninę Wiekuistego, — ze wszystkiego najprzedniejszego, część jego poświęconą.

30. A powiedz im: gdy zdejmować będziecie najprzedniejsze z tego, tedy poczytanem to będzie Lewitom jako plon z gumna i jako plon z tłoczni.

31. I możecie to pożywać na każdym miejscu, wy i rodziny wasze; albowiem zapłata to wasza za służbę waszą w przybytku zboru.

32. I nie poniesiecie za to grzechu, jeżeli zdejmować będziecie najprzedniejsze z tego; a ofiar poświęconych od synów Israela nie sponiewierajcie, abyście nie pomarli!

ROZDZIAŁ XIX.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi i Ahronowi, i rzekł:

2. „Oto ustawa zakonu, którą ustanowił Wiekuisty, mówiąc: powiedz synom Israela, aby przywiedli do ciebie jałowicę czerwoną, zdrową, któraby nie miała wady, na którejby nie powstało jarzmo;

3. A oddajcie ją Elazarowi, kapłanowi, który każe wyprowadzić ją po za obóz, i zarznąć ją przed obliczem swoim;

4. I weźmie Elazar, kapłan, nieco krwi jej palcem swoim, i pokropi ku przedniej stronie przybytku zboru krwią tą siedmkróć.

5. I spalą jałowicę tę w oczach jego, skórę, mięso i krew jej; razem z pomiotem jej niechaj spalą.

6. I weźmie kapłan drzewa cedrowego, i izopu, i czerwieni, i rzuci w środek pogorzeliiska jałowicy.

omówieniem zbyt czystym, i dlatego łączy *אדמה תמימה* jałowicę zupełnie czerwoną. Sy któraby jeszcze przez powszednią pracę sprofanowana nie była, por. Deut. 21, 3. Talmudyści uważają jałowicę za przeciwstawienie do złotego cielca czyli kultu Apisa, a barwę czerwoną za znamię grzechu, Jez. 1, 18. Inni upatrują w rodzaju żeńskim symbol siły rodzącej, przeciwdziałającej śmierci, również w koforze czerwonym obraz krwi, czyli świeżo pulsującego życia, por. Lev. 14, 6.

3. Odnosi się do Mojżesza i Ahrona wymienionych w w. 1. Aktu połączonego z zanieczyszczeniem, por. w. 7. nie mógł sam arcykapłan dopełnić, por. Lev. 21, 11. Za obóz, ponieważ obóz i przybytek w jakimkolwiek związku ze śmiercią i zwłokami zostawać nie powinny.

4. Poświęcając krew ofiary zagrzeznej świątyni, czyli Bogu, przez co rozgrzeszającą siłę uzyskała.

5. I spalą ją, nie jako całopalenie, lecz dla potrzebnego popiołu.

6. O znaczeniu tych ingrediencyj por. Lev. 14, 6.

29 ונתתם ממנו את-תרומת יהוה לאהרן הכהן: מכל
מתנתיכם תרימו את כל-תרומת יהוה מכל-חלבן את-
30 מקדשו ממנו: ואמרת אליהם בהרימכם את-חלבן
ממנו ונחשב ללויים פתבואת גרן וכתבואת יקב:
31 ואכלתם אתו בכל-מקום אתם וביתכם פישכר הוא
32 לכם חלה עבדתכם באהל מועד: ולא-תשאן עליו
חטא בהרימכם את-חלבן ממנו ואת-קדשי בני-ישראל
לא תחללו ולא תמותו:

יט.

פ פ פ ל

1 וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן לאמר: זאת חקת
התורה אשר-צוה יהוה לאמר דבר ו אל-בני ישראל
ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין-בה מום
3 אשר לא-עלה עליה על: ונתתם אתה אל-אלעזר הכהן
4 והוציא אתה אל-מהוץ למחנה ושחט אתה לפניו: ולקח
אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה אל-נכח פני אהל-
5 מועד מדמה שבע פעמים: ושרף את-הפרה לעיני
6 את-ערה ואת-בשרה ואת-דמה על-פרשה ישרף: ולקח
הכהן עץ ארו ואזוב ושני תולעת והשליך אל-תוך

29. Ze wszystkich dziesięcin. *ממנו* odnosi się do כל.

30. Jako Izraelitom plon z gumna.

31. Resztę wolno wam spożytkować, jako Izraelitom plony, z których dziesięcinę oddali.

32. Jeżeli po oddaniu przedniejszej części kapłanom, w każdym miejscu pożywać je będą. *עלי* ze względu na to, Lev. 19, 17; 22, 9.

Rozd. 19. 1. Bóg życia, czysty i święty, objawia się tylko w tém, co żyje; każde ciało martwe, z którego duch uleciał, stoi zdala od Niego, jest nieczystym i zanieczyszczającym i musi dla tego ten, który zwłok się dotknął, pierwotną czystość odzyskać, zanim do Boga się zbliży. Przepis wydany prawdopodobnie z powodu wielkich pomorów 16, 35; 17, 14. i koniecznych przy tém funkcj kapłańskich. *Dill.*

2. Zdanie *אשר אין בה מום* jest tylko bliższem określeniem wyrazu *תמימה* por. Lev. 22, 19. 20. Wedle Misz. Para 2, 5. byłoby to jednak

7. I wypierze szaty swe kapłan, a wykąpie ciało swe w wodzie; poczem wnijdzie do obozu, i nieczystym będzie kapłan aż do wieczora;

8. A ten téż, kto ją palić będzie, wypierze szaty swe w wodzie, i wykąpie ciało swe w wodzie, i nieczystym będzie do wieczora.

9. I zbierze człowiek czysty popiół jałowicy i złoży go po za obozem na miejscu czystém, a będzie on dla zboru synów Israela przechowywany do wody oczyszczającej: ofiara to zagrzeszna.

10. I wypierze téż zbierający popiół jałowicy szaty swoje i nieczystym będzie do wieczora. A będzie to dla synów Israela i dla cudzoziemców przebywających między nimi, ustawą wieczną:

11. Ktoby się dotknął umarłego, jakiegokolwiek zwłok ludzkich, będzie nieczystym przez siedm dni;

12. I powinien on oczyścić się nią dnia trzeciego i dnia siódmego aby był czystym; gdyby zaś nie oczyścił się dnia trzeciego i dnia siódmego, czystym nie będzie.

13. Ktokolwiekby się dotknął zmarłego, zwłok człowieka, który umarł, a nie oczyściwszy się przybytek Wiekuistego skałał — wytraconą będzie dusza ta z pośród Israela; póki woda oczyszczająca pokropiony nie został, nieczystym jest, — jeszcze nieczystość jego na nim;

14. Oto zakon: Gdyby człowiek umarł w namiocie, to ktokolwiek wejdzie do tego namiotu, i cokolwiekby było w tym namiocie, nieczystym będzie przez siedm dni;

15. Wszelkie téż naczynie odkryte, na któremby nie było nawiązki obwijającej, nieczystym jest;

16. Ktoby téż dotknął się na polu bądź poległego od miecza, bądź zmarłego, bądź kości ludzkiej, bądź mogiły, — nieczystym będzie siedm dni;

17. Wezmą tedy dla tego nieczystego, popiołu z pogorzeliiska ofiary zagrzesznej i naleją nań wody żywej w naczynie;

18. Weźmie téż izopu, i umoczy go w onej wodzie człowiek czysty, i pokropi namiot, i wszystkie naczynia, i wszy-

12. Z powodu silnego zanieczyszczenia powinien dwukrotnie w środku i na końcu tygodnia pokropieniu się poddawać.

13. definicja wyrazu *מת* — Jeżeli w stanie nieczystym do przybytku wszedł, Lev. 15, 31.

14. Ktokolwiek wejdzie do namiotu czyli do mieszkania, póki zwłoki się w niem znajdują, choćby się ich bezpośrednio nie dotknął.

15. właściwie pokrywa ze sznurem.

7 שרפת הפרה: וכבס בגדיו הפהן ורחץ בשרו במים
8 ואחר יבא אל-המחנה וטמא הפהן עד-הערב: והשרף
אתה יכבס בגדיו במים ורחץ בשרו במים וטמא עד-
9 הערב: ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח
מחוי למחנה במקום טהור והיתה לעדת בני-ישראל
10 למשמרת למי נדה חטאת הוא: וכבס האסף את-אפר
הפרה את-בגדיו וטמא עד-הערב והיתה לבני ישראל
11 ולגר הגר בתוכם לחקת עולם: הנגע במת לכל-נפש
12 אדם וטמא שבעת ימים: הוא יתחטא-בו ביום השלישי
וביום השביעי יטהר ואם-לא יתחטא ביום השלישי
13 וביום השביעי לא יטהר: כל-הנגע במת בנפש האדם
אשר-ימות ולא יתחטא את-משכן יהוה טמא ונכרתה
הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא-זרק עליו טמא
14 יהוה עוד טמאתו בו: זאת התורה אדם ביימות באהל
כל-הבא אל-האהל וכל-אשר באהל יטמא שבעת
15 ימים: וכל כלי פתוח אשר אין-צמיד פתיל עליו טמא
16 הוא: וכל אשר-יגע על-פני השדה בחלל-חרב או במת
17 או-בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים: ולקחו
למזא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל-כלי:
18 ולקח אזוב וטבל במים איש טהור והזה על-האהל
ועל-כל-הכלים ועל-הנפשות אשר היו-שם ועל-הנגע

7. Nieczystym będzie z powodu zetknięcia się ze złożonym niejako w zwierzęciu pierwiastkiem śmierci. Lev. 16, 26. הערב ער w ciągu całego bieżącego dnia.

9. Popiół przechowywany dla przygotowania do zanieczyszczenia, czyli od nieczystości uwalniającej, por. 8, 7. Nieczystość wydzielająca się ze zwłok jest tak silną, że dla zmycia jej nie wystarcza zwykła woda, lecz konieczną wodą z opisanym tu popiołem pomieszana, tworząca osobliwego rodzaju ług. *Dill*.

11. Zwłok człowieka bez różnicy na płeć, wiek, pochodzenie, ale nie zwłok zwierzęcia, w którym ducha nie było.

stkie osoby, które tam były, albo tego, który się dotknął kości, albo poległego, albo zmarłego, albo mogiły;

19. I pokropi czysty nieczystego dnia trzeciego i dnia siódmego, i oczyści go dnia siódmego; i wypierze szaty swe i wykąpie się w wodzie, a będzie czysty wieczorem.

20. Człowiek wszakże, któryby skalany był, a nie oczyścił się; wytraconą będzie dusza ta z pośród zgromadzenia, jeżeliby przybytek Wiekuistego skalał: wodą oczyszczającą pokropionym nie został, — nieczystym jest.

21. I będzie to dla nich ustawą wieczną. Pokrapiający też wodą oczyszczającą wypierze szaty swoje, a dotykający się tej wody oczyszczającej, nieczystym będzie do wieczora;

22. A czegokolwiek by się dotknął nieczysty, nieczystym będzie; osoba też dotykająca się go nieczystą będzie do wieczora.“

ROZDZIAŁ XX.

1. I przybyli synowie Israela, cały zbór, na puszcze Cyn miesiąca pierwszego, i pozostał lud w Kadesz; i umarła tam Mirjam, i pochowaną tam została.

2. I nie było wody dla zboru, i zebrali się przeciw Mojżeszowi i przeciw Ahronowi.

3. I gniewał się lud na Mojżesza i narzekali mówiąc: „Gdybyśmy też skonali, gdy konali bracia nasi przed obliczem Wiekuistego;

4. I nacóżście zawiedli zgromadzenie Wiekuistego na puszcze tę, — abyśmy tu pomarli, my i dobytek nasz?

5. A pocóżście wywiedli nas z Micraim? Aby zaprowadzić nas na to miejsce nędzne, gdzie niema wysiewu, ani figi, ani winogrodu, ani granatu, a nawet wody niema, by się napić?“

6. I uszedł Mojżesz i Ahron przed zgromadzeniem do wnijścia przybytku zboru i padli na oblicza swoje; i ukazał się majestat Wiekuistego.

7. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

8. „Weźmiesz buławę i zgromadzisz cały zbór, — ty i Ahron, brat twój, a przemówicie do skały w oczach ich, aby

Niewiadomo, czy tu mowa o 14000 por. 17, 14. czy o poplecznikach Koracha 16, 33. 35. czy wreszcie co najprawdopodobniejszym jest, o całym pokoleniu, które na pustyni wyginęło.

6. por. Gen. 7, 7. Brak ten odwagi i ufności był przyczyną kary, którą im Bóg w w. 12. zapowiedział.

8. znana swą cudotwórczą buławę w przybytku złożoną por. w. 9. i 11. W opowiadaniu Ex. 17, 6. mowa o uderzeniu skały. Na miejscu tém powstała może późniejsza Petra.

19 בְּעֵצָם אוֹ כְּחָלָל אוֹ בַּמָּת אוֹ בַּקֶּבֶר: וְהָזָה הַטְּהוֹר עַל-
הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחָטְאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
20 וּבְכַסֵּם בְּגָדָיו וּרְחִץ בַּמַּיִם וְטָהַר בְּעָרֵב: וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא
וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקְּהָל כִּי אֶת-
21 מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמֵא מִי נִגְדָה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא הוּא: וְהִיתָה
לָהֶם לַחֲקֵת עוֹלָם וּמִזֶּה מִי-הִנְגִּידָה יְכַבֵּם בְּגָדָיו וְהִנְגַע בְּמִי
22 הַנִּגְדָה יִטְמָא עַד-הָעָרֵב: וְכֹל אֲשֶׁר-יִנְעֵבֻוּ הַטָּמֵא יִטְמָא
וְהִנְפֵשׁ הַנִּנְגַעַת תִּטְמָא עַד-הָעָרֵב: פ

כ.

1 וַיָּבֹאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל כָּל-הָעֵדָה מִדְּבַר-צֹן בַּחֲדָשׁ הָרִאשׁוֹן
2 וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקִדְשׁ וַתִּמַּת שָׁם מָרְיָם וַתִּקְבֹּר שָׁם: וְלֹא-
3 הָיָה מַיִם לָעֵדָה וַיִּקְהָלוּ עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן: וַיִּרְבַּב
הָעָם עִם-מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר וְלוֹ גִּוְעָנוּ בְּגֹעַ אַחֲנֹנוּ לִפְנֵי
4 יְהוָה: וְלָמָּה הִבַּאתֶם אֶת-קְהָל יְהוָה אֶל-הַמִּדְבָּר הַזֶּה
5 לָמוֹת שָׁם אֲנַחְנוּ וּבְעִירָנוּ: וְלָמָּה הֶעֱלִיתֵנוּ מִמִּצְרַיִם
לְהֵבִיא אֹתָנוּ אֶל-הַמִּקְוֹם הַרְעֵ הַזֶּה לֹא מִקְוֹם זֵרַע וְתֹאגָה
6 וְגִפְזָן וְרַמְזוֹן וּמַיִם אֵין לְשִׁתּוֹת: וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּנֵי
הַקְּהָל אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם וַיִּרְאוּ כְבוֹד-
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: פ

7 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: קַח אֶת-הַמַּטֵּה וְהִקְהַל
8 אֶת-הָעֵדָה אִתָּהּ וְאַהֲרֹן אַחִיד וְדַבַּרְתֶּם אֶל-הַסֶּלַע
לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִימֵיו וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מַיִם מִן-הַסֶּלַע וְהִשְׁקִיתָ

ב 1 v. כ' טעמים.

22. בני הננע. כו.

Rozd. 20. 1. Miesiąca pierwszego, czterdziestego roku pobytu ich na pustyni, por. w. 22. i rozd. 33, 36—38. Pominięty tu zatem cały okres czasu od drugiego roku pielgrzymki por. 10, 11. do początku 40go. Kadesz Barnea na granicy między pustynią Cyn a Paran, ztąd rozmaite podania o położeniu tej miejscowości.

3. W szczególności na Mojżesza. por. Ex. 17, 2. Dent. 33, 8.

wydała wody swe; i tak wywiedziesz im wodę ze skały, a napoisz zbór i dobytek ich.“

9. I wziął Mojżesz buławę z przed oblicza Wiekuistego, jako mu rozkazał;

10. I zgromadził Mojżesz i Alron lud przed skałą, i rzekł do nich: „Posłuchajcież, przekorni, czyż ze skały tej, wydobędziem wam wodę?“

11. Zatem podniósł Mojżesz rękę swoją, i uderzył w skałę buławą swą dwukrotnie, — a wypłynęły wody obfite, i napił się zbór i dobytek jego.

12. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza i Alrona: „Za to, żeście nie zawierzyli Mi, aby uświęcić Mnie w oczach synów Israela, przeto nie zaprowadzicie zgromadzenia tego do ziemi, którą oddaję im!“

13. Te to są wody Meryba; gdyż narzekali synowie Israela na Wiekuistego, a uświęcony został przez nie.

14. I wyprawił Mojżesz posłów z Kadesz do króla Edomu: „Tak rzecze brat twój Israel: ty znasz wszelaką niedolę, którą spotkała nas;

15. Zstąpili byli ojcowie nasi do Micraim, i mieszkaliśmy w Micraim przez długie czasy; a trapił nas Micrejczycy i ojców naszych;

16. I wołaliśmy do Wiekuistego, a wysłuchał On głos nasz, i posłał wysłańca, i wywiódł nas z Micraim, a oto jesteśmy w Kadesz, mieście na krańcu granicy twojej;

17. Chcielibyśmy przejść przez ziemię twoją! Nie pójdziemy przez pola ani przez winnice, ani pić będziemy wody ze studzien; drogą królewską pójdziemy, nie zboczmy ani na prawo, ani na lewo, póki nie przejdziemy granic twoich!“

18. I odpowiedział mu Edom: „Nie przejdziesz przezemnie, inaczej mieczem wystąpię przeciw tobie!“

19. I rzekli doń synowie Israela: „Gościńcem pójdziemy, a gdybyśmy wody twoje pili, — ja i stada moje, zapłacę cenę ich; jedynie — nic więcej — abym stopami swojemi przeszedł!“

16. מלאך Ex. 14, 19; 23, 20; 33, 2.

17. המלך publiczny trakt, por. w. 19. מסלה po której król na czele wojsk przechodzi. Zdaniem P. Globusa דרך המלך droga bóstwa amonickiego Molocha, ponieważ drogi publiczne mimo posągów i świątyń pogańskich prowadziły.

18. przez ziemię moją, por. Deut. 2, 30.

19. nie idzie o nic ważnego, albo złego, por. 1 Sam. 20, 21. łączy się z בגליל tylko aby mi darmo użyczono miejsca po którym by stopy moje mogły przejść. Deut. 2, 28.

9 אֶת־הָעֵדָה וְאֶת־בְּעִירָם: וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַמַּטֵּה מִלְּפָנָי

10 יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ: וַיִּקְהֵלוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת־הַקָּהָל אֶל־פְּנֵי הַסֵּלַע וַיֹּאמֶר קְהֵם שְׁמֵעוּ־נָא הַמְּרִים הַמִּן־הַסֵּלַע

11 הַזֶּה נוֹצֵיא לָכֶם מַיִם: וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ וַיַּךְ אֶת־הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעַמִּים וַיֵּצְאוּ מַיִם רַבִּים וַתִּשְׁתַּהֲעֵדָה וּבְעִירָם: ׀

12 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן יֵעַן לֹא־הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת־הַקָּהָל

13 הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם: הֲמָה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר־רָבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה וַיִּקְדַּשׁ בָּם: ׀ וַיִּשְׁלַח

14 מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקְדָּשׁ אֶל־מֶלֶךְ אֲדוֹם כֹּה אָמַר אַחִיד יִשְׂרָאֵל אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְּאֵתָנוּ:

15 וַיִּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרַיִמָה וַנִּשָּׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹאֲבֹתֵינוּ: וַנַּצַּעַק אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ

16 וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיֵּצְאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְהָיָה אֲנַחְנוּ כַּקְדָּשׁ עִיר קִצְהָ גְבוּלָה: נַעֲבְרָה־נָא כְּאַרְצֶךָ לֹא נַעֲבֹר בְּשָׂדֶה וּבְכָרֶם וְלֹא

17 נִשְׁתָּה מִי כְּאֵר דֶּרֶךְ הַמֶּלֶךְ נִלְךָ לֹא נִטָּה יָמִין וּשְׂמֹאל עַד אֲשֶׁר־נַעֲבֹר גְּבוּלָה: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדוֹם לֹא תַעֲבֹר

18 בִּי פֶן־יִבְחָרְכָּ אֲצֵא לְקִרְאָתְךָ: וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמַסְלָה נַעֲלָה וְאִם־מִימֶיךָ נִשְׁתָּה אֲנִי וּמִקְנֵי וּנְתַתִּי מַכְרָם

v. 17 מלא ו'

10. Powątpiewacie zapewne, aby się podobny cud mógł spełnić? Inni powołując się na Ps. 106, 33. uważają to pytanie za wyraz powątpiewania ze strony Mojżesza, czego jednak słowa בשחתי odnoszące się do ostrej przymówki המרים nie dowodzą.

12. Za to, żeście przed wzburzonym ludem uciekli, por. w. 6. i okazanym brakiem wiary majestat Mój poniżyli, por. w. 24. 27, 14. Deut. 32, 51.

13. Taką samą nazwę מריבה wyróżnioną tu przez dołączony wyraz קדש otrzymała dla podobnej przyczyny inna miejscowość w pobliżu Chorebu, Ex. 17, 7. por. מריבת קדש 27, 14. Deut. 32, 51. przez wody, por. להקדשני במים 27, 14.

14. Por. Sęd. 11, 17. אחיד Gen. 25, 30. Deut. 2, 4; 23, 8. Niedolę w epoce patriarchów.

20. Ale odpowiedział: „Nie przejdziesz!“ I wyruszył Edom przeciw niemu z narodem potężnym i ręką możną.

21. I tak wzbraniał się Edom pozwolić Israelowi przejść przez granice jego; i wyminął go Israel.

22. I wyruszyli z Kadesz, i przybyli synowie Israela, cały zbór, do góry Hor,

23. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi i Alronowi na górze Hor, nad granicą ziemi Edomu, i rzekł:

24. „Przyłączon będzie Ahron do ludu swego; albowiem nie wnijdzie on do ziemi, którą oddaję synom Israela, za to żeście się sprzeciwiali rozkazowi Mojemu u wód Meryby;

25. Weź Ahrona i Elazara, syna jego, a zaprowadź ich na górę Hor;

26. I zdejm z Ahrona szaty jego, a oblecz w nie Elazara, syna jego; Ahron zaś przyłączon będzie i umrze tam.“

27. I uczynił Mojżesz jako rozkazał Wiekuisty; i wstąpili na górę Hor, w oczach całego zboru;

28. I zdjął Mojżesz z Ahrona szaty jego, a obłókł w nie Elazara, syna jego; i umarł tam Ahron na szczycie góry; a Mojżesz i Elazar zstąpili z góry.

29. I zobaczył cały zbór, że skonał Ahron; i opłakiwał Ahrona przez trzydzieści dni cały dom Israela.

ROZDZIAŁ XXI.

1. I usłyszał Kanaaneczyk, król Aradu, osiadły na południu, że nadciąga Israel drogą od Atarym, stoczył tedy bitwę z Israelem i nabrał od niego jeńców.

2. I ślubował Israel ślub Wiekuistemu i rzekł: „Jeżeli podasz lud ten w ręce moje, położę zaklęcie na miasta ich!“

3. I wysłuchał Wiekuisty głos Israela, i wydał mu Kanaaneczyków, i położył zaklęcie na nich i na miasta ich, — i nazwał miano okolicy tej Chorma.

4. I wyruszyli od góry Hor, drogą ku morzu Czerwonemu, aby obejść ziemię Edomu, lecz zmaliał duch ludu na drodze.

Rozd. 21. 1. Arad na Południu Judei, rezydencja Kanaanicka, por. Sęd. 1, 16. Joz. 12, 14. obecnie Tell Arad. nazwa miejscowości, inni drogą wywiadowców, zam. אחר או תרים albo ruin miast od אחר.

2. O zaklęciu por. Lev. 27, 28.

3. Chorma nazwa okolicy, miasto bowiem Cefath otrzymało później miano Chorma, por. 14, 45. Deut. 1, 44. Joz. 12, 14. Sęd. 1, 17. Albo też „doszczętnie.“

20 רַק אִין־דָּבַר בְּרַגְלֵי אַעֲבֹרָה: וַיֹּאמֶר לֹא תַעֲבֹר וַיֵּצֵא
21 אָדוֹם לְקִרְאָתוֹ בְּעַם כְּבֹד וּבְכֹד חֲזֻקָה: וַיִּמְאַן אָדוֹם נֹתֵן
אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגִבְלוֹ וַיִּטּ יִשְׂרָאֵל מֵעָלָיו: פ
22 וַיִּסְעוּ מִקֹּדֶשׁ וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל כָּל־הָעֵדָה הַר הַהָרִ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן בְּהַר הַהָר עַל־גִּבּוֹל
24 אֶרֶץ־אָדוֹם לֵאמֹר: יֹאסֶף אַהֲרֹן אֶל־עַמּוֹ כִּי לֹא יָבֹא אֶל־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־מְרִיתֶם אֶת־פִּי
25 לְמִי מְרִיבָה: קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־אַלְעָזָר בְּנָיו וְהַעַל אֹתָם
26 הַר הַהָרִ: וְהִפְשַׁט אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְהַלְבַּשְׁתֶּם אֶת־
27 אַלְעָזָר בְּנֹו וְאַהֲרֹן יֹאסֶף וּמַת שָׁם: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר
28 צִוָּה יְהוָה וַיַּעֲלוּ אֶל־הַר הַהָר לְעֵינֵי כָל־הָעֵדָה: וַיִּפְשַׁט
מֹשֶׁה אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וַיַּלְבֵּשׂ אֹתָם אֶת־אַלְעָזָר בְּנֹו
וַיַּמַּת אַהֲרֹן שָׁם בְּרֹאשׁ הַהָר וַיִּרַד מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר מִן־הָהָר:
29 וַיֵּרְאוּ כָל־הָעֵדָה כִּי נָוַע אַהֲרֹן וַיָּבֹאוּ אֶת־אַהֲרֹן שְׁלֹשִׁים
יּוֹם כָּל בַּיִת יִשְׂרָאֵל: פ

כא.

1 וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ־עָרֹד יֹשֵׁב הַגִּבּוֹל בֵּי כַּאֲ יִשְׂרָאֵל
2 דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב וּמִמֶּנּוּ שְׂבִי: וַיִּרַד
יִשְׂרָאֵל נָדַד לַיהוָה וַיֹּאמֶר אִם־נָתַן תִּתֵּן אֶת־הָעַם הַזֶּה
3 בְּיָדִי וְהַחֲרַמְתִּי אֶת־עָרֵיהֶם: וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל
וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֶם אֹתָהֶם וְאֶת־עָרֵיהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם־
הַמְּקוֹם חֲרֹמָה: פ
+ וַיִּסְעוּ מֵהַר הַהָר דֶּרֶךְ יַם־סוּף לְסָבֵב אֶת־אֶרֶץ אָדוֹם

21. Ponieważ nie wolno im było walczyć z Edomem. Deut. 2, 5; 23, 8.

22. Góra Hor na granicy Edomu, w. 23. i 33, 37. Według Józ. ant. 4, 4, 7. w pobliżu Petry, znana dotąd pod nazwą góry Haruna.

24. Gen. 25, 8.

29. Lud widział, że razem z Mojżeszem wszedł, ale już nie powrócił. Num. 33, 38. podaje wiek i dzień śmierci, Deut. 10, 6. wspomina o pogrzebie.

5. I narzekał lud na Boga i na Mojżesza: „Nacóż wywiedliście nas z Micraim, abyśmy pomarli na pustyni? Wszak niema ani chleba ani wody, a dusza nasza obmierzyła sobie chleb ten nędzny!“

6. I puścił Wiekuisty na lud węże jadowite. i kąsały lud, i wymarło wiele ludu z Israela.

7. I przyszedł lud do Mojżesza i rzekł: „Zgrzeszyliśmy, żeśmy narzekali na Wiekuistego i na ciebie; pomódl się Wiekuistemu, aby oddalił od nas te węże!“ I pomodlił się Mojżesz za ludem.

8. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Zrób sobie węza, a utwierdź go na drzewcu, i będzie, że ktokolwiek ukąszony nań wejrzy, wyzdrowieje.“

9. I zrobił Mojżesz węza miedzianego, i utwierdził go na drzewcu; i bywało, że gdy wąż ukąsił człowieka a spojrział na węza miedzianego, tedy wyzdrowiał.

10. I wyruszyli synowie Israela, i stanęli obozem w Oboth;

11. I wyruszyli z Oboth, i stanęli obozem na ruinach Abarym, na puszczy, która naprzeciw Moabu, ku wschodowi słońca.

12. Ztamtąd wyruszyli, i stanęli obozem nad potokiem Zered.

13. Wyruszywszy ztąd stanęli obozem nad brzegiem Arnonu, który w pustyni, przy wyjściu jego z granic Emorejczyka, ponieważ Arnon granicą jest Moabu, — między Moabem i Emorejczykiem, —

14. Dla tego to powiedziano w księdze wojen Wiekuistego: Waheb w Sufa i potoki Arnonu. —

12. Dolina albo rzeczka יר דeut. 2, 13.

13. Arnon, obecnie Modzib, biorący początek w górach arabskich i wpadający do morza Martwego, stanowił południową granicę transjordańskiej Palestyny z Moabem. Wszystkie na północ od Arnonu położone krainy zabrali Moabitom Amorejczycy jeszcze przed przybyciem Izraelitów, którzy w te właśnie zdobyte posiadłości wkroczyli, por. w. 26.

14. Wyjątek ze zbioru pieśni wojennych, datujących wedle *Fürsta* z epoki przedmojżeszowej, dla stwierdzenia, że Izraeliści wzbронionej im granicy Moabu, którą stanowił wówczas Arnon, nie przekroczyli. *acc.* czyni domyślnym opuszczone słowo: przeszliśmy, albo zdobyliśmy Waheb w okolicy Sufa, czyli w arab. ziemi bagnistej. Imi: przeto śpiewać będą, co Bóg dał אֲחֵינוּ por. כחה w. 18. czyli uczynił nad morzem Sitowém i nad potokami Arnonn.

6 וַתִּקְצַר נַפְשֵׁי הָעָם בְּדֶרֶךְ: וַיִּרְבֵּר הָעָם בְּאֱלֹהִים וּבְמֹשֶׁה
 לֵמָּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בְּמִדְבָּר כִּי אֵין לָחֶם
 6 וְאֵין מַיִם וּנְפִשָׁנוּ קָצָה בַלֶּחֶם הַקָּלֶקֶל: וַיִּשְׁלַח יְהוָה
 בָּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשֵּׂרָפִים וַיִּנְשְׁכוּ אֶת-הָעָם וַיָּמָת עִם-
 7 רַב מִיִּשְׂרָאֵל: וַיָּבֹא הָעָם אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חֲטָאנוּ כִּי-
 דִּבְרָנוּ כִּי־הוּא וְכֵן הִתְפַּלֵּל אֶל-יְהוָה וַיִּסַּר מֵעֲלֵינוּ אֶת-
 8 הַנְּחָשׁ וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-
 מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָּךְ שֵׁרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל-נֶסֶם וְהָיָה כָּל-הַנִּשְׁוֹךְ
 9 וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחָשׁ נְחָשֶׁת וַיִּשְׁמְרוּ עַל-
 הַנֶּסֶם וְהָיָה אִם-נִשְׁךְ הַנְּחָשׁ אֶת-אִישׁ וְהִבִּיט אֶל-נְחָשׁ
 10 הַנְּחָשֶׁת וְחָי: וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּאֵבֶת: וַיִּסְעוּ
 11 מֵאֵבֶת וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרַיִם בְּמִדְבָּר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מוֹאָב
 12 מִמִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ: מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זֶרֶד: מִשָּׁם
 13 נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר אֲרֵנוֹן אֲשֶׁר בְּמִדְבָּר הַיַּצָּא מִגְּבֹל
 הָאֱמֹרִי כִּי אֲרֵנוֹן גְּבֹל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי:
 14 עַל-כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מִלְחָמַת יְהוָה אֶת-וְהֵב בְּסוּפָה וְאֶת-

v. 6 קמץ בטרחא. v. 13 קמץ בסגולחא.

4. Ku morzu, w kierunku południowo-wschodnim, ciągnąc przez piekącą pustynię Araba, Deut. 2, 8. ותקצר por. Ex. 6, 9.

5. לקל od כלל być lekkim, nędznym, mowa tu o mannie.

6. הנחשים znane w wymienionej pustyni węże, których jad pałący ból i pragnienie wywołuje.

9. Zawieszony na drzewcu proporca wąż miedziany, miał wedle opowiadania tego siłą swą leczniczą nie w sobie, lecz w słowie Bożém, zapewniającém wyzdrowienie każdemu, który w ufności wzrok ku Niemu podniesie. Spoglądać na ten symbol zdrętwiałego, niejako zamartwego zła, znaczyło zwracać się do źródła życia i zdrowia, Ex. 15, 26. z prośbą o łaskę i ocalenie. *Dill.* Z powodu niewłaściwego wpływu na bałwochwalczy tłum, usunął znak ten Chiskjasz. 2 Król. 18, 4.

10. Dwie miejscowości między Hor i Oboth są tu opuszczone, por. 33, 41.

11. Dwie miejscowości między Hor i Oboth są tu opuszczone, por. 33, 41.

15. I ten stok potoków, który się skręca ku osadzie Ar, a przylega do granic Moabu.

16. A ztamtał do Beer; jest to owa studnia, o której powiedział Wiekuisty Mojżeszowi: „Zgromadź lud, a dam im wody!”

17. Wtedy to zaśpiewał Israel pieśń tę: „Wzberaj studnio, zaśpiewajcie o niej!”

18. Studnia, którą wykopali książęta, wydrażyli dostojnicy ludu berłem, buławami swojemi!” A z tej pustyni do Mathany.

19. A z Mathany do Nachliel; a z Nachliel do Bamoth.

20. A z Bamoth do kotliny, która na polach Moabu, przy wierzchołku Pisgi, zwróconej ku pustyni.

21. I wyprawil Israel posłów do Sychona, króla Emorei, by mu powiedziec:

22 „Chciałbym przejść przez ziemię twoją; nie zboczym na pola ani na winnice; nie będziemy pili wody ze studzien; drogą królewską pójdziemy, dopóki nie przejdziemy granic twoich.“

23. Ale nie pozwolił Sychon Israelowi przejść przez granice swoje; i zebrał Sychon wszystek lud swój i wystąpił przeciw Israelowi na pustynię, i dotarł do Jahac, i stoczył bitwę z Israelem;

24. Ale poraził go Israel ostrzem miecza, i zawładnął ziemią jego od Arnonu aż do Jabboku, — aż do Ammonitów; albowiem silną była granica Ammonitów.

25. I zabrał Israel wszystkie te miasta, i osiadł Israel we wszystkich miastach Emorejczyka, w Cheszbonie, i we wszystkich przyległościach jego;

26. Bo Cheszbon był stolicą Sychona, króla Emorejskiego, który wojował z królem Moabu poprzednim, a był mu zabrał cały kraj jego aż po Arnon.

27. Przeto powiadają wieszczowie: „Wnijdźcie do Cheszbon, a niech się odbuduje i utwierdzi stolica Sychona!..

24. Z powodu, że Izraelici wogóle ziemi Ammonitów zdobywać nie zamierzali, Deut. 2, 19. 37. czytają niekt. jak Sept. יעור zam. עו.

25. Bnitha do metropolii należące pomniejsze miasta.

27. Posiadłości na północy Arnonu stanowiły przedmiot ustawicznych walk między Emorejczykami i Moabitami. W chwili nadejścia Izraelitów triumfowali Emorejczycy, których z kolei nadsięgający Izraelici ze zdobytych miast wyrzucili i samą stolicę Cheszbon zburzyli. Moabici powitali z radością zwycięstwo pokrewnego im szczepu, i odzywali się ironicznie: wejdźcie Emoryczycy do zburzonego Cheszbonu i dźwignijcie stolicę Sychona!

15 הנחלים ארנון: ואשר הנחלים אשר נטה לשבת ער
16 ונשען לגבול מואב: ומשם בארה הוא הבאר אשר
אמר יהוה למשה אסף את העם ואתנה להם מים: ס
17 אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו-לה:
18 באר חפרוה שרים פרוה נדיבי העם במחקק במשענתם
19 וממדבר מתנה: וממתנה נחליאל ומנחליאל במות:
20 ומבמות הגיא אשר בשדה מואב ראש הפסגה ונשקפה

פ

על-פני הישימן:
21 וישלח ישראל מלאכים אל-סיחן מלך-האמרי לאמר:
22 אעברה בארצך לא נטה בשדה ובכרם לא נשתה מי
23 באר בדרך המלך נלך עד אשר-נעבר גבלך: ולא-נתן
סיחן את-ישראל עבר בגבולו ויאסף סיחן את-כל-עמו
ויצא לקראת ישראל המדברה ויבא יהצה וילחם
24 בישראל: ויבהו ישראל לפי-חרב ויירש את-ארצו
25 מארנון עד-יבק עד-בני עמון כי עז גבול בני עמון: ויקח
ישראל את כל-הערים האלה וישב ישראל בכל-ערי
26 האמרי בחשבון ובכל-בנתיה: כי חשבון עיר סיחן
מלך האמרי הוא והוא נלחם במלך מואב הראשון
27 ויקח את-כל-ארצו מידו עד-ארנון: על-כן יאמרו המשלים

15. I ten stok z syr. eszad, spływać, por. אשרות Deut. 3, 17; 4, 49. Joz. 12, 3. הנחלים potoki tworzące Arnon. Inni לשבת ku położeniu, por. 2 Król. 2, 19. ער מואב Jez. 15, 1. starożytna stolica Moabu nad Arnonem, odróżnić od Rabath Moab, w środku kraju.

16. Dalsze stacye w pójchodzie ludu. בארה może Beer-Elim. Jez. 15, 8.

17. Czerpacze zwracali się do studni wzywając ją, aby wody swe z głębi wydobyła, poczem pobudzali się wzajemnie do głoszenia jej chwaly.

18. Wykopana wedle wskazówek i pod nadzorem przywódców. Z Beer, ostatniej stacyi na pustyni, wyruszyli do Matana.

19. במות albo בעל במות 22, 41. Joz. 13, 17. Jez. 15, 2.

20. Pisga, część gór Abarim, na połud. str. państwa Sychona, por. 23, 14. Deut. 3, 27; 34, 1. Joz. 12, 3.

21. Por. 20, 14. Deut. 2, 26.

28. Albowiem ogień wyszedł z Cheszbonu, płomień z grodu Sychona, i pochłonał Ar w Moabie, władców wyżyn Arnonu!

29. Biada ci Moabie! zginąłeś ludu Kemosza! Oddał synów swoich na tułactwo, a córki swoje do niewoli królowi Emorei, Sychonowi.

30. Pokonaliśmy ich, — zniszczał Cheszbon wraz z Dybonem, poburzyliśmy aż do Nofach, aż do Medby!..

31. I tak osiadł Israel w ziemi Emorejskiej.

32. I posłał Mojżesz wypatrywać Jazer, — i zdobyli przyległości jego; i wypędził on Emorejczyków tamecznych.

33. I zwrócili się i pociągnęli drogą ku Baszanowi. Wtedy wystąpił Og, król Baszanu przeciw nim, on i wszystkie lud jego dla stoczenia bitwy, pod Edreję;

34. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Nie obawiaj się go, gdyż w moc twoją oddam go, i wszystek lud jego, i ziemię jego, i postąpisz z nim, jakos postąpił z Sychonem, królem Emorejskim, który zasiadał w Cheszbonie.“

35. I porazili go i synów jego, i wszystek lud jego, że nie zostawili mu szczątku, i zawładnęli ziemią jego.

ROZDZIAŁ XXII.

1. I wyruszyli synowie Israela, i stanęli obozem w stepach Moabu, z tej strony Jardenu Jerychońskiego.

2. I widział Balak, syn Cyppora wszystko, co uczynił Israel Emorejczykom;

3. I uląkł się Moab tego ludu bardzo, gdyż licznym był, i zatrwożył się Moab przed synami Israela.

4. I rzekł Moab do starszych Midjanu: „Teraz pożre ten tłum wszystko wokół nas, jak pożera wół trawę polną!“

A Balak, syn Cyppora, był królem Moabu podówczas.

zdobytch przez Izraelitów. נפה może נבה Sęd. 8, 11. Joz. 13, 9. Jez. 15, 2.

32. w późniejszym udziale pokol. Gad.

33. Por. Deut. 3, 1. Ku Baszanowi, dalej ku północy. Edrei, późniejsza Adra 6 1/2 mili od Damaszku, druga rezydencja króla po Asz-taroth, Deut. 1, 4. Joz. 12, 4.

Rozd. 22. 1. W pustych równinach, które Emorejczycy Moabitom zabrali, rozciągających się po drugiej stronie tej części Jordanu, który okolice Jerycho przerzyna.

2. Zwycięzki pochód Izraelitów wzniesił nareszcie trwogę w sercu króla Moabu. Zawiera on przymierze z Midjanitami i wzywa nadto wrózbite z nad Eufratu, aby go magicznymi siłami swemi wspierał. Wzmianki o Bileamie Num. 31, 8. 16. Deut. 23, 5. Joz. 13, 22; 24, 9. Mich. 6, 5. Neh. 13, 2.

28 בָּאוּ הַשִּׁבּוֹן תְּבִנָּה וּתְבוּנָן עִיר סִיחוֹן: כִּי־אֵשׁ יֵצְאָה
 29 מִהַשִּׁבּוֹן לְהִבָּה מִקָּרִית סִיחוֹן אֲכָלָה עַד מוֹאֵב בְּעַלְי
 30 בְּמֹת אֲרָגָן: אוֹי־לֶךְ מוֹאֵב אֲבָדְתָ עִם־כְּמוֹשׁ נָתַן בְּנָיו
 31 פְּלִיטָם וּבְנֹתָיו בְּשִׁבִית לְמֶלֶךְ אִמְרֵי סִיחוֹן: וַיִּרְדּוּ אֲבָד
 32 הַשִּׁבּוֹן עַד־דִּיבּוֹן וַיִּשְׁעִים עַד־נֶפֶח אֲשֶׁר עַד־מִדְבָּא: וַיֵּשֶׁב
 33 יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הָאִמְרֵי: וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת־יַעֲזֹר
 34 וַיִּלְכְּדוּ בְּנֹתָיָה וַיִּירֶשׁ אֶת־הָאִמְרֵי אִשְׂרָשִׁם: וַיָּפְנוּ וַיַּעֲלוּ
 35 דֶּרֶךְ הַבְּשָׁן וַיֵּצֵא עֹג מֶלֶךְ־הַבְּשָׁן לִקְרָאתָם הוּא וְכָל־עַמּוֹ
 34 לְמִלְחָמָה אֲדָרְעִי: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אֶל־תִּירָא
 אֹתוֹ כִּי בִידֶךָ נָתַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ וְאֶת־אֲרָצוֹ וְעַשִׂיתָ
 לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאִמְרֵי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בַּחֲשַׁבּוֹן:
 35 וַיָּבוּ אֹתוֹ וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־כָּל־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי הַשְּׂאִיר־לוֹ
 שְׂרִיד וַיִּירְשׁוּ אֶת־אֲרָצוֹ:

כב.

1 וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבֹת מוֹאֵב מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן יַרְחוֹ:

ד ד ד מ

2 וַיִּרְא בָּלַק בֶּן־צִפּוֹר אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאִמְרֵי:
 3 וַיִּגַּר מוֹאֵב מִפְּנֵי הָעָם מֵאֵד כִּי רַב־הוּא וַיִּקְרַן מוֹאֵב מִפְּנֵי
 4 בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמֶר מוֹאֵב אֶל־זִקְנֵי מְדִיָּן עֲתָה יִלְחָבוּ
 הַקְּהָל אֶת־כָּל־סְבִיבֹתֵינוּ כְּלַחֵךְ הַשּׁוֹר אֶת יֶרֶק הַשָּׂדֶה

כא 30 v. בקור על ר. 32 v. וירש ק.

28. Uzasadnienie radości Moabitów: bo ogień wojenny wyszedł z Cheszbonu.

29. Sarkastyczne powtórzenie śpiewanej poprzednio przez zwyciężkich Emorejczyków pieśni. Kemosz, bożek Moabitów, 1 Król. 11, 7. Jer. 48, 71. nie mógł czczących go synów swoich obronić i oddał ich na tułactwo i niewolę.

30. Słowa zwyciężkich Izraelitów. Kal. od ירה rzucić, zam. por. ינים Ps. 74, 8. hif. od ירים Jer. 49, 20; 50, 45. Nazwy miast odebranych Moabitom przez Emorejczyków, a z kolei

5. I wyprawił posłów do Bileama, syna Beora, do Pethoru, który nad rzeką, do ziemi ojczystej swojej, aby zawezwać go i powiedzieć: „Oto lud wyszedł z Micraim; oto zakrył widuokrąg ziemi, a osiadł on naprzeciw mnie;

6. I tak przyjdźże, przeklnij mi ten lud, — gdyż potężniejszym on odemnie, — może wtedy zdołam pokonać go, i wypędzić z ziemi tej; bo ja wiem, że komu błogosławił, błogosławiony jest, a kogo przeklinasz, ten przeklęty!“

7. Poszli tedy starsi Moabu i starsi Midjannu, a dary za wieszczbę w ich ręku, i przybyli do Bileama i powiedzieli mu słowa Balaka.

8. I rzekł on do nich: „Przenocujcie tu tę noc, a dam wam odpowiedź jak oznajmi mi Wiekuisty.“ I zostali książęta Moabu u Bileama.

9. I przyszedł Bóg do Bileama i rzekł: „Cóż to za ludzie u ciebie?“

10. I odpowiedział Bileam Bogu: Balak, syn Cyppora, król Moabu, przysłał do mnie:

11. Oto lud ten, który wyszedł z Micraim, — zakrył widuokrąg ziemi; i tak przyjdź, przeklnij mi go: może wtedy zdołam go zwalczyć, i wypędzić go.“

12. I rzekł Wiekuisty do Bileama: „nie chodź z nimi ani przeklinaj ludu tego, gdyż błogosławiony jest!“

13. I wstał Bileam zrana, i rzekł do książąt Balaka: „wróćcie do ziemi waszej, gdyż nie chce mi Wiekuisty pozwolić, abym poszedł z wami.“

14. Zabrali się tedy książęta Moabu, i przyszli do Balaka i rzekli: „Nie chciał Bileam iść z nami.“

15. Znowu tedy posłał Balak książęta większe i znamienitsze od pierwszych.

16. I przybyli do Bileama i rzekli doń: „tak rzecz Balak, syn Cyppora: nie wzbraniajże się przyjść do mnie!“

17. Albowiem uczcić uczczę cię wielce, a wszystko co mi rozkażesz uczynię; tylko przyjdź proszę, i przeklnij mi lud ten!“

chciwym i chytrym. Z jednej strony nęca go znaczne zyski — z drugiej obawia się, aby rzuceniem klątwy sławy i wpływu swego nie naraził — przewidywał bowiem, że Moab w nierównej walce ulegnie — waha się więc niezdecydowany, starając się wciąż zyskać na czasie, póki się prawdziwa sytuacja nie rozjaśni.

9. Objawił mu się w widzeniu nocnym, por. w. 13. i 20.

13. Nie powiada im wręcz, że to lud błogosławiony, i że żądanej przysługi wyświadczyć nie może, nie chce bowiem w toku będących rokowań zerwać.

5 וּבַלַק בֶּן-צִפּוֹר מֶלֶךְ לְמוֹאָב בָּעֵת הַהוּא: וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים
אֶל-בִּלְעָם בֶּן-בְּעוֹר פְּתוּרָה אֲשֶׁר עַל-הַנְּהַר אֲרָץ בְּנֵי-
עַמּוֹ לְקַרְאֵלָו לֵאמֹר הִנֵּה עִם יֵצֵא מִמִּצְרַיִם הִנֵּה כֹסֶה
6 אֶת-עֵינַי הָאָרֶץ וְהוּא יֵשֵׁב מִמְּלִי: וְעַתָּה לְכֵה-נָא אֲרַה-
לִי אֶת-הָעָם הַזֶּה כִּי-עֲצוּם הוּא מִמֶּנִּי אוֹלֵי אוֹכֵל נֶפֶחַ-
בו וְאִגְרִשְׁנוּ מִן-הָאָרֶץ כִּי יִדְעֵתִי אֶת אֲשֶׁר-תִּכְרֹךְ מִכְרֹךְ
7 וְאֲשֶׁר תֹּאדַר יוֹאֵר: וַיֵּלְכוּ זְקֵנֵי מוֹאָב וְזְקֵנֵי מִדְיָן וַיִּקְסְמוּ בֵּידֵם
8 וַיָּבֹאוּ אֶל-בִּלְעָם וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו דְּבַר בַּלָּק: וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
לִינִי כֹה הַלִּילָה וְהִשְׁבַּתִּי אֶתְכֶם דְּבַר כַּאֲשֶׁר יְדַבֵּר יְהוָה
9 אֵלַי וַיֵּשְׁבוּ שְׂרֵי-מוֹאָב עִם-בִּלְעָם: וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל-
10 בִּלְעָם וַיֹּאמֶר מִי הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה עִמָּךְ: וַיֹּאמֶר בִּלְעָם
11 אֵל-הָאֱלֹהִים בַּלָּק בֶּן-צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב שֵׁלַח אֵלַי: הִנֵּה
הָעָם הֵיצֵא מִמִּצְרַיִם וַיִּבֶס אֶת-עֵינַי הָאָרֶץ עַתָּה לְכֵה קָבֵה-
12 לִי אֶתוֹ אוֹלֵי אוֹכֵל לְהִלָּחֵם בּוֹ וַיִּגְרֹשְׁתֵּיו: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֶל-בִּלְעָם לֹא תִלְךָ עִמָּהֶם לֹא תֹאדַר אֶת-הָעָם כִּי כְרוּךְ
13 הוּא: וַיִּקַּם בִּלְעָם בַּבֶּקֶר וַיֹּאמֶר אֶל-שְׂרֵי בַלָּק לָכוּ
14 אֶל-אַרְצְכֶם כִּי מֵאֵן יְהוָה לִתְתִּי לְהִלְךָ עִמָּכֶם: וַיִּקְוּמוּ שְׂרֵי
מוֹאָב וַיָּבֹאוּ אֶל-בַּלָּק וַיֹּאמְרוּ מֵאֵן בִּלְעָם הִלְךָ עִמָּנוּ:
15 וַיִּסַּף עוֹד בַּלָּק שֵׁלַח שְׂרִים רַבִּים וְנִכְבְּדִים מֵאֵלֶּה:
16 וַיָּבֹאוּ אֶל-בִּלְעָם וַיֹּאמְרוּ לוֹ כֹה אָמַר בַּלָּק בֶּן-צִפּוֹר אֶל-
17 נָא תִמְנַע מֵהִלְךָ אֵלַי: כִּי-כִבֵּד אֶכְבְּדֶךָ מְאֹד וְכָל אֲשֶׁר-
תֹּאמַר אֵלַי אֵעֲשֶׂה וּלְכֵה-נָא קָבֵה-לִי אֶת הָעָם הַזֶּה:

5. Balak rodzinne miasto Balaka w Mezopotamii nad Eufratem. Deut. 23, 5.

6. Wiara w nadprzyrodzony wpływ błogosławieństwa lub przekleństwa była w starożytności powszechną, korzysta z niej Balak, aby strwożony lud swój pokrzepić i do walki zachęcić.

7. Myto za wróżenie jak 2 Sam. 4, 10. צִפּוֹר zapłata za podaną wiadomość.

8. Z całego postępowania Bileama wynika, że był człowiekiem

18. I odpowiedział Bileam, i rzekł do sług Balaka: „Choćby mi dawał Balak pełen dom swój srebra i złota, nie mógłbym przekroczyć rozkazu Wiekuistego, Boga mojego, i uczynić co małego lub wielkiego;

19. Ale zostańciez tu i wy przez noc tę, a dowiem się co znowu Wiekuisty powie mi.“

20. I przyszedł Bóg do Bileama w nocy i rzekł do niego: „Jeżeli wezwać cię przyszli ci ludzie, wstań, idź z nimi; wszakże, — tylko to, co ci powiem, uczynisz.“

21. I wstał Bileam zrana, i osiodłał oślicę swoją, i poszedł z książętami Moabu;

22. I wspanął gniew Boga, że poszedł, — i stanął anioł Wiekuistego na drodze, jako zawada dlań; on zaś jechał na oślicy swojej, a dwoje pacholąt jego z nim.

23. I ujrzała oślica anioła Wiekuistego, stojącego na drodze, a miecz jego dobyty w ręce jego, — i ustąpiła oślica z drogi, i zeszła na pole; i bił Bileam oślicę, aby ją zwrócić na drogę.

24. Tedy stanął anioł Wiekuistego na ścieżce między winnicami, gdzie płot z jednej, a płot z drugiej strony.

25. A widząc oślica anioła Wiekuistego, cisnęła się do ściany, i przyparła nogę Bileama do ściany: i tak począł znowu ją bić.

26. Anioł zaś Wiekuistego poszedł dalej, i stanął w miejscu tak ciasnym, że nie było drogi wyminąć, ani na prawo ani na lewo;

27. A widząc oślica anioła Wiekuistego, legła pod Bileamem; i wspanął gniew Bileama i począł bić oślicę kijem.

28. I otworzył Wiekuisty usta oślicy, i rzekła do Bileama: „Cóżem ci uczyniła, że mnie bijesz oto już trzykrotnie?“

29. I rzekł Bileam do oślicy: „Za to, żeś się naigrawała ze mnie; gdybym miał miecz w ręku, byłbym cię teraz zabił!“

30. I rzekła oślica do Bileama: „Czyżem nie ja oślica twoja, na którejś jeździł od dawna do dnia dzisiejszego? Czyżem zwykła była czynić ci tak?“ I rzekł: „Nie!“

31. I odstąpił Wiekuisty oczy Bileama, i ujrzał on

waną wyobraźnię Bileama do wysnuęcia całego tego widzenia. Uczucia bitego zwierzęcia w krzyku ujawnione, tłumaczone tu są na mowę ludzką. *Mojm.* M. Neb. 2, 42. W ten sam sposób przemawiał wąż, Gen. 3, 1.

24. *משעול* parów. od *שעל* być pustym, por. *שעל* Jez. 40, 12. *Onk.* i inni: ścieżka.

29. Mowa oślicy nie zadziwia Bileama, co świadczy przeciw dośłownemu pojmowaniu tego opowiadania.

18 וַיַּעַן בְּלַעַם וַיֹּאמֶר אֶל-עֲבָדַי בְּלַק אִם-יִתֵּן-לִי בְּלַק מְלֵא
בֵיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכַל לְעַבֵּר אֶת-פִּי יְהוָה אֱלֹהֵי לַעֲשׂוֹת
19 קַטְנָה אוֹ גְדוֹלָה: וְעַתָּה שָׁבוּ נָא כִּיזֶה גַם-אַתֶּם הַלְלִילָה
20 וְאַדְעָה מִה־יִּסְפָּה יְהוָה דַּבֵּר עִמִּי: וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל-
בְּלַעַם לַיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ אִם-לִקְרָא לְךָ בָּאוּ הָאֲנָשִׁים קוֹם
לְךָ אַתָּם וְאָךְ אֶת-הַדָּבָר אֲשֶׁר-אָדַבֵּר אֵלֶיךָ אַתָּה תַעֲשֶׂה:
21 וַיָּקָם בְּלַעַם בַּבֶּקֶר וַיַּחְבֹּשׁ אֶת-אַתָּנוּ וַיִּלְךָ עִם-שְׂרָי מוֹאָב:
22 וַיַּחֲרֹאֲף אֱלֹהִים כִּי-הוֹלֵךְ הוּא וַיִּתְיַצֵּב מִלֶּאֱדָ יְהוָה בַּדֶּרֶךְ
23 לְשֹׁטֵן לוֹ וְהוּא רֹכֵב עַל-אַתָּנוּ וְשָׁנִי נַעֲרָיו עִמּוֹ: וַתֵּרָא
הָאֲתוֹן אֶת-מִלְּאֵךְ יְהוָה נֹצֵב בַּדֶּרֶךְ וַחֲרָבוֹ שְׁלוֹפָה בְּיָדוֹ
וַתִּטַּשׁ הָאֲתוֹן מִן-הַדֶּרֶךְ וַתִּלְךָ בַּשָּׂדֶה וַיֵּד בְּלַעַם אֶת-הָאֲתוֹן
24 לְהַטָּתָה הַדֶּרֶךְ: וַיַּעֲמֵד מִלֶּאֱדָ יְהוָה בְּמִשְׁעוֹל הַפְּרָמִים
25 גָּדַר מִזֶּה וַגְּדַר מִזֶּה: וַתֵּרָא הָאֲתוֹן אֶת-מִלְּאֵךְ יְהוָה
וַתִּלְחֹץ אֶל-הַקִּיֹּר וַתִּלְחֹץ אֶת-רִגְלָהּ בְּלַעַם אֶל-הַקִּיֹּר וַיִּסַּף
26 לְהַפְתָּה: וַיִּוֹסֶף מִלֶּאֱדָ יְהוָה עֲבוֹר וַיַּעֲמֵד בְּמִקְוֹם צֶדֶק
27 אֲשֶׁר אֵין-הַדֶּרֶךְ לְנִשְׁוֹת יָמִין וּשְׂמָאוֹל: וַתֵּרָא הָאֲתוֹן אֶת-
מִלְּאֵךְ יְהוָה וַתִּרְבֵּץ תַּחַת בְּלַעַם וַיַּחֲרֹאֲף בְּלַעַם וַיֵּד
28 אֶת-הָאֲתוֹן בַּמַּקַּל: וַיִּפְתַּח יְהוָה אֶת-פִּי הָאֲתוֹן וַתֹּאמֶר
לְבְּלַעַם מִה־עֲשִׂיתִי לְךָ כִּי הִפִּיתִנִי זֶה שְׁלֹשׁ הַגָּלִים:
29 וַיֹּאמֶר בְּלַעַם לְאֲתוֹן כִּי הִתְעַלְלִיתְּ כִּי לוֹ יִשְׁחָרֵב כִּי־דִי
30 כִּי עַתָּה הִרְגִיתִּיךָ: וַתֹּאמֶר הָאֲתוֹן אֶל-בְּלַעַם הֲלוֹא אֲנִכִי
אֲתָנֶךָ אֲשֶׁר-רֹכַבְתָּ עָלַי מֵעוֹדָךְ עַד-הַיּוֹם הַזֶּה הֲהִסְבֵּן
31 הַסְבַּנְתִּי לַעֲשׂוֹת לְךָ כִּי וַיֹּאמֶר לֹא: וַיִּגַּל יְהוָה אֶת-עֵינָיו

v. 18 קמץ בז"ק. v. 26 קמץ בז"ק. v. 25 קמץ בז"ק.

20. Jeżeli tylko w tym celu przybyli, aby cię wezwać, a nie, abys przeklinał, wolno ci iść z nimi.

22. Że poszedł niegodziwemi pobudkami wiedziony — pójść bowiem musiał — inaczej nie mógłby zamiar Boży, aby Bileam Izraelitów pobłogosławił, się urzeczywistnić.

23. Wedle niekt. pobudziła spłoszona nagle oślica rozgorączko-

aniola Wiekuistego, stojącego na drodze i miecz jego dobyty w ręce jego: i uklonił się i padł na oblicze swoje.

32. I rzekł doń anioł Wiekuistego: „Czemu biłeś oślicę twoją oto już trzykrotnie? Wszakżem ja to wyszedł, by stanąć zawadą, bo zgubną jest droga twoja przedemną.

33. A widząc mnie oślica, ustępowała przedemną, oto już trzykrotnie, gdyby nie ustąpiła przedemną, już bym cię był zabił, a ją zostawił przy życiu!“

34. I rzekł Bileam do aniola Wiekuistego: „Zgrzeszyłem, bom nie wiedział, żeś ty stanął przeciw mnie na drodze; a teraz, jeżeli to nieprzyjemnym w oczach twoich, to powrócę!“

35. I rzekł anioł Wiekuistego do Bileama: „Idź z tymi ludźmi; wszakże to tylko, co ja ci powiem, mówić będziesz!“ I tak poszedł Bileam z książętami Balaka.

36. A gdy usłyszał Balak, że przybywa Bileam, wyszedł naprzeciw niemu do miasta Moabickiego, położonego na granicy nad Arnonem, który na krańcu granicy.

37. I rzekł Balak do Bileama: „Wszak tylokrotnie posyłałem do ciebie, wzywając cię: czemużes nie przybył do mnie? Czyżbym rzeczywiście nie był wstanie cię uczcić?“

38. I rzekł Bileam do Balaka: „Oto przybyłem do ciebie; ale czyż mogę sam co powiedzieć? To słowo, które włożył Bóg w usta moje, to mówić będę.“

39. I poszedł Bileam z Balakiem i przybyli do Kirjath-Chucoth.

40. I narznął Balak wołów i owiec, i posłał Bileamowi i książętom, którzy z nim byli.

41. I stało się nazajutrz, że wziął Balak Bileama, i wprowadził go na wyżyny Baala, — i zobaczył ztamtąd część ludu.

ROZDZIAŁ XXIII.

1. I rzekł Bileam do Balaka: „Zbuduj mi tu siedm ofiarnic, a przygotuj mi tu siedm cielców i siedm baranów.“

2. I uczynił Balak, jako powiedział Bileam; i złożyli Balak i Bileam po cielcu i po baranie na każdej ofiarnicy.

3. I rzekł Bileam do Balaka: „Postój przy całopaleniu

Rozd. 23. 1. Ofiary celem uproszenia łaski Bożej dla przedsięwzięcia. O znaczeniu uświęconej liczby siedm, por. Gen. 21, 28. i Lev. 4, 6. U innych ludów uważano ją za liczbę astrologiczną, tak np. ofiaruje Eneasz siedm wołów i siedm owiec. *Verg.* Aen. 6, 38. *Dill.*

3. Może zjawi się w jakim znaku. *שפי* od *שפה* Ij. 33, 21. łysa, nieporosła lasem wyżyna, roztwierająca swobodny widok na okolicę, Jer. 4, 11, 12, 12. *Onk.* יחירי samotnie.

בלעם וירא את-מלאך יהוה נצב בדרך וחרפו שלפה
 בידו ויכר וישתחו לאפיו: ויאמר אליו מלאך יהוה על-
 32 מה הפית את-אתנך זה שלוש רגלים הנה אנכי יצאתי
 לשמן כיי-ירט הדרך לנגדי: ותראני האתון ותט לפני
 33 זה שלש רגלים אולי נטתה מפני פי עתה גם-אתכה
 הרגתי ואותה החייתי: ויאמר בלעם אל-מלאך יהוה
 34 חטאתי פי לא ידעתי פי אתה נצב לקראתי בדרך ועתה
 אס-רע בעיניך אשובה לי: ויאמר מלאך יהוה אל-
 35 בלעם לך עם-האנשים ואפס את-הדרך אשר-אדבר
 אליך אתו תדבר וילך בלעם עם-שרי בלק: וישמע
 36 בלק כבא בלעם ויצא לקראתו אל-עיר מואב אשר
 על-גבול ארנן אשר בקצה הגבול: ויאמר בלק אל-
 37 בלעם הלא שלח שלחתי אליך לקרא-לך למה לא-
 38 הלכת אלי האמנם לא אוכל כבדך: ויאמר בלעם אל-
 בלק הנה-באתי אליך עתה הכול אוכל דבר מאומה
 39 הדבר אשר ישום אלהים בפיו אתו אדבר: וילך בלעם
 עם-בלק ויבאו קרית הצות: ויזבח בלק בקר וצאן וישלח
 40 לבלעם ולשרים אשר אתו: ויהי כבקר ויקח בלק את-
 בלעם ויעלהו במות בעל וירא משם קצה העם:

כג.

1 ויאמר בלעם אל-בלק בנה-לי בזה שבעה מזבחת והבן
 2 לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים: ויעש בלק כאשר
 3 דבר בלעם ויעל בלק ובלעם פד ואיל במזבח: ויאמר

32. מרט = ירט prowadzi w przepaść, por. ירטו Ij. 16, 11. *deriv.* Przedemną, w moich oczach.

33. לולי prawdop. zam. לולי.

36. Zdaniem innych Ir-Moab, tyle co Ar-Moab, por. 21, 28.

41. Bileam musi widzieć tych, na których ma klątwę rzucić, dla tego prowadzi go Balak na wyżynę, z której wszakże tylko cząstkę ludu wzrokiem ogarnia.

twojém, a ja pójdę; może zjawi się Wiekuisty na spotkanie moje, a cokolwiekby mi rozkazał oznajmię ci.“ I wszedł na górę.

4. I zjawił się Bóg na spotkanie Bileama, i rzekł on do Niego: „Siedm ofiarnic przygotowałem i złożyłem po cielcu i baranie na każdej ofiarnicy!“

5. I włożył Wiekuisty słowo w usta Bileama, i rzekł: „Wrócisz do Balaka, a powiesz tak.“ —

6. I powrócił do niego, a oto, stał on przy całopaleniu swoim, — on i wszyscy książęta Moabu.

7. I wygłosił on przypowieść swoją, i rzekł: Z Aramu sprowadza mnie Balak, król Moabu, z wysokich gór Wschodu: „O przyjdź, przeklinaj mi Jakóba, oprzyjdź, zlorzec Izraelowi!“

8. Czemże mi przeklinać? Wszak nie przeklął Pan! czemże mi zlorzeczyć! Wszak nie zlorzeczył Wiekuisty!

9. Oto ze szczytu skał widzę go, a z pagórków spoglądam nań: Oto lud, który oddzielnie mieszka, a między narody się nie zalicza!

10. Któż zliczył proch Jakóba, a porachował leże Izraela? Oby zmarła dusza moja śmiercią sprawiedliwych, a był koniec mój do nich podobnym!

11. I rzekł Balak do Bileama: „Cóżes mi uczynił? Na przeklinanie wrogów moich przyzwałem cię, a ty, — oto błogosławieństwem błogosławisz!“

12. On wszakże głośno odparł, i rzekł: „Czyż nie muszę to, co włożył Wiekuisty w usta moje ściśle powtórzyć?“

13. I rzekł doń Balak: „Pójdźże ze mną na miejsce inne, z którego go zobaczysz, — tylko cześć jego ujrzysz, a całego nie zobaczysz, — i przeklnij mi go ztamtąd!“

14. I zaprowadził go na pole Strażników, na szczyt Pisgi, i zbudował siedm ofiarnic, i złożył po cielcu i po baranie na każdej ofiarnicy.

15. I rzekł do Balaka: „Postój tu przy całopaleniu twojém, a ja pójdę na spotkanie tam!“

16. I zjawił się Wiekuisty na spotkanie Bileama, i złożył słowo w usta jego, i rzekł: „Wrócisz do Balaka, a powiesz tak!“

17. I przyszedł do niego, a oto, stał on przy całopaleniu

czwartą część, ze względu na cztery części obozu izraelskiego. ישרים lud z którego idei źródło prawości, a tém samem i szczęścia bije. Według *Herdera* j. t. epitet honorowy Izr. jak ישרן Deut. 32, 15.

13. לך zam. לכה 2 Kron. 25, 17. Balak przypisuje niepomysłny skutek wróżby wybranemu nieodpowiednio miejscu.

15. אקרה wyrażenie techniczne wróżbitów: wyjdę tam na spotkanie z Bogiem, por. w. 3. i 24, 1.

בִּלְעָם לְבָלֵק הַתִּיַצֵּב עַל־עֲלֹתָי וְאֶלְכָה אוֹלֵי יְקָרָה
יְהוָה לְקָרְאתִי וּדְבַר מֶה־יִרְאֵנִי וְהִגַּדְתִּי לְךָ וַיֵּלֶךְ שָׁפִי:
4 וַיִּקַּר אֱלֹהִים אֶל־בִּלְעָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶת־שִׁבְעַת הַמִּזְבְּחֹת
5 עָרַכְתִּי וְאָעַל פֶּה וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ: וַיִּשֶׁם יְהוָה דְּבַר בְּפִי
6 בִלְעָם וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלֵק וְכֹה תִדְבָּר: וַיָּשָׁב אֵלָיו
7 וְהִנֵּה נֹצֵב עַל־עֲלֹתוֹ הוּא וְכָל־שָׂרָיו מוֹאָב: וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ
8 וַיֹּאמֶר מִן־אָרֶם יִנְחֵנִי בָלֵק מִלֶּדֶת־מוֹאָב מֵהַר־רִי־קָדִם
9 לְכֹה אֲרַהֲלֵי יַעֲקֹב וּלְכֹה זַעֲמָה יִשְׂרָאֵל: מַה אֶקַּב לֹא
10 קָבָה אֵל וּמַה אֲזַעֵם לֹא זַעֵם יְהוָה: כִּי־מֵרֹאשׁ צָרִים
11 אֲרָאֵנוּ וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרָנוּ הַזֶּה עֵס לְבַדָּד יִשָּׁן וּבְגוֹיִם לֹא
12 יִתְחַשֵּׁב: מִי מָנָה עֶפֶר יַעֲקֹב וּמִסֶּפֶר אֶת־רַבְעֵי יִשְׂרָאֵל
13 תָּמַת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָיִם וְתָהִי אַחֲרֵיתִי כַּמֵּהוּ: וַיֹּאמֶר
14 בָּלֵק אֶל־בִּלְעָם מַה עָשִׂיתָ לִּי לְקַב אֵיבִי לְקַחְתִּיךָ וְהִנֵּה
15 בְּרַכְתָּ בְּרָךְ: וַיַּעַן וַיֹּאמֶר הֲלֹא אֶת אֲשֶׁר יִשִּׁים יְהוָה
16 בְּפִי אַתּוֹ אֲשַׁמֵּר לְדַבָּר: וַיֹּאמֶר אֵלָיו בָּלֵק לֶךְ־נָא אִתִּי
17 אֶל־מְקוֹם אֲחֵר אֲשֶׁר תִּרְאֵנוּ מִשָּׁם אִפְסֵי קִצְחוֹ תִרְאֶה
18 וְכֹלוּ לֹא תִרְאֶה וְקִבְנוּ־לִי מִשָּׁם: וַיִּקְחֵהוּ שָׂדֵה צִפִּים
19 אֶל־רֹאשׁ הַפְּסָנָה וַיִּבֶן שִׁבְעָה מִזְבְּחֹת וַיַּעַל פֶּה וְאֵיל
20 בַּמִּזְבֵּחַ: וַיֹּאמֶר אֶל־בָּלֵק הַתִּיַצֵּב פֹּה עַל־עֲלֹתָי וְאֶנְכִּי
21 אֶקְרָה פֹּה: וַיִּקַּר יְהוָה אֶל־בִּלְעָם וַיִּשֶׁם דְּבַר בְּפִיו
22 וַיֹּאמֶר שׁוּב אֶל־בָּלֵק וְכֹה תִדְבָּר: וַיָּבֵא אֵלָיו וְהִנֵּו נֹצֵב

v. 13 חסר ה'.

7. משל przypowieść, rytmicznie ułożona sentencja, tu dla odróżnienia od przepowiedni proroczej. ארם por. 22, 5. Gen. 29, 1. הררי קדם zam. זעמה ועמה.

8. קבו tyle co קבה.

9. Z wyżyn Baala 22, 41. לבדד w odosobnieniu od otaczającego go pogańskiego świata.

10. מנה מספר domyślne ומספר Gen. 13, 6; 28, 14. Zdaniem niekt. zam. אהת przed drugim przypadkiem, por. 10, 2. Zdanien niekt. zam. רבע=רבע=מי סר por. Ps. 139, 8. Wedle *Gez.* mnóstwo. Inni,

swojém, a księżęta Moabu z nim. I rzekł doń Balak: „Cóż powiedział Wiekuisty?”

18. I wygłosił przypowieść swoją i rzekł: „Wstań, Balaku, a słuchaj; uważaj na mnie, synu Cyppora!

19. Nie śmiertelnym Bóg, aby kłamał, ani synem człowieczym, aby żałował! Czyżby On powiedział, a nie uczynił, wyrzekł, a nie spełnił?

20. Oto błogosławieństwo mi poruczone: pobłogosławił On, a nie mnie to cofnąć!

21. Nie widział On fałszu w Jakóbie, nie spostrzegł obłudy w Izraelu; Wiekuisty, Bóg jego przy nim, a królewski odgłos surmy wpośród niego.

22. Pan wywiódł ich z Micraim — niby siła bawołu On u niego!

23. Albowiem niema wieszczby w Jakóbie, ani wróżbiarstwa w Izraelu. Już teraz powiedzieć można Jakóbowi i Izraelowi co Bóg uczyni.

24. Oto naród, jako lwica powstaje, i jako lew się podnosi; nie położy się, aż pożre zdobycz, a krew poległych wypije!

25. I rzekł Balak do Bileana: „Raczej byś go przekleństwem nie przeklinał, ani błogosławieństwem błogosławił!”

26. Ale Bileam odparł, i rzekł do Balaka: „Alboż nie uprzedziłem cię, mówiąc: wszystko co rozkaże Wiekuisty, to uczynię!”

27. I rzekł Balak do Bileama: „Pójdźże, zabiorę cię na miejsce inne: — może spodoba się ono Bogu, a przekleńsz mi go ztamtąd!”

28. I zabrał Balak Bileama na szczyt Peoru, który widnieje na równinie pustyni.

29. I rzekł Bileam do Balaka: „Zbuduj mi tu siedm ofiarnic, a przygotuj mi tu siedm cielców i siedm baranów!”

30. I uczynił Balak, jako powiedział Bileam; i złożył po cielcu i po baranie na każdej ofiarnicy.

ROZDZIAŁ XXIV.

1. A widząc Bileam, że podoba się Wiekuistemu błogo-

23. Izrael nie potrzebuje wróżb, bo już teraz zapowiada mu Bóg sam co dlań uczynić zamierza. Inni: nie pomogą przeciw Jakóbowi czary.

24. Por. Gen. 49, 9.

28. *ראש המער* prawdop. jeden ze szczytów gór Abarim.

Rozd. 24. 1. Przekonawszy się, że daremne są wszelkie usiłowania, aby Izraelitom zaszkodzić, nie próbował już Bileam zwykłych sztuk czarodziejskich *נחשים* auguria, omina, przez które spodziewał się Boga inaczej usposobić, lecz dał się zupełnie porwać uczuciu uwielbiania, jakim widok rozłożonego na pustyni obozu go przejmował.

על-עלתו ושְׂרֵי מוֹאָב אָתּוּ וַיֹּאמֶר לוֹ בָּלָק מֵהַדְּבָר
 18 יְהוָה: וַיֵּשָׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר קוּם בָּלָק וּשְׁמַע הָאֵיזֶנֶה
 19 עֲדֵי בְנוֹ צִפּוֹר: לֹא אִישׁ אֵל וַיִּכְזֹב וּבֶן-אָדָם וַיִּתְנַחֵם
 20 הַהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה וְדַבֵּר וְלֹא יִקְמָנֶה: הִנֵּה בָרַךְ
 21 לְקַחְתִּי וּבָרַךְ וְלֹא אֲשִׁיבָנָה: לֹא-הִבִּישׁ אֲוִן בִּיעֲקֹב וְלֹא-
 22 רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ וַתְּרוּעַת מִלֶּךְ בּוֹ:
 23 אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם פְּתוּעַפֶּת רֹאם לוֹ: כִּי לֹא-נֶחֱשׁ
 24 בִּיעֲקֹב וְלֹא-קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל כַּעַת יֹאמֶר לִיעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל
 25 מֵהַפְּעַל אֵל: הֲיִנְעַם כְּלָבִיא יָקוּם וּכְאָרִי יִתְנַשֵּׂא לֹא
 26 יִשְׁכַּב עַד-יֵאכֵל טָרֶף וְדַם-חַלְלִים יִשְׁתֶּה: וַיֹּאמֶר בָּלָק
 27 אֶל-בַּלְעָם גַּם-קָב לֹא תִקְבְּנֵנו גַּם-בָּרַךְ לֹא תִבְרַכְנֵנו: וַיַּעַן
 28 בַּלְעָם וַיֹּאמֶר אֶל-בָּלָק הֲלֹא דִבַּרְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כֹּל
 29 אֲשֶׁר-יְדַבֵּר יְהוָה אִתּוֹ אֲעִשֶׂה: וַיֹּאמֶר בָּלָק אֶל-בַּלְעָם
 30 לְבָה-נָא אֶקְחֶךָ אֶל-מְקוֹם אַחֵר אוּלַי יִישַׁר בְּעֵינֵי הָאֱלֹהִים
 31 וְנִקְבַּתוּ לִי מִשָּׁם: וַיִּקַּח בָּלָק אֶת-בַּלְעָם רֹאשׁ הַפְּעוֹר
 32 הַנִּשְׁקָף עַל-פְּנֵי הַיְשִׁימֹן: וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל-בָּלָק בְּנֵה-
 33 לִי בָזָה שְׂבָעָה מִזְבְּחֹת וְהִבֵּן לִי בָזָה שְׂבָעָה פָּרִים
 34 וְשִׁבְעָה אֵילִם: וַיַּעַשׂ בָּלָק כַּאֲשֶׁר אָמַר בַּלְעָם וַיַּעַל פָּר
 35 וְאֵיל בַּמִּזְבֵּחַ:

כד.

1 וַיֵּרָא בַּלְעָם כִּי טוֹב בְּעֵינֵי יְהוָה לְבָרַךְ אֶת-יִשְׂרָאֵל וְלֹא-

כג v. 16 קמץ בויק. 24 v. קמץ בפשטא.

18. Nie cofnie tén samém wyrzeczonego błogosławieństwa.

21. Inni *הביט* nieosob. nie widzi się. Bóg mu towarzyszy i strzeże na wszystkich drogach a okrzyki czci otaczają Go jak wrcającego w tryumfie króla, 1 Król. 1, 40.

22. *נחשית* *Oak. Vuly.* siła, *Sept.* od *יפע* wspaniałość, inni od *יפה* chyżość *ראש* albo *רים* Ij. 39, 9. wedle *Sept.* jednorożec, czyli gatunek dzikiego konia z rogami na czole napotykaną podobno w Tybecie — wedle innych żubr.

sławić Israelowi, nie chodził jak w poprzednich razach za wieszczbami, a zwrócił ku puszczy oblicze swoje.

2. I podniósł Bileam oczy swoje, i zobaczył Israela, rozłożonego według pokoleń swoich, i przyszedł nań duch Boży:

3. I wygłosił przypowieść swoją, i rzekł: Rzecz Bileam, syn Beora, rzecz mąż bystrego oka;

4. Rzecz ten, który słyzy słowa Pańskie, który widzenia Wszecmocnego widzi, pada, ale z otwartymi oczyma:

5. Jakże piękne namioty twoje Jakóbie, siedziby twoje Israelu!

6. Jako potoki się rozciągają, jako ogrody nad rzeką; jako aloesy które zasadził Wiekuisty, jako cedry nad wodami!

7. Ciecze woda z wiader jego, a nasienie jego u wód wielkich! przewyższy Agaga król jego, a wyniesie się państwo jego!

8. Pan to wywiódł go z Micraim, jako siła bawołu On u niego; pożera narody, wrogi swoje; kości ich zgruchocze, strzałami swemi porazi!

9. Przykląkł, przyległ jako lew, jako lwica: któż pobudzi go? błogosławiący cię, błogosławieni będą, a przeklinający cię — przekląci!

10. I wspanął gniew Balaka na Bileama, i załamawszy ręce swoje rzekł Balak do Bileama: „Dla ztorzeczenia wrogom moim przyzwałem cię, a oto błogosławieństwem błogosławisz już trzeci raz.

11. I tak uchodź na miejsce swoje! Rzekłem, czciami uczę ciebie; ale oto pozbawił cię Wiekuisty czci!”

12. I rzekł Bileam do Balaka: „Czyżem i posłom twoim, których wysyłałeś do mnie, nie powiedział, mówiąc:

13. Choćby mi dawał Balak pełen dom swój srebra i złota, nie mógłbym przekroczyć rozkazu Wiekuistego, abym

wiadra na ramionach — czerpie on wodę podostatkiem z przerynających kraj jego strumieni. *Dill.* דלי Jez. 40, 15. Zasiwy jego będą obficie zroszone. Inni biorą כדליו zam. כדליתו z gałęzi jego, ורעו a potomstwo jego rozrośnie się w potężne szczepy *Ps.* 144, 7. Państwo jego będzie silniejsze niż Amaleka. Agag zdaniem *Nachmanidesa* tytuł królów Amalekických, nieprzejednanych wówczas wrogów ludu. כלבו nie odnosi się do Saula, Dawida, lub innego króla, lecz oznacza wogóle władcę.

8. Gruhocze kości, aby nawet szpik wyjąć -- וחצוי zam. וכחצוי.

9. Przewaga i pewność siebie zwycięzkiego ludu, od którego łaski, pomyślność lub niedola sąsiadów zależy. Por. Gen. 49, 9.

10. Tr. 2, 15. Ij. 27, 23.

11. Bóg, któremu służysz, pozbawił cię sam zaszczytów, którymi otoczyć cię zamierzałem.

הֲלֵךְ בַּפֶּעַם-בַּפֶּעַם לְקִרְאֵת נְחֻשִׁים וַיֵּשֶׁת אֶל-הַמִּדְבָּר
 2 פָּנָיו: וַיֵּשֶׂא בַלְעָם אֶת-עֵינָיו וַיִּרְא אֶת-יִשְׂרָאֵל שֹׁכֵן
 3 לְשִׁבְטָיו וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים: וַיֵּשֶׂא מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר
 4 נָאִם בַּלְעָם בְּנֵו בְעֵר וּנְאֻם הַגִּבּוֹר שְׂתֵם הָעֵינַן: נָאִם
 5 שִׁמְעֵ אִמְרֵי-אֵל אֲשֶׁר מַחֲזֶה שְׂדֵי יְהוָה נִפְל וּגְלוֹי
 6 עֵינָיִם: מִה-טִּבּוֹ אֶהְיֶה יַעֲקֹב מִשְׁכַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל:
 6 כְּנַהֲלִים נִפְטוֹ בְּגִנַּת עַלִי נָהָר כְּאֶהֱלִים נִטַע יְהוָה בְּאֲרָזִים
 7 עַלִי-מַיִם: יוֹל-מַיִם מִדְּלִי וּוְרַעוּ כְּמַיִם רַבִּים וְיִרַם
 8 מֵאֲנָג מִלְכּוֹ וַתִּנְשֵׂא מַלְכָתּוֹ: אֵל מוֹצִיאֻ מִמִּצְרַיִם
 כְּתוֹעַפֶת רָאִם לוֹ יֹאכַל גּוֹיִם צָרוֹ וְעַצְמַתֵיהֶם יִגְרַם
 9 וַהֲצִיּוֹ יִמְחֶיךָ: פָּרַע שִׁכְבּ כְּאֲרִי וְכַלְבִּיא מִי יִקְיַמְנוּ
 10 מִכְּרִבִּיךָ כְּרוּךְ וְאֲרִיךָ אֲרוּר: וַיִּחַר-אַף בְּלֶק אֶל-בַּלְעָם
 וַיִּסְפֹּק אֶת-פִּפְיוֹ וַיֹּאמֶר בְּלֶק אֶל-בַּלְעָם לֵקֵב אִיבִי קִרְאֵתֶיךָ
 11 וְהִנֵּה בְרַבְתָּ בְרֶךְ זֶה שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים: וְעַתָּה בְּרַח-לֶךָ
 אֶל-מְקוֹמֶךָ אִמְרַתִי כַּפֶּד אֲכַבְדֶּךָ וְהִנֵּה מִנְעָה יְהוָה
 12 מִכְּבוֹד: וַיֹּאמֶר בַּלְעָם אֶל-בְּלֶק הֲלֹא נָם אֶל-מְלֹאכֶיךָ
 13 אֲשֶׁר-שָׁלַחְתָּ אֵלָי דִּבַּרְתִּי לֵאמֹר: אִם-יִתְּנֵ-לִי בְלֶק מְלֹא
 כִּיתוֹ כֶּסֶף וְזָהָב לֹא אוֹכַל לְעֵבֵר אֶת-פִּי יְהוָה לַעֲשׂוֹת

v. 5 בראש עמוד סימן ב"ה שמי'. v. 6 קמן ב"ק.

3. Zwykle zakończenie mów proroczych tu na wstępie umieszczone — Bileam nie przemawia jednak jak prorocy w imieniu Bożym, lecz w imieniu własnym. *Kimchi*: z otwartym okiem, odpowiednio do גלי. Można wszakże tł. שָׁם jak Tr. 3, 9. = *חם* z zamkniętym w ekstazie okiem, przez co skupiona myśl czyli oko ducha lepiej widzi.

4. Padający, uginający się niejako pod brzemieniem natchnienia por. 1 Sam. 19, 24.

6. Widok panującego w obozie ludu naprowadza go do przedstawienia przyszedłego osiedlenia się ludu w Palestynie. Przyp. 7, 17. albo אהלים *Ps.* 45, 9. w sanskr. haloha, aloesy — *Onk.* בוסביא drzewa aromatyczne, inni namioty.

7. Izrael przedstawiony jako mąż dźwigający zwieszające się dwa

czynił co dobrego albo złego samowolnie: co powie Wiekuisty, to mówić będę.

14. A teraz, oto odchodzę do ludu mojego; pójdź, wskażę ci, co uczyni lud ten ludowi twojemu w późniejszych czasach!"

15. I wygłosił przypowieść swoją, i rzekł: Rzecz Bileam, syn Beora, rzecz męża bystrego oka;

16. Rzecz ten, który słyzy słowa Pańskie, a poznał myśli Najwyższego; który widzenia Wszzechmocnego widzi, pada, ale z otwartymi oczyma.

17. Widzę go, ale nie teraz; spoglądam nań, ale nie zbliża: Wzjędzie gwiazda od Jakóba, i powstanie berło z Israela, — i zburzy krańce Moabu i skruszy wszystkich synów wywrotu!

18. A będzie i Edom zaborem, zaborem będzie Seir wrogów swoich; a Israel — dokona przewagi.

19. I wyjdzie władca od Jakóba, i wytępi rozbitki ze stolicy! —

20. Ujrzał on i Amaleka, i wygłosił przypowieść swoją, i rzekł: „Pierwszym z plemion Amalek; lecz potomstwo jego na zatracenie!"

21. Ujrzał on i Kenejczyka, i wygłosił przypowieść swoją, i rzekł: „Silném siedlisko twoje, a założone na skale gniazdo twoje!"

22. Ale spustoszoną będzie Kain, rychło Aszur cię pochwyci!"

23. I wygłosił jeszcze przypowieść swoją, i rzekł: „Biada! Któż żyw zostanie, gdy Bóg jego utwierdzi!"

24. Ale przybędą okręty ze strony Chitiejczyków, i upokorzą Aszur, i upokorzą Eber; i tak pójdzie i on na zatracenie!"

21. Keni, plemię osiadłe za czasów Abrahama w południowej, Gen. 15, 19. koczujące następnie w północnej Palestynie, Sęd. 4, 11. I Kron. 2, 55. złąd razem z mieszkańcami Gileadu i Galilei przez Tiglatpilesera uprowadzonym zostało w niewolę assyryjską, 2 Król. 15, 29. שים *part. pass.* por. שים מי Ij. 20, 4.

22. Ale spustoszoną będzie Kain, rychło Aszur cię pochwyci!" por. Gen. 40, 14. tylko, ale — ער מה — dopóki to potrwa, czyli rychło.

23. Gdy Bóg państwo assyryjskie utwierdzi שום por. Hab. 1, 12.

24. Przybędą okręty ze strony Chitiejczyków, i upokorzą Aszur, i upokorzą Eber; i tak pójdzie i on na zatracenie!" por. Gen. 10, 4. potomkowie Jawana, osiadli pierwotkowo na Cyprze, gdzie założyli stolicę Kition — tu wogóle mieszkańcy wybrzeży Śród. morza, albo wysp greckich. I ujarzmią w końcu Aszur i Eber, t. j. oprócz Assyrii i inne plemiona za Eufratem osiadłe tam, Aszur.

מוכה או רעה מלפי אשר ידבר יהוה אתו אדבר: 14
ועתה הנני הולך לעמי לכה איצעד אשר יעשה העם 14
הזה לעמך באחרית הימים: וישא משלו ויאמר נאם 15
בלעם בנו בער ונאם הגבר שתם העין: נאם שמע 16
אמרי אל וידע דעת עליון מחזה שדי יחזה נפל וגלוי 16
עינים: אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך בוכב 17
מיעקב וקם שכב מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר 17
כל בני-שתי: והיה אדום ירשה והיה ירשה שעיר איביו 18
וישראל עשה חיל: וירד מיעקב והאביד שריד מעיר: 19
וירא את-עמלק וישא משלו ויאמר ראשית גוים עמלק 20
ואחריתו עדי אכר: וירא את-הקניזי וישא משלו ויאמר 21
איתן מושבך ושום בפלע קנה: כי אם-יהיה לבער קון 22
עד-מה אשור תשבך: וישא משלו ויאמר אזי מי יחיה 23
משמו אל: וצים מיד פתים וענו אשור וענו-עבר וגם- 24

v. 17. מלרע. v. 22. כצל בהעברה תחת הע'.

14. יע radzić, wskazywać, Jez. 44, 26. אחרית הימים ostatni z czasów, do których okiem ducha swego sięga. Gen. 49, 1.

17. מואב w mowie poetycznej król, władca, Jez. 14, 12. to samo Gen. 49, 10. Zdaniem *Abenezry* Dawid, który Moabitów pokonał. Starożytni kom. czytają zam פאתי krańce, פאתי księżęta, wedle innych przedstawiony tu Moab jako człowiek, któremu przyszył król izr. skronie i rękę ciemną zmiażdży, por. וקרקר בני שאן Jer. 48, 45. Słowo קרקר burzyć, Jez. 22, 5 nie daje się jednak dowolnie zamienić. to samo co שאן בני שאן prawdop. to samo co synowie wrzawy, zgiełku, od שאן szumieć, por. השאן Tr. 3, 47. *Sept.* t. wszystkich synów Szeta — inni czytają שאן duma, powołując się na wyniosły charakter Moabitów, Jez. 16, 6; 25, 11. Wedle niekt. mowa tu o pogranicznych twierdzeniach Moabu — שחח jak שחח Ps. 11, 13.

18. Przybędą okręty ze strony Chitiejczyków, i upokorzą Aszur, i upokorzą Eber; i tak pójdzie i on na zatracenie!" por. w. 8.

19. z domyślnym subjektem הרורה המושל albo też z poprzednim albo שכב Dawid ze stolicy swej Jerozolimy, por. מיעקב.

20. Ujrzał ze szczytu góry Peor. Pierwszym, czyli najstarszym i najpotężniejszym z plemion Kanaanickich, por. w. 7. Gen. 14, 17. właściwie: do tego wszystkiego co ginie.

25. I wstał Bileam, i poszedł, i powrócił na miejsce swoje; a Balak również poszedł w drogę swą.

ROZDZIAŁ XXV.

1. I przebywał Israel w Szyttym, i począł lud zalecać się do córek Moabu.

2. I zapraszały one lud na ofiarne uczty bogów swoich, i jadał lud, i korzył się bogom ich;

3. I przystał Israel do Baal-Peora; i wspanął gniew Wiekuistego na Israela;

4. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Zbierz wszystkich naczelników ludu, a każ im powywieszać ich gwoli Wiekuistemu przed słońcem, — a odwróci się zapalczywość gniewu Wiekuistego od Israela.“

5. I rzekł Mojżesz do sędziów Israela: „Zabijajcie — każdy ludzi swoich, którzy przystali do Baal-Peora!“

6. A oto jeden z synów Israela przyszedł, i przywiódł do braci swej Midjanitkę w oczach Mojżesza i w oczach całego zboru synów Israela; oni zaś płakali u wnijścia przybytku zboru;

7. I zobaczył to Pinchas, syn Elazara, syna Ahrona, kapłana, i wstał z pośród zboru, i wziął oszczep w rękę swoją, —

8. I wszedł za owym mężem Israelskim do alkowy, i przebił oboje, męża Israelskiego, i kobietę przez żywot jej: i tak powstrzymana została klęska od synów Israela.

9. A było zmarłych w owej klęsce — dwadzieścia i cztery tysiące.

10. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

11. „Pinchas, syn Elazara, syn Ahrona, kapłana, odwrócił zapalczywość Moję od synów Israela, uniósłszy się żarliwością Moją w pośród nich, żem nie wytepił synów Israela w żarliwości Mojej.

6. Przyszedł do obozu, chełpiąc się otwarciem z bezpiecznego swego stosunku z tą samą Midjanitką, którą sprowadził, a to w chwili gdy lud z powodu wybuchłej zarazy płakał. Midjanicy podlegali wówczas władzy Moabitów, por. 22, 4. stanowiąc niejako jeden lud, stąd wzmianka o Midjanice gdy mowa o córkach Moabu.

8. Kaba od קבב = łożnica, sypialnia, w arab. el-kubba, hiszp. alcova; tu tylny, mniejszy przedział namiotu.

11. Żarliwością, z jaką każdą zniewagę Mojego imienia karzę. Ex. 20, 5.

25 הוא עדי אבד: ויגס בלעם וילך וישב למקמו וגם בלק הלך לדרבו: פ

כה.

1 וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל-בנות מואב:
2 ותקראן לעם לזבחן אלהיהן ויאכל העם וישתחוו
3 לאלהיהן: ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר-אף-יהוה
4 בישראל: ויאמר יהוה אל-משה קח את-כל-ראשי העם
5 והוקע אותם ליהוה נגד השמש וישב חרון אף-יהוה
6 מישראל: ויאמר משה אל-שפטי ישראל הרגו איש
6 אנשיו הנצמדים לבעל פעור: והנה איש מבני ישראל
7 בא ויקרב אל-אחיו את-המדינית לעיני משה ולעיני כל-
7 עדת בני-ישראל והמה בכים פתח אהל מועד: וירא
8 פינחס בן-אלעזר בן-אהרן הכהן ויגס מתוך העדה ויקח
8 רמה בידו: ויבא אחר איש-ישראל אל-הקבה וידקר
את-שניהם את איש ישראל ואת-האשה אל-קבתה
9 ותעצר המגפה מעל בני ישראל: ויהיו המתים במגפה
ארבעה ועשרים אלף:

פ פ פ פ פ

10 וידבר יהוה אל-משה לאמר: פינחס בן-אלעזר בן-
11 אהרן הכהן השיב את-חמתי מעל בני-ישראל בקנאו
את-קנאתי בתוכם ולא-כליתי את-בני-ישראל בקנאתי:

Rozdz. 25. 1. נחל השטים pełniej השטים 33, 49. albo Joel 4, 18. dolina na wschód od m. Martwego, ostatnia stacja Izr. na ziemi Moab, por. 22, 1. Nie mogąc siłą, starali się w ten sposób lud pokonać.

3. צמד przywiązać. פעור bóstwo moabickie z rozwiązłym kultem por. Tal. Sanhedr. 60. Starożytni utożsamiają je z Priapem synem Bachusa i Wenery. Nawiedził ich zaraza, por. w. 9.

4. חוקע hif. od יקע — acc. אותם odnosi się do występnych, nie do naczelników, powołanych tu do sądzenia winnych. Wieszano po uprzednim uśmierceniu, por. Gen. 40, 19. Deut. 21, 22.

12. Przeto powiedz: oto ustanawiam z nim Moje przymierze pokoju!

13. I będzie ono dla niego i dla potomstwa jego, przymierzem kapłaństwa wiecznego, za to, że uniósł się żarliwością za Boga swego, i rozgrzeszył synów Israela!¹⁴

14. A imię owego męża Israelskiego, zabitego, który zabity został wraz z Midjanitką, Zymry, syn Salua, naczelnik rodowego domu Szymeona;

15. Imię zaś kobiety zabitej, Midjanitki, Kosbi, córka Cura, naczelnik rodu — dom rodowy to w Midjanie.

16. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

17. „Wrogować wam Midjanitom, a pobić ich, —

18. Bo wrogują oni wam podejściami swemi — jak i podchodzą was w sprawie Baal-Peora, i w sprawie Kosby, córki naczelnika Midjanu, siostry swojej, zabitej w dzień klęski za sprawę Peora!“

19. I było po klęsce...

ROZDZIAŁ XXVI.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi i Elazarowi, synowi Ahrona, kapłana, i rzekł:

2. „Zbierz poczet całego zboru synów Israela, od dwudziestu lat i wyżej, według domów ich rodowych, wszystkich stawających do broni w Israelu.“

3. I oświadczył im Mojżesz wobec Elazara, kapłana, na stepach Moabu, nad Jardenem Jerychońskim i rzekł:

4. „Od dwudziestu lat i wyżej“ — Jako rozkazał był Wiekuisty Mojżeszowi, i synom Israela, wysłłym z ziemi Micraim.

5. Reuben, pierworodny Israela: synowie Reubena: Chanoch — z rodziną Chanochidów; od Fallua — rodzina Falluidów;

6. Od Checrona — rodzina Checronidów, od Charmego — rodzina Charmidów;

18. Łudzac za poradą Bileama 31, 16. Siostry w dalszym znaczeniu, jak **ח** Gen. 31, 25. 32.

Rozd. 26. 1. Powtórny po ustaniu zarazy i zmniejszeniu się liczby wojowników spis ludności, mający służyć za podstawę do przyszłego podziału Palestyny, por. w. 52—56. Pierwszy miał na celu ustalenie porządku w pochodach i obozowaniu, por. rozd. 1.

3. בערבה מואב אליהם zam. **אחם** nie może się łączyć z **אחם** zam.

4. Wszyscy mają być liczeni. Obecny spis nie obejmował żadnego z mężów wysłanych z Egiptu, por. w. 64.

5. Gen. 46, 9. Ex. 6, 14. 1 Kron. 5, 3.

12 לָבֵן אָמַר הֲנִי נָתַן לְךָ אֶת־בְּרִיתִי שְׁלוֹם: וְהָיְתָה לְךָ
13 וְלֹדְעוּ אַחֲרָיו בְּרִית כְּדַנְתָּ עוֹלָם תַּחַת אֲשֶׁר קָנָא לְאֱלֹהֵיו
14 וַיִּכְפַּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמָּכָה אֲשֶׁר
הָבֵה אֶת־הַמְּדִינִית וּמְרִי בֶן־סְלוּא נְשִׂיא בֵּית־אָב לְשִׁמְעוֹנִי:
15 וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמָּכָה הַמְּדִינִית כּוֹזִבִי בַת־צֹר רֹאשׁ אֲמוֹת
בֵּית־אָב בְּמִדְיָן הוּא: פ

16 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צֹרֹר אֶת־הַמְּדִינִים וְהַכִּיתֶם
17 אוֹתָם: כִּי צָדְדִים הֵם לָכֶם בְּנִכְלִיהֶם אֲשֶׁר־נִפְלְאוּ לָכֶם עַל־
דְּבַר פְּעֹר וְעַל־דְּבַר כּוֹזִבִי בַת־נְשִׂיא מִדְיָן אֲחֵתֶם הַמָּכָה
19 בְּיוֹם־הַמִּגַּפָּה עַל־דְּבַר־פְּעֹר: וַיְהִי אַחֲרֵי הַמִּגַּפָּה: פ

כו.

1 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר:
2 שְׂאוּ אֶת־רֹאשׁוֹ כָּל־עֵדֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה
3 וּמַעְלָה לְבֵית אֲבֹתָם כָּל־יָצֵא צֶבֶא בְּיִשְׂרָאֵל: וַיְדַבֵּר
מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֹתָם בְּעֵרְבַת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ
4 לֵאמֹר: מִבְּנֵי עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
5 מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֵיבִיאוּ מֵאֲרֶץ מִצְרָיִם: רְאוּבֵן בְּכוֹר
יִשְׂרָאֵל בְּנֵי רְאוּבֵן חֲנוּךְ מִשְׁפַּחַת הַחֲנֹכִי לְפִלּוֹא מִשְׁפַּחַת
6 הַפְּלֵאִי: לְחֻצְרֵן מִשְׁפַּחַת הַחֻצְרוֹנִי לְכַרְמֵי מִשְׁפַּחַת

ב'ה 12 v ו' קטיעה. 19 v פסקא באמצע פסוק.

12. בריהו ברית שלום. 6, 3. Lev. 6, 3. konstrueja jak כרו בר בריהו שלום. uszczęśliwiający przymierze.

13. Dom Cadoka 1 Król. 2, 35. wyprowadzał genealogię swoją od Pinhasa 1 Kron. 5, 30; 6, 35. Ezr. 3, 2. Neh. 12, 10. dom zaś Elego od linii Ithamara, 1 Kron. 24, 3. która wraz z Ehbatarem wygasła, 1 Król. 2, 26.

14. Nie naczelnik całego pokolenia, lecz jednej z pięciu rodzin, stanowiących pok. Szymeona.

15. **ראש** głowa rodu u plemion arabskich, Gen. 25, 16. objaśnione tu przez hebr. **בית** **אב**.

17. **צור** *inf.* zam. *imper.* por. Ex. 13, 3. 20, 8. Z Moabitami nie wolno było wojować, por. Deut. 2, 9.

7. Oto rodziny Reubenidów; a było spisowych ich — czterdzieści trzy tysiące siedmset trzydzieści.

8. A między synami Fallua był Eliab;

9. A synowie Eliaba: Nemuel, i Dathan, i Abiram; są to owi Dathan i Abiram, członkowie zboru, którzy poduszczyli przeciw Mojżeszowi i przeciw Ahronowi w zborze Koracha, gdy się ci zbuntowali przeciw Wiekuistemu;

10. A rozwarła ziemia paszczę swoją, i pochłonięła ich wraz z Korachem, podczas zagłady zboru, a pożarł ogień dwustu pięćdzi-sięciu ludzi, — i stali się przestroga;

11. A synowie Koracha nie pomarli.

12. Synowie Szymeona według rodzin ich: od Nemuela — rodzina Nemuelidów; od Jamina — rodzina Jaminidów; od Jachina — rodzina Jachinidów;

13. Od Zeracha — rodzina Zarchydów; od Szaula — rodzina Szaulidów;

14. Oto rodziny Szymeonidów: dwadzieścia dwa tysiące dwieście.

15. Synowie Gada według rodzin ich: od Cefona — rodzina Cefonidów; od Chaggjasza — rodzina Chaggidów; od Szunego — rodzina Szunidów;

16. Od Oziasza — rodzina Oznidów; od Erego — rodzina Erydów;

17. Od Aroda — rodzina Arodydów; od Arela — rodzina Arelidów;

18. Oto rodziny synów Gada według spisowych ich: czterdzieści tysięcy pięćset.

19. Synowie Jehudy — Er i Onan; ale pomarli Er i Onan w ziemi Kanaan.

20. A byli synowie Jehudy według rodzin ich: od Szeli — rodzina Szelanidów; od Fereca — rodzina Farcydów; od Zeracha — rodzina Zarchidów;

21. I byli synowie Fereca: od Checrona — rodzina Checronidów; od Chamulā — rodzina Chamulidów;

22. Oto rodziny Jehudy według spisowych ich: siedm-dziesiąt sześć tysięcy pięćset.

23. Synowie Isachara według rodzin ich: od Tholego — rodzina Tholaidów; od Fuwy — rodzina Fuwidów;

15. Gad w kolejnym następstwie po Szymeonie, jak 1, 24.

16. *אזני* Gen. 46, 16 *אזבן*.

19. Gen. 38, 6; 46, 12 i Kron. 2, 3.

22. Pok. Judy liczy o 1900 więcej niż przy pierwszym spisie, 1, 27. również wzrosła liczba pokoleń Isachara, Zebuluna i Menaszy.

7 הַבְּרָמִי: אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת הָרְאוּבֵנִי וַיְהִי פִקְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה
8 וָאַרְבָּעִים אֶלֶף וְשֶׁבַע מֵאוֹת וְשָׁלֹשִׁים: וּבְנֵי פִלֹא אֱלִיאָב:
9 וּבְנֵי אֱלִיאָב נְמוּאֵל וְדָתָן וְאַבִּירָם הוּא־דָתָן וְאַבִּירָם קְרוּאֵי
הָעֵדָה אֲשֶׁר הִצּוּ עַל־מֹשֶׁה וְעַל־אַהֲרֹן בְּעֵדַת־קִרְחָה
10 בְּהִצָּתָם עַל־יְהוָה: וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת־פִּיהָ וַתִּבְלַע אֹתָם
וְאֶת־קִרְחָה בְּמוֹת הָעֵדָה בְּאֹכַל הָאֵשׁ אֶת חֲמִשִּׁים וּמֵאוֹתָיִם
11 אִישׁ וַיְהִי לָנֶס: וּבְנֵי־קִרְחָה לֹא־מָתוּ: ׀ בְּנֵי שִׁמְעוֹן
12 לְמִשְׁפַּחַתָּם לְנְמוּאֵל מִשְׁפַּחַת הַנְּמוּאֵלִי לְיָמִין מִשְׁפַּחַת
13 הַיְמִינִי לְיָכִין מִשְׁפַּחַת הַיְכִינִי: לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזְּרָחִי
14 לְשִׂאוּל מִשְׁפַּחַת הַשִּׂאוּלִי: אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת הַשִּׁמְעֹנִי שְׁנַיִם
15 וְעֶשְׂרִים אֶלֶף וּמֵאוֹתָיִם: ׀ בְּנֵי גָד לְמִשְׁפַּחַתָּם לְצַפּוֹן
מִשְׁפַּחַת הַצַּפּוֹנִי לְחִנִּי מִשְׁפַּחַת הַחִנִּי לְשׁוֹנֵי מִשְׁפַּחַת
16 הַשׁוֹנִי: לְאֹזַנִי מִשְׁפַּחַת הָאֹזַנִי לְעָרִי מִשְׁפַּחַת הָעָרִי:
17 לְאֶרְוֹד מִשְׁפַּחַת הָאֶרְוֹדִי לְאֶרְאֵלִי מִשְׁפַּחַת הָאֶרְאֵלִי:
18 אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גָד לְפִקְדֵיהֶם אַרְבָּעִים אֶלֶף וַחֲמִשׁ
19 מֵאוֹת: ׀ בְּנֵי יְהוּדָה עַר וְאֹזַנִי וַיְמַת עַר וְאֹזַנִי בְּאֶרֶץ
20 בְּנֵעַן: וַיְהִי בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחַתָּם לְשֵׁלָה מִשְׁפַּחַת
הַיִּשְׁלָנִי לְפָרִץ מִשְׁפַּחַת הַפְּרִצִי לְזֶרַח מִשְׁפַּחַת הַזְּרָחִי:
21 וַיְהִי בְנֵי־פָרִץ לְחֶצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֶצְרֹנִי לְחַמּוּל מִשְׁפַּחַת
22 הַחַמּוּלִי: אֱלֹהֵי מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה לְפִקְדֵיהֶם שֵׁשָׁה וְשֶׁבַע־עִים
23 אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת: ׀ בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר לְמִשְׁפַּחַתָּם תּוֹלַע

7 v. כ"ל. 9 v. קריאי ק'

8. *pl.* w konstr. z liczbą pojedynczą, por. *בני ענה דשן* Gen. 36, 25.

9. Por. 16, 2. *hif.* od *נצח* tylko Ps. 60, 2.

10. *נ* tu wyjątkowo w znaczeniu: przestroga.

11. Zgodnie z 16, 32. por. w. 58.

12. W rodzie Szymeonidów pominięty *אדר* Gen. 46, 10. Ex. 6, 15. Linie tę opuszcza i 1 Kron. 4, 24. zmieniając nadto *יכין* na *יריב* a zachowując *נמואל* zam. *ימואל* i *ורח* zam. *צחר*.

14. Pokolenie Szymeona poniosło stosunkowo największe straty, por. 1, 23.

24. Od Jaszuba — rodzina Jaszubidów; od Szymrona — rodzina Szymronidów;

25. Oto rodziny Isachara według spisowych ich: sześćdziesiąt cztery tysiące trzysta.

26. Synowie Zebuluna według rodzin ich: od Sereda — rodzina Sardydów; od Elona — rodzina Elonidów; od Jachleela — rodzina Jachleelidów.

27. Oto rodziny Zebulunidów, według spisowych ich: sześćdziesiąt tysięcy pięćset.

28. Synowie Josefa według rodzin ich — Menasze i Efraim,

29. Synowie Menaszy: od Machyra — rodzina Machyrydów; Machyr zaś urodził Gileada; od Gileada — rodzina Gileadczyków;

30. Oto synowie Gileada: od Jezera — rodzina Jezeridów; od Cheleka — rodzina Chelkidów;

31. Od Asriela — rodzina Asrielidów; od Szechema — rodzina Szechemidów;

32. Od Szemidy — rodzina Szemidaidów; od Chefera — rodzina Chefridów;

33. Celafchad zaś, syn Chefera, nie miał synów, a tylko córki, a imiona córek Celafchada: Machla i Noa, Chogla, Milka i Thyra;

34. Oto rodziny Menaszy; a spisowych ich: pięćdziesiąt dwa tysiące siedmset.

35. Oto synowie Efraima według rodzin ich: od Szuthelacha — rodzina Szuthalchidów; od Bechera — rodzina Bachridów; od Thachana — rodzina Thachnidów;

36. A oto synowie Szuthelacha: od Eraua — rodzina Eranidów;

37. Oto rodziny synów Efraima według spisowych ich: trzydzieści dwa tysiące pięćset. Oto synowie Josefa według rodzin ich.

38. Synowie Binjamina — według rodzin ich: od Beli — rodzina Balidów; od Aszabela — rodzina Aszabelidów; od Achyrama — rodzina Achyramidów;

39. Od Szefufama — rodzina Szefufamidów; od Chufama — rodzina Chufamidów;

40. A byli synowie Beli — Ard i Naaman, — rodzina Ardidów; od Naamana — rodzina Nuamidów;

41. Oto synowie Binjamina według rodzin ich; a spisowych ich: czterdzieści pięć tysięcy sześćset

35. Liczne warjanty 1 Kron. 20—29.

38. Por. różnice w podaniach Gen. 46, 21. i 1 Kron. 7, 6; 8, 1.

24 משפחת התולעי לפנה משפחת הפוני: לישוב משפחת
25 הישבי לשמן משפחת השמרני: אלה משפחת יששכר
26 לפקדיהם ארבעה וששים אלה ושלש מאות: ס בני
27 זבולן למשפחתם לסדר משפחת הפרדי לאלון משפחת
28 האלני ליהלאל משפחת היחלאל: אלה משפחת
29 הזבונני לפקדיהם ששים אלה וחמש מאות: ס בני
30 יוסף למשפחתם מנשה ואפרים: בני מנשה למכיר
משפחת המכירי ומכיר הוליד את-גלעד לגלעד משפחת
31 הגלעדי: אלה בני גלעד איעור משפחת האיעורי לחלק
משפחת החלקי: ואשריאל משפחת האשראלי ושכם
32 משפחת השכמי: ושמידע משפחת השמידעי וחפר
משפחת החפרי: וצלפחד בן-חפר לא-היו לו בנים כי
33 אס-בנות ושם בנות צלפחד מחלה ונעה חגלה מלכה
34 ותרצה: אלה משפחת מנשה ופקדיהם שנים וחמשים
35 אלה ושבע מאות: ס אלה בני-אפרים למשפחתם
לשותלה משפחת השתלהי לבכר משפחת הבכרי
36 לתחן משפחת התחני: ואלה בני שותלה לערן משפחת
37 הערני: אלה משפחת בני-אפרים לפקדיהם שנים ושלשים
אלה וחמש מאות אלה בני-יוסף למשפחתם: ס
38 בני בנימן למשפחתם לבלע משפחת הבלעי לאשבל
39 משפחת האשבלי לאחירם משפחת האחירמי: לשופם
משפחת השופמי לחופם משפחת החופמי: ויהיו בני-
40 בלע ארד ונעמן משפחת הארדי לנעמן משפחת הנעמי:
אלה בני-בנימן למשפחתם ופקדיהם חמשה וארבעים

24. Gen. 46, 13. w skróceniu יב zam. ישוב por. 1 Kron. 7, 1.

29. Wedle Joz. 17, 1. nie był Machir jedynym, lecz tylko pierworodnym synem Menaszy. Inaczej 1 Kron. 7, 14—19.

30. Aיעור skrócone zam. אביעור Joz. 17, 2. Sed. 6, 34; 8, 2. 1 Kron. 7, 18.

33. Por. 27, 1; 36, 2. Joz. 17, 3. 1 Kron. 7, 15.

42. Oto synowie Dana według rodzin ich: od Szuchama — rodzina Szuchamidów; oto rodziny Dana według rodzin ich.

43. Wszystkich rodzin Szuchamickich według spisowych ich: sześćdziesiąt cztery tysiące czterysta.

44. Synowie Aszera według rodzin ich: od Imny — rodzina Imnidów; od Iszwego — rodzina Iszwidów; od Beryi — rodzina Berydów;

45. Od synów Beryi: od Chebera — rodzina Chebrydów, od Malkiela — rodzina Malkielidów;

46. Imię zaś córki Aszera — Serach.

47. Oto rodziny synów Aszera według spisowych ich: pięćdziesiąt trzy tysiące czterysta.

48. Synowie Naftalego według rodzin ich: od Jachceela — rodzina Jachceelidów; od Guna — rodzina Gunidów;

49. Od Jecera — rodzina Ierydów; od Szyllema — rodzina Szyllenidów.

50. Oto rodziny Naftalego, według rodzin ich; a spisowych ich: czterdzieści pięć tysięcy czterysta.

51. Oto spisowi synów Izraela: sześćkroć sto tysięcy tysięcy siedemset trzydzieści.

52. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

53. „Między nich to rozdzieloną będzie ziemia w udziałach, podług liczby imion.

54. Liczniejszemu powiększysz udział jego, a mniej licznemu zinniejszsz udział jego: każdemu w stosunku do spisowych jego danym będzie udział.

55. Tylko losem niechaj rozdzielona będzie ziemia; według imion pokoleń ojców swych bracia będą udziały.

56. Losem rozdzielonym będzie udział każdego, tak licznemu, jak i nielicznemu.“

57. A oto spisowi Lewitów według rodzin ich: od Gerszona — rodzina Gerszonidów; od Kehatha — rodzina Kehathydów; od Merarego — rodzina Merarydów;

58. Oto rodziny Lewi'ego: rodzina Libnidów, rodzina Chebronidów, rodzina Machlidów, rodzina Muszydów, rodzina Korchidów. Kehathi zaś był praojcem Amrama.

przestrzeń ziemi, los wszakże rozstrzygał, gdzie każde pokolenie i następnie gdzie każdy ród ma udział swój otrzymać — większa albo mniejsza przestrzeń zależała również od liczby głów w rodzie i rodzinie. Por. Joz. rozdz. 15—19.

57. Lewici liczeni oddzielnie dla przyczyny wyłączonej w w. 62. 1, 49; 18, 20.

58. Pominięto tu kilku synów, którzy może wymarli albo oddzielnych rodzin nie utworzyli, por. 3, 17. Ex. 6, 16.

42 אֵלֶּה וְשֵׁשׁ מֵאוֹת: ׀ אֵלֶּה בְּנֵי־דָן לְמִשְׁפַּחַתָּם לְשׁוֹחָם 42
 43 מִשְׁפַּחַת הַשְּׁוֹחָמִי אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת דָּן לְמִשְׁפַּחַתָּם: כָּל־ 43
 מִשְׁפַּחַת הַשְּׁוֹחָמִי לְפִקְדֵיהֶם אַרְבַּעַה וְשִׁשִּׁים אֵלֶּה וְאַרְבַּעַ 44
 44 מֵאוֹת: ׀ בְּנֵי אֲשֵׁר לְמִשְׁפַּחַתָּם לְיִמְנָה מִשְׁפַּחַת 44
 הַיִּמְנָה לְיִשׁוּי מִשְׁפַּחַת הַיִּשׁוּי לְבִרְיָעָה מִשְׁפַּחַת הַבְּרִיעִי: 45
 45 לְבְנֵי בְרִיעָה לְחֹכֶר מִשְׁפַּחַת הַחֹכְרִי לְמַלְכִּיאֵל מִשְׁפַּחַת 46
 46 הַמַּלְכִּיאֵלִי: וְשֵׁם בֵּת־אֲשֵׁר שֵׁרָח: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת בְּנֵי־ 47
 47 אֲשֵׁר לְפִקְדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְחֲמִשִּׁים אֵלֶּה וְאַרְבַּעַ מֵאוֹת: ׀ ׀ 48
 48 בְּנֵי נַפְתָּלִי לְמִשְׁפַּחַתָּם לְיַחְצָאֵל מִשְׁפַּחַת הַיַּחְצָאֵלִי לְגֹנִי 48
 49 מִשְׁפַּחַת הַגֹּנִי: לְיִצָר מִשְׁפַּחַת הַיִּצָרִי לְשֵׁלֶם מִשְׁפַּחַת 49
 50 הַשֵּׁלֶםִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת נַפְתָּלִי לְמִשְׁפַּחַתָּם וּפְקֻדֵיהֶם 50
 51 חֲמִשָּׁה וְאַרְבַּעִים אֵלֶּה וְאַרְבַּעַ מֵאוֹת: אֵלֶּה פְקֻדֵי בְנֵי 51
 51 יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ־מֵאוֹת אֵלֶּה וְאַלְף שֶׁבַע מֵאוֹת וְשִׁלְשִׁים: ׀ ׀ 52
 52 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: לְאַלֶּה תַחֲלַק הָאָרֶץ 53
 53 בְּנַחֲלָה בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת: לְרֹב תִּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלַמְעַט 54
 54 תַּמְעִיט נַחֲלָתוֹ אִישׁ לְפִי פְקֻדֵי יָתֵן נַחֲלָתוֹ: אֶדְ־בְּגֹרֵל 55
 55 יַחֲלַק אֶת־הָאָרֶץ לְשְׁמוֹת מִשְׁוֹת־אֲבֹתָם יִנְחִלוּ: עַל־פִּי 56
 56 הַגֹּרֵל תַּחֲלַק נַחֲלָתוֹ בֵּין רֹב לַמְעַט: ׀ וְאַלֶּה פְקֻדֵי 57
 57 הַלְוִי לְמִשְׁפַּחַתָּם לְגִרְשׁוֹן מִשְׁפַּחַת הַגִּרְשׁוֹנִי לְקָהַת 58
 58 מִשְׁפַּחַת הַקָּהַתִּי לְמִרְרִי מִשְׁפַּחַת הַמִּרְרִי: אֵלֶּה מִשְׁפַּחַת 58
 58 לְוִי מִשְׁפַּחַת הַלְבְנִי מִשְׁפַּחַת הַחֹכְרִי מִשְׁפַּחַת הַמַּחְלִי 58
 58 מִשְׁפַּחַת הַמּוֹשִׁי מִשְׁפַּחַת הַקָּרְחִי וְקָהַת הוֹלֵד אֶת־עַמְרָם:

42. שוחם Gen. 46, 23. השם — Pl. בני por w. 8. prawdopodob. istniały inne jeszcze rody Dana, dla podrzędnego znaczenia swego nie wymienione i jedném ogólném mianem objęte.

44. Pominięty ישה Gen. 46, 17. 1 Kron. 7, 30.

51. Pomimo licznych klęsk liczba zdolnych do broni ludności nieznacznie tylko się zmniejszyła. Por. 1, 46.

53. Alah odnosi się do wymienionych 12 pokoleń z wyłączeniem pok. Lewi.

55. Wszystkim pokoleniom wydzielono stosowną do liczby ludności

59. A imię żony Amrama — Jochebed, córka Lewi'ego, którą zrodziła żona jego Lewi'emu w Mieraim; i urodziła ona Amramowi Ahrona, i Mojżesza, i Mirjam, siostrę ich;
60. I urodzili się Ahronowi: Nadab i Abihu, Elazar i Ithamar;

61. Ale pomarli Nadab i Abihu, gdy przynieśli ogień niepoświęcony przed oblicze Wiekuistego.

62. A było spisowych ich dwadzieścia trzy tysiące — wszystkich mężczyzn od miesiąca i wyżej; wszakże nie stawali się do przeglądu wraz z synami Izraela, bo nie dano im udziału między synami Izraela;

63. Oto spisani przez Mojżesza i Elazara, kapłana, którzy spisali synów Izraela na stepach Moabu nad Jardenem Jerychońskim.

64. A między tymi nie było żadnego ze spisanych przez Mojżesza i Ahrona, kapłana, którzy spisali synów Izraela na puszczy Synai.

65. Gdyż rzekł był Wiekuisty o nich: umrzeć im na pustyni! I nie został z nich nikt — prócz Kaleba, syna Jefunny, i Jehoszuego, syna Nuna.

ROZDZIAŁ XXVII.

1. I przystąpiły córki Celfachada, syna Chefera, syna Gileada, syna Machyra, syna Menaszy z rodzin Menaszy syna Josefa, a oto imiona córek jego: Machla, Noa, i Chogla, i Milka, i Thyrea;

2. I stanęły przed Mojżeszem, i przed Elazarem, kapłanem, i przed naczelnikami i całym zбором u wejścia do przybytku zboru, i rzekły:

3. „Ojciec nasz umarł na pustyni, a nie był on w rzeszy tych, którzy się spiknęli przeciw Wiekuistemu w zborze Koracha, ale dla grzechu swego umarł, synów nie mając.

4. Czemużby zginać miało imię ojca naszego z pośród

jednak stać się nie może własnością innego pokolenia. Por. 36, 7. Joz. 17, 3. W duchu tego postanowienia mogły też rodziny, nie mające chwilowo przedstawicieli męzkich, w ogólnym podziale ziemi na równi z innymi uczestniczyć.

2. Przedstawiciele władzy obradowali przed przybytkiem, rozstrzygając sprawy w imieniu Boga

3. וְהָיָה wskutek wspólnego całemu ludowi grzechu, wymienionego w rozdz. 14.

4. W posiadaniu własności ojcu przyznanej, mogłyby po wyjściu za mąż imię jego przekazać dzieciom, tak żeby ród jego nie wygasł, por. 1 Kron. 2, 34.

וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ עַמְרָם יוֹכָבֵד בֵּת־לֵוִי אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ
לֵוִי בְּמִצְרַיִם וַתֵּלֶד לְעַמְרָם אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־
מִרְיָם אַחֲתָם: וַיֹּולֵד לְאַהֲרֹן אֶת־נָדָב וְאֶת־אֲבִיהוּא אֶת־
אֶלְעָזָר וְאֶת־אִיתְמָר: וַיָּמָת נָדָב וְאֲבִיהוּא בְּהַקְרִיבֵם
אֶשְׁזֹרָה לִפְנֵי יְהוָה: וַיְהִי פְקֻדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף
כָּל־זָכָר מִבֶּן־חֹדֶשׁ וּמַעְלָה כִּי לֹא הִתְפַּקְדוּ בְּתוֹךְ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־נָתַן לָהֶם נַחֲלָה בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: אֵלֶּה
פְּקֻדֵי מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: וּבְאֵלֶּה לֹא־הָיָה אִישׁ
מִפְּקֻדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֲשֶׁר פָּקְדוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּמִדְבַר סִינַי: כִּי־אָמַר יְהוָה לָהֶם מוֹת יָמָתוֹ בְּמִדְבַר וְלֹא־
נֹתַר מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם־כָּלֵב בֶּן־יִפְתָּה וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נֹון: ׀

כו.

1 וַתִּקְרְבֵנָה בָנוֹת צִלְפַּחַד בֶּן־חֹפְרַיִם בֶּן־גִּלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בָּנוֹתָיו מַחֲלָה
2 נָעֻה וְחַגְלָה וּמַלְכָּה וְתַרְצֵה: וַתַּעֲמַדְנָה לִפְנֵי מֹשֶׁה וּלִפְנֵי
אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים וְכָל־הָעֵדָה פָּתַח אֱהֱל־מוֹעֵד
3 לְאָמֹר: אֲבִינוֹ מָת בְּמִדְבַר וְהוּא לֹא־הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה
הַנְּעֻדִים עַל־יְהוָה בְּעֶרְבַת־קָרַח כִּי־בַחֲטָאוֹ מָת וּבָנָיִם לֹא־
4 הָיוּ לוֹ: לָמָּה יִגָּרַע שֵׁם־אֲבִינוֹ מִתּוֹךְ מִשְׁפַּחַתוֹ כִּי אִין

59. Ex. 2, 1; 6, 20. מהה por. 1 Król. 1, 6.

60. Por. 3, 2. Ex. 6, 23. Acc. przy formie biernej jak w w. 55.

62. Około 706 więcej niż w rozdz. 3, 43.

64. Odnosi się wyłącznie do Izraelitów, nie do Lewitów, którzy wyrażonej w następnym wierszu groźbie zagłady nie podlegali, tak np. żyli jeszcze Elazar i Pinhas.

Rozd. 27. 1. Po dokonany spisie, przyszedł podział kraju na celu mającym, następuje z okazji wystąpienia córek Celfachada postanowienie o obowiązującym prawie spadkowym. Prośba ich rozstrzygnięta zostaje w ten sposób, że grunt, zmarłego bez męskiego potomstwa ojca, przechodzi na córki, a w braku tych na innych krewnych, nigdy

rodziny jego, dla tego, że syna nie miał? Daj nam posiadłość między braćmi ojca naszego!”

5. I przedstawił Mojżesz sprawę ich Wiekuistemu.

6. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

7. „Słusznie córki Celafehada mówią: daj im posiadłość dziedziczną wpośród braci ojca ich, a przenieś udział ojca ich na nie.

8. Synom zaś Israela powiesz tak: Ktokolwiekby umarł, a syna nie zostawił, przeniesiecie tedy udział jego na jego córkę.

9. A gdyby córki nie miał, — to oddacie jego udział braciom jego;

10. A gdyby braci nie miał, — to oddacie jego udział braciom ojca jego;

11. A gdyby nie miał braci ojciec jego, to oddacie jego udział krewnemu najbliższemu mu z rodziny jego, aby go odziedziczył; a niechaj będzie to dla synów Israela zasadniczym prawem, — jako rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi!”

12. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Wstąp na tę górę Abarym, i spojrz na ziemię, którą oddaję synom Israela,

13. A gdy obejrzysz ją, przyłączon będziesz do ludu twego i ty, jako przyłączon został Alron, brat twój;

14. Przeto żeście sprzeciwili się słowu Mojemu na puszczy Cyn, podczas narzekania zboru, aby uświęcić Mnie przez wody w oczach ich, przez owe wody Meryba w Kadesz, na puszczy Cyn!”

15. I rzekł Mojżesz do Wiekuistego, i powiedział:

16. „Niechaj ustanowi Wiekuisty, Bóg duchów wszelkiego ciała, nad zбором tym — męża,

17. Któryby wychodził przed nimi, i któryby wchodził przed nimi; któryby ich wywodził i któryby ich przywodził; a niechaj nie zostanie zbór Wiekuistego jako owce, które nie mają pasterza!”

18. I rzekł Wiekuisty do Mojżesza: „Weź sobie Jehoszuę, syna Nuna, męża obdarzonego duchem, a połóż rękę twoją nań;

19. I postaw go przed oblicze Elazara, kapłana, i przed oblicze całego zboru, a ustanów go przed oczyma ich,

posaża, wskaże męża, któryby stojąc na czele ludu, jego sprawy urządził, Deut. 31, 2. Joz. 14, 11. i jego pochodom i walkom przewodniczył. 1 Kron. 11, 2.

18. Symbol poświęcenia w danym celu. Lev. 1, 4.

19. Ustanowić w urzędzie, 1 Sam. 13, 14; 25, 30. 2 Sam. 6, 21.

6 לו בן תנהלנו אחזה בתוך אחי אבינו: ויקרב משה
את-משפטן לפני יהוה: פ

7 ויאמר יהוה אל-משה לאמר: בן בנות צלפחד דברת

נתן תתן להם אחזת נחלה בתוך אחי אביהם והעברת

את-נחלת אביהן להן: ואל-בני ישראל תדבר לאמר

איש בירמות ובן אין לו והעברתם את-נחלתו לבתו:

9 ואם-אין לו בת ונתתם את-נחלתו לאחיו: ואם-אין לו

11 אחים ונתתם את-נחלתו לאחי אביו: ואם-אין אחים

לאביו ונתתם את-נחלתו לשארו הקרב אליו ממשפחתו

וירש אתה והיתה לבני ישראל לחקת משפט כאשר
צוה יהוה את-משה: פ

12 ויאמר יהוה אל-משה עלה אל-הר העברים הזה וראה

13 את-הארץ אשר נתתי לבני ישראל: וראיתה אתה

ונאספת אל-עמיד גם-אתה כאשר נאסף אהרן אחיד:

14 כאשר מריתם פי במדבר-צן במריבת העדה להקדישני

במים לעיניהם הם מיריבת קדש מדבר-צן: פ

15 וידבר משה אל-יהוה לאמר: יפקד יהוה אלהי הרוחות

17 לכל-בשר איש על-העדה: אשר-יצא לפניהם ואשר

יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת

18 יהוה בצאן אשר אין-להם רעה: ויאמר יהוה אל-משה

קח-לך את-יהושע בן-נון איש אשר-רוח בו וסמכת את-

19 ידך עליו: והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן ולפני כל-

v. 5 נון רבה.

11. Z rodziny ojca, gdyby bowiem krewni matki dziedziczyli, mógłby dziedziczny grunt przejść do pokolenia, z którego matka pochodzi.

12. Deut. 32, 49 i 34, 1. wymieniona góra Nebo, prawdopodobnie była to nazwa jednego z wierchołków gór Abarim, por. 33, 47. i 21, 11.

14. Por. 20, 12. Deut. 32, 51. כאשר przeto że, 1 Sam. 28, 13. Mich. 3, 4. Uświęcić, w-znaczeniu: wywyżżyć, uświetnić.

17. Por. 16, 22. Bóg, który wszystkie istoty życiem i duchem wy-

20. I złożysz nań część godności twojej, aby słuchał go cały zbor synów Israela.

21. Przed obliczem téż Elazara, kapłana, stawać powinien, póki ten będzie badał zań postanowienia Urym przed Wiekuistym; według orzeczenia jego im wychodzić, i według orzeczenia jego im wchodzić: jemu i wszystkim synom Israela z nim, i całemu zborowi!*

22. I uczynił Mojżesz, jako mu rozkazał Wiekuisty i wziął Jehoszue, i postawił go przed oblicze Elazara, kapłana, i przed oblicze całego zboru;

23. I położył nań ręce swoje, i ustanowił go, jako powiedział Wiekuisty przez Mojżesza.

ROZDZIAŁ XXVIII.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

2. „Rozkazesz synom Israela a powiesz im: ofiary Mojej, chleba Mojego z ofiar Moich ogniowych, woni przyjemnej dla Mnie, przestrzegajcie—abyście Mi ją przynosili czasu swojego.

3. I powiesz im: oto ofiara ogniowa, którą przynosić macie Wiekuistemu: jagniąt — rocznych, zdrowych, dwoje na dzień, — jako całopalenie ustawiczne.

4. Jagnię jedno sprawiaj zrana, a jagnię drugie sprawiaj nad wieczorem.

5. I dziesiątą część efy mąki przedniej na ofiarę śniadną, zaczynionej oliwą wytłoczoną, czwartą częścią hynu.

6. Całopalenie to ustawiczne, spełnione przy górze Synaj, na woń przyjemną, na ogniową ofiarę Wiekuistemu;

7. A zalewka jej — czwarta część hynu na jagnię jedno; na świętém miejscu wylewać będziesz zalewkę mocną Wiekuistemu.

8. A jagnię drugie sprawiaj nad wieczorem, z taką ofiarą śniadną jak z rana, i z taką zalewką spełniaj je, — na ofiarę ogniową, na woń przyjemną Wiekuistemu.

9. A w dzień Sabbatu — dwoje jagniąt rocznych, zdrowych, i dwie dziesiąte efy mąki przedniej — na ofiarę śniadną, zaczynionej oliwą, wraz z zalewką jej, —

10. Całopalenie to od Sabbatu do Sabbatu, oprócz całopalenia ustawicznego, wraz z zalewką jego.

styny i obowiązkowego wykonania ich, właściwe swoje miejsce. Normę ofiar reguluje większa lub mniejsza uroczystość dnia.

3. Przepis o ofierze codziennej, rannej i wieczornej prawie dosłownie powtórzony Ex. 29, 38—42.

6. Por. Ex. 29, 38, przy instalacji kapłanów.

7. *inf.* *הך* odnosi się do *כבש* jak w następnych wierszach. *abs.* jako *imper.* *שכר* napój mocny, upajający, w przeciwstawieniu do wody.

8. Por. Ex. 29, 41.

20 העֲדָה וְצִוִּיתָהּ אֹתוֹ לְעִינֵיהֶם: וְנָתַתָּה מִהוֹרֶךְ עָלָיו לְמַעַן

21 יִשְׁמְעוּ כָל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּלְפָנַי אֲלַעֲזֵר הַכֹּהֵן יַעֲמֵד

וְיִשְׁאֵל לוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים לִפְנֵי יְהוָה עַל־פְּיוֹ יֵצְאוּ וְעַל־

22 פְּיוֹ יָבֹאוּ הוּא וְכָל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִתּוֹ וְכָל־הָעֲדָה: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לְפָנָי

23 אֲלַעֲזֵר הַכֹּהֵן וּלְפָנַי כָּל־הָעֲדָה: וַיִּסְמְךָ אֶת־יָדָיו עָלָיו וַיִּצְוֶהוּ

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה:

כח.

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ

2 אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבָּנִי לַחֲמֵי לֶחֶם לֶחֶם נִיחָח תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב

3 לִי בְּמוֹעֵדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה

4 כִּבְשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עַל־הָ תְּמִיד: אֶת־

הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה

5 בֵּין הָעֶרְבָּיִם: וְעִשִׂירִית הָאֵיפָה סֵלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה

6 בְּשֶׁמֶן כֶּתִיב רְבִיעֵת הַהֵיזֵן: עַל־הָ תְּמִיד הַעֲשִׂיָה כֶּהָר סִינִי

7 לְרִיחַ נִיחָח אִשָּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעֵת הַהֵיזֵן לַכֶּבֶשׂ

8 הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּף גִּסְף שֶׁכֶר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשְּׁנִי

תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבָּיִם כַּמִּנְחַת הַבֶּקֶר וּבְנִסְכּוֹ תַעֲשֶׂה אִשָּׁה

לְרִיחַ נִיחָח לַיהוָה:

9 וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי־כִבְשִׂיִם בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרִיִם

10 סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: עַל־הָ שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ

עַל־עַל־הָ תְּמִיד וְנִסְכָּה:

כ"ח v. 10 פתוחה.

20. העדה cząstkę majestatu, władzy. Ps. 21, 6; 45, 4. którą obdarzony był Mojżesz.

21. We wszystkich kwestjach, przez istniejące prawo nie wyjaśnionych, powinien się zwracać po wskazówki do arcykapłana, aby badał zań 1 Sam. 22, 10. אורים Ex. 28, 30.

Rozd. 28. 1. Ostatnie przepisy o kulance ofiarnym, powtórzone i uzupełnione, znajdują tu wobec zbliżającego się wkroczenia do Pale-

11. A na nów miesięcy waszych przynosić będziecie na całopalenie Wiekuistemu: cielców młodych dwa, barana jednego, jagniąt rocznych siedm, zdrowych,

12. I trzy dziesiąte efy mąki przedniej na ofiarę śniedną, zaczynionej oliwą, do każdego barana;

13. A po dziesiątej części efy mąki przedniej, zaczynionej oliwą, na ofiarę śniedną do każdego jagnięcia. Całopalenie to, woń przyjemna, ofiara ogniowa Wiekuistemu.

14. A zalewki do nich: pół hynu będzie na cielca, a trzecia część hynu na barana, a czwarta część hynu wina na jagnię. Oto całopalenie od miesiąca do miesiąca przez wszystkie miesiące roku.

15. Kozieł też jeden na ofiarę zagrzeszną Wiekuistemu; oprócz całopalenia ustawicznego spełnianym być winien wraz z zalewką jego.

16. A miesiąca pierwszego, czternastego dnia tegoż miesiąca Pesach — Wiekuistemu.

17. Zaś piętnastego dnia tegoż miesiąca — święto uroczyste; przez siedm dni przaśniki jadać będziecie.

18. Dnia pierwszego — zgromadzenie świąteczne: żadnej pracy uciążliwej nie wykonywajcie;

19. A składać będziecie ofiarę ogniową, całopalenie Wiekuistemu: cielców młodych dwa, barana jednego, i siedm jagniąt rocznych, zdrowe niechaj będą u was.

20. A na oliarę śniedną do tego, — mąki przedniej, zaczynionej oliwą, trzy dziesiąte efy na każdego cielca, a dwie dziesiąte na każdego barana — przygotowywać to macie;

21. Po dziesiątej części efy przygotować masz na jagnię każde, z owych siedmiu jagniąt;

22. I kozła jednego zagrzesznego, dla rozgrzeszenia was;

23. Oprócz całopalenia porannego, będącego całopaleniem ustawiczném, przygotowywać to będziecie.

24. Tak przygotowujecie codzien przez siedm dni, na chleb ogniowy, na woń przyjemną Wiekuistemu; oprócz całopalenia ustawicznego przygotowywaném to będzie i zalewki jego;

25. Dnia zaś siódmego zgromadzenie świąteczne będzie u was; żadnej pracy uciążliwej nie wykonywajcie.

26. W dzień zaś pierwocin, gdy składać będziecie nową ofiarę śniedną Wiekuistemu, w wasze święto tygodni, — zgromadzenie świąteczne będzie u was; żadnej pracy uciążliwej nie wykonywajcie.

27. I składać będziecie całopalenie na woń przyjemną Wiekuistemu: cielców młodych dwa, barana jednego, siedm jagniąt rocznych.

26. Lev. 23, 21. Nazwę dnia pierwocin otrzymuje święto Tygodni tylko w tém miejscu. בתג שבועיכם zam. בשבועיכם

11 ובראשי חדשיכם תקריבו עליה ליהוה פרים בני-בקר
שנים ואיל אחד כבשים בני-שנה שבעה תמימים:
12 ושלשה עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן לפר האחד
ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן לאיל האחד:
13 ועשרן עשרון סלת מנחה בלולה בשמן לכבש האחד
14 עליה ריח ניהם אישה ליהוה: ונספיהם הצי ההין יהיה
לפר ושלישת ההין לאיל ורביעת ההין לכבש ויין זאת
15 עלת החדש בחדשו לחדשי השנה: ושעיר עזים אחד
לחטאת ליהוה על-עלת התמיד יעשה ונסכו: ׀
16 ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח ליהוה:
17 ובחמשה עשר יום לחדש הזה הג שבעת ימים מצות
18 יאכל: ביום הראשון מקרא-קדש כל-מלאכת עבודה לא
19 תעשו: והקרבתם אישה עליה ליהוה פרים בני-בקר
שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימים יהיו
20 לכם: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים
21 לפר ושני עשרנים לאיל תעשו: עשרון עשרון תעשה
22 לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר חטאת אחד
23 לכפר עליכם: מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד
24 תעשו את-אלה: כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם
אישה ריח-ניהם ליהוה על-עולת התמיד יעשה ונסכו:
25 וביום השביעי מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבודה
26 לא תעשו: ׀ וביום הפורים בהקריבכם מנחה
חדשה ליהוה בשבעתיכם מקרא-קדש יהיה לכם כל-
27 מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם עולה לריח ניהם
ליהוה פרים בני-בקר שנים איל אחד שבעה כבשים בני

11. Te same ofiary składano w święta Przaśników i Tygodni Wspominaj o nich, Jez. 1, 13. Ezech. 46, 17. Ezr. 3, 5. Neh. 10, 34.

16. Por. Lev. 23, 5. gdzie następujące tu ofiary jeszcze wyluszczone nie zostały.

28. A na ofiarę śniedną do tego — mąki przedniej, zczynionej oliwą, trzy dziesiąte efy na cielca każdego, dwie dziesiąte efy na barana każdego;

29. Po dziesiątej części efy na jagnię każde z owych siedmiu jagniąt;

30. Kozła jednego, dla rozgrzeszenia was;

31. Oprócz całopalenia ustawicznego, i śniednej jego ofiary przygotowywać to będziecie; zdrowe niechaj będą u was, z zalewkami do tego.

ROZDZIAŁ XXIX.

1. Miesiąca zaś siódmego, pierwszego dnia miesiąca zgromadzenie świąteczne będzie u was; żadnej pracy uciążliwej nie wykonywajecie; dniem trąbienia będzie on wam!

2. A przygotowujecie całopalenie na woń przyjemną Wiekuistemu: cielca młodego jednego, barana jednego, jagniąt rocznych siedm, zdrowych;

3. A na śniedną ofiarę do tego: mąki przedniej, zczynionej oliwą, trzy dziesiąte efy na każdego cielca, dwie dziesiąte na każdego barana;

4. A po dziesiątej części efy na jagnię każde z owych siedmiu jagniąt;

5. I kozła jednego, zagrzesznego, dla rozgrzeszenia was;

6. Oprócz całopalenia miesięcznego i śniednej ofiary jego, i oprócz całopalenia ustawicznego i śniednej ofiary jego, wraz z zalewkami, podług przepisu o nich, — na woń przyjemną, na ofiarę ogniową Wiekuistemu.

7. Dziesiątego zaś tegoż miesiąca siódmego, zgromadzenie świąteczne będzie u was; a będziecie udączaćli dusze wasze; żadnej pracy wykonywać nie będziecie.

8. I przynosić będziecie całopalenie Wiekuistemu na woń przyjemną: cielca młodego jednego, barana jednego, jagniąt rocznych siedm; zdrowe niech będą u was.

9. A na ofiarę śniedną do tego: mąki przedniej, zczynionej oliwą, trzy dziesiąte efy na każdego cielca, dwie dziesiąte na barana każdego;

10. Po dziesiątej części efy na jagnię każde z owych siedmiu jagniąt;

11. Kozła jednego na ofiarę zagrzeszną, oprócz ofiary zagrzesznej oczyszczającej i całopalenia ustawicznego, wraz z śniedną ofiarą jego, i zalewkami ich.

12. Piętnastego zaś dnia tegoż miesiąca siódmego, zgromadzenie świąteczne będzie u was: żadnej pracy uciążliwej

12. Por. Lev. 23, 35. Liczba ofiar świątecznych jest w uroczystości Namiotów, nazwanej w ogóle קִי Jez. 30, 29. 1 Król. 8, 2; 12, 32. Ezer.

28 וְשָׁנָה: וּמִנְחָתָם סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לְפָר

29 הָאֶחָד שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד: עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן לְכֹבֵשׁ

30 הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכֹּבְשִׁים: שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:

31 מִלֶּבֶד עֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתוֹ תַעֲשׂוּ תָמִידם יְהוֹי־לְכֶם

פ

וְנִסְפֵיהֶם:

כט.

1 וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם

כָּל־מְלֹאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לְכֶם:

2 וַעֲשִׂיתֶם עֲלֶיהָ לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה פֶּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵיל

3 אֶחָד כֹּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַת תָּמִידם: וּמִנְחָתָם סֵלֶת

בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לְפָר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל:

4 וַעֲשִׂרוֹן אֶחָד לְכֹבֵשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכֹּבְשִׁים: וּשְׁעִיר־

6 עִזִּים אֶחָד חֲטָאת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם: מִלֶּבֶד עֹלֹת הַחֹדֶשׁ

וּמִנְחָתָהּ וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפֵיהֶם כַּמִּשְׁפָּטָם לְרִיחַ

7 נִיחַח אֲשֶׁה לַיהוָה: ם וּבַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה

מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם כָּל־

8 מְלֹאכָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֲלֶיהָ לַיהוָה רִיחַ נִיחַח

פֶּר בֶּן־בָּקָר אֶחָד אֵיל אֶחָד כֹּבְשִׁים בְּנֵי־שָׁנָה שְׁבַעַת

9 תָּמִידם יְהוֹי לְכֶם: וּמִנְחָתָם סֵלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן שְׁלֹשָׁה

10 עֶשְׂרֹנִים לְפָר שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לְאֵיל הָאֶחָד: עֶשְׂרוֹן עֶשְׂרוֹן

11 לְכֹבֵשׁ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכֹּבְשִׁים: שְׁעִיר־עִזִּים אֶחָד חֲטָאת

מִלֶּבֶד חֲטָאת הַכֹּפְרִים וְעֹלֹת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְפֵיהֶם: ם

12 וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה

31. *uff.* odnosi się do תמיר jak w. w. 15.

Rozd. 29. 1. Por. Lev. 23, 24. Jak Sobota wobec dni powszednich, tak wyróżnia się nów siódmego miesiąca wobec zwyczajnych dni nowiu powiększoną liczbą ofiar.

7. Por. Lev. 23, 27. gdzie uroczystość ta dniem przebaczenia czyli odpustu nazwana.

11. Miano חטאת הכפרים obejmuje ofiary w Lev. 16. wyszczególnione.

nie wykonywajcie — a obchodzić będziecie uroczystość Wiekuistemu przez siedm dni;

13. I przynosić będziecie całopalenie, ofiarę ogniową, woń przyjemną Wiekuistemu: cielców młodych trzynaście, baranów dwa, jagniąt rocznych czternaście; zdrowe niechaj będą.

14. A na ofiarę śniedną do tego: mąki przedniej, zacy-nionej oliwą, trzy dziesiąte efy na cielca każdego z owych trzynastu cielców; dwie dziesiąte na barana każdego z owych dwóch baranów.

15. A po dziesiątej części efy na jagnię każde z owych czternastu jagniąt;

16. I kozła jednego na ofiarę zagrzeszną; oprócz całopa-lenia ustawicznego, śniednej ofiary jego, i zalewki do tego.

17. A dnia drugiego — cielców młodych dwanaście, baranów dwa, jagniąt rocznych czternaście, zdrowych;

18. Ofiarę zaś śniedną ich, i zalewki do cielców, baranów i jagniąt, stosownie do liczby ich, — według przepisu;

19. I kozła jednego na ofiarę zagrzeszną, — oprócz całopalenia ustawicznego, śniednej ofiary jego, i zalewek do nich.

20. A dnia trzeciego — cielców jedenaście, baranów dwa, jagniąt rocznych czternaście, zdrowych.

21. Ofiarę zaś śniedną ich, i zalewki do cielców, baranów i jagniąt, stosownie do liczby ich, — według przepisu;

22. I kozła zagrzesznego jednego, oprócz całopalenia usta-wicznego, śniednej ofiary jego, i zalewki do tego.

23. A dnia czwartego — cielców dziesięć, baranów dwa, jagniąt rocznych czternaście, zdrowych;

24. Ofiarę śniedną ich, i zalewki do cielców, baranów i jagniąt, stosownie do liczby ich, — według przepisu;

25. I kozła jednego na ofiarę zagrzeszną; oprócz całopa-lenia ustawicznego, śniednej ofiary jego, i zalewki do tego.

26. A dnia piątego — cielców dziewięć, baranów dwa, jagniąt rocznych czternaście, zdrowych.

27. Ofiarę zaś śniedną ich, i zalewki do cielców, baranów i jagniąt, stosownie do liczby ich, — według przepisu;

28. I kozła zagrzesznego jednego, oprócz całopalenia usta-wicznego, śniednej ofiary jego, i zalewki do tego.

29. A dnia szóstego — cielców ośm, baranów dwa, ja-gniąt rocznych czternaście, zdrowych.

ludów ziemi, aby Bóg zesłał na nie łaskę i błogostawieństwo swoje.

13. Ogólna liczba cielców rozłożoną była w ten sposób, że pierw-szego dnia składano 13, drugiego 12, i tak stopniowo wraz z upływa-jącym świętem i znikającą radością zmniejszając cyfrę, aby na dzień siódmy wypadła liczba siedm, stanowiąca podstawę całego rachunku.

לכם כל-מלאכת עבודה לא תעשו וחגתם חג ליהוה
13 שבעת ימים: והקרבתם עלה אישה ריח ניהח ליהוה פרים
בני-בקר שלשה עשר אילים שנים כבשים בני-שנה

14 ארבעה עשר תמימם יהיו: ומנחתם סלת כלולה בשמן
שלשה עשרונים לפי האחד לשלשה עשר פרים שני

15 עשרונים לאיל האחד לשני האילים: ועשרון עשרון לכבש
16 האחד לארבעה עשר כבשים: ושעיר-עזים אחד חטאת

17 מלבד עלת התמיד מנחתה ונסקה: ם וביום השני
פרים בני-בקר שנים עשר אילים שנים כבשים בני-

18 שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם ונספיהם לפרים
19 לאילים ולכבשים במספרם כמשפט: ושעיר-עזים אחד

20 חטאת מלבד עלת התמיד ומנחתה ונספיהם: ם וביום
השלישי פרים עשרתי-עשר אילים שנים כבשים בני-שנה

21 ארבעה עשר תמימם: ומנחתם ונספיהם לפרים לאילים
22 ולכבשים במספרם כמשפט: ושעיר חטאת אחד

23 מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסקה: ם וביום
הרביעי פרים עשרה אילים שנים כבשים בני-שנה

24 ארבעה עשר תמימם: מנחתם ונספיהם לפרים לאילים
25 ולכבשים במספרם כמשפט: ושעיר-עזים אחד חטאת

26 מלבד עלת התמיד מנחתה ונסקה: ם וביום החמישי
פרים תשעה אילים שנים כבשים בני-שנה ארבעה

27 עשר תמימם: ומנחתם ונספיהם לפרים לאילים ולכבשים
28 במספרם כמשפט: ושעיר חטאת אחד מלבד עלת

29 התמיד ומנחתה ונסקה: ם וביום הששי פרים שמונה
אילים שנים כבשים בני-שנה ארבעה עשר תמימם:

v. 15 נקור על ו' בתרא.

45, 25. Neh. 8, 14, znacznie powiększoną (70 cielców wobec 14, skła-danych podczas świąt Przaśników). Widnieje ztąd wielkie znaczenie tych dni w życiu narodu. Zdaniem Talm. przynosił je Izrael na intencję 70.

30. Ofiarę zaś śniedną ich, i zalewki do cielców, baranów i jagniąt, stosownie do liczby ich, — według przepisu;
 31. I kozła zagrzyszego jednego, oprócz całopalenia ustawicznego, śniednej ofiary jego, i zalewek do nich.
 32. A dnia siódmego — cielców siedm, baranów dwa, jagniąt rocznych czternaście, zdrowych.
 33. Ofiarę zaś śniedną ich, i zalewki do cielców, baranów i jagniąt, stosownie do liczby ich, — według przepisu o nich.
 34. I kozła zagrzyszego jednego, oprócz całopalenia ustawicznego, śniednej ofiary jego, i zalewki do tego.
 35. A dnia ósmego świętowanie będzie u was; żadnej roboty uciążliwej wykonywać nie będziecie.
 36. A przynosić będziecie całopalenie, ofiarę ogniową, na woń przyjemną Wiekuistemu, — cielca jednego, barana jednego, jagniąt rocznych siedm, zdrowych;
 37. Ofiarę śniedną ich, i zalewki do cielca, barana i jagniąt, stosownie do liczby ich, — według przepisu;
 38. I kozła zagrzyszego jednego, oprócz całopalenia ustawicznego, śniednej ofiary jego, i zalewki do tego.
 39. To spełniać będziecie Wiekuistemu w uroczystościach waszych, oprócz objat i dobrowolnych darów waszych, całopaleń i śniednych ofiar waszych, i zalewek i ofiar opłatnych waszych.“

ROZDZIAŁ XXX.

1. I opowiedział Mojżesz synom Izraela o wszystkim tak, jak rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi.
 2. I oświadczył Mojżesz naczelnikom pokoleń synów Izraela, i rzekł: „Oto, co rozkazał Wiekuisty!
 3. Jeżeliby kto ślubował ślub Wiekuistemu, albo złożył przysięgę, związawszy zarzeczeniem duszę swoją, niechaj nie naruszy słowa swojego: podług wszystkiego, co wyszło z ust jego, niechaj spełni.
 4. Niewiasta też, jeżeliby ślubowała ślub Wiekuistemu, albo związała się zarzeczeniem w domu ojca swojego, w młodości swojej;

potrzeba unormowania pod tym, w owych czasach ważnym względem obowiązków rodzinnych i obywatelskich, w obec bliskiego, stałego osiedlenia się w Palestynie. Wyrażenie ראשי הכסות powtarza się tylko 32, 28. i 1 Król. 8, 1.

3. *השבע inf. zam. verb. fin.* por. ונתן Gen. 41, 43. והכבר Ex. 8, 11. *יחל* zam. *יחל* jak Ezech. 39, 7. Ważność miał tylko ślub wyraźnie słowami sformułowany i wypowiedziany, ztąd techniczne wyrażenie מוצא שפתים por. w. 13. i Dent. 23, 24.

4. Wyraz בכעריה określa wedle rabinów czas małoletności córki, później bowiem nie może już ślubu jej unieważnić.

30 ומנחתם ונספיהם לפרים לאילם ולכבשים במספרם
 31 במשפט: ושעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד
 32 מנחתה ונספיה: ם וכיום השביעי פרים שבעה
 אילם שנים כבשים בני-שנה ארבעה עשר תמימם:
 33 ומנחתם ונספיהם לפרים לאילם ולכבשים במספרם
 34 במשפטם: ושעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד
 35 מנחתה ונספיה: ם ביום השמיני עצרת תהיה לכם
 36 כל-מלאכת עבודה לא תעשו: והקרבתם עלה אשה
 ריה ניהח ליהוה פר אחד איל אחד כבשים בני-שנה
 37 שבעה תמימם: מנחתם ונספיהם לפר לאיל ולכבשים
 38 במספרם במשפט: ושעיר חטאת אחד מלבד עלת
 39 התמיד ומנחתה ונספיה: אלה תעשו ליהוה במועדיכם
 לבד מגדריכם וגדתיכם לעלתיכם ולמנחתיכם
 ולנספיהם ולשלמיכם:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּל אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:

פ פ פ פ

2 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-רָאשֵׁי הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה
 3 הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: אִישׁ כִּי-יָדַר נָדָר לַיהוָה אוֹ-
 הַשְּׁבַע שְׁבַע לֵאמֹר אֶסֶר עַל-נַפְשׁוֹ לֹא יִחַל דְּבָרוֹ כֹּל-
 4 הַיָּצֵא מִפִּיו יַעֲשֶׂה: וְאִשָּׁה כִּי-תִדָּר נָדָר לַיהוָה וְאָסְרָה

כ"ט v. 33 חסר יו"ד.

35 Por. Lev. 23, 36. ofiary takie same jak w Nowy rok i dzień Odpustu.

Rozd. 30. 2. Przepisy o ważności ślubów w szczególności kobiet, za które z wyjątkiem wdów i rozwódek, odpowiedzialni są ojciec albo mąż. O rozmaitych ich rodzajach traktuje już Lev. 27. 2. Num. 6, 2. Przypadkowa wzmianka o ślubach 29, 39. nie może być przyczyną bliższego rozjaśnienia odnośnych przepisów, prawdopodobniejszą jest

5. A slyszal jej ojciec slub jej, albo zarzeczenie, ktorém związala duszê swą, a milczal na to ojciec jej: utwierdzaję się wtedy wszystkie sluby jej, i kazde téz zarzeczenie, ktorém związala duszê swą, utwierdza się.

6. Jezeliby zaś sprzeciwił się temu ojciec jej, dnia, ktoręgo to uslyszal. — wtedy wszystkie sluby jej, albo wszystkie zarzeczenia, ktorými związala duszê swą, nie utwierdzaję się, a Wiekuisty wybaczy jej, — gdyż sprzeciwił się temu ojciec jej.

7. A jezeliby poszła za mąż, gdy były sluby jej na niej, albo wyrzeczenie ust jej, ktorém związala duszê swą,

8. A uslyszalby mąż jej. a dnia, ktoręgoby slyszal, milczal na to, — wtedy utwierdzaję się sluby jej, i zarzeczenia, ktorémiby związala duszê swą, utwierdzaję się;

9. Gdyby zaś dnia, ktoręgoby uslyszal mąż jej, sprzeciwił się temu; wtedy zniósł slub, który na niej, i wyrzeczenie ust jej, ktorém związala duszê swą, — a Wiekuisty wybaczy jej.

10. Wszakże slub wdowy albo rozwódki, wszystko, czémby związala duszê swą, — utwierdza się dla niej.

11. Jezeliby zaś w domu męża swęgo slubowała, albo związala zarzeczeniem duszê swą pod przysięgą, —

12. Jezeli slyszal to mąż jej, a milczal na to, i nie sprzeciwił się temu, — wtedy utwierdzaję się wszystkie sluby jej, i kazde zarzeczenie, ktorém związala duszê swą, utwierdza się;

13. Ale gdyby zniósł je mąż jej dnia, ktoręgo to slyszal; wtedy wszystko, co wyszło z ust jej, tak sluby jej, jak zarzeczenie duszy jej, nie utwierdzaję się: mąż jej zniósł je, a Wiekuisty wybaczy jej.

14. Kazdy slub, i kazde zaprzysiężone zarzeczenie się na udęczenie duszy — mąż jej może je utwierdzić, i mąż jej może je znieść;

15. A jezeliby mąż jej milczal na to dzień za dniem, to utwierdził tém wszystkie sluby jej, albo wszystkie zarzeczenia, które na niej; utwierdził je, gdyż milczal na to, dnia, ktoręgo to slyszal;

16. Gdyby zaś zniósł je po uslyszaniu o tém, — tedy wziął na siebie winę jej.

17. Oto ustawy, które przykazał Wiekuisty Mojżeszowi odnośnie do męża i żony, ojca i córki jego, w młodości jej, w domu ojcowskim.

14. Wedle Tal. Nedarim 69. ogranicza się zależność kobiety od przyzwolenia ojca albo męża, wyłącznie do slubów, mających jakiegokolwiek udęczenia osobiste na celu.

5 אָפֶר בְּבֵית אָבִיהָ בְּנִעְרֶיהָ: וְשָׁמַע אָבִיהָ אֶת־נִדְרֶיהָ
וְאָסְרָה אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ וְהַחְרִישׁ לָהּ אָבִיהָ וְקָמוּ
6 כָּל־נִדְרֶיהָ וְכָל־אָפֶר אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם: וְאִם־
הֵנִיא אָבִיהָ אֶתָּה בַּיּוֹם שָׁמְעוּ כָּל־נִדְרֶיהָ וְאָסְרֶיהָ אֲשֶׁר־
אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם וַיְהִי יִסְלַח־לָהּ כִּי־הֵנִיא אָבִיהָ
7 אֶתָּה: וְאִם־הָיוּ תְהִיָּה לְאִישׁ וְנִדְרֶיהָ עָלֶיהָ אוֹ מִכֶּטֶם
8 שִׁפְתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ: וְשָׁמַע אִישָׁהּ בַּיּוֹם שָׁמְעוּ
וְהַחְרִישׁ לָהּ וְקָמוּ נִדְרֶיהָ וְאָסְרָה אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
9 יָקָמוּ: וְאִם בַּיּוֹם שָׁמַע אִישָׁהּ יֵנִיא אוֹתָהּ וְהָפֶר אֶת־נִדְרֶיהָ
אֲשֶׁר עָלֶיהָ וְאֵת מִכֶּטֶם שִׁפְתֶיהָ אֲשֶׁר אָסְרָה עַל־נַפְשָׁהּ
10 וַיְהִי יִסְלַח־לָהּ: וְנָדָר אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה כָּל אֲשֶׁר־אָסְרָה
11 עַל־נַפְשָׁהּ יָקוּם עָלֶיהָ: וְאִם־בֵּית אִישָׁהּ נִדְרָה אוֹ־אָסְרָה
12 אָפֶר עַל־נַפְשָׁהּ בְּשִׁבְעָהּ: וְשָׁמַע אִישָׁהּ וְהַחְרִישׁ לָהּ לֹא
הֵנִיא אֶתָּה וְקָמוּ כָּל־נִדְרֶיהָ וְכָל־אָפֶר אֲשֶׁר־אָסְרָה עַל־
13 נַפְשָׁהּ יָקוּם: וְאִם־הָפֶר יָפֶר אֶתָּם וְאִישָׁהּ בַּיּוֹם שָׁמְעוּ
כָּל־מוֹצֵא שִׁפְתֶיהָ לְנִדְרֶיהָ וְלֹא־אָפֶר נַפְשָׁהּ לֹא יָקוּם אִישָׁהּ
14 הָפֶרָם וַיְהִי יִסְלַח־לָהּ: כָּל־נָדָר וְכָל־שִׁבְעַת אָפֶר לְעֵנֶת
15 נַפְשׁ אִישָׁהּ יִקְיָמנוּ וְאִישָׁהּ יִפְרְנוּ: וְאִם־הַחְרִישׁ יַחְרִישׁ לָהּ
אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל־יּוֹם וְהַקִּים אֶת־כָּל־נִדְרֶיהָ אוֹ אֶת־כָּל־
אָסְרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַקִּים אֶתָּם כִּי־הַחְרִישׁ לָהּ בַּיּוֹם שָׁמְעוּ:
16 וְאִם־הָפֶר יָפֶר אֶתָּם אַחֲרֵי שָׁמְעוּ וְנָשָׂא אֶת־עוֹנָהּ: אֵלֶּה
17 הַחֲקִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ בֵּין־
אָב לְבָתּוֹ בְּנִעְרֶיהָ בֵּית אָבִיהָ: פ

5. Milczenie ojca pocztytuje się za przyzwolenie z jego strony. קום ostać się, nabierać ważności, przeciwstawieniu do נמל upaść, Deut. 19, 15.

7. Gdy po zamążpójściu ciąży na niej zobowiązania z rozmysłem albo bez zastanowienia w czasie panieńskim przyjęte.

9. Wolna w tym razie od kary za niedotrzymanie słowa.

11. Gdyby ta wdowa albo rozwódka, jeszcze samodzielną nie będąc, za życia męża, czy téz po rozejściu się z nim, slub uczyniła.

ROZDZIAŁ XXXI.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:
2. „Pomścij krzywdę synów Izraela nad Midjanitami poczem przyłączon będziesz do ludu twego!“
3. I rzekł Mojżesz do ludu, mówiąc: „Uzbrójeie z pośród siebie ludzi na wojnę, aby szli przeciw Midjanitom, a wywarli pomstę Wiekuistego na Midjanitach;
4. Po tysiącu z pokolenia, ze wszystkich pokoleń Izraela wyszcie na wojnę!“
5. I wydzielono z tysięcy Izraela po tysiącu z pokolenia— dwanaście tysięcy uzbrojonych do boju.
6. I wyprawił ich Mojżesz po tysiącu z pokolenia na wojnę, ich i Pinchasa, syna Elazara, kapłana wojskowego, a przybory święte i trąby na trwogę w reku jego.
7. I napadli na Midjantów, jak rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi, i zabili wszystkich mężczyzn;
8. I królów Midjanu zabili między innymi poległymi: Ewiego, i Rekema, i Cura, i Chura, i Rebę, pięciu królów Midjanu, — Bileama też, syna Beora, zabili mieczem.
9. I zabrali w niewolę synowie Izraela kobiety Midjan-skie i dzieci ich, i wszystko bydło, i wszystkie stada i cały dobytek ich złupili;
10. I wszystkie miasta w osiadłościach ich, i wszystkie zamki ich popalili ogniem;
11. Zabrali też wszystkie łupy i wszelką zdobycz wraz z ludźmi i bydłem, —
12. I sprowadzili do Mojżesza i do Elazara, kapłana, i do zboru synów Izraela jeńców, zdobycz i łupy, do obozu na równiny Moabu, które nad Jardenem Jerychońskim.
13. I wyszli Mojżesz i Elazar, kapłan, i wszyscy naczelnicy zboru na spotkanie ich po za obóz;
14. Ale rozgniewał się Mojżesz na wodzów wojska, tysiączników i setników, którzy wrócili z wyprawy wojennej;

zonych było w starożytnym świecie powszechnie przyjętym prawem wojenném. Podobnie postępowali Grecy z mieszkańcami Troi, itd.

8. Joz. 13, 21. nazywa wymienionych tu emirów książętami Sychona, byli to prawdop. wasale albo sprzymierzeńcy tego króla Emorejskiego. Bileama, którego może powtórnie do Midjanu wezwano, albo który jeszcze wpośród Midjanitów gościł.

12. של oznacza zdobyte mienie w kosztownościach, sprzętach, itd. Jez. 49, 24. jeńców razem z uprowadzonem bydłem — tu w od-różnieniu od שבי wyłącznie to ostatnie.

13. Wyszli, dla przyczyny w w. 19. podanej.

לא.

- 1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: נָקֵם נִקְמַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
- 2 מֵאֵת הַמִּדְיָנִים אַחַר תִּאסֵּף אֶל־עַמִּיךָ: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־
- 3 הָעָם לֵאמֹר הִחַלְצוּ מֵאִתְכֶם אַנְשִׁים לְצָבָא וַיְהִיו עַל־
- 4 מִדְיָן לְתֵת נִקְמַת־יְהוָה בְּמִדְיָן: אֶלֶף לַמִּטָּה אֶלֶף לַמִּטָּה
- 5 לְכָל מִפְּוֹת יִשְׂרָאֵל תִּשְׁלְחוּ לְצָבָא: וַיִּמְסְרוּ מֵאֶלְפֵי
- 6 יִשְׂרָאֵל אֶלֶף לַמִּטָּה שְׁנַיִם־עָשָׂר אֶלֶף חֲלוּצֵי צָבָא: וַיִּשְׁלַח
- 7 אֹתָם מֹשֶׁה אֶלֶף לַמִּטָּה לְצָבָא אֹתָם וְאֶת־פִּינְחָס בֶּן־
- 8 אֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן לְצָבָא וְכָל־יְהוָה וְחֻצְצֹרוֹת הַתְּרוּעָה
- 9 בַּיּוֹם: וַיֵּצְאוּ עַל־מִדְיָן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
- 10 וַיְהָרוּ כָל־זָכָר: וְאֶת־מַלְכֵי מִדְיָן הָרְגוּ עַל־חִלְלֵיהֶם אֶת־
- 11 אֹנִי וְאֶת־רָקֵם וְאֶת־צֹר וְאֶת־חוּר וְאֶת־רַבֵּעַ הַמִּשֶׁת מַלְכֵי
- 12 מִדְיָן וְאֵת בְּלַעַם בֶּן־בְּעֹר הָרְגוּ בַחֶרֶב: וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־
- 13 יִשְׂרָאֵל אֶת־נַשֵׁי מִדְיָן וְאֶת־טַפָּם וְאֵת כָּל־בְּהֵמָתָם וְאֶת־
- 14 כָּל־מִקְנֵיהֶם וְאֶת־כָּל־חֵילֵם בְּזֹזוּ: וְאֵת כָּל־עֲרֵיהֶם
- 15 בְּמוֹשְׁבֹתָם וְאֵת כָּל־טִירָתָם שָׂרְפוּ בָאֵשׁ: וַיִּקְחוּ אֶת־כָּל־
- 16 הַשָּׁלָל וְאֵת כָּל־הַמַּלְקוֹחַ בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה: וַיָּבֹאוּ אֶל־
- 17 מֹשֶׁה וְאֶל־אֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן וְאֶל־עֵדֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשְּׂבִי
- 18 וְאֶת־הַמַּלְקוֹחַ וְאֶת־הַשָּׁלָל אֶל־הַמַּחֲנֶה אֶל־עֵרְבַת מוֹאָב
- 19 אֲשֶׁר עַל־יַרְדֵּן יְרֵחוֹ: ס וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאֱלֵעָזָר הַכֹּהֵן
- 20 וְכָל־נְשֵׂי־הָעֵדָה לְקִרְיָתָם אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה: וַיִּקְצַף
- 21 מֹשֶׁה עַל פְּקוּדֵי הַחֵיל שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת הַבָּאִים

Rozd. 31. 2. Rozkaz walki z Midjanitami, stanowiącej odwet za klęskę, którą na lud sprowadzili, łączy się z wydanem poprzednio poleceniem, por. 25, 16. אחר תאסף por. 27, 13.

3. ויהיו על — w konstr. z מאתכם tylko w tém zdaniu, por. 32, 17. i 20. również niezwykłym jest wyrażenie על.

6. Towarzyszył wyprawie Pinhas, nie jako wódz, lecz dla pełnienia nieokreślonych tu bliżej funkcij kapłańskich, np. dania sygnałów, por. 10, 9.

7. Wszystkich dorosłych, por. w. 17. Doszczętne tępienie zwycię-

15. I rzekł do nich Mojżesz: „Zostawiliście przy życiu wszystkie kobiety!?”

16. Wszak to one przeznaczone były dla synów Izraela, za sprawą Bileama, by skłonić do odstępstwa od Wiekuistego na rzecz Peora — z czego wynikała klęska w zborze Wiekuistego!

17. Przetoż teraz pozabijajcie każdego chłopca z pośród dzieci, i każdą też niewiastę, która poznała męża na łożu mężczyzną — zabijcie;

18. Wszystkie jednak dzieci płci żeńskiej, które nie poznały łoża męskiego, zostawcie przy życiu dla siebie;

19. Wy zaś obozujcie po za obozem przez siedm dni; każdy, który zabił człowieka, i każdy, który dotknął się poległego, oczyszcicie się dnia trzeciego i dnia siódmego, wy i jeńce wasi;

20. Każdą też szatę, i każdą rzecz skórzaną, i każdy wyrób z koziej sierści, i każde naczynie drewniane oczyszcicie.“

21. I rzekł Elazar, kapłan, do wojowników, którzy chodzili na wojnę: „Oto ustawa zakonu, którą nakazał Wiekuisty Mojżeszowi:

22. Tylko złoto, srebro, miedź, żelazo, cynę i ołów, —

23. Wszystko co przechodzi przez ogień, przeprowadzicie przez ogień, a czystym będzie, jednak i wodą oczyszczającą oczyszczonem być musi; wszystko zaś, co nie przechodzi przez ogień, przeprowadzicie przez wodę;

24. Wypierzecie też szaty wasze dnia siódmego, i oczyścicie się, a następnie możecie wniknąć do obozu.“

25. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

26. „Zbierz poczet całej zdobyczy pojmanej wraz z ludźmi i bydłem — ty i Elazar, kapłan, i naczelnicy rodów w zborze,

27. I rozdziel tę zdobycz na pół między czynnych na wojnie, którzy występowali do boju, i między cały zbór;

28. I pobierzesz podatek Wiekuistemu: od wojowników, którzy występowali do boju, po jednej duszy z pięciuset, tak z ludzi jak i z rogacizny, z osłów i z trzód.

29. Z ich połowy to weźmiecie, i oddam to Elazarowi, kapłanowi, jako „dań Wiekuistemu“;

27. Jedną połowę łupu mają czynni w wyprawie wojownicy, drugą gmina otrzymać.

28. Z połowy, przypadającej wojownikom, poświęcić należy 1/5 procentu na dań Bogu, czyli kapłanom, którzy w ten sposób otrzymali dziesiątą część z dwóch procentów zdobyczy, przeznaczonej dla Lewitów, w. 30. stosownie do normy ustanowionej 18, 26.

29. *suff.* odnosi się do wojowników.

15 מִצְבֵּא הַמִּלְחָמָה: וַיֹּאמֶר אֵלֵיהֶם מֹשֶׁה הַחַיִּיתֶם כָּל־
16 נַקְבָּה: הֵן הַנְּהָ הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּדָבָר בְּלָעַם לְמַסְר־
מַעַל בַּיהוָה עַל־דִּבְרֵי־פְעֹזָר וְתַהֵי הַמִּנְפֶּה בְּעֵדֶת יְהוָה:
17 וְעַתָּה הֲרֹגוּ כָל־זָכָר בַּמָּחָף וְכָל־אִשָּׁה יָדַעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב
18 זָכָר הֲרֹגוּ: וְכָל הַמָּחָף בְּנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר
19 הַחִיו לָכֶם: וְאַתֶּם הֲנוּ מֵחוּץ לַמַּחֲנֶה שְׁבַעֶת יָמִים כָּל־
הָרֶג נֶפֶשׁ וְכָל וְנָגַע בַּחֲלָל תִּתְחַטְּאוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
20 הַשְּׁבִיעִי אַתֶּם וְשִׁבְיֵיכֶם: וְכָל־בְּנֵי־וְכָל־כְּלֵי־עֹזֶר וְכָל־
21 מַעֲשֵׂה עֹזִים וְכָל־כְּלֵי־עֵץ תִּתְחַטְּאוּ: ׀ וַיֹּאמֶר אֶלְעֶזֶר
הַכֹּהֵן אֶל־אֲנָשֵׁי הַצֵּבֵא הַבָּאִים לַמִּלְחָמָה וְאַתְּ חֶקֶת הַתּוֹרָה
22 אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: אֵךְ אֶת־הַזֶּהָב וְאֶת־הַכֶּסֶף
23 אֶת־הַנְּחֹשֶׁת אֶת־הַפְּרוֹזֶל אֶת־הַבְּדִיל וְאֶת־הָעֹפְרַת: כָּל־
דָּבָר אֲשֶׁר־יָבֵא כֶּאֱשׁ תַעֲבִירוּ כֶּאֱשׁ וְטָהַר אֵךְ בְּמֵי נֹדֶה
24 יִתְחַטְּאוּ וְכָל אֲשֶׁר לֹא־יָבֵא כֶּאֱשׁ תַעֲבִירוּ בְּמֵים: וְכַסְתֶּם
בְּגָדֵיכֶם בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְטָהַרְתֶּם וְאַחֵר תָּבֹאוּ אֶל־הַמַּחֲנֶה: ׀
25 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: שֵׂא אֶת רֹאשׁ מַלְקוֹת
26 הַשִּׁבְי כַּאֲדָם וּכְבַהֲמָה אֹתָהּ וְאַלְעֹזֶר הַכֹּהֵן וְרֹאשֵׁי אֲבוֹת
27 הָעֵדָה: וְחִצִּית אֶת־הַמַּלְקוֹת בֵּין תְּפִשֵׁי הַמִּלְחָמָה
28 הַיְצָאִים לְצֵבֵא וּבֵין כָּל־הָעֵדָה: וְהִרְמַת מִכֶּם לַיהוָה
מֵאַת אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיְצָאִים לְצֵבֵא אֶחָד נֶפֶשׁ מִחַמֵּשׁ
הַמֵּאוֹת מִן־הָאָדָם וּמִן־הַבְּקָר וּמִן־הַחֲמֹרִים וּמִן־הַצֹּאֵן:
29 מִמִּחְצֵיתֶם תִּקְחוּ וְנָתַתָּה לְאַלְעֹזֶר הַכֹּהֵן תְּרוּמַת יְהוָה:

15. Wszystkie, nie wyłączając kobiet dorosłych?

16. W czyje ręce wydać, tu w przenośni wydać odstępstwu, czyli skłaniać do niego. Inni czytają, *מעל למעל* Lev. 5, 21. tak *Onk.* לשקרא שקר.

19. Por. 5, 2; 19, 13. odnosi się to wyłącznie do tej części obozu, w której wznosił się przybytek, w innych częściach obozu mogli rytualnie nieczyści przebywać.

26. Pleonazm tyle co *מלקות והשבי*

30. Z połowy zaś „synów Israela“ weźmiesz po jednym wziętemu z pięćdziesięciu — z ludzi, z rogacizny, z osłów i z trzód, z wszelkiego bydła domowego — i oddasz to Lewitom trzymającym straż przy przybytku Wiekuistego.“

31. I uczynił Mojżesz i Elazar, kapłan, jako rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi;

32. A było owej zdobyczy, z pozostałości łupów, które zgrał lud wojenny: owiec sześćkroć siedmdziesiąt pięć tysięcy;

33. Wołów — siedmdziesiąt dwa tysiące.

34. Osłów — sześćdziesiąt jeden tysięcy.

35. A dusz ludzkich, — kobiet, które nie poznały łoża męskiego, wszystkich dusz trzydzieści dwa tysiące.

36. I tak była połowa, udział tych, którzy wystąpili byli do boju: liczba owiec—trzykroć trzydzieści siedm tysięcy pięćset;

37. I przypało podatku dla Wiekuistego z owiec — sześćset siedmdziesiąt i pięć;

38. A wołów: trzydzieści sześć tysięcy; a podatek z nich dla Wiekuistego — siedmdziesiąt i dwa;

39. A osłów — trzydzieści tysięcy pięćset; a podatek z nich dla Wiekuistego — sześćdziesiąt i jeden;

40. A dusz ludzkich — szesnaście tysięcy; a podatek z nich dla Wiekuistego — trzydzieści i dwie dusze.

41. I oddał Mojżesz podatek, — dań Wiekuistemu, Elazarowi, kapłanowi, jako rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi.

42. A z połowy synów Israela, którą oddzielił Mojżesz od ludzi wyszłych na wojnę, —

43. Była zaś przypadająca na zbór połowa: owiec — trzykroć trzydzieści siedm tysięcy pięćset;

44. A wołów — trzydzieści sześć tysięcy;

45. A osłów — trzydzieści tysięcy pięćset;

46. A dusz ludzkich — szesnaście tysięcy, —

47. I wziął Mojżesz z tej połowy synów Israela po jednym wziętemu z pięćdziesięciu, z ludzi i z bydła, i oddał to Lewitom trzymającym straż przy przybytku Wiekuistego, jako rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi.

48. I przystąpili do Mojżesza wodzowie tysięcy wojska, tysiącznicy i setnicy;

49. I rzekli do Mojżesza: „Słudzy twoi zliczyli poczet wojowników poruczonych nam, a nie ubyłoby z nich nikogo;

34. Brak wzmianki o koniach, których podówczas jeszcze w Arabii nieznano.

42. Dalszy ciąg zdania stanowi w. 47. od którego oddzielają je zdania nawiasowo wtrącone.

49. Brak strat w szeregach izr. tłumaczy się wykonanym nagle napadem. Zresztą znane są podobne przykłady w dziejach innych ludów, por. Tac. Ann. 13, 39.

30 וממחצת בני ישראל תקח אחד אחד אחז מן החמשים
מן האדם מן הבקר מן החמרים ומן הצאן מפל הבהמה
31 ונתתה אתם ללוים שמרי משמרת משכן יהוה: ויעש
32 משה ואלעזר הפהן כאשר צוה יהוה את משה: ויהי
המלקוח יתר הפז אשר פוזו עם הצבא צאן שש מאות
33 אלף ושבעים אלף וחמשת אלפים: ובקר שנים ושבעים
34 אלף: וחמרים אחד וששים אלף: ונפש אדם מן הנשים
35 אשר לא ידעו משכב זכר כל נפש שנים ושלושים אלף:
36 ותהי המחצה חלק היצאים בצבא מספר הצאן שלש
מאות אלף ושלושים אלף ושבעת אלפים וחמש מאות:
37 ויהי המכס ליהוה מן הצאן שש מאות חמש ושבעים:
38 והבקר ששה ושלושים אלף ומכסם ליהוה שנים ושבעים:
39 וחמרים שלשים אלף וחמש מאות ומכסם ליהוה אחד
40 וששים: ונפש אדם ששה עשר אלף ומכסם ליהוה
41 שנים ושלושים נפש: ויתן משה את מכס תרומת יהוה
42 לאלעזר הפהן כאשר צוה יהוה את משה: וממחצית
בני ישראל אשר חצה משה מן האנשים הצבאים:
43 ותהי מחצת העדה מן הצאן שלש מאות אלף ושלושים
44 אלף שבעת אלפים וחמש מאות: ובקר ששה ושלושים
45 אלף: וחמרים שלשים אלף וחמש מאות: ונפש אדם
46 ששה עשר אלף: ויקח משה ממחצת בני ישראל את
האחז אחד מן החמשים מן האדם ומן הבהמה ויתן
אתם ללוים שמרי משמרת משכן יהוה כאשר צוה
48 יהוה את משה: ויקרבו אל משה הפקדים אשר לא לפי
49 הצבא שרי האלפים ושרי המאות: ויאמרו אל משה
עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידנו ולא

32. Z pozostałości ludzi w walce niezabitych, i bydła, którego wojownicy nie spożyli.

50. I tak przynosim na ofiarę Wiekuistemu, każdy co zdobył, naczynia złote, łańcuszki i naramienniki, pierścienie, zausznicie i naszyjniki dla rozgrzeszenia dusz naszych przed Wiekuistym.

51. I przyjął Mojżesz i Elazar, kapłan, owo złoto od nich, wszelakie naczynia wyrobione;

52. A było wszystkiego złota dani, którą złożyli Wiekuistemu, — szesnaście tysięcy siedmset pięćdziesiąt szekli od tysięcyczników i od setników.

53. Szeregowi zaś — grabili każdy dla siebie.

54. I wziął Mojżesz i Elazar, kapłan, owo złoto od tysięcyczników i setników i wnieśli je do przybytku zboru jako pamiątkę od synów Izraela przed Wiekuistym.

ROZDZIAŁ XXXII.

1. A stad wiele mieli synowie Reubena i synowie Gada, moc wielką; i ujrzeni oni ziemię Jaazerską i ziemię Gileadską a oto, miejsce — miejsce dla stad!

2. Przyszli tedy synowie Gada i synowie Reubena i rzekli do Mojżesza, i do Elazara, kapłana, i do naczelników zboru, w te słowa:

3. „Atharoth, Dybon, Jaazer, Nymra, Cheszbon, Elale, Sebam, Nebo, i Beon, —

4. Ziemia, którą poraził Wiekuisty przed zbozem Izraela, — ziemią dla stad jest, a słudzy twoi mają stada!”

5. I rzekli: „Jeżeliśmy znaleźli upodobanie w oczach twoich, niech oddana będzie ziemia ta sługom twoim na osiedlenie: nie przeprowadzaj nas za Jarden!”

6. I odpowiedział Mojżesz synom Gada i synom Reubena: „Czyżby braciom waszym pójść na wojnę, a wam tu pozostać?”

7. I czemuż odstręczacie serce synów Izraela od przejścia do ziemi, którą daje im Wiekuisty!

8. Tak to postąpili ojcowie wasi, gdy wysłał ich z Kadesz-Barnea dla wypatrzenia tej ziemi;

9. Doszli oni do doliny Eszkol, i wypatrzawszy ziemię, odstręczyli serce synów Izraela, aby nie szli do ziemi, którą daje im Wiekuisty;

niu, por. Jez. 3, 20. *מבעת*, *כמו* Ex. 35, 22. *צמיר* Gen. 24, 22. *עגיל* Ez. 16, 12.

54. Do skarba przybytku.

Rozd. 32. 1. W szczególności dużo owiec, por. w. 16. i 36; i 31, 32. *יעור* nazwa miasta wraz z okolicą, por. 21, 24. 32. kraj górzisty po wsch. stronie Jordanu, na połud. Baszannu, między Jabokiem i Arnonem, obfitujący w bujne pastwiska, pierwiastkowo *גלעד* Gen. 31, 48. *Joz.* 22, 9.

6. Egoizm i pozorna obojętność dla ogólnej sprawy, mogąca być obawą tłumaczona, i podobnie jak przedtém smutne skutki prowadzić, oburza Mojżesza.

50 נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ: וַיִּקְרַב אֶת־קָרְבָּן יְהוָה אִישׁ אֲשֶׁר מָצָא
 כְּלִי־זָהָב וְצִמֵּד טַבַּעַת עֲגִיל וְכוּמָז לְכַפֵּר עַל־
 51 נַפְשֹׁתֵינוּ לִפְנֵי יְהוָה: וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב
 52 מֵאֵתָם כָּל כְּלֵי מַעֲשֵׂה: וַיְהִי פַל־זָהָב הַתְרוּמָה אֲשֶׁר
 הָרִימוּ לַיהוָה שִׁשָּׁה עָשָׂר אֶלֶף שֶׁבַע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל
 53 מֵאֵת שְׂרֵי הָאֱלֹפִים וּמֵאֵת שְׂרֵי הַמֵּאוֹת: אַנְשֵׁי הַצֵּבָא
 54 בְּזוּז אִישׁ לוֹ: וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶת־הַזָּהָב מֵאֵת
 שְׂרֵי הָאֱלֹפִים וְהַמֵּאוֹת וַיָּבֵאוּ אֹתוֹ אֶל־אֱהֵל מוֹעֵד וּפְרוֹן
 לְבִנְי־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי יְהוָה:
 פ

לב.

1 וּמִקְנֵהוּ רֹב הָיָה לְבִנְי רְאוּבֵן וּלְבִנְי־גַד עֲצוּם מְאֹד וַיֵּרְאוּ
 אֶת־אֶרֶץ יַעֲזֹר וְאֶת־אֶרֶץ גַּלְעָד וְהִנֵּה הַמְּקוֹם מְקוֹם מִקְנֵה:
 2 וַיָּבֵאוּ בְנֵי־גַד וּבְנֵי רְאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַלְעָזָר
 3 הַכֹּהֵן וְאֶל־נְשֵׂי־הָעֵדָה לֵאמֹר: עַמְרוֹת וְדִבְרֵי וַיַּעֲזֹר
 4 וְנִמְרָה וְחֲשַׁבּוֹן וְאַלְעֵלָה וּשְׁבַם וְנָבו וְכַעֲזַן: הָאֶרֶץ אֲשֶׁר
 הִכָּה יְהוָה לִפְנֵי עֵבֶת יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ מִקְנֵה הוּא וְלַעֲבָדֶיךָ
 5 מִקְנֵה: ם וַיֹּאמְרוּ אִם־מִצָּאֵנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתֵּן אֶת־
 הָאֶרֶץ הַזֹּאת לַעֲבָדֶיךָ לְאַחֲזָה אֶל־תַּעֲבֹרֵנוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן:
 6 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְבִנְי־גַד וּלְבִנְי רְאוּבֵן הֲאִחִיכֶם יָבֹאוּ לְמַלְחָמָה
 7 וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פֹה: וְלָמָּה תִנְוֹאוּן אֶת־לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 8 מֵעַבֵּר אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה: כֹּה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם
 9 בְּשַׁלְּחֵי אֶתְּם מִקְדָּשׁ בְּרַנֵּעַ לִרְאוֹת אֶת־הָאֶרֶץ: וַיַּעֲלוּ
 עַד־נַחַל אֲשַׁבּוֹל וַיֵּרְאוּ אֶת־הָאֶרֶץ וַיָּבִיאוּ אֶת־לֵב בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל לְכַלְתִּי־כֹא אֶל־הָאֶרֶץ אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם יְהוָה:

ל"ב v. 7 תיאון קרי

50. W dowód wdzięczności za odniesione zwycięstwo, i dla otrzymania rozgrzeszenia z powodu wzbronionego liczenia ludu, por. Ex. 30, 12. i w. 54. wskazujący na Ex. 30, 16. *מבעת* od *בער* kroczyć, używane przez kobiety łańcuszki u nóg do pobrzękiwania przy chodze-

10. I wspanął gniew Wiekuistego onego dnia, i poprzy-
siął i rzekł:

11. „Zaprawdę, nie ujrzą ci ludzie, wyszli z Micraim,
od dwudziestu lat i wyżej, ziemi, którą zaprzyściągł Abra-
hamowi, Ic'hakowi, i Jakóbowi, gdyż nie szli oni za Mną, —

12. Oprócz Kaleba, syna Jefunny Kenyzejczyka i Jeho-
szuego, syna Nuna, — gdyż oni szli za Wiekuistym!“

13. I wspanął gniew Wiekuistego na Israela, i wodził
ich po pustyni czterdzieści lat, póki nie wyginęło całe poko-
lenie czyniące to zło w oczach Wiekuistego.

14. A oto powstałście w ślad ojców waszych, plód ludzi
występnych, aby powiększyć jeszcze zapalczywość gniewu
Wiekuistego na Israela,

15. Abyście odwrócili się od Niego, a zostawił go nadal
na pustyni; i tak chcecie zgubić cały ten lud!“

16. Ale przystąpili oni do niego, i rzekli: „Tylko zagrody
owcze zbudujęm tu dla stad naszych, i miasta dla dzieci naszych;

17. Sami zaś zbrojno pospieszym przed synami Israela,
dopóki nie zaprowadzimy ich do miejsca; a zostaną dzieci
nasze w miastach obronnych z powodu mieszkańców tej ziemi;

18. Nie wrócimy do domów naszych, aż uzysczą synowie
Israela, każdy posiadłość swoją;

19. I nie weźmiemy udziału przy nich po drugiej stronie
Jardenu i dalej, jeżeli udział nasz dostanie się nam po stro-
nie Jardenu, ku wschodowi!“

20. I rzekł do nich Mojżesz: „Jeżeli uczynicie to, jeżeli
zbrojno pójdziecie przed obliczem Wiekuistego na wojnę, —

21. I pójdzie każdy z was zbrojno za Jarden przed obli-
czem Wiekuistego, dopóki nie wypędzi On wrogów Swoich
przed Sobą, —

22. I pokonaną będzie ziemia przed Wiekuistym, a potem
wróćcie: to będziecie czystymi przed Wiekuistym i przed
Israelem, — a wtedy niechaj będzie ziemia ta posiadłością
waszą przed Wiekuistym.

23. Gdybyście zaś nie uczynili tak, oto zgrzeszyliście Wie-
kuistemu, a doznać wam kary, która spotka was!

24. Budujcie sobie miasta dla dzieci waszych i zagrody
dla stad waszych; ale, co wyszło z ust waszych, spełnijcie!“

25. I rzekli synowie Gada i synowie Reubena do Mojże-
sza tak: „Słudzy twoi uczynią, jak pan nasz rozkazuje.

16. Hurty i Sam. 24, 4. hurty czyli okoły — kamiennym płotem
otoczone place dla trzód. *מָה* Ex. 12, 37. obejmuje tu i kobiety.

17. *חֲשִׁים part. pass. pl.* pospieszni, gorliwi, gotowi do walki — we-
dług innych korupeja, zam. *חֲמִשִּׁים* zbrojni.

25. *וַיֹּאמֶר sing. ten.* który w imieniu wszystkich przemawiał, albo
tęż zam. *וַיֹּאמְרוּ* por. Sęd. 8, 6. 1 Sam. 16, 4.

10 וַיַּחֲרֶה אֱלֹהִים יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּשְׁבַּע לֵאמֹר: אִם-יִרְאוּ
11 הָאֲנָשִׁים הָעֹלִים מִמִּצְרַיִם מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה אֶת
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב כִּי לֹא-
12 מִלְאוּ אַחֲרָי: בִּלְתִּי כָלֵב בֶּן-יִפְתָּה הַקִּנְיִי וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן-נוּן
18 כִּי מִלְאוּ אַחֲרַי יְהוָה: וַיַּחֲרֶה אֱלֹהִים יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּנְעַם
בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה עַד-תֵּם כָּל-הַדּוֹר הָעֹשֶׂה הָרַע
14 בְּעֵינֵי יְהוָה: וַהֲנֵה קִמַּתָּם תַּחַת אֲבֹתֵיכֶם תִּרְבּוֹת אֲנָשִׁים
15 חֲטָאִים לַסּוּפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף-יְהוָה אֶל-יִשְׂרָאֵל: כִּי
תִּשׁוּבִן מֵאַחֲרָיו וַיִּסַּף עוֹד לְהַגִּיחוֹ בַּמִּדְבָּר וּשְׁחַתָּם לְכָל-
16 הָעָם הַזֶּה: ׀ וַיִּגְשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ נִדְרַת צֵאן נִבְנֶה
17 לְמִקְנֵנוּ פֶּה וְעָרִים לְטַפְּנוּ: וַאֲנַחְנוּ נַחְלֵץ חֲשִׁים לִפְנֵי
בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד אֲשֶׁר אִם-הִבִּיאֲנָם אֶל-מְקוֹמָם וַיָּשֶׁב
18 טַפְּנוּ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר מִפְּנֵי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: לֹא נָשׁוּב אֶל-
19 בְּתֵינוּ עַד הַתְּנַחַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלָתוֹ: כִּי לֹא נִנְחַל
אֹתָם מֵעַכְרָ לַיַּרְדֵּן וְהִלָּאָה כִּי בָּאָה נַחֲלָתֵנוּ אֵלֵינוּ מֵעַכְרָ
הַיַּרְדֵּן מִזְרַחָה: ׀
20 וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם-תַּעֲשׂוּן אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה אִם-
21 תַּחֲלֹצוּ לִפְנֵי יְהוָה לְמַלְחָמָה: וְעַכְרָ לָכֶם כָּל-חֲלוּץ אֶת-
22 הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי יְהוָה עַד הוֹרִישׁוּ אֶת-אִיבֵי מַפְּנוּ: וּנְכַבְּשָׁה
הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְאַחַר תִּשְׁבוּ וְהָיִיתֶם נִקְיִים מִיְהוָה
וּמִיִּשְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְאַחֲזָה לִפְנֵי יְהוָה:
23 וְאִם-לֹא תַעֲשׂוּן בֶּן הַנֶּהָה חֲטָאתֶם לַיהוָה וְדַעוּ חֲטָאתְכֶם
24 אֲשֶׁר תִּמְצָא אֹתְכֶם: בְּנוֹ-לָכֶם עָרִים לְטַפְּכֶם וְגִדְרֹת
25 לְצִנְאֲכֶם וְהִיצָא מִפִּיכֶם תַּעֲשׂוּ: וַיֹּאמֶר בְּנֵי-גָד וּבְנֵי

v. 25 סבירן ויאמרו.

12. *קנ* jest nazwą rodziny arabskiej, Gen. 36, 11. która weszła
w skład pokolenia Judy, ztąd pozorna sprzeczność w podaniach o po-
chodzeniu Kaleba, por. 13, 6; 34, 19. w przeciwst. do Joz. 14, 6. 14.

14. *od rcbot* od rcbot to samo co *מרבית* 1 Sam. 2, 33. zepsuta odróśl,
wyrodek *inf. kal. od יסף*.

26. Dzieci nasze, żony nasze, stada nasze i wszystkie było nasze pozostaną tam, w miastach Gileadu;

27. A słudzy twoi pójdą wszyscy zbrojnym zastępem przed obliczem Wiekuistego, na wojnę, jako pan nasz powiada!

28. I polecił ich Mojżesz: Elazarowi, kapłanowi, i Jehozuemu, synowi Nuna, i naczelnikom rodowym pokoleń synów Izraela, —

29. I rzekł Mojżesz do nich: „Jeżeli przejdą synowie Gada i synowie Reubena z wami Jarden, wszyscy uzbrojeni na wojnę przed obliczem Wiekuistego, a pokonaną będzie ziemia przed wami, — wtedy oddacie im ziemię Gilead w posiadanie;

30. Jeżeli zaś nie przeszli uzbrojeni z wami, wtedy osiedlą się wpośród was na ziemi Kanaan.“

31. I odpowiedzieli synowie Gada i synowie Reubena, i rzekli: „Jak powiedział Wiekuisty do sług twoich, tak uczynim;

32. My pójdziemy zbrojnie przed obliczem Wiekuistego do ziemi Kanaan, ale przy nas zostanie osiadłość dziedziczna nasza po tej stronie Jardenu!“

33. I oddał Mojżesz im, — synom Gada, i synom Reubena, i połowie pokolenia Menaszy, syna Josefa, królestwo Sychona, króla Emorei, i królestwo Oga, króla Baszanu, całą ziemię z miastami jej w obrębie miast tej ziemi wokoło.

34. I odbudowali synowie Gada Dybon, i Ataroth, i Aroer;

35. I Atroth - Szofan, i Jaazer, i Jagbeha;

36. I Beth - Nymra, i Beth - Haran: miasta warowne, i zagrody dla stad.

37. Synowie też Reubena odbudowali: Cheszbón, i Elale, i Kirjathaim;

38. I Nebo, i Baal - Meon, których nazwy zmieniono, i Sybme; i przydali swoje nazwy do nazw miast, które odbudowali.

37. Jez. 15, 4. Jer. 48, 34. ruiny el-Al w pobliżu Heszbónu. קריחים Joz. 13, 19. odebrane przez Moabitów, Jer. 48, 1. obecnie Karéjât.

38. ruiny Nebbe na górze Nebo, stanowiącej jeden ze szczytów gór Abarim, odebrane przez Moabitów, Jez. 15, 2. בעל מעון albo מעון Joz. 13, 17. Jer. 48, 23. ruiny Ma'in na południe od Medchy. שכבה albo שבם Joz. 13, 19. słynne kulturą wina, Jez. 16, 8. Jer. 48, 32. niedaleko Heszbónu. שמם zmienionych nazw, z powodu wzbronionego wymawiania imion bożków, w szczególności Baala, Deut. 12, 3. Hoz. 12, 18. prawdopodobnie też czytać należy מוסבת odnośnie do Baal Meon. Nadali nazwy nowe, albo też stare, które Emorejczycy po zdobyciu Moabu byli zmienili.

ראובן אל-משה לאמר עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה:

26 טפנו נשינו מקננו וכל-בהמתנו יהיו-שם בערי הגלעד:

27 ועבדיך יעברו כל-חלוץ צבא לפני יהוה למלחמה

28 כאשר אדני דבר: ויצו להם משה את אלעזר הכהן

ואת יהושע בן-נון ואת-ראשי אבות המטות לבני ישראל:

29 ויאמר משה אליהם אם-יעברו בני-גד ובני-ראובן אתכם

את-הירדן כל-חלוץ למלחמה לפני יהוה ונכבשה הארץ

30 לפניכם ונתתם להם את-ארץ הגלעד לאחזה: ואם-לא

יעברו חלוצים אתכם ונאחזו בתככם בארץ פנען: ויענו

בני-גד ובני ראובן לאמר את אשר דבר יהוה אל-

32 עבדיך בן נעשה: נחנו נעבר חלוצים לפני יהוה ארץ

33 פנען ואתנו אחזת נחלתנו מעבר לירדן: ויתן להם משה

לבני-גד ולבני ראובן ולחצי שבט מנשה בן-יוסף את-

34 ממלכת סיון מלך האמרי ואת-ממלכת עוג מלך הבשן

הארץ לעריה פגבלת ערי הארץ סביב: ויבנו בני-גד

35 את-דיבן ואת-עטרות ואת ערער: ואת-עטרות שופן ואת-

36 יעזר ויגבהה: ואת-בית נמרה ואת-בית הרן ערי מבצר

37 וגדרת צאן: ובני ראובן בנו את-חשפון ואת-אלעלא

38 ואת קריתים: ואת-נבו ואת-פעל מעון מוסבת שם ואת-

שבמה ויקראו בשמת את-שמות הערים אשר בנו:

28. Por. 27, 13. gdzie Bóg Mojżeszowi bliski zgon zapowiedział.

34. Zbudowali, a raczej odbudowali istniejące już przedtém, może po części zburzone, miasta, urządzając je dla siebie, por. w. 3. דיבון = Joz. 15, 9. w półn. stronie Arnonu należało pierwsiastkowo do pok. Gad, następnie do Reubena, Joz. 13, 9. i wróciło nareszcie znowu do Moabu, Jez. 15, 2. עטרות obecnie ruiny Attarús u stóp góry tej nazwy — ערער nad Arnonem Deut. 2, 36. Joz. 12, 2. Sęd. 11, 26 ruiny w pobliżu Dibonu.

36. מי נמרים nad rzeczką בית נמרה Jez. 15, 6. wpadającą do Jordonu obecnie Wadi Szoaib inaczej Nahr Nimryn. בית הרן albo הרן Joz. 13, 27. późniejsze Julius, u Józ. ant. 18, 2, 1. Livias przy obecném Nahr-er-Râmeh.

39. Wtargnęli też synowie Machyra, syna Menaszy do Gilead, i zdobyli go, — i wygnał on Emorejczyka, który tam był;

40. I oddał Mojżesz Gilead Machyrowi, synowi Menaszy, który osiedlił się w nim;

41. Jair zaś, syn Menaszy, wtargnął i zdobył sioła ich, i nazwał je siołami Jaira;

42. I Nobach też wtargnął i zdobył Kenath i przyległości jego, i nazwał je Nobach, od imienia swego.

ROZDZIAŁ XXXIII.

1. Oto pochody synów Izraela, którzy wyszli z ziemi Micraim, podług zastępów swych pod wodzą Mojżesza i Ahrona.

2. I spisał Mojżesz stacye ich, podług pochodów ich na rozkaz Wiekuistego; a oto pochody ich według stacyj ich.

3. Wyruszyli tedy z Raamses, miesiąca pierwszego, piętnastego dnia tegoż miesiąca pierwszego; nazajutrz po Pesach wyszli synowie Izraela ręką zwycięzką, w oczach całego Micraimu;

4. Micrejczycy grzebali tymczasem tych, których Wiekuisty wśród nich poraził, wszystkich pierworodnych; nad bóstwami też ich spełnił Wiekuisty sądy.

5. I wyruszyli synowie Izraela z Raamses i stanęli obozem w Sukkoth;

6. I wyruszyli z Sukkoth, i stanęli obozem w Etham, które na krańcu pustyni;

7. I wyruszyli z Etham, i zwrócili się ku Pi-Hachiroth, które naprzeciw Baal-Cefon, i stanęli obozem przed Migdolem;

8. I wyruszyli z Pae-Hachiroth, przeszli przez morze na pustynię, i szli drogą trzeci dni po pustyni Etham, i stanęli obozem w Mara;

9. I wyruszyli z Mara, i przybyli do Elim, — a w Elim było dwanaście źródeł wód, i siedmdziesiąt palm, — i stanęli tam obozem;

Rozdz. 33. 1. Spis stacyj w pochodzie Izraelitów z Ramses do Arbot-Moab. מסע Gen. 13, 3. לצבאתם Ex. 6, 26.

2. Etham punkt wyjścia, z którego pochód się zaczyna, stacya.

3. Ex. 12, 37. Nazajutrz po nocy paschalnej. ביד רמה Ex. 14, 8.

6. Ex. 13, 20. ויסעו z powodu nawiasowego zdania powtórzone.

7. Ex. 14, 2. וישב zam. נישבו por. 32, 25.

8. Ex. 15, 22. כפני zam. מצי Etam czyli Szur.

9. Ex. 15, 27.

39 וילכו בני מקיר בן-מנשה גלעד וילכדה וירש את-

40 האמרי אשר-בה; ויתן משה את-הגלעד למקיר בן-

41 מנשה וישב בה; ויאר בן-מנשה הלך וילכד את-חנותיהם

42 ויקרא אתהן חות יאר; ונבח הלך וילכד את-קנת ואת-

בנותיה ויקרא לה נבח בשמו;

לג.

פ פ פ מ

1 אלה מסעי בני-ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם

2 ביד-משה ואהרן; וכתב משה את-מוצאיהם למסעיהם

3 על-פי יהוה ואלה מסעיהם למוצאיהם: ויסעו מרעמסס

בחדש הראשון בחמשה עשר יום לחדש הראשון

ממחרת הפסח יצאו בני-ישראל ביד רמה לעיני כל-

4 מצרים: ומצרים מקברים את אשר הפה יהוה בהם

5 כל-בכור ובאלהיהם עשה יהוה שפמים: ויסעו בני-

6 ישראל מרעמסס ויחנו בספת: ויסעו מספת ויחנו באתם

7 אשר בקצה המדבר: ויסעו מאתם וישב על-פי החירת

8 אשר על-פני בעל צפון ויחנו לפני מגדל: ויסעו מפני

החירת ויעברו בתוך-הים המדבר וילכו דרך שלשת

9 ימים במדבר אתם ויחנו במרה: ויסעו ממרה ויבאו

אילמה ובאילם שתים עשרה עינת מים ושבעים תמרים

ל"ב v. 42 ה' רפה. ל"ג v. 8 סבירין מפי.

39. Por. Joz. 17, 1. וירש *sing.* odnosi się do מקיר który i w w. następnym zbiorowe ma znaczenie.

41. Podług 1 Kron. 2, 21. był Jair nie synem Manasy, lecz potomkiem córki jego, która wyszła za Judejczyka. Jeżeli jednak udział swój nie w Judei otrzymał, to tłumaczyć to należy tém, że prawo 36, 7. nie stosowało się do posiadłości pozajordańskich. *חוט* w arab. hywanu, koło namiotów czyli jurtów beduińskich.

42. *נבח* albo *נבח* por. 21, 36. Sęd. 8, 11. קנה 1 Kron. 2, 23 obecnie Kanawát u stoku gór Haurańskich.

10. I wyruszyli z Elim, i stanęli obozem nad morzem Sitowém;
 11. I wyruszyli od morza Sitowego, i stanęli obozem na puszczy Syn;
 12. I wyruszyli z puszczy Syn, i stanęli obozem w Dofka;
 13. I wyruszyli z Dofka, i stanęli obozem w Alusz;
 14. I wyruszyli z Alusz, i stanęli obozem w Refidym, a nie było tam dla ludu wody do picia;
 15. I wyruszyli z Refidym, i stanęli obozem na puszczy Synai;
 16. I wyruszyli z puszczy Synai, i stanęli obozem w Kibroth-Hataawa;
 17. I wyruszyli z Kibroth-Hataawa, i stanęli obozem w Chaceroth;
 18. I wyruszyli z Chaceroth, i stanęli obozem w Rythma;
 19. I wyruszyli z Rythma, i stanęli obozem w Rymmon-Perec;
 20. I wyruszyli z Rymmon-Perec, i stanęli obozem w Libna;
 21. I wyruszyli z Libna, i stanęli obozem w Ryssa;
 22. I wyruszyli z Ryssa, i stanęli obozem w Kehelatha;
 23. I wyruszyli z Kehelatha, i stanęli obozem u góry Szefer;
 24. I wyruszyli od góry Szefer, i stanęli obozem w Charada;
 25. I wyruszyli z Charada, i stanęli obozem w Makheloth;
 26. I wyruszyli z Makheloth, i stanęli obozem w Tachath;
 27. I wyruszyli z Tachath, i stanęli obozem w Therach;
 28. I wyruszyli z Therach, i stanęli obozem w Mithka;
 29. I wyruszyli z Mithka, i stanęli obozem w Chaszmona;
 30. I wyruszyli z Chaszmona, i stanęli obozem w Moseroth;
 31. I wyruszyli z Moseroth, i stanęli obozem w Bne-Jaakan;
 32. I wyruszyli z Bne-Jaakan, i stanęli obozem w Chor-Hagidgad;
 33. I wyruszyli z Chor-Hagidgad, i stanęli obozem w Jotbatha;
 34. I wyruszyli z Jotbatha, i stanęli obozem w Abrona;
 35. I wyruszyli z Abrona, i stanęli obozem w Ecjon-Geber;
 36. I wyruszyli z Ecjon-Geber, i stanęli obozem na puszczy Cyn, czyli Kadesz;
 37. I wyruszyli z Kadesz, i stanęli obozem u góry Hor, na kresach ziemi Edomu;
 38. Tedy wstąpił Ahron, kapłan, na górę Hor, według

1, 46; 2, 8. 14. tak też tłumaczy się sprzeczność między zamieszczonym tu i 20, 24. podaniem o miejscu śmierci Ahrona w Hor a podaniem Deut. 10, 6. według którego tenże umarł w Mosera. Stacya Hor leżała bowiem już na powrotnej drodze z Kadesz do Mosera w pobliżu tej ostatniej. zkąd się znów pochód ku Calmonie i Arbot-Moab zwrócił. Por. 21, 4; 22, 1.

- 10 וַיִּחַנו־שָׁם: וַיִּסְעוּ מֵאֵילִם וַיִּחַנו עַל־יַם־סוּף: וַיִּסְעוּ מִיַּם־
 11 סוּף וַיִּחַנו בְּמִדְבַר־סִין: וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַר־סִין וַיִּחַנו בְּדַפְקָה:
 12 וַיִּסְעוּ מִדַּפְקָה וַיִּחַנו בְּאֵלוֹשׁ: וַיִּסְעוּ מֵאֵלוֹשׁ וַיִּחַנו
 13 בְּרַפִּידִים וְלֹא־הָיָה שָׁם מַיִם לָעַם לְשִׁתּוֹת: וַיִּסְעוּ מִרַפִּידִים
 14 וַיִּחַנו בְּמִדְבַר סִינַי: וַיִּסְעוּ מִמִּדְבַר סִינַי וַיִּחַנו בְּקִבְרֹת
 15 הַחַיָּאוֹה: וַיִּסְעוּ מִקִּבְרֹת הַחַיָּאוֹה וַיִּחַנו בְּחֻצְרֹת: וַיִּסְעוּ
 16 מִחֻצְרֹת וַיִּחַנו בְּרִתְמָה: וַיִּסְעוּ מִרִתְמָה וַיִּחַנו בְּרַמֵּן פְּרָץ:
 17 וַיִּסְעוּ מִרַמֵּן פְּרָץ וַיִּחַנו בְּלִבְנָה: וַיִּסְעוּ מִלִּבְנָה וַיִּחַנו
 18 בְּרַסָּה: וַיִּסְעוּ מִרַסָּה וַיִּחַנו בְּקַהְלֹתָה: וַיִּסְעוּ מִקַּהְלֹתָה
 19 וַיִּחַנו בְּהַר־שִׁפֵּר: וַיִּסְעוּ מִהַר־שִׁפֵּר וַיִּחַנו בְּחֶרְדָּה:
 20 וַיִּסְעוּ מִחֶרְדָּה וַיִּחַנו בְּמַקְהֵלֹת: וַיִּסְעוּ מִמַּקְהֵלֹת וַיִּחַנו
 21 בְּתַחַת: וַיִּסְעוּ מִתַּחַת וַיִּחַנו בְּתָרַח: וַיִּסְעוּ מִתָּרַח וַיִּחַנו
 22 בְּמַתְקָה: וַיִּסְעוּ מִמַּתְקָה וַיִּחַנו בְּחַשְׁמֹנָה: וַיִּסְעוּ מִחַשְׁמֹנָה
 23 וַיִּחַנו בְּמַסְרוֹת: וַיִּסְעוּ מִמַּסְרוֹת וַיִּחַנו בְּבִנֵי יַעֲקֹן:
 24 וַיִּסְעוּ מִבְּנֵי יַעֲקֹן וַיִּחַנו בְּחַר הַגִּדְגָד: וַיִּסְעוּ מִחַר הַגִּדְגָד
 25 וַיִּחַנו בְּיִשְׁבֵּתָה: וַיִּסְעוּ מִיִּשְׁבֵּתָה וַיִּחַנו בְּעֵבְרֹנָה:
 26 וַיִּסְעוּ מִעֵבְרֹנָה וַיִּחַנו בְּעֵצִין גִּבֹר: וַיִּסְעוּ מֵעֵצִין גִּבֹר
 27 וַיִּחַנו בְּמִדְבַר־צֵן הוּא קָדֵשׁ: וַיִּסְעוּ מִקָּדֵשׁ וַיִּחַנו בְּהַר
 28 הָהָר בְּקִצָּה אֶרֶץ אֲדוּם: וַיַּעַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֶל־הָר

10. Ex. 16, 1.

14. Ex. 17, 1; 19, 2.

16. Num. 11, 34. 35.

18. Num. 12, 16. Do w. 31. miejscowości w pustyni Paran nigdzie więcej nie wymienione, prawdopodob. nie zaszło w nich nic, co by godnym było zaznaczenia.

31. Deut. 10, 6.

35. Ecjon-Geber w Idumei, miasto portowe, w pobliżu Elat nad zatoką arabską czyli ełanicą, Deut. 2, 8. 1 Król. 9, 26. 2 Kron. 8, 17.

36. Pośrednie stacje na dalekiej drodze z Ecjon Geber do Kadesz, Num. 20, 1. 22. nie wymienione — prawdopodobnie musieli Izraelici po części tą samą przebytą już drogą wrócić, ponieważ ich król Edomu przez ziemię swą nie przepuścił. Num. 20, 14; 21, 4. Deut.

rozkazu Wiekuistego, i umarł tam roku czterdziestego po wyjściu synów Izraela z ziemi Micraim, miesiąca piątego, pierwszego dnia tegoż miesiąca;

39. Miał zaś Ahron sto dwadzieścia i trzy lata, gdy umarł na górze Hor.

40. Wtedy to usłyszał Kanaaneczyk, król Arału — osiadł na południu ziemi Kanaan, — że nadciągają synowie Izraela...

41. I wyruszyli od góry Hor, i stanęli obozem w Calmona;

42. I wyruszyli z Calmona, i stanęli obozem w Funon;

43. I wyruszyli z Funon, i stanęli obozem w Oboth;

44. I wyruszyli z Oboth, i stanęli obozem w Ije-Abarym, na granicy Moabu;

45. I wyruszyli z Iim, i stanęli obozem w Dybon-Gad;

46. I wyruszyli z Dybon-Gad, i stanęli obozem w Almon-Dyblathajma;

47. I wyruszyli z Almon-Dyblathajma, i stanęli obozem przy górach Abarym, przed Nebo;

48. I wyruszyli od gór Abarym, i stanęli obozem na stepach Moabu, nad Jardenem Jerychońskim;

49. I rozłożyli się nad Jardenem od Beth-Jeszymoth do Abel-Szyttym na stepach Moabu.

50. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi na stepach Moabu, nad Jardenem Jerychońskim, i rzekł:

51. „Oświadczy synom Izraela, a powiedz im: Gdy przeprawicie się za Jarden do ziemi Kanaan;

52. Wypędźcie wtedy wszystkich mieszkańców owej ziemi z przed oblicza waszego, zniszczcie wszystkie ich rzeźby, i wszystkie posągi ich lite zniszczcie, i wszystkie ołtarze ich zburzcie;

53. I zawładniecie ziemią i osiedzicie na niej; bo wam oddaję tę ziemię, byście zawładnęli nią;

54. A zajmiecie ziemię tę podług losu, podług rodzin waszych — dla liczniejszego wyznaczycie większy udział, dla mniej liczniejszego mniejszy udział — gdzie komu przypadnie los, tam mu się dostanie; według pokoleń ojców waszych, weźmiecie sobie udziały.

55. Jeżeli zaś nie wypędzicie mieszkańców tej ziemi z przed oblicza waszego; to będą pozostali z nich cierniami

52. משבית Lev. 26, 1. מככה Ex. 32, 4. במות Lev. 26, 30.

54. Por. 26, 53—56.

55. Frazes przysłowiowy, por. Joz. 23, 13. Ezech. 28, 24. w znaczeniu: przyczynią wam wiele bólu i nędzy, a koniec będzie, że Bóg zdemoralizowany przez bałwochwalstwo lud z kraju wypędzi.

הָהָר עַל־פִּי יְהוָה וַיָּמָת שָׁם בְּשָׁנַת הָאַרְבָּעִים לְצֵאת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ:

וַאֲהֲרֹן בֶּן־שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמֵאֵת שָׁנָה בָּמָתוֹ בְּהָר הָהָר: ם 39

וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ עַדָּד וְהוּא־יָשָׁב בְּנֶגֶב בְּאֶרֶץ כְּנַעַן

בָּבֶא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּסְעוּ מֵהָר הָהָר וַיַּחֲנוּ בְּצַלְמֹנָה:

וַיִּסְעוּ מִצַּלְמֹנָה וַיַּחֲנוּ בְּפוֹנֵן: וַיִּסְעוּ מִפוֹנֵן וַיַּחֲנוּ בְּאַבְתָּ:

וַיִּסְעוּ מֵאַבְתָּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים בְּגִבּוֹל מוֹאָב: וַיִּסְעוּ

מֵעֵיִם וַיַּחֲנוּ בְּדִיבֵן גָּד: וַיִּסְעוּ מִדִּיבֵן גָּד וַיַּחֲנוּ בְּעַלְמֹן

דְּבַלְתִּימָה: וַיִּסְעוּ מֵעַלְמֹן דְּבַלְתִּימָה וַיַּחֲנוּ בְּהָרֵי הָעֵבְרִים

לִפְנֵי נָבוֹ: וַיִּסְעוּ מֵהָרֵי הָעֵבְרִים וַיַּחֲנוּ בְּעַרְבַת מוֹאָב עַל

יַרְדֵּן יַרְחוֹ: וַיַּחֲנוּ עַל־הַיַּרְדֵּן מִבֵּית הַיְשֻׁמָּת עַד אֲבֵל

הַשְּׁטִיִּם בְּעַרְבַת מוֹאָב: ם וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה

בְּעַרְבַת מוֹאָב עַל־יַרְדֵּן יַרְחוֹ לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי

יִשְׂרָאֵל וְאמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶל־

אֶרֶץ כְּנַעַן: וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־כָּל־יְשֵׁבֵי הָאֶרֶץ מִפְּנֵיכֶם

וְאִבַּדְתֶּם אֶת כָּל־מִשְׁכֵּיכֶם וְאֶת כָּל־צִלְמֵי מִסְכַּתְכֶם תֹּאבְדוּ

וְאֶת כָּל־בְּמוֹתֵיכֶם תִּשְׁמִדוּ: וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָאֶרֶץ וַיִּשְׁכַּתֶּם־

כֶּהָ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת־הָאֶרֶץ לְרִשְׁתָּ אֹתָהּ: וְהִתְנַחַלְתֶּם

אֶת־הָאֶרֶץ בְּגֹזֶל לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם לְרֹב תִּרְבּוּ אֶת־נַחְלֹתוֹ

וְלִמְעַט תִּמְעִיט אֶת־נַחְלֹתוֹ אֶל אֲשֶׁר־יֵצֵא לוֹ שְׁמָה הַגֹּזֵל

לוֹ יִהְיֶה לְמִטּוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְנַחֲלוּ: וְאִם־לֹא תוֹרִישׁוּ

אֶת־יְשֵׁבֵי הָאֶרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר תוֹתִירוּ מֵהֶם לְשָׁבִים

40. Wtedy to nastąpiły wypadki o których 21, 1. wspomina.

41. Por. Gen. 36, 41. miasto na wschodniej granicy Idumei, między Petrą i Coarem.

44. אבת עי העברים por. 21, 10.

45. Por. 21, 30. 32, 34.

46. prawdep. równoznaczne z Beth-Diblataim w okolicach Dibonu i Nebo, Jer. 48, 22.

49. Por. 21, 18—20; 22, 1.

50. ערבות מואב por. 22, 1.

dla oczu waszych, i kołcami dla boków waszych, i wrogość wam będą na ziemi, na której osiadacie;

56. A stanie się, że com umyślił uczynić im, uczynię wam!¹⁴

ROZDZIAŁ XXXIV.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

2. „Rozkaż synom Izraela, a powiedz im: Ponieważ wchodzicie do ziemi Kanaan — to oto ziemia, która przypadnie wam w udziale: ziemia Kanaan w granicach swoich;

3. Kraniec południowy niechaj będzie u was — od puszczy Cyn, wzdłuż Edomu; a pociągnie się wam ta granica południowa od końca morza Słonego ku wschodowi;

4. I zwróci się u was granica na południe od wzgórza Skorpionów i przejdzie ku Cyn, i będą występy jej na południe od Kadesz-Barnea, i pójdzie do Chacar-Addar, i przejdzie do Acmon;

5. A zakręży ta granica od Acmon ku potokowi egipskiemu, a będą występy jej ku morzu.

6. A co się tyczy granicy zachodniej — to będzie nią u was morze Wielkie i Gewul; to wam będzie granicą od zachodu.

7. Taka zaś będzie wasza granica północna: od morza Wielkiego pociągniecie ją sobie do góry Hor;

8. Od góry Hor pociągniecie ją w kierunku Chamath, a będą występy tej granicy ku Cedad;

9. I pójdzie granica ku Zyfronowi, a będą występy jej ku Chacar-Enar; taka będzie granica wasza północna;

10. I pociągniecie sobie granicę od wschodu od Chacar-Enan do Szebam;

11. I zstąpi granica ta od Szebam ku Ryble na wschód od źródła; i zstąpi ta granica i dotknie się brzegów jeziora Kinnereth, ze strony wschodniej;

Egiptowi ciągną się rozłogi piaszczyste, z prawej ku Filistei coraz bujniejsze pastwiska. *והוא* końcem tej linii jest m. Śródziemne.

6. miasto może fenickie *נבל* Ezech. 27, 9. greckie Biblos.

7. *הוא* piel od *תהו* pokr. z *תהו* naznaczyć, zakreślić. *הר ההר* prawdop. jeden ze szczytów gór Libańskich.

8. *תמה* stolica górnej Syrii w dolinie rzeki Orontu, późniejsza Epifania czyli Antjochia, por. Gen. 10, 18. *צרה* Ezech. 47, 15. prawdop. obecnie przez sektę Jakobitów zamieszkała osada Sadad w Syrii.

9. *מירון* miasto na północno-wschod. str. Damaszku *עין חצר* Ez. 47, 17. 48, 1. również w okolicach Damaszku.

11. *והתאיותם* zam. *והתאיותם*. 2. *רכלה* — *והתאיותם*. 3. Jer. 39, 5. Ribla na prawym brzegu Orontu. *עין* wedle niekt. źródła Jordanu. *מחא* = *מחא* ściierać się, stykać. *כנרת* chald. *גניסר* jezioro Genezaret w pobliżu galilejskiego miasta tej nazwy, obecnie Esz-Szuweir.

בְּעֵינֵיכֶם וּלְצִנִּינִם בְּצַדֵּיכֶם וְצָרְרוּ אֶתְכֶם עַל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר
56 אַתֶּם יוֹשְׁבִים בָּהּ: וְהָיָה כִּי־אֲשֶׁר דְּמִיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם
אֲעִשֶׂה לָכֶם:
פ

לד.

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: צֹו אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-אַתֶּם בָּאִים אֶל-הָאָרֶץ כְּנָעַן זֹאת הָאָרֶץ
8 אֲשֶׁר תִּפְּל לָכֶם בְּנַחְלָה אֶרֶץ כְּנָעַן לְגַבְלֹתֶיהָ: וְהָיָה
לָכֶם פְּאֵת-נֹגֵב מִמִּדְבַר-צֹן עַל-יַד־אֲדוֹם וְהָיָה לָכֶם
4 גְּבוּל נֹגֵב מִקְצֵה יַם-הַמֶּלַח קִדְמָה: וְנָסַב לָכֶם הַגְּבוּל
מִנֹּגֵב לְמַעַלָּה עַקְרָבִים וְעֵבֶר צִנְהָ וְהָיָה תּוֹצְאֹתָיו מִנֹּגֵב
5 לְקִדְשׁ בְּרֹנֶע וַיֵּצֵא חֲצֵר-אֲדָר וְעֵבֶר עַצְמָנָה: וְנָסַב
הַגְּבוּל מֵעַצְמוֹן נַחְלָה מְצָרִים וְהָיוּ תּוֹצְאֹתָיו הַיַּמָּה:
6 וְגְבוּל יָם וְהָיָה לָכֶם הַיָּם הַגָּדוֹל וְהַיָּמָה לָכֶם
7 גְּבוּל יָם: וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל צַפּוֹן מִן-הַיָּם הַגָּדוֹל
8 תְּתָאוּ לָכֶם הַר הַהָר: מֵהַר הַהָר תְּתָאוּ לְבֵא חַמַת וְהָיוּ
9 תּוֹצְאוֹת הַגְּבוּל צִדְדָה: וַיֵּצֵא הַגְּבוּל זְפֹרְנָה וְהָיוּ תּוֹצְאֹתָיו
10 חֲצֵר עֵינָן וְהָיָה לָכֶם גְּבוּל צַפּוֹן: וְהִתְאֵוִיָתֶם לָכֶם
11 לְגְבוּל קִדְמָה מִחֲצֵר עֵינָן שְׁפִמָּה: וַיֵּרֶד הַגְּבוּל מִשְׁפָּם
הַרְבֵּלָה מִקְדָּם לְעֵין וַיֵּרֶד הַגְּבוּל וּמַחָה עַל-פֶּתַח יָם-

ל"ד v. 4 והיו ק.

Rozd. 34. 1. Granice właściwego Kanaanu, czyli kraju położonego po zachodniej stronie Jordanu.

3. Granicą południową por. Joz. 15, 2—4. będzie linia idąca od południowego krańca morza Martwego ku wschodowi.

4. Od krańca tego, stanowiącego punkt wschodni granicy południowej, przejdzie ona mimo południowego stoku wzgórza el-Ghârib do Cyna, miejscowości od której pustynia Cyn nazwę swą wzięła, ciągnąc się dalej na południu od Kadesz-Barnea 13, 26. zkad zwraca się ku zachodowi do Chacar Addar.

5. *נחל מצרים* szeroki, w pobliżu wioski el-Arisz (staroż. Rhinoklura) do m. Śródziemnego wpadający potok. Z lewej strony jego ku

12. I zstąpi ta granica do Jardenu, a będą występy jej ku morzu Słonemu; taką niechaj będzie ziemia wasza w granicach swoich, wokoło!“

13. I zapowiedział Mojżesz synom Israela, i rzekł: „Oto ziemia, którą rozdzielicie na udziały losem, a którą rozkazał Wiekuisty oddać dziewięciu pokoleniom, i połowie pokolenia.

14. Gdyż wzięły pokolenie synów Reubena, według domów swych rodowych, i pokolenie synów Gada, według domów swych rodowych, i pokolenie synów Gada, według domów swych rodowych, i połowa pokolenia Menaszy, — wzięły one udział swój;

15. Dwa i pół pokolenia wzięły udział swój z tej strony Jardenu Jerychońskiego, ku wschodowi, na wschód słońca.“

16. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi, i rzekł:

17. „Oto imiona mężów, którzy rozdzielać wam ziemię: Elazar, kapłan, i Jehoszua, syn Nuna;

18. I po naczelniku jednym z pokolenia przybierzećie dla rozdziału ziemi;

19. A oto imiona tych mężów: z pokolenia Jehudy — Kaleb, syn Jefunny;

20. A z pokolenia synów Szymeona — Szemuel, syn Ammihuda;

21. Z pokolenia Binjamina — Elidad, syn Kislona;

22. A z pokolenia synów Dana — naczelnik Bukki, syn Jogli;

23. Z synów Josefa: z pokolenia synów Menaszy — naczelnik Channiel, syn Efoda;

24. A z pokolenia synów Efraima — naczelnik Kemuel, syn Szyftana;

25. A z pokolenia synów Zebuluna — naczelnik Elicafan, syn Parnacha;

26. A z pokolenia synów Isachara — naczelnik Paltiel, syn Azzana;

27. A z pokolenia synów Aszera — naczelnik Achihud, syn Szelomiego;

28. A z pokolenia synów Naftali — naczelnik Pedahel, syn Ammihuda.“

29. Oto ci, którym rozkazał Wiekuisty uwłaszczyć synów Israela na ziemi Kanaan.

ROZDZIAŁ XXXV.

1. I oświadczył Wiekuisty Mojżeszowi na stepach Moabu, nad Jardenem Jerychońskim, i rzekł:

mieszczenie ich było też koniecznym ze względu na dziesięcinę, stanowiącą główne źródło ich utrzymania, por. 18, 21. O wykonaniu tego rozporządzenia por. Joz. 21.

12 בְּנֵת קְדָמָה: וַיֵּרֶד הַגְּבוּל הַיְרֵדָנָה וְהָיוּ תוֹצְאוֹתָיו יָם

13 הַפֶּלֶא זֹאת תְּהִיָּה לְכֶם הָאָרֶץ לְגַבְלֹתֶיהָ סָבִיב: וַיֵּצֵאוּ

14 מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּתְּנֶנְחֻלוּ

15 אֹתָהּ בְּגוּרָל אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לְתִשְׁעַת הַמִּטּוֹת

16 וַחֲצֵי הַמִּטָּה: בִּי לְקַחוּ מִטָּה בְּנֵי הָרְאוּבֵנִי לְבֵית אֲבֹתָם

17 וּמִטָּה בְּנֵי־הַגָּדִי לְבֵית אֲבֹתָם וַחֲצֵי מִטָּה מִנִּשְׂאֵה לְקַחוּ

18 נַחֲלָתָם: שְׁנֵי הַמִּטּוֹת וַחֲצֵי הַמִּטָּה לְקַחוּ נַחֲלָתָם מֵעֶבֶר

19 לַיְרֵדָן יֵרְחוּ קְדָמָה מִזְרַחָה: פ

16 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: אֱלֹהֵי שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים

17 אֲשֶׁר־יִנְחֻלוּ לְכֶם אֶת־הָאָרֶץ אֲלֵעִזֹר הַכֹּהֵן וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן־נּוּן:

18 וְנִשְׂיָא אֶחָד נִשְׂיָא אֶחָד מִמִּטָּה תִקְחוּ לְנַחֵל אֶת־הָאָרֶץ:

19 וְאֱלֹהֵי שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים לְמִטָּה יְהוּדָה כָּלָב בֶּן־יִפְנָה:

20 וּלְמִטָּה בְּנֵי שְׁמֹעוֹן שְׁמוּאֵל בֶּן־עַמִּיהוּד: לְמִטָּה בְּנֵי־מֵנַחֵם

21 אֱלִידָד בֶּן־בְּסֹלוֹן: וּלְמִטָּה בְּנֵי־דָן נִשְׂיָא בְּקִי בֶן־יִגְלִי:

22 לְבְנֵי יוֹסֵף לְמִטָּה בְּנֵי־מְנַשֶׁה נִשְׂיָא חַנּוּיָאל בֶּן־אֶפְדֹ:

23 וּלְמִטָּה בְּנֵי־אֶפְרַיִם נִשְׂיָא קַמּוּאֵל בֶּן־שַׁפְטָן: וּלְמִטָּה

24 בְּנֵי־זְבוּלֹן נִשְׂיָא אֱלִיעֶזֶר בֶּן־פְּרָגֵד: וּלְמִטָּה בְּנֵי־יִשָּׁשְׁכָר

25 נִשְׂיָא פִלְמִיָאל בֶּן־עֶזֶן: וּלְמִטָּה בְּנֵי־אֲשֶׁר נִשְׂיָא אַחִיהוּד:

26 בֶּן־שְׁלֹמִי: וּלְמִטָּה בְּנֵי־נַפְתָּלִי נִשְׂיָא פְּדֵהֶאֱל בֶּן־עַמִּיהוּד:

27 אֱלֹהֵי אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְנַחֵל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ כְּנָעַן: פ

לה.

1 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל־יְרֵדָן יֵרְחוּ

17. *kal*, rozdziela albo obejmą w posiadanie w waszém imieniu, por. Ex. 34, 9. wedle innych w znaczeniu *piel*, wprowadzą was w posiadanie — w tym razie nastąpiłoby jednak *מחכם* nie *לכם*.

28. Pokolenia są tu wyliczone w tym porządku, w jakim idą zajmowane przez nie posiadłości od południa ku północy.

Rozd. 35. 1. Lewici, wedle Gen. 49, 7. Num. 18, 20. 23; 26, 62. Deut. 33, 10. odrębnej posiadłości ziemskiej pozbawieni, otrzymują 48 miast w udziałach innych pokoleń, por. Lev. 25, 32. aby wśród nich zasady zakonu krzewić i dla sprawy Bożej łatwiej działać mogli. Roz-

2. „Rozkaż synom Izraela, aby dali Lewitom z dziedzicznej posiadłości swojej miasta na osiedlenie; i wygony przy miastach wokół oddacie Lewitom;

3. I będą im te miasta na osiedlenie, a wygony będą dla bydła ich, i dla dobytku ich, i dla wszystkich potrzeb ich ~~żyjących~~ ~~żyjących~~;

4. Wygony zaś przy miastach, które oddacie Lewitom, od muru miejskiego pójdą na tysiąc łokci wokół;

5. I wymierzycie za miastem po stronie wschodniej dwa tysiące łokci, i po stronie południowej — dwa tysiące łokci, i po stronie zachodniej — dwa tysiące łokci, i po stronie północnej — dwa tysiące łokci, a miasto pośrodku; takie będą wygony dla nich przy miastach.

6. A miasta, które oddacie Lewitom: sześć będzie miast schronienia, do których pozwolicie uciekać zabójcom; a oprócz tych oddacie czterdzieści dwa miasta;

7. Wszystkich miast, które oddacie Lewitom — czterdzieści ośm miast wraz z wygonami przy nich.

8. Miasta zaś które oddacie z posiadłości synów Izraela — od licznych weźmiecie więcej, a od mniej licznych mniej; każde stosownie do posiadłości swojej, które zajmie, odda z miast swoich Lewitom.“

9. I oświadczył Wiekniasty Mojżeszowi, i rzekł:

10. „Oświadczy synom Izraela, a powiedz im: Gdy przejdziecie za Jarden do ziemi Kanaan;

11. Urządźcie sobie miasta, miastami schronienia będą u was, kędy uciekać by mógł zabójca, któryby zabił człowieka niebacznie;

12. A będą wam te miasta schronieniem przed mścicielem, aby nie zginął zabójca, póki nie stanie przed zborom na sąd;

6. מקלט od קלט kureczyć się, por. קלוט Lev. 22, 23. miejsce, do którego się ludzie wiskają, miejsce ścisku, tłoku — albo tóż tyle co קטב w którym się zbierają.

11. קרה stykać się, zejść — w *hif.* sprawić, aby się cokolwiek z zamierzonym celem zeszło — przysposabiać, urządzać. *Abenezr.* t. założycie miasta, porównywając to słowo z wyrazem קריה.

12. גאל zbawca, wykupiciel, najbliższy krewny, obowiązany czuwać nad dobrem rodziny, Lev. 25, 25. ma również prawo i obowiązek ścigać mordercę i żądać zadosyćuczynienia za krew przelaną. W tym razie nazywa się גאל הדם mścicielem krwi, por. Deut. 19, 6. Joz. 20, 3. 2 Sam. 14, 11. לפני העדה przed sądem gminy, do której należy, por. w. 25. i Deut. 19, 11. a który rozstrzyga, czy zabójstwo było rozmyślnem czy nie.

2 לֵאמֹר: צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְנָתַנוּ לְלוֹיִם מִנְחֻלַּת אֲחֻזַּתֵם
עָרִים לְשֹׁבֹת וּמִגְרָשׁ לְעָרִים סְבִיבֹתֵיהֶם תִּתְּנוּ לְלוֹיִם:
3 וְהָיוּ הָעָרִים לָהֶם לְשֹׁבֹת וּמִגְרָשֵׁיהֶם יִהְיוּ לְכַהֲמַתֵם
4 וְלִרְכֻשָׁם וְלִכְל חֵיתָם: וּמִגְרָשֵׁי הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ
5 לְלוֹיִם מִקִּיר הָעִיר וְחוּצָה אֵלָּה אִמָּה סְבִיב: וּמִדָּתָם
מִחוּץ לְעִיר אֶת־פֶּאת־קִדְמָה אֶלְפִים בְּאִמָּה וְאֶת־פֶּאת־נֶגֶב
אֶלְפִים בְּאִמָּה וְאֶת־פֶּאת־יָם וְאֶלְפִים בְּאִמָּה וְאֶת־פֶּאת־
צָפוֹן אֶלְפִים בְּאִמָּה וְהָעִיר בְּתוֹךְ זֶה יִהְיֶה לָהֶם מִגְרָשֵׁי
6 הָעָרִים: וְאֵת הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוֹיִם אֵת שֵׁשׁ־עָרֵי
הַמִּקְלָט אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לָגַם שָׁמָּה הָרֶצַח וְעַלֵּיהֶם תִּתְּנוּ
7 אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם עִיר: כָּל־הָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לְלוֹיִם
8 אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר אֲתֶהֱן וְאֶת־מִגְרָשֵׁיהֶן: וְהָעָרִים
אֲשֶׁר תִּתְּנוּ מֵאֲחֻזַּת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הָרֶב רָבּוּ וּמֵאֵת
הַמַּעֲט תַמְעִיטוּ אִישׁ כְּפִי נִחְלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחָלוּ יִתְּנוּ מֵעָרֵי
לְלוֹיִם:

9 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם כִּי אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶרְצָה כְּנָעַן:
11 וְהִקְרִיתֶם לָכֶם עָרִים עָרֵי מִקְלָט תִּהְיֶינָה לָכֶם וְגַם שָׁמָּה
12 רֶצַח מִכַּה־נֶּפֶשׁ בְּשֹׁגְגָה: וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלָט
מִגֹּאֵל וְלֹא יָמוּת הָרֶצַח עַד־עֲמֹדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט:

v. 5 סבירין לכם. v. 8 קמן בזק.

2. Na osiedlenie, nie na własność, idzie bowiem tylko o prawo używalności. W miastach tych mieszkali i laicy jak up. בית שבט 1 Sam. 6, 13—15. Lewitom wolno wszakże było własne dziedziczne domy w nich posiadać.

3. Wedle niekt. oznacza בהכח byłoby juczne, רכוש rogaciznę, חיה trzodę.

5. Po każdej stronie miasta, licząc od okalającego je muru, odgraniczyć dla Lewitów czworokątną przestrzeń na tysiąc łokci długą i dwa tysiące szeroką. Reszta przyległości miejskich należy do innych mieszkańców.

13. Miasta zaś, które na to przeznaczycie — sześć miast schronienia będzie u was, —

14. Trzy miasta przeznaczycie z tej strony Jordanu, a trzy miasta przeznaczycie na ziemi Kanaan; miastami schronienia być powinny;

15. Dla synów Izraela, i dla cudzoziemca, i dla przysiedleńca między nimi będą te sześć miast schronieniem, aby mógł uciec tam każdy, któryby zabił człowieka niebacznie;

16. Jeżeliby wszakże kogo narzędziem żelaznym ugodził, tak że umarł, — mordercą jest: na śmierć wydany będzie morderca;

17. Jeżeliby też kogo kamieniem ręcznym, od którego umrzeć można, ugodził tak, że umarł, — mordercą jest: na śmierć wydany będzie morderca;

18. Albo jeżeli kogo narzędziem drewnianym ręcznym, od którego umrzeć można, ugodził tak, że umarł, — mordercą jest: na śmierć wydany będzie morderca;

19. Mściciel krwi sam może zabić mordercę; gdziekolwiek go napotka, sam zabić go może;

20. Gdyby też kogo z nienawiści strącił, albo cisnął nań czémkolwiek z namysłu tak, że umarł;

21. Albo gdyby kogo w waśni uderzył ręką swoją tak, że umarł, — na śmierć wydany będzie uderzający: mordercą jest; mściciel krwi zabić może mordercę, gdziekolwiek go napotka.

22. Jeżeliby wszakże przypadkowo, nie dla waśni kogo popełnął, albo cisnął nań jakimkolwiek narzędziem nierozmyślnie;

23. Albo jakimkolwiek kamieniem, od którego umrzeć można, jeżeli nie widząc, upuścił go nań tak, że umarł, a nie był wrogiem jego, ani życzącym jego zła, —

24. Wtedy rozsądzi zbór między zabójcą, a mścicielem krwi, wedle praw tych;

25. I ocali zbór zabójcę z ręki mściciela krwi, i zwróci go zbór do miasta schronienia jego, do którego był uciekł, i pozostanie tam aż do śmierci kapłana najwyższego, który namaszczoney był olejem świętym;

26. Gdyby jednak wyszedł zabójca po za obręb miasta schronienia swego, do którego uciekł,

lowe pierwiastkowo do ołtarzy i wogóle miejsc poświęconych było przywiązane, por. Ex. 21, 14. 1 Król. 1, 50; 2, 28. stanowiła śmierć arcykapłana, od której nowy peryod teokratycznego życia narodu się rozpoczynał, właściwy termin dla zakończenia podobnych spraw. משפך z domyślnym משפך

13 והערים אשר תתנו שש-ערי מקלט תהיינה לכם:
 14 את שלש הערים תתנו מעבר לירדן ואת שלש הערים
 15 תתנו בארץ פנען ערי מקלט תהיינה: לבני ישראל
 ולגר ולתושב בתוכם תהיינה שש-הערים האלה למקלט
 16 לנום שמה כל-מפה נפש בשגגה: ואם-בכלי ברזל
 17 הכהו וימת רצח הוא מות יומת הרצח: ואם באבן יד
 אשר-ימות בה הכהו וימת רצח הוא מות יומת הרצח:
 18 או בכלי עץ-יד אשר-ימות בו הכהו וימת רצח הוא
 19 מות יומת הרצח: גאל הדם הוא ימית את-הרצח
 20 בפנעו-בו הוא ימתנו: ואם-בשנאה יהדפנו או-השליך
 21 עליו בצרדה וימת: או באיבה הכהו כידו וימת מות-
 יומת המפה רצח הוא גאל הדם ימית את-הרצח בפנעו-
 22 בו: ואם-בפתע בלא-איבה הדפו או-השליך עליו כל-
 23 כלי בלא צדיה: או בכל-אבן אשר-ימות בה בלא ראות
 ויפל עליו וימת והוא לא-אויב לו ולא מבקש רעתו:
 24 ושפטו העדה בין המפה ובין גאל הדם על המשפטים
 25 האלה: והצילו העדה את-הרצח מיד גאל הדם והשיבו
 אתו העדה אל-עיר מקלטו אשר-נס שמה וישב בה עד-
 26 מות הפתח הגדל אשר-משח אתו בשמן הקדש: ואם-
 יצא יצא הרצח את-גבול עיר מקלטו אשר ינום שמה:

14. Por. Dent. 4, 41; 19, 9. Joz. 20, 7.

15. Drogi prowadzące do tych miast musiały być w należyтым porządku utrzymywane, Dent. 19, 3.

16. Kto nożem, szablą, wogóle niebezpiecznym narzędziem ugodził, uważany jest za mordercę, choćby twierdził, że zabójstwa nie zamierzał.

19. Nawet w mieście azylowém, do którego się schronił, por. Dent. 19, 12. i Ex. 21, 14.

20. Jeżeli zepchnął go z wysokości w dół, wodę, albo spuścił nań ciężar.

25. Chociaż go sąd uniewinił, musi jednak dla własnego bezpieczeństwa i odcierpienia kary za swą nieuwagę wrócić do azylu, z którego go dla wytoczenia śledztwa sprowadzono. Ponieważ prawo azy-

27. A znalazł go mściciel krwi po za obrębem miasta schronienia jego, i zabiłby mściciel krwi zabójcą owego: nie będzie winien krwi;

28. Albowiem w mieście schronienia swego mu pozostać aż do śmierci kapłana najwyższego; a po śmierci kapłana najwyższego wrócić może zabójca do ziemi osiadłości swojej.

29. A niechaj będzie to wam zasadniczym prawem w pokoleniach waszych, we wszystkich siedzibach waszych!

30. Każdego, ktoby zabił człowieka, wedle świadectwa świadków, zabijać należy jako mordercę; wszakże świadek jeden nie będzie mógł świadczyć przeciw osobie, aby ją na śmierć skazano;

31. Nie przyjmiecie też okupu za duszę mordercy, przestępcy krwiożerczego, bo na śmierć wydany być winien;

32. Nie przyjmiecie też okupu na to, aby mógł uciec do miasta schronienia swego, aby mógł wrócić i zamieszkać tam na ziemi do śmierci kapłana;

33. A nie kalajcie ziemi, na której się znajdujecie; gdyż krew ta kala ziemię, a nie może ziemia być rozgrzeszoną od krwi na niej przelanej, jak tylko krwią tego, który ją przelał;

34. Nie należy przeto kazić ziemi, na której mieszkacie, wpośród której też Ja przebywam: gdyż Ja, Wiekuisty, przebywam wpośród synów Izraela!

ROZDZIAŁ XXXVI.

1. Przystąpili tedy naczelnicy rodów z rodziny synów Gileada, syna Machyra, syna Menaszy, z rodzin synów Josefa i mówili przed Mojżeszem i przed książętami, naczelnikami rodów synów Izraela, —

2. I rzekli: „Panu naszemu rozkazał Wiekuisty rozdać ziemię na własność, podług losu, synom Izraela; panu też naszemu nakazanem było przez Wiekuistego, abyś oddał posiadłość Celafchada, brata naszego, córkom jego;

3. Jeżeliby tedy któregokolwiek z synów innych pokoleń Izraela stały się żonami, odjętą będzie posiadłość ich od posiadłości ojców naszych, a przyłączy się do posiadłości tego pokolenia, do którego należeć będą, tak że z przypadłej nam losem posiadłości naszej ubędzie;

4. A choć przyjdzie jubileusz dla synów Izraela, jednak przyłączy się posiadłość ich do posiadłości tego pokolenia,

4. Restytucja nie mogłaby i w roku jubileuszowym nastąpić, gdyż wracają tylko kupne, nie zaś dziedziczne grunta do pierwotnych właścicieli, por. Lev. 25, 10. tak, że strata pokolenia Manasy byłaby niepowetowaną.

27 וּמָצָא אֹתוֹ גֹּאֵל הַדָּם מֵחוּץ לְגִבּוֹל עִיר מִקְלָטוֹ וְרָצַח
28 גֹּאֵל הַדָּם אֶת־הָרָצַח אִין לוֹ דָּם: כִּי בְעִיר מִקְלָטוֹ יֵשֵׁב
עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרָצַח
29 אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתוֹ: וְהָיָה אֵלֶּה לְכֶם לְחֻקַּת מִשְׁפַּט לְדֹרֹתֵיכֶם
30 בְּכֹל מוֹשְׁבֵיכֶם: כֹּל־מִפְּנֵי־נֶפֶשׁ לְפִי עֵדִים יִרְצַח אֶת־
31 הָרָצַח וְעַד אֶחָד לֹא־יִעַנֶּה בְּנֶפֶשׁ לְמוֹת: וְלֹא־תִקְחוּ כֹפֶר
32 לְנֶפֶשׁ רָצַח אֲשֶׁר־הוּא רָשָׁע לְמוֹת כִּי־מוֹת יוֹמָת: וְלֹא־
תִקְחוּ כֹפֶר לָנוּם אֶל־עִיר מִקְלָטוֹ לְשׁוּב לְשִׁבְתָּ בְּאֶרֶץ
33 עַד־מוֹת הַכֹּהֵן: וְלֹא־תִחַנְּפוּ אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ
כִּי הַדָּם הוּא יִחַנֵּף אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא־יִכְפֹּר לְדָם
34 אֲשֶׁר שָׁפַךְ־בָּהּ כִּי־אִם בְּדָם שָׁפַכוּ: וְלֹא תִטְמֵא אֶת־
הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ כִּי
אֲנִי יְהוָה שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ
לו.

1 וַיִּקְרְבוּ רֵאשֵׁי הָאָבוֹת לְמִשְׁפַּחַת בְּנֵי־גַלְעָד בֶּן־מְכִיר בֶּן־
מְנַשֶּׁה מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי יוֹסֵף וַיְדַבְּרוּ לְפָנַי מִשֶּׁה וּלְפָנַי
2 הַנְּשִׂאִים רֵאשֵׁי אָבוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיֹּאמְרוּ אֶת־אֲדֹנָי
צִוֵּה יְהוָה לָתֵת אֶת־הָאָרֶץ בְּנַחֲלָהּ בְּגוֹרָל לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאֲדֹנָי צִוֵּה בִיהוָה לָתֵת אֶת־נַחֲלַת צֶלְפַּחַד אַחֵינוּ לְבָנֹתָיו:
3 וְהָיָה לְאַחַד מִבְּנֵי שְׁבָטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לְנָשִׁים וּנְגִרְעָה
נַחֲלָתָן מִנַּחֲלַת אֲבֹתֵינוּ וְנוֹסֵף עַל נַחֲלַת הַמִּטָּה אֲשֶׁר
4 תִּהְיֶינָה לָהֶם וּמִגֵּרָל נַחֲלָתָנוּ יִגְרַע: וְאִם־יְהִי־הֵיבֵל
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְנוֹסֵף נַחֲלָתָן עַל נַחֲלַת הַמִּטָּה אֲשֶׁר

30. Deut. 17, 6. 19, 15.

32. Inni: aby przed terminem mógł wrócić i zamieszkać בארץ w domu, w rodzinnym mieście swoim.

33. Lev. 18, 25.

Rozd. 36. 1. Uzupełnienie prawa 27, 1—11. ograniczające dowolne zamążpójście dziedziczek. Ród Gileaditów, do którego Celafchad należał, por. 26, 29, 33.

do którego należeć będą, a z posiadłości pokolenia ojców naszych odjęta będzie posiadłość ich!”

5. I rozkazał Mojżesz synom Israela, wedle słowa Wiekuistego, i rzekł: „Słusznie pokolenie synów Israela powiada:

6. Oto co rozkazał Wiekuisty o córkach Celafchada, mówiąc: „Kogokolwiek by sobie upodobały, tego mogą być żonami, wszakże tylko w rodzinie pokolenia ojców swoich mogą wyjść za mąż;

7. Aby nie przechodziła posiadłość synów Israela z pokolenia na pokolenie; lecz żeby każdy przy posiadłości pokolenia ojców swoich zostawał między synami Israela;

8. Każda też córka odziedziczająca posiadłość w pokoleniach synów Israela, czyjąkolwiek z rodziny pokolenia ojca swojego żoną być winna, — aby odziedziczali synowie Israela — każdy posiadłość ojców swoich, —

9. A nie przechodziła posiadłość z pokolenia jednego na pokolenie inne, lecz żeby każdy posiadłości swojej się trzymał, — każde z pokoleń synów Israela.“

10. Jak tedy rozkazał Wiekuisty Mojżeszowi, tak uczyniły córki Celafchada.

11. I wyszły Machla, Thyrea, i Chogla, i Milka, i Noa, córki Celafchada, za synów stryjów swoich za mąż;

12. W rodzinach synów Menaszy, syna Josefa, wyszły za mąż, i tak została posiadłość ich w pokoleniu rodziny ojca ich.

13. Oto przykazania i przepisy, które nakazał Wiekuisty, przez Mojżesza, synom Israela, na stepach Moabu, nad Jardenem Jerychońskim.

13. Analogiczne zakończenie Lev. 27, 34. Widzimy, powiada *Ranke*, jak na ostatnich kartach tej księgi wszystko już bliskie wejście do obiecaney ziemi zapowiada. Pochód Izraelitów się skończył, nieprzyjaciele, zalegający drogę do Kanaan są pokonani, część ludu zajęła już stałe swe siedziby, Jozue powołany na wodza w miejsce Mojżesza, a wyznaczeni są też i mężowie, którzy podział kraju mają uskuteczyć. Widocznie jest to chwila wielkiego znaczenia, gdy lud Boży, po długich próbach i doświadczeniach, po raz drugi na granicy swej ziemi stanął a prawodawca do blizkiego rozstania się przygotowuje. Nie możemy się też dziwić, że ten rozstrzygający moment przez przestrogi i napomnienia Mojżesza, przez powtórne prawodawstwo i odnowienie przymierza się zaznacza.

5 תְּהִי־יִנְהָ לָהֶם וּמִנְחַלַּת מִטָּה אֲבֹתֵינוּ יִגְרַע נַחֲלָתָן: וַיֹּצֵא
מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל־פִּי יְהוָה לֵאמֹר בֶּן־
6 יוֹסֵף דְּבָרִים: זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לְבָנוֹת צִלְפַּחַד
לֵאמֹר לָטוֹב בְּעֵינֵיהֶם תְּהִי־יִנְהָ לְנָשִׁים אֵךְ לְמִשְׁפַּחַת
7 מִטָּה אֲבֵיהֶם תְּהִי־יִנְהָ לְנָשִׁים: וְלֹא־תִסָּב נַחֲלָה לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל מִמִּטָּה אֶל־מִטָּה כִּי אִישׁ בְּנַחֲלַת מִטָּה אֲבֹתָיו
8 יִדְבְּקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וְכָל־בֵּת יִרְשֶׁת נַחֲלָה מִמִּטּוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לְאַחַד מִמִּשְׁפַּחַת מִטָּה אֲבֵיהֶם תִּהְיֶה לְאִשָּׁה לְמַעַן
9 יִירָשׁוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ נַחֲלַת אֲבֹתָיו: וְלֹא־תִסָּב נַחֲלָה
מִמִּטָּה לְמִטָּה אַחַר כִּי־אִישׁ בְּנַחֲלָתוֹ יִדְבְּקוּ מִטּוֹת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל: כֹּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בֶּן עֶשְׂרֵת בָּנוֹת
11 צִלְפַּחַד: וּתְהִי־יִנְהָ מִהַלָּה תִרְצָה וְחַגְלָה וּמִלְכָּה וְנֹעָה
12 בָּנוֹת צִלְפַּחַד לְבְנֵי דְדִיהֶן לְנָשִׁים: מִמִּשְׁפַּחַת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה
בֶּן־יוֹסֵף הָיוּ לְנָשִׁים וְתָהִי נַחֲלָתָן עַל־מִטָּה מִשְׁפַּחַת
13 אֲבֵיהֶן: אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ:

ח ז ק

כסום פסוקי דספר כמדבר אלף ומאתים ושמונים ושמונה. אפרח
סימן: וחציו והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח: ופרשיותיו
עשרה יי' בדרד ינחנו סימן: וסדריו שנים ושלושים. לב טהור
ברא לי אלהים סימן: ופרקיו ששה ושלושים. לו חכמו ישכילו
זאת סימן: מניין הפתוחות שתים ותשעים. והסתומות ששים
ושש. הכל מאה וחמשים ושמונה פרשיות. אני חלקך
ונחלתך סימן:

Odczyty tygodniowe do księgi czwartej.

Haftarah do działu Bamidbar.

Hozea 2, 1—22.

1. I będzie kiedyś liczba synów Israela jako piasek morski, który ani zmierzyć ani zliczyć się nie daje; i będzie, że zamiast co im mówiono: nie ludem Moim jesteście, nazywać Ich będą synami Boga żywego. 2. I zgromadzą się synowie Jehudy i synowie Israela spolem, i postanowią nad sobą głowę jedną, i wynijdą z tej ziemi; bo wielkim będzie dzień Israela. 3. Nazywajcie braci waszych: Ammi, lud Mój, a siostry wasze Ruhamah, ukochaną. 4. Rozprawiajcie się się z matką waszą, rozprawiajcie, bo ona nie żoną Moją, a Jam nie mąż jej, póki nie zdejmie wszeteczeństwa swego z oblicza swojego, a lubieżności swej z piersi swoich. 5. Bym jej nie rozebrał do naga, a nie postawił jako w dzień jej narodzenia, a nie obrócił jej w pustynię, a nie zostawił jej jako ziemię spiekłą, a nie zamorzył jej pragnieniem. 6. A nad dziećmi jej też nie ulituję się, gdyż dziećmi są nierządu. 7. Albowiem rozpustną była matka ich, sprośną rodzicielką ich; bo mówiła: Pójdę za miłośnikami moimi, którzy mi dostarczają mego chleba i mej wody, mej wełny i mego lnu, mej oliwy i mych napojów. 8. Dla tego oto zagrodzę drogę twą cierniem, i obmuruję ją murem, aby ścieżek swoich nie znalazła. 9. Gdy będzie biegła za miłośnikami swoimi, a nie dogoni ich, gdy będzie ich szukała a nie znajdzie; wtedy powie: Gdybym też pójść a wrócić mogła do męża mego pierwszego, bo mi lepiej było przedtém niż teraz. 10. Ponieważ nie poznała żem Ja jej dawał zboże i moszcz i oliwę, i żem Ja jej namnożył srebra i złota, które obrócili na Baala. 11. Przeto zwrócę się i zabiorę zboże Moje w czasie swoim, a moszcz Mój w porze swojej, i cofnę wełnę Moję, i len Mój dany dla pokrycia sromu jej. 12. A tak odkryję hańbę jej przed oczyma miłośników jej, a nikt jej nie wybawi z rąk moich. 13. I położę koniec wszystkiemu weselu jej, jej świętom, nowiom i Sabbatom, i wszystkim uroczystościom jej. 14. I spustoszę winograd i figowe drzewo jej, o których mówiła: zapłata to moja, dana mi od miłośników moich, i zapuszczę je lasem, a niechaj pożera je zwierz dziki. 15. I tak nawiedzę ją za dni Baalów, którym paliła kadzidła, gdy strojąc się w zausznicę, i klejnoty swoje, chodziła za miłośnikami swoimi, ale o Mnie zapomniała, rzeczy Wiekuisty. 16. Ale gdy uczynię ją pojętną wyprowadziwszy ją na pustynię, będę przemawiał do serca jej. 17. I zwrócę jej winnice ztamtąd, a z doliny smutku utworzę jej przeddrzwie nadziei, i ozwie się tam pieśnią jako za dni młodości swojej, jako w dzień wyjścia jej z ziemi Mieraim. 18. Dnia owego, rzeczy Wiekuisty, nazywać Mnie będziesz: Mężu mój, a nie nazwiesz Mnie więcej: Baali, panie mój. 19. Bo usunę imiona

סדר ההפטרות לספר במדבר.

הפטרות במדבר.

בתרי עשר בהושע ב'.

ב * וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כַּחֲסוּל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִמָּד וְלֹא יִסְפָּר וְהָיָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר־יֹאמַר לָהֶם לֹא־עָמְדוּ אַתֶּם יֹאמְרוּ לָהֶם בְּנֵי אֱלֹהִים: כ וְנִקְבְּצוּ בְּנֵי־יְהוּדָה וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל יַחְדוֹ וְשָׁמוּ לָהֶם רֹאשׁ אֶחָד וְעָלוּ מִן־הָאָרֶץ כִּי גָדוֹל יוֹם יִזְרְעֶאל: ג אָמְרוּ לְאַחֵיכֶם עִמִּי וְלֹא־חֹתִיכֶם דַּחְמָה: ד רִיבוֹ בְּאַמְכֶם רִיבוֹ כִּי־הָיָה לֹא אִשְׁתִּי וְאֲנֹכִי לֹא אִישָׁה וְתָסַר זְנוּנִיָּה מִפְּנֵיהָ וְנֶאֱפֹפִיָּה מִבֵּין שֵׁדֶיהָ: ה פֶּן־אֶפְשִׁימָנָה עֲרֻמָּה וְהִצַּגְתִּיהָ כַּיּוֹם הַהוּא וְשָׁמְתִיהָ כַּמִּדְבָּר וְשָׁתָה כַּאֲרֵץ צִיָּה וְהִמְתִּיהָ בְּצִמָּא: ו וְאֶת־בְּנֵיהָ לֹא אֲרַחֵם כִּי־בָנֵי זְנוּנִים הֵמָּה: ז כִּי זָנְתָה אִמָּם הוֹבִישָׁה הוֹרְתָם כִּי אֲמַרְהָ אֵלֶכָה אַחֲרַי מֵאַהֲבִי נָתַנִּי לְחַמֵּי וְיִמְיָ צִמְרִי וּפְשַׁתִּי שִׁמְנִי וְשִׁקְוִי: ח לָכֵן הִגַּנְנִי־שָׁךְ אֶת־דֶּרֶכְךָ בְּסִירִים וְגִדְרָתִי אֶת־גִּדְרָהּ וְנִתְיַבְוֹתִיהָ לֹא תִמְצָא: ט וְהִדְפָה אֶת־מֵאֲהָבֶיהָ וְלֹא־תִשָּׁיג אַתֶּם וּבְקִשְׁתֶּם וְלֹא תִמְצָא וְאֲמַרְהָ אֵלֶכָה וְאִשׁוּבָה אֵלַי אִישֵׁי הָרִאשׁוֹן כִּי טוֹב לִי אִזּוֹ מֵעַתָּה: י וְהָיָה לֹא יָדְעָה כִּי אֲנֹכִי נָתַתִּי לָהּ הַדָּגָן וְהַתִּירוֹשׁ וְהִיצִיָּהּ וְכֶסֶף הַרְבִּיתִי לָהּ וְזָהָב עֵשׂוֹ לְבַעַל: יא לָכֵן אֲשׁוּב וְלִקְחָתִי דָגְנִי בְּעַתּוֹ וְתִירוֹשִׁי בְּמוֹעֵדוֹ וְהִצַּלְתִּי צִמְרִי וּפְשַׁתִּי לְכֶסֶת אֶת־עֲרוֹתֶיהָ: יב וְעַתָּה אֲנִלֶּה אֶת־נִבְלָתָהּ לְעֵינֵי מֵאֲהָבֶיהָ וְאִישׁ לֹא־יִצְלֶנָה מִיָּדִי: יג וְהִשְׁבַּתִּי כָל־מְשׁוֹשֵׂהָ חֲנֻה חֲדָשָׁה וְשִׁבַּתִּיהָ וְכָל מוֹעֵדָהּ: יד וְהִשְׁבַּתִּי גִבְנָהּ וְהִאֲנַתָּה אֲשֶׁר אֲמַרְהָ אֲתָנָה הֵמָּה לִי אֲשֶׁר נָתַנְוֹלִי מֵאַהֲבִי וְשִׁמְתִים לִיעֹר וְאֶכְלֶתֶם חֵית הַשָּׂדֶה: טו וּפְקַדְתִּי עָלֶיהָ אֶת־יָמֵי הַבְּעָלִים אֲשֶׁר פָּקְדִיר לָהֶם וְתַעֲדֵר נִזְמָה וְחִלְתִּיהָ וְתִלְדֶּה אַחֲרַי מֵאַהֲבִיהָ וְאִתִּי שִׁכְחָה נְאֻם־יְהוָה: טז לָכֵן הִנֵּה אֲנֹכִי מִפְּתִיהָ וְהִלְכְתִיהָ הַמִּדְבָּר וְדַבַּרְתִּי עַל־לִבָּהּ: יז וְנָתַתִּי לָהּ אֶת־כְּרָמֶיהָ מִשֶּׁם וְאֶת־עֵבֶק עֲבוֹר לְפָתַח תִּקְוָה וְעֲנָחָה שְׁמָה כִּי־מִי נְעוּרֶיהָ וְכִיוֹם עֲלוֹתָהּ מֵאֲרֵץ־מִצְרַיִם: יח וְהָיָה כִּי־וָהוּא נְאֻם־יְהוָה תִּקְרָאִי אִישֵׁי וְלֹא־תִקְרָאִי־לִי עוֹד בְּעַלְי: יט וְהִסִּירְתִי אֶת־שִׁמּוֹת הַבְּעָלִים מִפִּיהָ וְלֹא־

Baalów z ust jej, że nie będą więcej wspomnani imieniem swoim. 20. I zawrę dla nich przymierze dnia owego ze zwierzem dzikim, i z ptactwem nieba i z robactwem ziemi; a łuk i miecz i wojnę zniósę z ziemi, i pozwolę im mieszkać bezpiecznie. 21. I poślubię cię Sobie na wieki, i poślubię cię Sobie enotą i sprawiedliwością, miłością i miłosierdziem; 22. I poślubię cię Sobie wiernością, a poznaasz Wiekuistego.

Haftarah do działu Naso.

Sędz. 13, 2—25.

2. Był zaś pewien mąż z Carol z rodu Dana, imieniem Manoach, a była żona jego niepłodną i nie rodziła. 3. I ukazał się anioł Wiekuistego owej niewieście, i rzekł do niej: Oto niepłodną jesteś, a nie rodziłaś, ale poczniesz i urodzisz syna. 4. A przeto odtąd chciej się wystrzegać, abyś nie piła wina, ani napoju mocnego, a nie jadła nic nieczystego. 5. Bo oto poczniesz i urodzisz syna, a niechaj brzytwy nie dotknie się głowy jego, gdyż poświęconém Bogu ma być to chłopię zaraz z żywota, a on pocznie wybawiać Israela z ręki Pelisztów. 6. Przyszła tedy niewiasta i opowiedziała to mężowi swemu, mówiąc: Mąż Boży przyszedł tedy do mnie, a wejrzenie jego, niły wejrzenie anioła Bożego wspaniałe bardzo, ale nie pytałam go zład on jest, imienia swego też nie objawił mi. 7. I rzekł do mnie: Oto poczniesz i urodzisz syna; a przeto odtąd nie pij wina ani napoju mocnego, a nie jedz nic nieczystego, bo poświęconém Bogu będzie to chłopię zaraz z żywota, aż do dnia śmierci swojej. 8. Tedy modlił się Manoach Wiekuistemu, i rzekł: Błagam, Panie mój! mąż Boży, któregoś posłał, niechaj też zajdzie jeszcze raz do nas, aby nas nauczył co nam czynić z chłopcem, który się ma narodzić. 9. I wysłuchał Bóg głos Manoacha, bo przyszedł anioł Boży raz jeszcze do niewiasty, gdy bawiła na polu; ale mąż jej Maonoach nie był przy niej. 10. I pospieszyła niewiasta i pobiegła i opowiedziała to mężowi swemu, i rzekła: Oto ukazał mi się ów mąż, który zawitał był onego dnia do mnie. 11. Powstał tedy i poszedł Manoach za żoną swoją; a gdy przyszedł do owego męża, rzekł do niego: Tyżes ów mąż, któryś mówił z tą niewiastą? A on rzekł: Ja nim jestem. 12. I rzekł Manoach: Teraz się zapewne spełni słowo twoje, ale jakież ma być postępowanie z chłopcem tym, i jakież zachowanie się względem niego? 13. I rzekł anioł Wiekuistego do Manoacha: Tego wszystkiego com powiedział niewieście, niechaj się wystrzega. 14. Niczego co by pochodziło z macicy winnej niechaj nie pożywa, wina też i napoju mocnego niech nie pije, a nic nieczystego niech nie jada; wogóle tego wszystkiego com jej polecił, niechaj się wystrzega. 15. I rzekł Manoach do anioła Wiekuistego: Pozwól, abyśny cię zatrzymali i przygotowali dla ciebie koźlątko. 16. Ale rzekł anioł Wiekuistego do Manoacha: Choćbyś mnie zatrzymał, nie będę jadł z pokarmu twego, ale jeżeli chcesz całopalenie sprawić, tedy ofiaruj je Wiekuistemu, — bo nie wiedział Manoach, że to anioł Wiekuistego. — 17. I rzekł Manoach do anioła Wiekuistego: Jakież imię twoje? abyśmy, gdy się spełni słowo twoje, czcić cię mogli. 18. I odpowiedział anioł Wiekuistego: czemu

יזכרו עוד בשמים: כ וּכְרַתִּי לָהֶם בְּרִית בַּיּוֹם הַהוּא עִסְתִּית הַשָּׂדֶה וְעִסְתִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם וְרִמְשׁ הָאֲדָמָה וְקִשְׁת וְחֶרֶב וּמִלְחָמָה אֲשַׁבֵּר מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁבַּתִּים לְבֶטַח: כא וְאֶרְשָׁתִּיךָ לִי לְעוֹלָם וְאֶרְשָׁתִּיךָ לִי בְצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים: כב וְאֶרְשָׁתִּיךָ לִי בְּאֵמוּנָה וְיָדַעַת אֶת־יְהוָה:

הפטרת נשא

בשופטים יג.

כ ויהי איש אחד מצרעה כמשפחת הדני ושבו כננה ואשתו עקרה ולא ילדה: ג וירא מלאך יהוה אל האשה ויאמר אליה הנה נא אתך עקרה ולא ילדת והרית וילדת בן: ד ועתה השכרי נא ואל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא: ה כי הנה הרה וילדת בן ומורה לא יעלה על ראשו כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים: ו ותבא האשה ותאמר לאישה לאמר איש האלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך האלהים נזרא מאד ולא שאפתיהו אימנה הוא ואת שמו לא הגיד לי: ז ויאמר לי הנה הרה וילדת בן ועתה אל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הבטן עד יום מותו: ח ויעתר כננה אל יהוה ויאמר בני אדוני איש האלהים אשר שלחת יבאנא עוד אלינו ויורנו מה נעשה לנער היוולד: ט וישמע האלהים בקול מנוח ויבא מלאך האלהים עוד אל האשה והיא ישבת בשדה ומנוח אישה אין עמה: י ותמהר האשה ותריץ ותגד לאישה ותאמר אליו הנה נראה אלי איש אשר בא ביום אלי: יא ויקם וילך מנה אחרי אשתו ויבא אל האיש ויאמר לו האתה האיש אשר דברת אל האשה ויאמר אני: יב ויאמר מנוח עתה יבא דברך מה יהיה משפט הנער ומעשהו: יג ויאמר מלאך יהוה אל מנוח מכל אשר אמרת אל האשה תשמר: יד מכל אשר יצא מפן תיין לא תאכל יין ושכר אל תשתי וכל טמא אל תאכל כל אשר צויתיה תשמר: טו ויאמר מנוח אל מלאך יהוה נעצרהנא אותך ונעשה לפניך גדי עזים: טז ויאמר מלאך יהוה אל מנוח אם תעצרני לא אכל בלחמך ואם תעשה עולה ליהוה תעלה בי לא ידע מנוח כי מלאך יהוה הוא: יז ויאמר מנוח אל מלאך יהוה מי שמך כי יביא דברך וכבדנך: יח ויאמר לו מלאך יהוה למה זה תשא אל לשמי והוא פלאי:

pytasz o imię Moje, pozostanie ono tajemnicą. 19. Wziął tedy Manoch koźlatko i ofiarę śniedną i złożył to na skale Wiekuistemu, podczas gdy anioł spełnił cud w oczach Manoacha i żony jego. 20. Stało się mianowicie, gdy wzniósł się płomień z ofiarnicy ku niebu, że wstąpił anioł Wiekuistego w płomieniu ofiarnicy, co widząc Manoch i żona jego padli obliczem swém na ziemię. 21. I nie ukazał się więcej anioł Wiekuistego Manoachowi i żonie jego, a wtedy poznał Manoch, że był to anioł Wiekuistego. 22. I rzekł Manoch do żony swojej: Niezawodnie już pomrzemy, bośmy widzieli bóstwo. 23. Ale odpowiedziała mu żona jego: Gdyby chciał Wiekuisty nas uśmiercić, nie przyjąłby z rąk naszych całopalenia i ofiary śniednej, ani by nam pokazał tego wszystkiego, ani by też nam zarazem nie oznajmił podobnych rzeczy. 24. I tak urodziła owa niewiasta syna, i nazwała imię jego Szymson. I podraślał chłopiec, a błogosławił mu Wiekuisty. 25. I począł go duch Wiekuistego pobudzać w Machaneh-Dan, między Caroh a Esztaol.

Haftarah do działu Behealothche.

Zacharjasz 2, 14—4, 7.

14. Wesel się i raduj, córko Cyonu! gdyż oto przychodzę i zamieszkać wpośród ciebie, rzecze Wiekuisty. 15. I przyłączy się wiele narodów do Wiekuistego w dzień ów, by się stać ludem Moim, wszakże tylko wpośród ciebie mieszkać będę, a poznasz, że Wiekuisty zastępów wysłał mnie do ciebie. 16. I przyjmie Wiekuisty Jehudę jako udział Swój na ziemi świętej, i wybierze na nowo Jeruszałaim. 17. Wtedy umilknąć wszelkiemu ciału przed obliczem Wiekuistego, gdyż rozbudzi się z przybytku Swego świętego. 3, 1. I pokazano mi Jehoszuego, areykapłana, stojącego przed aniołem Wiekuistego, i oskarżyciela, stojącego po prawicy jego, aby go oskarżał. 2. I rzekł Wiekuisty do oskarżyciela: Niech cię zgromi Wiekuisty, oskarżycielu, tak, niech cię zgromi Wiekuisty, który obrał sobie Jeruszałaim! Alboż nie jest ten jako głównia wyrwana z ognia? 3. Jehoszua zaś był ubrany w szaty nieczyste, gdy stał przed aniołem. 4. I odezwał się on, i rzekł do stojących przed nim w te słowa: Zdejmcie te szaty nieczyste z niego! Do niego samego zaś rzekł: Patrz, zdejmuję z ciebie winę twoją, a oblekam cię w szaty zaszczytne. 5. I rzekłem: Niech włożą też zawój czysty na głowę jego. I włożono zawój czysty na głowę jego, gdy obleczono go w szaty. Anioł zaś Wiekuistego stał jeszcze przy tém. 6. I oświadczył anioł Wiekuistego Jehoszuemu, i rzekł: 7. Tak rzecze Wiekuisty zastępów: Jeżeli drogami Mojemi będziesz postępował i służby Mojej przestrzegał, a téż i dom Mój sądził, a strzegł przedsiemi Moich, wtedy zapewniam ci przystęp do tych, którzy tu stoją. 8. Słuchaj tedy Jehoszuo, areykapłanie, ty, i towarzysze twoi, którzy siedzą przed tobą, — gdyż mężowie wybitni to są, — że oto sprowadzę dla sługi Mojego odróśl. 9. Oto ten kamień, który położyłem przed Jehoszua, — na ten jeden kamień zwróci się siedm oczu — oto Ja sam wyryję napis jego, rzecze Wiekuisty zastępów: „Usunę winę ziemi tej dnia jednego.“ 10. Od tego dnia, rzecze

י ויִקַּח מִנּוֹחַ אֶת־דְּבַר הָעוֹלָם וְאֶת־הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל־הַצֹּר לַיהוָה וּמִכָּל־אֵשׁ לַעֲשׂוֹת וּמִנּוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רָאִים: כ וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלֵּהָב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ הַשְּׂמִימָה וַיַּעַל מִלֶּאֱךָ־יְהוָה בְּלֵהָב הַמִּזְבֵּחַ וּמִנּוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רָאִים וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם אַרְצָה: כא וּלֹא־יָסַף עוֹד מִלֶּאֱךָ־יְהוָה לִדְרֹאֵהָ אֶל־מִנּוֹחַ וְאֶל־אִשְׁתּוֹ אִזְ יָדַע מִנּוֹחַ כִּי־מִלֶּאֱךָ־יְהוָה הוּא: כב וַיֹּאמֶר מִנּוֹחַ אֶל־אִשְׁתּוֹ מוֹת נָכוֹת כִּי אֵלֵהִים רָאִינוּ: כג וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ לֹא חָפִין יְהוָה לְהַמִּיתֵנוּ לֹא־לָקַח מִיָּדֵנוּ עֹלָה וּמִנְחָה וְלֹא הִרְאָנוּ אֶת־כָּל־אֱלֹהִים וְכַעֲתָ לֹא הַשְּׂמִיעֵנוּ כְּזֹאת: כד וַתִּלְד הָאִשָּׁה בֶן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שִׁמְשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנְּעָר וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה: כה וַתִּהְיֶה רוּחַ יְהוָה לַפְּעָמוּ בְּמַחֲנֵה־דָן בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֲשֶׁתָּאֵל:

הפטרת בהעלותך.

בוכריה סי' ב' י"ד עד ד' ז'.

י רָנִי וּשְׂמַחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וּשְׁכַנְתִּי בְתוֹכָךָ נְאֻם־יְהוָה: כא וּנְלוֹו גוֹיִם רַבִּים אֶל־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעַם וּשְׁכַנְתִּי בְתוֹכָךָ וַיִּדְעַת כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שְׁלַחְנִי אֵלֶיךָ: כב וַנְּחַל יְהוָה אֶת־יְהוּדָה חֶלְקוֹ עַל אֲדֻמַּת הַקְּדָשׁ וּבַחֲרָשׁ עוֹד בִּירוּשָׁלַם: כג הִם כָּל־בִּישָׁר מִפְּנֵי יְהוָה כִּי נִעֹזר מִמַּעוֹן קָדְשׁוֹ: כד וַיִּרְאֵנִי אֶת־יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מִלֶּאֱךָ־יְהוָה וְהַשֹּׁטֵן עֹמֵד עַל־יְמִינוֹ שְׁשֹׁמְנוֹ: כה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־הַשֹּׁטֵן יִגְעַר יְהוָה בְּךָ הַשֹּׁטֵן וַיִּגְעַר יְהוָה בְּךָ הַבַּחֲרָשׁ בִּירוּשָׁלַם הֲלוֹא זֶה אֹד מִצֵּל מַאֲשׁ: כו וַיְהוֹשֻׁעַ הָיָה לְבוֹשׁ בְּגָדִים צוּאִים וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמִּלֶּאֱךָ: כז וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־הָעֹמְדִים לִפְנָיו לֵאמֹר הֲסִירוּ הַבְּגָדִים הַצּוּאִים מֵעַלְיוֹ וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֵאֵה הָעֵבֶרְתִּי מֵעַלְיָ עוֹנָה וְהִלְבַּשׁ אֶתְךָ מַחֲצוֹת: כח וַיֹּאמֶר יִשְׁמֹו צִנּוֹף טָהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשְׁמֹו הַצִּנּוֹף הַטָּהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּלְבְּשֵׁהוּ בְּגָדִים וּמִלֶּאֱךָ־יְהוָה עֹמֵד: כט וַיַּעַד מִלֶּאֱךָ־יְהוָה בַּיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר: לו כִּהֵי־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־בְּדַרְכֵי תִלְךָ וְאִם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם־אֶתְּהַלֵּךְ אֶת־דְּבַרְתִּי וְגַם תִּשְׁכַּח אֶת־חֻצְרֵי וְנִתְתִּי לָךְ מֵהַלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֵה: לה שְׁמַע־נָא יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֶתְּהַ וְרַעֲיָה הַיֹּשְׁבִים לִפְנֵיךָ כִּי־אֲנִישִׁי מוֹפֶת הַמָּה כִּי־הִנְנִי מֵבִיא אֶת־עֲבָדֵי צִמְח: לו כִּי הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל־אֶבֶן אֶתֶת שְׁבַעֶה עֵינַיִם הִנְנִי מְפַתַּח פֶּתְחָהּ נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת וּמִשְׁתִּי אֶתְעוֹן הָאֶרֶץ־הַהִיא בַּיּוֹם אֵהָד: לו בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְהוָה

Wiekniasty zastępów, wezwiecie znowu każdy bliźniego swego pod winograd i pod figowe drzewo. 4 I. Poczém zwrócił się anioł, który dotąd mówił ze mną i obudził mnie jako człowieka, którego budzą ze snu swego. 2. I zapytał się mnie: Co ty widzisz? I odpowiedziałem: Widzę, oto świecznik cały ze złota, a czasza na wierzchu jego, i siedm lamp na nim, po siedm tóż cewek do onych lamp, które na wierzchu jego. 3. Dwa tóż oliwniki przy nim, jeden po prawej stronie czaszy, a drugi po lewej jej stronie. 4. I odezwałem się i rzekłem do anioła, który mówił ze mną, w te słowa: Co to znaczy, panie mój? 5. I odezwał się anioł, który mówił ze mną, i rzekł do mnie: Alboż nie rozumiesz, co te znaczą? I odpowiedziałem: Nie, panie mój! 6. Tedy odezwał się i rzekł do mnie w te słowa: Oto słowo Wiekniastego do Zerubabela wyrzeczone: Nie potęgą, ani siłą, lecz duchem Moim, rzecze Wiekniasty zastępów. 7. Czembys nie była góro wielka, przed Zerubabelem będziesz równiną. A już wydobył On kamień węgielny przy okrzykach: cześć, cześć mi!

Haftarah do działu Szlach-l'cho.

Joz. 2, 1—14.

1. I wysłał Jehoszua, syn Nuna, z Szyttym dwóch mężów jako wywiadowców, potajemnie, i rzekł: Idźcie, rozejrzcie tę ziemię a w szczególności Jerycho. Poszli tedy i przybyli do domu oberżystki imieniem Rachab, i odpoczęli tam. 2. I doniesiono królowi Jerycha, mówiąc: Oto mężowie jacyś przybyli tu tej nocy z synów Israela, by wypatrzyć ziemię. 3. Posłał tedy król Jerycha do Rachaby, rozkazując: Wydaj owych mężów, którzy przybyli do ciebie, a wstąpili do domu twojego, gdyż dla wypatrzenia całej ziemi przybyli. 4. Wzięła zaś była ta kobieta dwóch owych mężów i ukryła ich, i rzekła: rzeczywiście przybyli do mnie ci mężowie, ale nie wiedziałam zkąd byli. 5. Wszakże gdy miano bramę zamknąć, gdy się zmierzchało, wyszli ci mężowie, nie wiadomo mi zaś dokąd udali się ci mężowie. Puśćcie się za nimi w pogoń jak najrychlej, a dościgniecie ich. 6. Ona zaś zaprowadziła była ich na dach, i ukryła ich między kistrami lnu, które rozłożone miała na dachu. 7. Puścili się tedy ci ludzie w pogoń za nimi po drodze do Jardenu aż ku brodom, bramę zaś zamknięto po wyjściu ścigających za nimi. 8. Oni wszakże nie byli się jeszcze położyli gdy weszła do nich na dach, 9. I rzekła do owych mężów: Wiadomo mi, że oddał wam Wiekniasty tę ziemię, że padł postrach wasz na nas, i że struchleli wszyscy mieszkańcy tego kraju przed wami. 10. Słyszeliśmy bowiem jako wysuszył Wiekniasty wody morza Sitowego przed wami, gdyście wychodzili z Mieraim, i coście uczynili dwóm królom Emorejskim, którzy po drugiej stronie Jardenu, Sychonowi i Ogowi, których zgładziliście. 11. Gdyśmy to słyszeli, strwożyło się serce nasze i nie stało już ducha w nikim wobec was; albowiem Wiekniasty, Bóg wasz, On to Bóg na niebie wysoko i na ziemi nisko.

צְבָאוֹת תִּקְרָאוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ אֶל־תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל־תַּחַת תְּאֵנָה:
 ד * וַיֵּשֶׁב הַמַּלְאָךְ הַדָּבָר בֵּי וַיַּעֲרִנֵי בְּאִישׁ אִשְׂרָיִל יַעֲזֹר מִשְׁנָתוֹ:
 ב וַיֹּאמֶר אֵלָי מַה אַתָּה רֹאֶה וַאֲמַר רְאִיתִי וְהִנֵּה מִנּוֹרֹת זָהָב כְּלָה
 וְגִלְגָל עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נִרְתִּיָה עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוֹצְקוֹת לְנֹרוֹת
 אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ: ג וּשְׁנַיִם זִיתִים עָלֶיהָ אֶחָד מִיְּמִין הַגִּלְגָל וְאֶחָד עַל־
 שְׂמֹאלָהּ: ד וַאֲעֹן וַאֲמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדָּבָר בֵּי לֵאמֹר מַה אֵלֶּה אֲדֹנָי:
 ה וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ הַדָּבָר בֵּי וַיֹּאמֶר אֵלָי הֲלוֹא יָדַעְתָּ מַה־הֵמָּה אֵלֶּה
 וַאֲמַר לֹא אֲדֹנָי: ו וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֵלָי לֵאמֹר זֶה דְבַר־יְהוָה אֶל־זֶרְבָבֶל
 לֵאמֹר לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ בֵּי אִסְבְּרוּחֵי אִמֶּר יְהוָה צְבָאוֹת: ז כִּי־
 אַתָּה הִרְהַבְדֹּל לְפָנָי זֶרְבָבֶל לְמִישׁוֹר וְהוֹצִיא אֶת־הָאֶבֶן הָרִאשׁוֹה
 תִּשְׁאֹת חֵן חֵן לָהּ:

הפטרות שלח

ביהושע סימן ב.

ב * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי־נֹון מִן־הַשְּׁפִילִים שְׁנַיִם אַנְשִׁים מִרְגְּלִים
 חָרַשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחוֹ וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית־אִישָׁה
 זֹנָה וְשָׂמָּה רָחַב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה: ג וַיֹּאמֶר לְמַלְאָךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה
 אַנְשִׁים בָּאוּ הִנֵּה הַלַּיְלָה סָבְנוּ יִשְׂרָאֵל לַחֲפֹר אֶת־הָאָרֶץ: ד וַיִּשְׁלַח
 מַלְאָךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחַב לֵאמֹר הוֹצִיאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלֶיךָ אֲשֶׁר־
 בָּאוּ לְבֵיתְךָ כִּי לַחֲפֹר אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ: ה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי
 הָאֲנָשִׁים וַתַּצְפְּנֵנּוּ וַתֹּאמֶר כֵּן בָּאוּ אֵלָי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאֵן הַסֵּפֶה:
 ו וַיְהִי הַשַּׁעַר לְסָגוֹר בַּחֹשֶׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצְאוּ לֹא יָדַעְתִּי אַנְּהָ הֵלְכוּ
 הָאֲנָשִׁים רָדְפוּ מֵהָר אַחֲרֵיהֶם כִּי תִשְׁוֹנוּ: ז וְהִיא הֶעֱלָתָם הַגִּנָּה
 וַתִּטְמַנְנֵם בַּפְּשֵׁתַי הָעֵץ הָעַרְכוֹת לָהּ עַל־הַגֵּן: ח וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ
 אַחֲרֵיהֶם בְּרֶגֶל הִירְדֵן עַל הַמַּעַבְרוֹת וְהַשַּׁעַר סָגְרוּ אַחֲרָי בְּאִשֶׁר יָצְאוּ
 הַרְדָּפִים אַחֲרֵיהֶם: ט וְהִבִּיחָה מֵרֶם יִשְׁכְּבוּן וְהִיא עָלְתָה עֲלֵיהֶם עַל־
 הַגֵּן: י וַתֹּאמֶר אֶל־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן יְהוָה לְכֶם אֶת־הָאָרֶץ
 וְכִי־נָפְלָה אִימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נִגְמַנוּ כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם: יא כִּי
 שָׁמַעְנוּ אֶת־אִשְׁרָיִל הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־דָּמֵי יִסְסוֹף מִפְּנֵיכֶם בְּצִאתְכֶם
 מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר עָשִׂיתֶם לְשָׁנֵי מַלְכֵי הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר בַּעֲבַר הִירְדֵן
 לְסִיתָן וְלֵעוֹג אֲשֶׁר הִחַרְמַתֶּם אוֹתָם: יב וְנִשְׁמַע וַיִּפֶּם לְבָבָנוּ וְלֹא־
 קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשֵׁמִים

12. I rzekła: Wasz ojciec nie wywiadczył mi miłości, a dajcie mi rękojmię pewności. 13. Iż pozostawicie przy życiu ojca i matkę moją, i braci i siostry moje, i wszystko co do nich należy, a ocalicie osoby nasze od śmierci. 14. I odpowiedzieli jej mężowie: Życie nasze miasto was na śmierć, — jeżeli nie wydadcie tej sprawy naszej. I będzie, gdy odda nam Wiekuisty ziemię tę, że wywiadczy ci miłość i wierność. 15. Poczém spuściła ich po sznurze z okna; — albowiem dom jej był w obrębie muru miejskiego, tak że niejako w murze miejskim mieszkała. — 16. I rzekła do nich: Ku góróm się zwróćcie, aby was nie spotkali ścigający, a ukryjcie się tam przez trzy dni, póki nie wrócą ścigający, poczém pójdziecie drogą waszą. 17. I rzekli jeszcze do niej owi mężowie: Wolni będziemy od przysięgi tej, którąś nas zaprzysięgła: 18. Jeżeli, gdy wtargniemy do ziemi, nie uwiążesz sznuru z nici purpurowych u okna, przez które nas spuściłaś, a ojca twego i matki twej i braci twoich i całej rodziny ojca twego nie zgromadzisz u siebie w domu. 19. Ktokolwiek by wtedy wyszedł ze drzwi domu twego, krew jego spadnie na głowę jego, a my będziemy niewinni; ale każdy, któryby był z tobą w domu — krew jego spadnie na głowę naszą, jeżeli się go czyja ręka dotknie. 20. Gdybyś wszakże wydała tę sprawę naszą wtedy wolni będziemy od przysięgi, którąś nas zaprzysięgła. 21. I rzekła: Wedle słów waszych niechaj będzie! i puściła ich i poszli; poczém uwiązała sznur purpurowy w oknie. 22. I poszli i przybyli w góry i pozostali tam przez trzy dni, póki nie wrócili ścigający, szukali zaś ci ścigający po całej drodze, ale nie znaleźli. 23. Wrócili tedy dwaj mężowie i zeszli z góry, i przepawili się, a gdy przybyli do Jehoszuego, syna Nuna, opowiedzieli mu wszystko, co ich spotkało. 24. I rzekli do Jehoszuego: Tak wydał Wiekuisty w ręce nasze całą tę ziemię; bo potruchlili już wszyscy mieszkańcy ziemi tej przed nami.

Haftarah do działu Korach.

1 Sam. 11, 14—12, 22.

14. I rzekł Szemuel do ludu: Zabierzcie się, a wyruszmy do Gilgal, a ponówmy tam hołd królowi. 15. I wyruszył cały lud do Gilgal i kołdowali tam Szaulowi przed obliczem Wiekuistego w Gilgal, i sprawili tam ofiary rzeźne i opłatne przed Wiekuistym. I wesełił się tam Szaul i wszyscy mężowie Izraela niezmiernie. 12. 1. I przemówił Szemuel do całego Izraela: Otom usłuchał głosu waszego we wszystkim, coście mówili do mnie, i postanowiłem nad wami króla. 2. Odtąd jest to król, który kroczy przed wami — ja zaś się zestażalem i osiwiłem, synowie też moi oto żyją przy was — a postępowałem przed wami od młodości mojej aż do dnia dzisiejszego. 3. Oto jestem, świadecze przeciw mnie wobec Wiekuistego i wobec pomazańca Jego: Czyjego wołu wziąłem, albo czyjego osła wzią-

י וְהָיְתָם אֶתְדָבְרִי וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת־אֶחָיו וְאֶת־אֶחָיו
 לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת־נַפְשֵׁינוּ מִמוּת: יד וַיֹּאמְרוּ לָהּ הַאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ
 תְּהִימָכֶם לְמוֹת אִם לֹא תִגְדּוּ אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתֵת יְהוָה לָנוּ אֶת־
 הָאָרֶץ וְעֵשֵׂנוּ עַמֵּךְ חֶסֶד וְאֱמֶת: טו וְתֹרְדֶם בְּחָכְלָךְ בְּעֵד הַחֲלוֹן כִּי
 בֵּיתָה בְּקִיר הַחוּמָה וּבְחֻמָּה הִיא יוֹשֵׁבֶת: טז וְתֹאמְרִי לָהֶם הֲרָרָה לָנוּ
 פֶּן־יִפְגְּעוּ בְכֶם הַרְדִּים וְנַחַפְתֶּם שָׁמָּה שְׁלֹשַׁת יָמִים עַד שֶׁב הַרְדִּים
 וְאַחַר תֵּלְכוּ לְדַרְכְּכֶם: יז וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ הַאֲנָשִׁים נָקִים אָנַחְנוּ מִשִּׁבְעַתְךָ
 הַזֹּאת אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ: יח הִנֵּה אָנַחְנוּ בְּאִים בְּאָרֶץ אֶת־תְּקִנֹת חוּמֵי
 הַשָּׂנִי הַזֶּה תִּקְשְׁרִי בְּחֲלוֹן אֲשֶׁר הוֹרְדְתָנוּ כֹּו וְאֶת־אֶבְיָךְ וְאֶת־אֶמְךָ
 וְאֶת אֶחָיֶךָ וְאֶת כָּל־בֵּית אֶבְיָךְ תֹּאסְפִי אֵלֶיךָ הַבַּיְתָה: יט וְהָיָה כָּל־
 אֲשֶׁר־יֵצֵא מִדֶּלְתִי בֵּיתְךָ תְּחַוֶּצֵה דָמוֹ כִּרְאֵשׁוֹ וְאָנַחְנוּ נָקִים וְכֹל אֲשֶׁר־
 יִהְיֶה אִתְּךָ בַּבַּיִת דָּמוֹ כִּרְאֵשׁוֹ אִם־יִד תִּהְיֶה־בּוֹ: כ וְאִם־תִּגְדּוּ אֶת־
 דְּבָרֵנוּ זֶה וְהִינּוּ נָקִים מִשִּׁבְעַתְךָ אֲשֶׁר הִשְׁבַּעְתָּנוּ: כא וְהִיאָמַר כְּדַרְכֵיכֶם
 כִּן־הוּא וְתִשְׁלַחְתֶּם וְיִלְכוּ וְתִקְשְׁרִי אֶת־תְּקִנֹת הַשָּׂנִי בְּחֲלוֹן: כב וַיִּלְכוּ
 וַיָּבֹאוּ הָרָרָה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשַׁת יָמִים עַד־שָׁבוּ הַרְדִּים וַיִּבְקֹשׁוּ
 הַרְדִּים כָּכֹל־הָרָרָה וְלֹא מָצְאוּ: כג וַיֵּשְׁבוּ שְׁנֵי הַאֲנָשִׁים וַיִּרְדּוּ מֵהָרָרָה
 וַיַּעֲבְרוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נוּן וַיְסַפְּרוּ־לּוֹ אֵת כָּל־הַמְצָאוֹת אוֹתָם:
 כד וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ כִּי־נָתַן יְהוָה בְּיָדֵנוּ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וְנָס־נָמְנוּ
 כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵינוּ:

הפטרות קרח

בשמואל א' י"א י"ד י"ב כ"ב.

יד וַיֹּאמְרֵם שְׂמוּאֵל אֶל־הָעָם לָכוּ וְנִלְכְּהָ הַגִּלְגָל וְנַחֲדֵשׁ שָׁם הַמְּלוּכָה:
 טו וַיִּלְכוּ כָל־הָעָם הַגִּלְגָל וַיִּמְלְכוּ שָׁם אֶת־שָׁאוּל לְפָנֵי יְהוָה בְּגִלְגָל
 וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם זִבְחִים שְׁלָמִים לְפָנֵי יְהוָה וַיִּשְׂמַח שָׁם שָׁאוּל וְכָל־אֲנָשֵׁי
 יִשְׂרָאֵל עַד־מָאֹד: יב * וַיֹּאמְרֵם שְׂמוּאֵל אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה שָׁמַעְתִּי
 בְּקִלְכֶם לָכוּ אֲשֶׁר־אָמַרְתֶּם לִי וְאִמְלִיךָ עֲלֵיכֶם מִלָּךְ: יג וְעַתָּה הִנֵּה
 הַמֶּלֶךְ מִתְּהַלֵּךְ לְפָנֵיכֶם וְאֲנִי וְקַנְתִּי וְשָׁבַתִּי וּבְנֵי הָעָם אֲחַכֶּם וְאֲנִי
 הַתְּהַלְכְתִּי לְפָנֵיכֶם מִזְעִרִי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה: יד הֲנִי עֹנֵה כִי נִגַּד יְהוָה
 וְנִגַּד מְשִׁיחוֹ אֶת־שׂוֹר אֲמִי לְקַחְתִּי וְחָמֹר מִי לְקַחְתִּי וְאֶת־מִי עֲשָׂתִּי

łem, albo kogóż skrzywdziłem? Kogóż gnębiłem, albo z czyjej ręki wzięłem okup, abym zakrył oczy moje względem niego, — a zwrócę to wam. 4. I zawołali: Nie krzywdziłeś nas, i nie gnębiłeś, aniś wziął z czyjej ręki rzeczy najmniejszej. 5. I rzekł dalej do nich: Świadkiem tedy Wiekuisty wobec was, i świadkiem pomazaniec Jego dzisiaj, żeście nie znaleźli nic w ręku moich. I zawołali: Świadkiem On. 6. I rzekł jeszcze Szemuel do ludu: Ten Wiekuisty, który powołał Mojżesza i Ahrona, i który wywiódł ojców waszych z ziemi Mieraim! 7. A teraz przystąpcie, a rozprawię się z wami przed obliczem Wiekuistego o wszystkich dobrodziejstwach Jego, które świadczył wam i ojcóm waszym. 8. Gdy przybył Jakób do Mieraim, wołali ojcowie wasi do Wiekuistego, a wysłał Wiekuisty Mojżesza i Ahrona i wywiedli ojców waszych z Mieraim, i starali się osiedlić ich na miejscu tém. 9. Oni wszakże zapomnieli Wiekuistego Boga swego, a wtedy wydał ich w ręce Sysery, wodza wojsk Chacoru i w ręce Pelisztów, i w ręce króla Moabu, którzy walczyli przeciw nim. 10. Wtedy wołali do Wiekuistego, i rzekli: Zgrzeszyliśmy, żeśmy opuścili Wiekuistego, a służyli Baalom i Astartom; teraz jednak wybaw nas z ręki wrogów naszych, abyśmy Tobie tylko służyli. 11. I wysłał Wiekuisty Jerubaala i Bedana i Iftacha i Szemuela, i wybawił was z rąk wrogów waszych dokoła, tak żeście mieszkali bezpiecznie. 12. Widząc następnie, że Nachasz, król synów Ammona, chce przyciągnąć przeciw wam, rzekliście do mnie: Tak być nie może! lecz król niechaj panuje nad nami — gdy wszak Wiekuisty, Bóg wasz, królem waszym. 13. Teraz tedy, oto król, któregoście wybrali, któregoście żądali; oto ustanowił Wiekuisty króla nad wami. 14. Obyście tylko obawiali się Wiekuistego, i służyli Mu, i słuchali głosu Jego, a nie opierali się rozkazowi Wiekuistego, obyście tak wy jak król, który panuje nad wami, postępowali za Wiekuistym, Bogiem waszym. 15. Jeżeli wszakże nie usłuchacie głosu Wiekuistego, Boga waszego, opierając się rozkazowi Wiekuistego, wtedy zawiśnie ręka Wiekuistego na was, jak na ojcach waszych. 16. Już teraz przystąpcie i zobaczcie to zjawisko wielkie, które Wiekuisty spełni w oczach waszych. 17. Czyż nie sprzął pszenicy dzisiaj? Zawołam jednak do Wiekuistego, a spuścił grzmoty i deszcz, abyście poznali i zobaczyli, jak wielką jest nieuczciwość wasza, którejsie się dopuścili w oczach Wiekuistego, żądając dla siebie króla. 18. I zawołał Szemuel do Wiekuistego i spuścił Wiekuisty grzmoty i deszcz tego samego dnia. I uląkł się wszystek lud bardzo Wiekuistego i Szemuela. 19. I rzekł wszystek lud do Szemuela: Módl się za sługami twymi Wiekuistemu, Bogu twojemu, abyśmy nie zginęli. Albowiem do wszystkich grzechów naszych dodaliśmy jeszcze to zło, żeśmy żądali dla siebie króla. 20. I rzekł Szemuel do ludu: Nie obawiajcie się; dopuściliście się wprawdzie wszystkiej tej niegodziwości, — ale nie odstępujecie tylko Wiekuistego i służcie Mu całym sercem waszém. 21. Tylko nie odstępujecie, bo byście szli za marnością, za temi, które nie pomagają i nie ocalają, gdyż marnością są. 22. Ale nie porzuci Wiekuisty ludu Swojego gwoli imieniu Swemu wielkiemu, gdyż postanowił raz Wiekuisty uczynić was ludem Swoim.

אֶת־כִּי רָצוֹתַי וְכִידֵי־מִי לִקְחָתִי כָפַר וְאַעֲלִים עֵינַי בּוֹ וְאָשִׁיב לָכֶם:
 וַיֹּאמְרוּ לֹא עֲשִׂקְתָּנוּ וְלֹא רָצוֹתָנוּ וְלֹא־לִקְחָתָ מִיַּד־אִישׁ בְּיָמֵינוּ:
 הַ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עַד יְהוָה בְּכֶם וְעַד מִשִּׁיחוּ הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא
 מָצַאתֶם בְּיַדִּי מֵאוֹמֶה וַיֹּאמֶר עַד: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־הָעָם יְהוָה
 אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וְאֲשֶׁר הֵעֲלָה אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
 מִצְרָיִם: וְעַתָּה הִתְיַצְבוּ וְאַשְׁבַּטָה אִתְּכֶם לְפָנַי יְהוָה אֵת כָּל־צְדָקוֹת
 יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה אִתְּכֶם וְאֶת־אֲבוֹתֵיכֶם: הַ פֶּאֶשְׁר־כֹּא יַעֲקֹב מִצְרָיִם
 וַיַּעֲקֹוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֶל־יְהוָה וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַיֹּצִיאוּ
 אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם מִמִּצְרָיִם וַיִּשְׁכֹּנוּ בְּמִקְוֵם הַזֶּה: וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה
 אֱלֹהֵיהֶם וַיִּמְכְּרוּ אֶתֶּם בְּיַד סִיסְרָא שֶׁר־צָבָא חֲצוּר וְכִידֵי־פְלִשְׁתִּים וְכִידֵי־
 מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלְחֲמוּ בָּם: וַיַּעֲקֹוּ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ חָטָאנוּ כִּי עֲזַבְנוּ
 אֶת־יְהוָה וְנַעֲבָד אֶת־הַבְּעֻלִים וְאֶת־הַשִּׁטְרוֹת וְעַתָּה הִצִּילָנוּ מִיַּד
 אֹיְבֵינוּ וְנַעֲבֹדָה: יֵי וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־יִרְבֵּעֵל וְאֶת־יִפְתָּח
 וְאֶת־שְׂמוּאֵל וַיֵּצֵל אִתְּכֶם מִיַּד אֹיְבֵיכֶם מִסְּכִיב וּתְשַׁכְּבוּ בַּטָּח: יֵי וַתִּרְאוּ
 כִּי נָחַשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן בָּא עֲלֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לִי לֹא כִּי־מֶלֶךְ יִמְלֹךְ
 עָלֵינוּ וַיְהוֶה אֱלֹהֵיכֶם מִלְּכֶם: יֵי וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם
 אֲשֶׁר שִׁאֲלַתֶּם וְהִנֵּה נָתַן יְהוָה עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ: יֵי אִם־תִּירְאוּ אֶת־יְהוָה
 וְעַבַּדְתֶּם אוֹתוֹ וְשִׁמְעַתֶּם בְּקוֹלוֹ וְלֹא תִמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה וְהִיתֶם גַּם־
 אִתְּכֶם וְגַם־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־מָלַךְ עֲלֵיכֶם אַחֵר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיֹּאמֶר לֹא
 תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה וּמְרִיתֶם אֶת־פִּי יְהוָה וְהִיתָה יַד־יְהוָה בְּכֶם
 וּבְאֲבוֹתֵיכֶם: וַיִּשְׁמְעוּ הַתְּיַצְבוּ וַיִּרְאוּ אֶת־הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה אֲשֶׁר
 יְהוָה עָשָׂה לְעֵינֵיכֶם: יֵי הֲלוֹא קָצִיר־חֲשִׁים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל־יְהוָה
 וַיִּתֵּן קָלוֹת וַיִּכְתֹּר וְדָעוּ וַיִּרְאוּ כִּי־רָעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם בְּעֵינַי
 יְהוָה לְשִׂאוֹף לָכֶם מֶלֶךְ: יֵי יִקְרָא שְׂמוּאֵל אֶל־יְהוָה וַיִּתֵּן יְהוָה קָלוֹת
 וַיִּכְתֹּר בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּירָא כָל־הָעָם מֵאֵד אֶת־יְהוָה וְאֶת־שְׂכֻמוֹתָאֵל:
 יֵי וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אֶל־שְׂמוּאֵל הַתְּפַלֵּל בְּעַד־עַבְדֵיךָ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיךָ
 וְאֶל־נַמּוֹת כִּי־יִסְפְּנוּ עַל־כָּל־הַטָּאֲתֵינוּ רַעַה לְשִׂאֵל לָנוּ מֶלֶךְ: כֵּי וַיֹּאמֶר
 שְׂמוּאֵל אֶל־הָעָם אֶל־תִּירְאוּ אִתְּכֶם עֲשִׂיתֶם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת אֲדָה
 אֶל־תִּסְאוּ מֵאַחֲרַי יְהוָה וְעַבַּדְתֶּם אֶת־יְהוָה בְּכָל־לִבְבְּכֶם: כֵּי וְלֹא
 תִסְאוּ כִּי אַחֲרַי הַתְּהוּ אֲשֶׁר לֹא־יוֹעִילוּ וְלֹא יִצְלוּ כִּי־תְהוּ הַיָּפֵה:

Haftarah do działu Chukath.

Sędz. 11, 1—33.

1. Iftach zaś Gileadyta był bohaterem dzielnym; ale był on synem kobiety nierządnej, a spłodził Gilead Iftacha. 2. Ale żona Gileada urodziła mu również synów; gdy tedy podrosli synowie tej żony, wygnali Iftacha, mówiąc doń: Nie dziedziczycie tobie w domu ojca naszego, gdyż synem kobiety obcej jesteś. 3. Uciekł tedy Iftach przed braćmi swoimi, i osiadł w ziemi Tob. I zbrali się tam przy Iftachu ludzie bezczynni, i puszczały się z nim. 5. I zdarzyło się po pewnym czasie, że wszczęli wojnę synowie Ammona z Israelem. 6. Gdy tedy toczyli wojnę synowie Ammona z Israelem, wybrali się starsi Gileadu, aby sprowadzić Iftacha z ziemi Tob. 6. I rzekli do Iftacha: Pójdź a bądź nam wodzem, abyśmy walczyli z synami Ammona. 7. Ale odpowiedział Iftach starszym Gileadu: Czyście nie nienawidzili mnie i wypędzili z domu ojca mego? Czemu więc przychodzicie do mnie teraz w dolegliwości waszej? 8. I rzekli starsi Gileadu do Iftacha: Tém niemniej zwracamy się do ciebie teraz, abyś poszedł z nami i walczył z synami Ammona, a był nam naczelnikiem — wszystkim mieszkańcom Gileadu. 9. I odpowiedział Iftach starszym Gileadu: Jeżeli sprowadzacie mnie, abym walczył z synami Ammona, czyżbym i wtedy, gdy poda ich Wiekuisty przedemną, pozostał jeszcze naczelnikiem waszym? 10. I odpowiedzieli starsi Gileadu Iftachowi: Wiekuisty niechaj słydszy o co się umawiamy z sobą, jeżelibyśmy nie wedle słowa twojego ściśle uczynili. 11. I tak poszedł Iftach za starszymi Gileadu i postanowił go lud naczelnikiem i wodzem nad sobą. Iftach zaś powtórzył całą umowę swą przed Wiekuistym w Micpah. 12. Poczém wyprawił Iftach postów do króla synów Ammona w te słowa: Cóż mamy ze sobą, żeś wyciągnął ku mnie, by walczyć przeciw ziemi mojej? 13. I odpowiedział król synów Ammona postom Iftacha: Ponieważ zabrał Israel ziemię moję, gdy wychodził z Micraim, od Arnonu aż do Jabbok i aż do Jardenu; przeto teraz oddaj je dobrowolnie. 14. Wtedy wyprawił Iftach powtórnie postów do króla synów Ammona, 15. I kazał mu oświadczyć: Tak rzecze Iftach: Nie zabrał Israel ani ziemi Moabu, ani ziemi Ammonu. 16. Bo gdy wychodzili z Micraim, szedł Israel przez pustynię ku morzu Sitowemu, i doszedł aż do Kadesz. 17. I wyprawił wtedy Israel postów do króla Edomu, mówiąc: Chciałbym przejść przez ziemię twoję; ale nie usłuchał król Edomu. Również do króla Moabu posłał, a nie chciał. I tak pozostał Israel w Kadesz. 18. A gdy znowu szedł przez pustynię, okrążył ziemię Edom i ziemię Moab, i ciągnął i dotarł do wschodniej strony ziemi Moab, i rozłożyli się nad brzegiem Arnonu, ale nie wkroczył w granice Moabu, gdyż Arnon granicą Moabu. 19. Ztąd wyprawił Israel postów do Sychona, króla Emorejczyków, panującego w Cheszbonie, i rzekł Israel do niego: Chcielibyśmy przejść przez ziemię twoję do siedziby mojej. 20. Ale nie ufał Sychon Israelowi, aby mu pozwolił przejść przez granice swoje, i zgromadził Sychon wszystkich lud swój, i rozłożyli się obozem w Jalcah, i stoczył bitwę z Isra-

הפטרת חקת.

בשופטים י"א.

יא * ויפתח הגלעדי היה גבור חיל והוא בן-האשה זונה ויולד גלעד את-יפתח: ב ותלד אשת-גלעד לו בנים ויגדלו בני-האשה ויגרשו את-יפתח ויאמרו לו לא-תנהל בבית-אבינו כי בן-האשה אחרת אמה: ג ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב ויתלקמו אל-יפתח אנשים ריקים ויצאו עמו: ד ויהי מימים וילחמו בני-עמון עם-ישראל: ה ויהי כאשר-נלחמו בני-עמון עם-ישראל וילכו זקני גלעד לקחת את-יפתח מארץ טוב: ו ויאמרו ליפתח לכה והייתה לנו לקצין ונלחמנה בבני עמון: ז ויאמר יפתח לזקני גלעד הלא אתם שנאתם אותי ותגרשוני מבית אבי ומדוע באתם אלי עתה כאשר צר לכם: ח ויאמרו זקני גלעד אל-יפתח לכן עתה שבנו אליה והלכת עמנו ונלחמנה בבני עמון והיית לנו לראש לכל ישיבי גלעד: ט ויאמר יפתח אל-זקני גלעד אם-משיבים אתם אותי להלחם בבני עמון ונתן יהוה אותם לפני אנכי אהיה לכם לראש: י ויאמרו זקני גלעד אל-יפתח יהוה יהיה שמע בינוהינו אם-לא כדברך בן נעשה: יא וילך יפתח עם-זקני גלעד וישמו העם אותו עליהם לראש ויקצין וידבר יפתח את-דבריו לפני יהוה במצפה: יב וישלח יפתח מלאכים אל-מלך בני-עמון לאמר מה-לי וךך כבאת אלי להלחם בארצי: יג ויאמר מלך בני-עמון אל-מלאכי יפתח כן-לקח ישראל את-ארצי בפעולתו ממצרים מארנון ועד-היבק ועד-הירדן ועתה השיבה אתהן בשלום: יד ויוסף עוד יפתח וישלח מלאכים אל-מלך בני עמון: טו ויאמר לו כה אמר יפתח לא-לקח ישראל את-ארץ מואב ואת-ארץ בני עמון: טז כי בפעולתם ממצרים וילך ישראל במדבר עד-ים-סוף ויבא קדשה: יז וישלח ישראל מלאכים אל-מלך אדום לאמר אעברה-נא בארצה ולא שמע מלך אדום וגם אל-מלך מואב שלח ולא אבה וישב ישראל בקדש: יח וילך במדבר ויסב את-ארץ אדום ואת-ארץ מואב ויבא ממזרח-שמש לארץ מואב ויחננו בעבר ארנון ולא-באו בגבול מואב כי ארנון גבול מואב: יט וישלח ישראל מלאכים אל-סיהון מלך-האמרי מלך חשבון ויאמר לו ישראל נעברה-נא בארצה עד-מקומי: כ ולא-האמין סיהון את-ישראל עבר בגבולו ויאסף סיהון את-כל-עמו ויחננו ביהצה

elem. 21. Ale podał Wiekuisty, Bóg Israela, Sychona i cały lud jego w ręce Israela, i pobił ich, i zdobył Israel całą ziemię Emorejczyka od Arnonu aż do Jabboku, a od pustyni aż do Jardenu. 23. A teraz, gdy Wiekuisty, Bóg Israela przepędził Emorejczyków przed ludem Swoim Israelem, ty chcesz tém zawiadnąć? 24. Wszak to, co zdobędzie dla ciebie Kemosz, bóg twój, weźmiesz w posiadanie? Otóż i to wszystko co Wiekuisty, Bóg nasz, przed obliczem naszym zdobywa, bierzemy i my w posiadanie. 25. A teraz, czeniżes ty lepszy od Balaka, syna Cyppora, (ówczesnego) króla Moabu? Czyż wiódł on spór oto z Israelem, albo czyż toczył wojnę z nimi? 26. Od chwili osiedlenia się [Israela] w Cheszbonie i okolicznych miastach jego, i w Aror i w okolicznych miastach jego, niemniej we wszystkich miastach, które nad brzegiem Jardenu (upływa) trzysta lat: czemuż nie odebraliście ich przez czas ten? 27. Co do mnie, nie zawiniłem przeciw tobie, a ty czynisz mi to zło, że chcesz wojnować ze mną. Niechaj rozsądzi Wiekuisty, wszechsędzia, dzisiaj między synami Israela, a synami Ammona. 28. Ale nie zważał król synów Ammona na słowa Iftacha, które mu przesłał. 29. Tknął wtedy Iftacha duch Wiekuistego, i ruszył przez Gilead i Menasze i ruszył do Micpah-Gilead, a z Micpah-Gilead wyruszył przeciw synom Ammona. 30. Tam to ślubował Iftach ślub Wiekuistemu, i rzekł: Jeżeli podasz synów Ammona w ręce moje, 31. Wtedy będzie to, cokolwiekby wyszło ze drzwi domu mojego naprzeciw mnie, gdy wrócę szczęśliwie od synów Ammona, poświęconém Wi-kuistemu, albo złożę je na całopalenie. 32. I tak pociągnął Iftach przeciw synom Ammona, aby walczyć z nimi, i podał ich Wiekuisty w ręce jego. 33. I pobił ich od Aroeru aż do Minith — dwadzieścia miast — i aż do Abel Khromim porażeniem nader wielkiém, tak że ukorzyli się synowie Ammona przed synami Israela

Haftarah do działu Balak.

Micha 5, 6—6, 8.

6. I będzie szczątek Jakóba wpośród narodów licznych, jako rosa od Wiekuistego, jako obfite dżdże na zielen, które nie czekają na człowieka, ani się oglądają na synów ludzkich. 7. I będzie szczątek Jakóba między ludami, wpośród narodów licznych, jako lew między zwierzętami leśnymi, jako lwiatko między stadami owiec, które gdy wpada, depcze i rozszarpuje, a nie może nikt ocalić. 8. Podniesioną będzie ręka twoja nad nieprzyjaciołmi twoimi, a wszyscy wrogowie twoi wytępieni będą. 9. I stanie się dnia onego, rzecze Wiekuisty, że wytępię rumaki twoje z pośród ciebie, i wytracę wojenne wozy twoje. 10. I zburzę miasta ziemi twojej, i rozwalę wszystkie warownie twoje. 11. I zniósę czary z ręki twojej, że wróżbitów mieć nie będziesz. 12. I zglądzę rzeźby i posagi z pośród ciebie, a nie będziesz się korzył więcej dzieł rąk twoich. 13. I wykorzenię gaje twoje z pośród ciebie, i zglądzę strażnice twoje. 14. I wywrę w gniewie i zapaleczywości

וילחם עמי ישראל: כא ויתן יהוה אלהי ישראל את-סיחון ואת-פלעמו ביד ישראל ויכום וירש ישראל את כל-ארץ האמרי וישב הארץ ההיא: כב וירשו את כל-גבול האמרי מארנן ועד-היבק ומן-המדבר ועד-הירדן: כג ועתה יהוה אלהי ישראל הוריש את-האמרי מפני עמו ישראל ואתה תירשנו: כי הלא את אשר יורישך כמוש אלהיך אותו תירש ואת כל-אשר הוריש יהוה אלהינו מפנינו אותו נירש: כד ועתה המוב טוב אתה מפלק בן-צפור מלך מואב הרב רב עם-ישראל אם-נלהם נלחם בם: כי בשבת ישראל בהשבון ובכנותיה ובערעור ובכנותיה ובכל-הערים אשר עדידי ארנן שלש מאות שנה וסדוע לא-הצלתם בעת ההיא: כי ואנכי לא-המאתי לך ואתה עשה אתי רעה להלחם בי ישפט יהוה השׁטם היום בין בני ישראל ובין בני עמון: כה ולא שמע מלך בני עמון אל-דברי יפתח אשר שלח אליו: כז ותהי על-יפתח רוח יהוה ויעבר את-הגלעד ואת-מנשה ויעבר את-מצפה גלעד ומצפה גלעד עבר בני עמון: ל וידר יפתח נדר ליהוה ויאמר אם-נתון תתן את-בני עמון בידי: לא והיה היוצא אשר יצא מדלת ביתי לקראתי בשובי בשלום מפני עמון והיה ליהוה והעליתיהו עולה: לב ויעבר יפתח אל-בני עמון להלחם בם ויתנם יהוה בידו: לג ויכם מערוער ועד-בואה מנית עשרים עיר ועד אבל פרמים מפה גדולה מאד ויכנעו בני עמון מפני בני ישראל:

הפטרות בלק.

מיכה ה' ו' ה'.

והיה שארית יעקב בקרב עמים רפים כמל מאת יהוה כרביבים עלי-עשב אשר לא-יקנה לאיש ולא יחל לבני אדם: ו והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמים רפים כאריה בבהמות-יער ככפיר בעדרי-צאן אשר אם-עבר ורמס וטרף ואין מציל: ח תרם ידך על-צריה וכל-איביה יפרתו: ט והיה ביום-מהוא נאם-יהוה והכרתי סוסיה מקרבה והאכרתי כרפבתיה: י והכרתי ערי ארצה והרסתי כל-מבצריה: יא והכרתי כל-שפים מידה ומעוננים לא יהיו לך: יב והכרתי פסילך ומצבותיה מקרבה ולא-תשתחוה עוד למעשה ידך: יג ונתשתי אשיריה מקרבה והשמדתי ערין: יד ועשיתי

pomstę nad ludami, które posłusznymi być nie chcą. 6. I. Słuchajcie co Wiekuisty głosi: Wstań, a wytocz sprawę Moją wobec gór, a niechaj słyszą pagórki skargę twą. 2. Posłuchajcie tedy góry spór Wiekuistego, i wy twierdźcie, podstawy ziemi! Gdyż spór toczy Wiekuisty z narodem Swoim, a z Israelcem się rozprawia. 3. Narodzie Mój! cóżem uczynił tobie, i czém ci się uprzykrzyłem? Świadczy przeciw Mu! 4. Czyż nie wywiodłem cię z ziemi Mieraim? Czyż z domu niewoli cię nie wyswobodziłem? Czyż nie wysłałem przed tobą Mojżesza, Ahrona i Mirjam? 5. Narodzie Mój! wspomnieć chciej na to, co rzucił Balak, król Moabu, i co mu wygłosić musiał Bileam, syn Beora, co się działo od Szytym aż do Gilgal, a wtedy zrozumiesz łaski Wiekuistego. 6. (Może powiesz) z czémże mam stanąć przed Wiekuistym, ukorzyć się przed Bogiem najwyższym? Czyż mam stanąć przed Nim z całopaleniami? z cielecami rocznymi? 7. Czyż ma upodobanie Wiekuisty w tysiącach baranów? w myriadach strumieni oliwy? Czyż mi oddać pierworodnego mego za winę moją, płód żywota mego za grzech duszy mojej? 8. Powiedziano ci człowiecze! co dobrém jest, i czego Wiekuisty żąda od ciebie: wszak tylko, abys pełnił sprawiedliwość, i świadczył miłość, i postępował w pokorze przed Bogiem twoim.

Haftarah do działu Pinchas.

1 Król. 18, 46—19, 21.

46. A moc Wiekuistego tknęła Eli'ego i przepasał on biodra swoje i podążył przed Achabem aż do Izreel. 19, 1. I opowiedział Achab Izebele wszystko co uczynił Eliahu, i jak wszystkich wymordował — wszystkich proroków — mieczem. 2. I wyprawiła Izebel posła do Eli'ego, aby mu powiedzieć: Tak niechaj mi uczynią bogowie, i tak niechaj nie zaprzestaną, jeżeli o tym czasie, jutro, nie położę życia twój jako życia któregoś z nich. 3. I wyrozumiał to i powstał, i poszedł gwoździem do życia swojemu, i przybył do Beer-Szeby, należącej do Jehudy, i zostawił pacholka swojego tam. 4. Sam zaś udał się do pustyni na dzień drogi i przyszedł i usiadł pod pewnym krzakiem jałowcu, i życzył sobie śmierci, mówiąc: Dosyć (żyłem). Teraz Wiekuisty! zabierz duszę moją, wszak nie lepszy ja od ojców moich. 5. Poczem położył się i usnął pod onym krzakiem jałowcu, — ale oto anioł dotknął go, i rzekł do niego: Wstań a posil się! 6. I obejrzał się, a oto w głowach jego kołacz upieczony i dzban wody. I tak jadł i pił i położył się znowu. 7. Ale anioł Wiekuistego przyszedł po raz drugi, i dotknął go i rzekł: Wstań, a posil się, albowiem daleką jeszcze drogą przed tobą. 8. I tak wstał i jadł i pił i szedł mocą posiłku tego czterdzieści dni i czterdzieści nocy aż do góry Bożej, do Chorebn. 9. I wszedł tam do pieczary i przenocował tam. A oto słowo Wiekuistego doszło go, i rzekł do niego: Co czynisz tu Eliahu? 10. I odpowiedział: Żarliwie się stawiałem za Wiekuistym, Bogiem zastępów; albowiem opuścili przymierze Twoje synowie Israela; ołtarze Twoje zburzyli, a proroków Twoich pomordowali, a pozostałem

בְּאֵת יְהוָה נִבְּחָה נִבְּחָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתַי וְיִשְׁשָׁם מִתְּנוּ וְיָרִין לִפְנֵי אַחָב
 אֲשֶׁר־יְהוָה אֵמַר קוֹם רִיב אֶת־הַהָרִים וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבֻעוֹת קוֹלִי:
 י שְׁמְעוּ הָרִים אֶת־רִיב יְהוָה וְהֵאֲתָנִים מִמֶּדִי אֶרֶץ כִּי רִיב לִיהוָה
 עִם־עַמּוֹ וְעַם־יִשְׂרָאֵל יִתּוֹפֵחַ: י עַמִּי מִה־עֲשִׂיתִי לָהּ וְיָמָה הֲלֵאתִיךָ
 עֲנֵה כִּי: י בִּי הֵעֲלִיתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמִבְּרִית עֲבָדִים פְּדִיתִיךָ וְאִשְׁלַח
 לְפָנֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה אֶהְרֹן וּמְרִיָּם: ה עַמִּי זָכַר־נָא מִה־יַעֲזֵב בְּלֶק מֶלֶךְ
 מוֹאָב וּמִה־עָנָה אֹתוֹ בְּלַעַם בֶּן־בְּעוֹר מִן־הַשִּׁמְשִׁים עַד־הַגִּלְגָּל לְמַעַן
 תַּעַת צְדָקוֹת יְהוָה: ו בַּפֹּה אֶקְדָּם יְהוָה אֲבָרָה לְאַלּוּזֵי מְרוֹם הָאֲקָדִמָנוּ
 בְּעוֹלוֹת בַּעַלְיִם בְּנֵי שָׁנָה: ז הִרְצָה יְהוָה בְּאַלְפֵי אֵילִים בְּרִכְבוֹת
 נְחָלֵי־שָׁמֶן הָאֲתָן בְּכוֹרֵי פִשְׁעֵי פָרִי בְּמִנֵי הַטָּהָר נִפְשֵׁי: ח הַגִּיד לָהּ
 אֲדָם מִה־טוֹב וּמִה־יְהוָה דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ כִּי אִם־עֲשִׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת הַסֶּדֶר
 וְהִצַּנֵּעַ לָקַת עִם־אֱלֹהֶיךָ:

הפטרות פנחס.

מלכים א' י"ה מ"ו י"ט.

ס"ח וננוה וננעמי ונחובדים קורין לשחם רברי יעויהו לקמן:

ס"ו ויך יהוה היתה אלהיה וישנם מתנו וירין לפני אחאב
 עד־באכה יורעאלה: יט א ויך אחאב לאיובל את פל־אשר עשה
 אליהו ואת פל־אשר הרג את־פל־הנביאים בחרב: כ ותשלח איובל
 מלאך אלהיה לאמר פה־יעשון אלהים וכה יוספון כִּי־כעת מחר
 אשים את־נפשה פנפש אחד מהם: ג וירא ויקם וילך אל־נפשו ויבא
 באר שבע אשר ליהודה וינח את־נערו שם: ד והוא־הלך במדבר
 הרך יום ויבא וישב תחת רתם אתה וישאל את־נפשו למה ויאמר
 רב עתה יהוה קח נפשי כִּי לא־טוב אנכי מאבתי: ה וישב וישן
 תחת רתם אחר והנה־יה מלאך נגע בו ויאמר לו קום אהל:
 ו ויבט והנה מר־אשתו ענת רצפים וצפחת מים ויאבל וישת וישב
 וישב: ז וישב מלאך יהוה שנית וינע־בו ויאמר קום אכל כִּי רב
 מן־הדרך: ח ויקם ויאבל וישתה וילך בכה האכילה ההיא
 ארבעים יום וארבעים לילה עד הר האלהים הרב: ט ויבא־שם
 אֶל־הַמַּעֲרָה וילן שם והנה דבר־יהוה אליו ויאמר לו מה־דך פה
 אלהי: י ויאמר קנא קנאתי ליהוה ואלהי צבאות כִּי־עֲזָבוּ כְרִיתִיךָ
 בני ישראל את־מִזְבְּחֵיךָ הָרְסוּ ואת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בחרב ואותר

tylko ja jeden, ale i na życie moje czychają, aby je odebrać. 11. I rzekł: Wyjdź a stań u góry przed obliczem Wiekuistego. A oto Wiekuisty, już przeschodził; a wicher wielki i silny, który porywa góry i druzgocze skały przed Wiekuistym; — ale nie w wichrze był Wiekuisty. A po wichrze trzęsienie ziemi; — ale nie w wstrząśnieniu był Wiekuisty. A po wstrząśnieniu ogień; — ale nie w ogniu był Wiekuisty. A po ogniu szmer tchnienia łagodnego. 13. I stało się, gdy usłyszał to Eliahu, że otulił oblicze płaszczem swoim i wyszedł, i stanął u wejścia pieczary, a oto doszedł go głos, który zapytał: Co tu czynisz Eliahu? 14. I odpowiedział: Żarliwie się stawiałem za Wiekuistym, Bogiem zastępów; albowiem opuścili przymierze Twoje synowie Israela; ołtarze Twoje zburzyli, a proroków Twoich pomordowali mieczem, a pozostałem tylko ja jeden, ale i na życie moje czychają, aby je odebrać. 15. I rzekł Wiekuisty do niego: Idź, wróć drogą twoją do pustyni do Damaszku, a gdy dojdiesz tam, namaścisz Chazaela na króla Aramu. 16. Jehu téż, syna Nimszy namaścisz na króla Israela, a Eliszę, syna Szafata z Abel Mecholah namaścisz na proroka na miejsce twoje. 17. I stanie się, że kto ujdzie miecza Jehu, tego zabije Elisu. 18. I zachowam w Israelu tylko siedm tysięcy: wszystkie kolana, które się nie ugięły przed Baalem, i wszystkie usta, które go nie całowały. 19. I tak odszedł z tamąd i spotkał Eliszę, syna Szafata, który orał; dwanaście zaprzęgów przed nim, a znajdował się on przy dwunastym. I podszedł Eliahu ku niemu, i rzucił płaszcz swój na niego. 20. Wtedy opuścił on woły, i pobiegł za Eliahu, i rzekł: Pozwólże mi ucałować ojca i matkę moję, poczem pójdę za tobą. On wszakże odpowiedział mu: Idź, wróć, cóż bowiem uczyniłem tobie? 21. Ale ten wrócił od niego i wziął parę wołów i zarznął je, a przy uprzęży wołów nawarzył dla nich mięsa, i podał ludziom i jedli. I wstał i poszedł za Eliahu, i usługiwał mu.

Haftarah do działu Matoth.

Jer. 1, 1—2, 3.

1. Słowa Jeremjasza, syna Chilkjasza, z kapłanów co w Anathoth, w ziemi Binjamin. 2. Którego doszło słowo Wiekuistego za czasów Jozyasza, syna Amona, króla Judzkiego, trzynastego roku panowania jego. 3. A następnie za czasów Jehojakima, syna Jozyasza, króla Judzkiego, aż po koniec jedenastego roku Cydkjasza, syna Jozyasza, króla Judzkiego — aż do uprowadzenia mieszkańców Jerusalamu, miesiąca piątego. 4. I doszło mnie słowo Wiekuistego, głosząc: 5. Zanim cię utworzyłem w żywocie, wybrałem cię, a zanim wyszedłeś z łona, poświęciłem cię; na proroka narodom przeznaczyłem cię. 6. I rzekłem: O Panie, Wiekuisty! Otom niezdolny mówić, bom zbyt młody. 7. I rzekł Wiekuisty do mnie: Nie powiadaj: zbyt

אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה: יי ויאמר צא ועמדת בהר לפני יהוה והנה יהוה עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים לפני יהוה לא ברוח יהוה ואחר הרוח רעש לא ברעש יהוה: יב ואחר הרעש אש לא באש יהוה ואחר האש קול דממה וקה: יג ויהי כששמע אליהו וילט פניו באדרתו ויצא ויעמד פתח המערה והנה אליו קול ויאמר מה לך פה אליהו: יד ויאמר קנא קנאתי ליהוה אלהי צבאות פי עזבו בריתך בני ישראל את מזבחתיה הקמו ואת זביותיה הרגו בחרב ואותר אני לבדי ויבקשו את נפשי לקחתה: טו ויאמר יהוה אליו לה שוב דרדפה מדברה דמשק ובאת ומשחת את חזאל לטלך על ארם: טז ואת יהוא בן נבטני תמשח למלך על ישראל ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיה: יז והיה הנמלט מחרב חזאל ימית יהוא והנמלט מחרב יהוא ימית אלישע: יח והשארתי בישראל שבעת אלפים פלגים הפרפים אשר לא יכרעו לבעל וכלהפה אשר לא ינשק לו: יט וילך משם וימצא את אלישע בן שפט והוא חרש שנים עשר צמדים לפניו והוא בשנים העשר ויעבר אליהו אליו וישלח אדרתו אליו: כ ויעזב את הבקר וירץ אחרי אליהו ויאמר אשקה נא לאבי ולאמי ואלכה אחריה ויאמר לו לה שוב כי מה עשיתי לך: כא וישב מאחוריו ויקח את צמד הבקר ויזבחהו ובכרי הבקר בשלם הפשר ויתן לעם ויאכלו ויקם וילך אחרי אליהו וישרתהו:

הפטרות מטות.

בירמיה א' א' ב' ג'.

וכמעט ומסעי מחובין קורין דברי ירמיהו כפי פנחס ומעטו דבר יי כמעט ומסעי.

א דברי ירמיהו בן הלכיהו מן הפהנים אשר בענתות בארץ בנימן: ב אשר היה דברי יהוה אליו בימי יאשיהו בן אמון מלך יהודה בשלש עשרה שנה למלכו: ג ויהי בימי יהויקים בן יאשיהו מלך יהודה עדי-תם עשתי עשרה שנה לצדקיהו בן יאשיהו מלך יהודה עדי-גלות ירושלם בחדש החמישי: ד ויהי דברי יהוה אלי לאמר: ה בטרם אצורך כבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם הקדשתיך נביא לגוים נתתיך: ו ואמר אהיה אדני יהוה הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי: ז ויאמר יהוה אלי אל-תאמר נער אנכי כי על-פלי-

młody ja; lecz dokądkolwiek cię poszlę, pójdziesz, a cokolwiek ci rozkażę, mówić będziesz. 8. Nie obawiaj się ich, bom Ja z tobą, abym cię wybawił, rzecze Wiekuisty. 9. I wyciągnął Wiekuisty rękę Swoją, i dotknął się ust moich, i rzekł Wiekuisty do mnie: Oto kładę słowa Moje w usta twe. 10. Patrz, ustanawiam cię dzisiaj nad narody i królestwy, abys wypleniał i druzgotał, i niweczył i burzył, budował i zasadzał. 11. I doszło mnie słowo Wiekuistego, głosząc: Co widzisz Jeremjaszu? I rzekłem: różyczkę migdałową widzę. 12. I rzekł Wiekuisty do mnie: Dobrześ widział, gdyż czuвам Ja nad słowem Mojém, abym je spełnił. 13. I doszło mnie słowo Wiekuistego po raz wtóry, głosząc: Co widzisz? I rzekłem: Kocioł kipiący widzę, a przednia strona jego ku północy. 14. I rzekł Wiekuisty do mnie: Od Północy wypadnie zło na wszystkich mieszkańców tej ziemi. 15. Bo oto zwołam wszystkie rody królestw Północy, rzecze Wiekuisty, i przyjdą, i ustawią każdy stolicę swoją u wejścia do bram Jeruzalaimu i przy wszystkich murach jego dokoła, i przy wszystkich miastach Jehudy. 16. I ogłoszę wyrok Mój na nich za wszystką ich niegodziwość, że opuścili Mnie, a kadzili bóstwom cudzym, i korzyli się dziełu rąk swoich. 17. Ty przeto przepasz biodra swoje, a wstań, i mów do nich, co Ja ci polecam, nie uginaj się przed nimi, abym cię nie skruszył w obliczu ich. 18. Ja zaś oto ustanawiam cię dzisiaj miastem warowném i kolumną żelazną, i murem szpizowym przeciw tej ziemi całej, przeciw królom Jehudy, przeciw książętom i kapłanom jej, i przeciw ludowi tej ziemi. 19. I będą walczyli przeciw tobie, ale nie zmożą cię, gdyż Ja z tobą, rzecze Wiekuisty, abym cię wybawił. 2. I doszło mnie słowo Wiekuistego, głosząc: Idź a wołaj w uszy Jeruzalaimu w te słowa: Tak rzecze Wiekuisty: Pamiętam ci wdzięk młodości twojej, miłość narzeczeństwa twojego, gdyś chodziła za Mną na puszczy, na ziemi nieobsiewanej. 3. Poświęconym Israel Wiekuistemu, pierwiastkiem on plonów Jego, wszyscy, którzy go pożreć zechcą, odpokutują, klęska spadnie na nich, rzecze Wiekuisty.

Haftarah do działu Mase.

Jer. 2, 4—28. i 3, 4.

4. Słuchajcie słowa Wiekuistego, domu Jakóba, i wszystkie rodziny domu Israela. 5. Tak rzecze Wiekuisty: Jakąż znaleźli ojcowie wasi niesprawiedliwość przy Mnie, że oddalili się odemnie, a szli za marnościami i zmarnieli? 6. A nie mówili: Gdzież Wiekuisty, który wywiódł nas z ziemi Micraim, który prowadził nas po pustyni, po ziemi stepów i rozpadlin, po ziemi posuchy i pomroki śmiertelnej, po ziemi, której nikt nie przebył, a na której żaden człowiek nie osiadł. 7. A zaprowadziłem was do ziemi żyznej, abyście pożywali owoce i dobra jej; aleście weszli i splugawili ziemię Moją, a dziedzictwo Moje przemieniliście w ohydę! 8. Kapłani nie myśleli gdzie Wiekuisty, a dzierżący zakon nie znali Mnie, a pasterze (królowie) odstąpili odemnie, a prorocy prorokowali w imieniu Baala, i za rzeczami plon-

אשר יצאנו ממצרים: ויאמר יהוה אלי הנה נתתי דברי בפיה: יראה הפקדתיך היום הנה עלי הגוים ועל הממלכות לנתוש ולנתוץ ולהאביד ולהרוס לבנות ולגמול: יי ויהי דברי יהוה אלי לאמר מה אפתה ראה יכמיהו ואמר כקל שקד אני ראה: יי ויאמר יהוה אלי היטבת לראות כפי שקד אני על דברי לעשותו: יי ויהי דברי יהוה אלי שנית לאמר מה אפתה ראה ואמר סיר נפוח אני ראה ופניו מפני צפונה: יי ויאמר יהוה אלי מצפון תפתח הרעה על פלי יושבי הארץ: יי כי הנני קרא לכל משפחות ממלכות צפונה נאם יהוה וכאו ונתנו איש כסאו פתחו שערי ירושלים ועל כל הומתיה סכיב ועל כל ערי יהודה: יי ודברתי כשפטי אותם על כל רעתם אשר עזבוני ויקטרו לאלהים אחרים וישתחוו למעשי ידיהם: יי ואתה תאזור מתניה וקמת ודברת אליהם את כל אשר אנכי אצוך אל תחת מפניהם פן אחתה לפניהם: יי ואני הנה נתתיך היום לעיר מבצר ולעמוד ברזל ולחמות נחשת על כל הארץ למלכי יהודה לשריה לכהניה ולעם הארץ: יי ונלחמו אליך ולא יוכלוך כפי אמתה אני נאם יהוה להצילך: ב יי ויהי דברי יהוה אלי לאמר: ה הודו וקראת באזני ירושלים לאמר פה אמר יהוה וברתי לך חסד נעוריה אהבת פגולתיך לבתך אחרי פגודך בארץ לא זרועה: יי קדש ישראל ליהוה ראשית תבואתה כפי אכליו יאשכנו רעה תבא אליהם נאם יהוה:

הפסוק מסעי.

בירמיה ב', ד' כ"ט.

י שמעו דברי יהוה בית יעקב וכל משפחות בית ישראל: ה פה אמר יהוה מה הפצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי וילכו אחרי ההבל ויהבלו: ו לא אמרו איה יהוה המפעלה אתנו מארץ מצרים המולידה אתנו במדבר בארץ ערבה ושוחה בארץ ציה וצלכות בארץ לא עבר פה איש ולא ישב אדם שם: ו ואביא אתכם אל ארץ הפרמל לאכל פריה ומזבה ותכלאו ותממאו את ארצי ונהלתי שמתם להועכה: ה הבהנים לא אמרו איה יהוה ותפשי ההורה לא ידעוני והרעים פשעו כי והנביאים נבאו בפעל ואחרי

nemi dążyli. 9. Przeto wciąż rozprawiać się z wami będę, rzecze Wiekuisty, i z synami synów waszych rozprawiać się nie przestanę. 10. Bo przejście do wysp kittijskich i zobaczenie, i do Kedaru poszlście i rozważcie dobrze, i zobaczenie, czy stało się co podobnego? 11. Czy zamienił kiedy lud bogi swoje — które wszak bogami nie są —, a naród Mój zamienił cześć swoją na istoty płonne. 12. Zdumiecie się niebiosa nad tém, a przejdziecie się dreszczem i strętwieniem wielkiém, rzecze Wiekuisty, 13. Bo dwojakie zło popełnił lud Mój: Mnie opuścili — źródło wód życia, aby wyżył sobie zbiorniki, zbiorniki popękane, które nie mogą zatrzymać wody. 14. Czyż niewolnikiem Israel, albo parobkiem domowym? Czemu stał się łupem? 15. Nad nim rycają lwięta, huczą głosem swoim, i obracają kraj jego w pustynię, że miasta jego zapadły dla braku mieszkańca. 16. Nawet synowie Nof i Tachpanches miażdżą ci skroń. 17. Oto sama to sobie przyczyniłaś, opuszczając Wiekuistego, Boga twojego, w chwili gdy cię prowadził po (właściwej) drodze. 18. A teraz jakież tobie pożytek z drogi do Micraim — abyś tam piła wodę z Szychoru? Albo jakież tobie pożytek z drogi do Aszuru — abyś tam piła wodę ze strumienia? 19. Skarże cię własna niegodziwość twoja, a przemieszanie twoje cię skarci, a poznasz i zobaczysz, jak złém to było i gorzkiém, żeś opuściła Wiekuistego, Boga twojego, a bojaźń przedemną cię nie opadła, rzecze Wiekuisty, Bóg zastępów. 20. Tak, od wieków kruszyłem jarzmo twoje, zrywałem pęta twoje, a wtedy zapewniałaś: Nie wykręcę więcej. A jednak na każdym pagórku wysokiim i pod każdym drzewem rozłożyłem ścielesz sobie, nierządniczo! 21. A Jam cię był zasadził jako winorośl szlachetną, całą z nasienia prawdziwego, ale jakżeś się mi odmieniła w wyrośle winogrodu dzikiego. 22. Bo choćbyś się myła mydłem, a jak najwięcej do tego brała ługu, jednak wryta wina twoja przedemną, rzecze Pan, Wiekuisty. 23. Jakże twierdzić możesz: Nie zbrukałam się, za Baalami nie chodziłam? Spojrz na sprawki twoje w dolinie, uprzytomnij sobie coś uczyniła, wielbłądzico chyża, zbaczająca z drogi swojej. 24. Niby oślica dzika nawykła do puszczy, która w pożądlwej chuci swojej chłonie powietrze — od zbestwienienia się jej, któż ją odwiedzie? Kto ją odszukać chce nie potrzebuje się trudzić, w miesiacu (parzenia się) jej znajdzie ją. 25. Uchroń nogę twoją od obnażenia, a gardło twe od spragnienia! Ty wszakże powiadasz w zwątpieniu: Nie! bom się rozmiłowała w cudzych, a za nimi pójdę! 26. Jak się zawstydzła złodziej, gdy zdybanym zostaje, tak zawstydzony dom Israela, oni, królowie, książęta, kapłani, i prorocy ich. 27. Mówią do drewna: Tyś ojciec mój, a do kamienia, tyś mnie spłodził! Bo obrócili się do Mnie karkiem, a nie twarzą; ale w czasie niedoli swej wołają: Wstań, a wybaw nas! 28. Gdzieś jednak są bogi twoje, któreś sobie uczynił? Niechaj wstaną, jeżeli cię wybawić mogą w czasie niedoli twojej, a są wszak wedle liczby miast twoich, bogowie twoi Jehudo. 3. 4. Zaiste, teraz wołasz do Mnie: Ojciec mój! przyjacielem młodości mojej Ty! 4 1. Jeżeli się nawrócisz Israelu, rzecze Wiekuisty, nawróć się do Mnie, a jeżeli wydalisz obnierzłości twoje z przed oblicza Mojego, a nie zachwiejesz się, — 2. Lecz poprzysięgniesz: Żyw Wiekuisty! w prawdzie, w słusznosci i sprawiedliwosci, wtedy pobłogosławią się nim narody, i nim chlubić się będą.

לֹא־יִוָעֲלוּ הַלְכוּ: * לָכֵן עַד אָרִיב אֶתְכֶם נְאֻם־יְהוָה וְאֶת־בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב: י כִּי עֲבָרוּ אֵינִי כְתִיבִים וְרָאוּ וְקָדַר שִׁלְחוּ וְהִתְבּוֹנְנוּ מֵאֵד וְרָאוּ הֵן הִתְתָּה פְּזֹאת: יא הִהְיִימִר גּוֹי אֱלֹהִים וְהִמָּה לֹא אֱלֹהִים וְעַמִּי הַמִּיר כְּבוֹדוֹ בְּלֹא יוֹעִיל: יב שָׁמוּ שָׁמַיִם עַל־זֹאת וְשָׁעֲרוּ חֲרִבוּ מֵאֵד נְאֻם־יְהוָה: יג כִּי־שָׁתִים רַעוּת עָשָׂה עַמִּי אֹתִי עֲזָבוּ מִקּוֹר מַיִם הַיִּים לְחֻצַּב לָהֶם בְּאֵרוֹת בְּאֵרֹת נְשֻׁבָרִים אֲשֶׁר לֹא־יִכְלוּ הַמַּיִם: יד הַעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אִם־יִלִּיד בֵּית הוּא מְדוּעַ הִיָּה לְכוּ: טו יִיָּדוּ יִשְׁאֲנוּ כְּפָרִים נָתְנוּ קוֹלָם וַיִּשְׁתְּנוּ אֲרָצוֹ לְשִׁמָּה עָרְיוּ נִצְתָה מִבְּלִי יֵשֵׁב: טז גַּם־בְּנִינָה וְתַחֲפֹנָם יִרְעוּהָ קִדְקֹד: יז הֲלוֹא־זֹאת תַּעֲשֶׂה־יְהוָה עִוְבֹךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּעַת מוֹלֶכֶךָ בַּדְּרָךְ: יח וְעַתָּה מִה־לָּךְ לְרַבָּה מִצָּרִים לְשִׁתוֹת מִי שְׁחֹר וּמִה־לָּךְ לְרַבָּה אֲשֹׁר לְשִׁתוֹת מִי נָהַר: יט תִּיִסַּרְךָ רַעַתְךָ וּמִשְׁבוֹתֶיךָ תוֹכַחְךָ וְדַעֵי וְרָאִי כִי־רַע וְמִר עִוְבֹךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא פִחַדְתִּי אֲלֶיךָ נְאֻם־אֱדֹנָי יְהוָה צְבָאוֹת: כ כִּי מַעֲלֹם שִׁבְרָתִי עֲלֶיךָ נִתְקַתִּי מוֹסִיּוֹתֶיךָ וְהִתְאֲמִרִי לֹא אֶעֱבֹד כִּי עַל־כֵּל־נִבְעָה נִבְחָה וְתַחַת כְּלַעֲיָן רַעֲנָן אֶת צַעַה זֹנֶה: כא וְאֲנֹכִי נִטְעַתֶיךָ שׁוֹרֵק כְּלֵה זֹרַע אֶמֶת וְאִיךָ נִהַפְכַת לִי סוּרִי הַגֶּפֶן נִכְרִיָה: כב כִּי אִם־תִּכְבְּסִי בְּנֶתֶר וְתִרְבִּי־קֶךָ בְּרִית נְכַתֶּם עֲוֹנֶךָ רַפְנִי נְאֻם אֱדֹנָי יְהוָה: כג אִיךָ תִּתְאֲמִרִי לֹא נִטְמַאתִי אַחֲרֵי הַבְּעֵלִים לֹא הִלְכַתִּי רְאִי וְדַרְכֶךָ בְּנִיָּה דַעֵי מִה עֲשִׂית בְּכִרְה קֶלֶה מִשְׁרַכַת דְּרַכֶיךָ: כד פִּרְאֹל־מִד מְדַבֵּר בְּאֹת נִפְשׁוֹ שֶׁאֶפֶה רוּחַ תִּיאַנְתָּה מִי יִשְׁכַּנָּה כָּל־כִּבְקִשְׁיָה לֹא יִיעֲפוּ בְּחֻדְשָׁה יִמְצְאוּנָה: כה מִנְעִי רִגְלֶךָ כִּי־תִחַף וְגוֹרֶנֶךָ מִצְמָאָה וְתִתְאֲמִרִי נוֹאֵשׁ לֹא כִי־אֶהְבַּתִּי זָרִים וְאַחֲרֵיהֶם אֲלֶיךָ: כו כְּבִשְׁת גִּבְבִּי כִּי יִמְצֵא כֵּן הַבִּישׁוֹ בֵּית יִשְׂרָאֵל הִמָּה מִלְכֵיהֶם שְׂרִיָהֶם וְכֹהֲנֵיהֶם וְנְבִיאֵיהֶם: כז אֲמַרִים לַעֲזֵן אָבִי אֶתָּה וְלֹא־כֵן אֶת יִלְדֵתִי כִּי־פָנּוּ אֵלַי עֲרַף וְלֹא פָנִים וּבַעַת רַעַתִּי יִתְאֲמְרוּ קוֹמָה וְהוֹשִׁיעֵנו: כח וְאִיָּה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר עֲשִׂית לָךְ יְקוֹמוּ אִם־יִוָשִׁיעוּךָ בַּעַת רַעַתְךָ כִּי מִסַּפֵּר עָרִיךָ הִיוּ אֱלֹהֶיךָ יְהוָה: * ג הֲלוֹא מַעַתָּה קָרַאתִי לִי אָבִי אֲלֹהֶיךָ נַעֲרִי אֶתָּה:

(* הקשרים מוסיפין כאן כי פסוקים חלו:

ד * אִם־תִּשׁוּב יִשְׂרָאֵל נְאֻם־יְהוָה אֵלַי תִּשׁוּב וְאִם־תִּסְמִר שְׁקוּצִיךָ מִפְּנֵי וְלֹא תִגּוֹד: כ וְנִשְׁבַּעְתָּ חִי־יְהוָה בְּאֶמֶת בְּמִשְׁפַּט וּבְצִדְקָה וְהִתְפָּרְכוּ בּוֹ גּוֹיִם וְבוֹ יִתְהַלְלוּ:

9. A w dzień Sabbatu — dwoje jagniąt rocznych, zdrowych, i dwie dziesiąte efy mąki przedniej — na ofiarę śniadną, zacyzniejszej oliwą, wraz z zalewką jej; — 10. Calopalenie to od Sabbatu do Sabbatu, oprócz calopalenia ustawicznego, wraz z zalewką jego; 11. A na nów miesiący waszych przynosić będziecie na calopalenie Wiekuistemu: cielców młodych dwa, barana jednego, jagniąt rocznych siedm, zdrowych; 12. I trzy dziesiąte efy mąki przedniej na ofiarę śniadną, zacyzniejszej oliwą, do każdego cielca, i dwie dziesiąte efy mąki przedniej na ofiarę śniadną, zacyzniejszej oliwą, do każdego barana; 13. A po dziesiątej części efy mąki przedniej, zacyzniejszej oliwą, na ofiarę śniadną do każdego jagnięcia. Calopalenie to, woń przyjemna, ofiara ogniowa Wiekuistemu; 14. A zalewki do nich: pół hynu będzie na cielca, a trzecia część hynu na barana, a czwarta część hynu wina na jagnię. Oto calopalenie od miesiąca do miesiąca przez wszystkie miesiące roku; 15. Kozieł też jeden na ofiarę zagrzezszą Wiekuistemu; oprócz calopalenia ustawicznego spełnianym być winien wraz z zalewką jego!

Haftarah na Sabbath Rosz-Chodesz.

Jezajasz 66, 1—24.

1. Tak rzecze Wiekuisty: Niebo stolicą Moją, a ziemia podnóżkiem stóp Moich; gdzież stanie dom, który zbudujecie Mi, i gdzież miejsce odpoczynku dla Mnie? 2. Wszak to wszystko moc Moja zdziałała, i stanęło to wszystko za wyrzeczeniem Wiekuistego. Przeto na tego tylko spoglądam, — na pokornego i złamanego na duchu, który gorliwie spełnia słowo Moje. 3. Ten zarzyna wołu, ów morduje człowieka, ten ofiaruje baranka, ów ścina psa, ten przynosi objatę, ów ofiaruje krew wieprza, ten kadzi tymianem, ów korzy się bałwanom; ale jako oni sobie obrali drogi swoje, a w ohydach swoich znalazła upodobanie dusza ich, 4. Tak i Ja upodobam sobie tych, którzy poswywolą nimi, a obawy ich sprowadzę na nich; przeto że wołałem, a nikt się nie odezwał, mówiłem, a nikt nie słyszał, a spełniali zło w oczach Moich, a to, czego nie chciałem, wybierali. 5. Słuchajcie słowa Wiekuistego spełniającego gorliwie słowo Jego! Mówią bracia wasi, nie-nawidzący was, odtrącający was dla imienia Mojego: Niech się wślawi Wiekuisty, abyśmy widzieli radość waszą! — ale pohańbieni będą. 6. Głos zgiełku z miasta, głos z przybytku, — głos to Wiekuistego, który oddaje zapłatę wrogom swoim. 7. Ona wszakże (córa Cyonu) zanim dreszcz nezuje, porodzi, zanim ogarnie ją ból, powije dziecię męzkie. 8. Kto słyszał o czémś podobném, kto widział co podobnego? Czyż kiedy wyłonił się kraj dnia jednego, albo narodził się naród za jednym razem, bo za ledwie dreszcz poczuła, zrodziła już Cyon synów swoich. 9. Czyżbym Ja, którym do rozwiązania doprowadził, rodzic nie dał, rzecze Wiekuisty, czyżbym Ja, który przygotowuję poród, Sam powstrzymał? rzecze Bóg twój. 10. Cieszcie się wraz z Jeruzalaim, a radujcie się niem wszyscy, którzy je miłujecie, weselcie się z niem weselem jego wszyscy, którzyście płakali nad niem. 11. Chciejcie się karmić i nasycać z piersi jego pociech, ssać i rozkoszować się z pełni jego chwały. 12. Bo tak rzecze Wiekuisty: Oto zwrócę na nie jako

כבוד ויהי מליצתו כי קריאתו כל קורין ז' ונכרי כפי הכנסת והאורחים קריאתו לעילא ובכפר שני קורין פרטם ז':

ט וביום השבת שניי־כבשים בני־שנה תמימם ושני עשר־נים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: י עלת שבת בשבתו על־עלת התמיד ונסכה: פ יא ובראשי חדשיכם תקריבו עלה ליהוה פרים בני־בקר שנים ואיל אחד כבשים בני־שנה שבעה תמימם: יב ושלשה עשר־נים סלת מנחה בלולה בשמן לפר האחד ושני עשר־נים סלת מנחה בלולה בשמן לאיל האחד: יג ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה בשמן לכבש האחד עלה רים ניחם אשה ליהוה: יד ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישת ההין לאיל וכביעת ההין לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו לחדשי השנה: טו ושעיר עזים אחד לחמאת ליהוה על־עלת התמיד יעשה ונסכו:

הפטרת שבת וראש חדש.

בישעיה ס"ו ס"ז א' ט"ז סוף הפרק.

א כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ הדם רגלי איזה בית אשר תבנו־לי ואיזה מקום מנוחתי: ב ואת־ל־אלה ידי עשתה ויהיו כל־אלה נאם־יהוה ואל־זה אפיט אל־עני ונכה־דוח וחרד על־דברי: ג שיהט השור מכה־איש זוכח השנה ערף פלב מעלה מנחה דס־חזיר מזכיר לבנה־מברך און גס־המה בחרו בדרכיהם ובשקוציהם נפשם חפצה: ד גס־אני אכתר בתעלוליהם ומגורתם אביא להם יען קראתי ואין עונה דברתי ולא שמעו ויעשו הרע בעיני ובאשר לא־הפצתי פהרו: ה שמעו דברי־יהוה החרדים אל־דברו אמרו אחיכם שנאיכם מנדיכם למען שמי יכבד יהוה ונראה בשמחתכם והם יבשו: ו קוד שאון מעיר קול מהיכל קול יהוה משלם גמול לאיביו: ז במרם תחיל ילדה במרם יבוא חבל לה והמליטה זכר: ח מי־שמע פזאת מי ראה פאלה היוחל ארין ביום אחד אבי־ולד גוי פעם אחת פ־חלה גס־ילדה ציון את־בניה: ט האני אשפיר ולא אוליד יאמר יהוה אב־אני המוליד ועצדתי אמר אלהיה: י ש־מחו את־ירושלם ונילו בה כל־אהביה שישו אתה משוש כל־המת־אבלים עליה: יא למען חִינְקו ושבעתם משד תנחמיה למען תמצו והתענותם מינו כבודה: יב פ־יכה ו אמר יהוה הנני נוטה־אליה פנהר שלום

strumień pomyślność, i jako potok wezbrany bogactwo ludów, abyście się nasycić mogli; jakby na ręku tam noszeni, a jakby na kolanach tam piastowani będziecie. 13. Jako tego, którego matka jego cieszy, Ja cieszyć was będę; tak, w samym Jeruzalaim pocieszeni będziecie. 14. I ujrzenie i rozraduje się serce wasze, a członki wasze jako zieleń zakwitną; i poznana będzie ręka Wiekuistego u sług Jego, a wywrze On gniew na wrogach Swoich. 15. Bo oto Wiekuisty w ogniu nadejdzie, i jako burza zaprzęgi Jego, aby wylać żarem gniew Swój, a grozę Swoję płomieniami gorejącymi. 16. Tak, ogniem Wiekuisty się rozprawi i mieczem Swoim z wszelkiem ciałem, a liczni będą porażeni Wiekuistego. 17. Ci, którzy udawają świętych i czystych, ale do ogrodów idą — za jednym, który tam w pośrodku (ustawiony), — którzy jedzą wieprzowinę i plugastwo i myszy, społem wytopieni będą, rzecze Wiekuisty. 18. Dla Mnie zaś, przy tych sprawach i myślach ich, nadeszła pora, aby zgromadzić wszystkie ludy i plemiona, aby przysły i oglądały chwałę Moją. 19. I położę znamiona na nich, i wyszły z pomiędzy nich rozbitków do ludów, do Tarszyszu, do Pula i Luda, napinających łuk, do Tubala i Jawana, — na pomorza dalekie, które nie słyszały wieści o Mnie, ani widziały chwały Mojej, — aby głosili chwałę Moją między narodami. 20. I sprowadzą braci waszych z pośród wszystkich ludów, jakoby dań Wiekuistemu, na koniach i na wozach, i w powózkach i na mułach i na wielbłądźcicach na górę świętą Moją, do Jeruzalaim, rzecze Wiekuisty, tak jako przynosili niegdyś synowie Israela dary w naczyniu czystym do domu Wiekuistego. 21. I z tych też wybiorę dla kapłanów i Lewitów, rzecze Wiekuisty. 22. Bo jako te niebiosy nowe, i ta ziemia nowa, które stworzę, staną przedemną, rzecze Wiekuisty, tak stanie ród wasz i imię wasze. 23. I będzie, że za każdym nowiem i za każdym Sabbatem przyjdzie wszelkie ciało, aby ukorzyć się przedemną, rzecze Wiekuisty. 24. I odejda, oglądając zwłoki ludzi, którzy odstąpili odemnie, bo robak ich nie wyginie, a ogień ich nie przygaśnie, i będą ohydą dla wszelkiego ciała.

Haftarah na Mochor Chodesz.

1 Sam. 20, 18—42.

18. I rzekł doń Jehonatan: Jutro nów', i wspomną na ciebie, bo opróżnionem będzie miejsce twoje. 19. Do trzeciego dnia uchodź gdzieś daleko, — pójdziesz na to miejsce, gdzieś się już był ukrył w dzień roboczy, a pobawisz u kamienia Azel. 20. Ja zaś wypuszczę trzy strzały w stronę jego, jak gdybym mierzył sobie do celu. 21. Potem poszlę pacholka: „Idź, znajdź strzały.“ Gdy tedy powiem pacholkowi: „Oto strzały przed tobą, bliżej“, możesz nawet jedną zabrać i przyjść, gdyż bezpiecznym będziesz i nie jest, jako żyw Wiekuisty. 22. Gdybym wszakże tak powiedział do pacholka: „Oto strzały przed tobą, dalej“, — idź, jak gdyby sam Wiekuisty cię wysłał. 23. Ale o cośmy się umówili, ja i ty, oto Wiekuisty między mną a tobą na

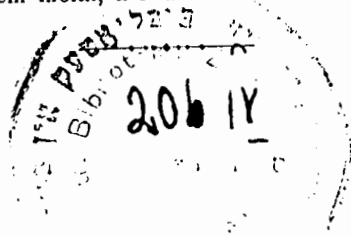
וּכְנַחַל שׁוֹמֵר כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקַתֶּם עַל-צַד הַנְּשֹׂאוֹ וְעַל-בְּרָפִים תִּשְׁעֶשְׂעוּ: יג כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַן הַנְּחֻמָּנוּ בֵּן אָנֹכִי אֲנַחֲמֶכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמְנוּ: יד וּרְאִיתֶם וּשְׁשׁ לְבַבְכֶם וְעֲצֻמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׂא תִפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יְדִי־יְהוָה אֶת-עֲבָדָיו וְזַעַם אֶת-אֲבִיבִי: טו כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסְפוּהָ מִרְפַּכְתּוֹ לְהָשִׁיב בְּחֶמֶה אָפוֹ וְנִעְרַתוֹ בְּלֹהֲבֵי־אֵשׁ: טז כִּי בָאֵשׁ יְהוָה נִשְׁפָּט וּבְחֶרְפוֹ אֶת-כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חֲלָלֵי יְהוָה: יז הַמִּתְקַדְּשִׁים וְהַמִּפְהָרִים אֶל-הַגִּזְוֹת אַחַר אַחַת בַּתּוֹךְ אֲכָלִי בָשָׂר הַחַזִּיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְבֵּר יַחְדוֹ יִסְפוּ נַאֲמִי־יְהוָה: יח וְאַנֹכִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם כָּאֶה לְקַבֵּץ אֶת-כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשִׁנוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת-כְּבוֹדִי: יט וְשִׁבְתִּי בָהֶם אוֹת וְשִׁלַּחְתִּי מֵהֶם אֶפְלִיטִים אֶל-הַגּוֹיִם תְּרִשִׁישׁ פּוֹל וְלוֹד מִשְׁכְּנֵי קִשְׁתׁ תּוֹבֵל וַיִּזְוֹן הָאֵיִים הַרְחִקִים אֲשֶׁר לֹא-שָׁמְעוּ אֶת-שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת-כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת-כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם: כ וְהִבִּיאוּ אֶת-כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם וּמִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבַרְכָב וּבַצִּבִּיִם וּבַכַּרְדִּים וּבַכַּרְכָּרוֹת עַל הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כִּי־אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכָלִי מֵהוֹר פִּית יְהוָה: כא וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַפְּהִינִים לְלוֹיִם אָמַר יְהוָה: כב כִּי בָאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֹמְדִים לִפְנֵי נַאֲמִי־יְהוָה בֵּן יַעֲמֹד וְרַעְבֶּם וְשִׁמְכֶם: כג וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמְדֵי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אָמַר יְהוָה: כד וַיֵּצְאוּ וְרָאוּ בְּפָנָיו הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים כִּי כִּי תוֹלַעְתֶּם לֹא תָמוּת וְאֲשֶׁם לֹא תִכָּפֵה וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר: והיה מדי חדש בהדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפני אמר יהוה:

הפטרות מחר חודש שמואל א', כ', י"ח ט"ב.

כשהל רחש חדש כיום ה' לומרים כשכח שלפניו זלח ההפטרות.

יח ויאמר-לו יהונתן מחר חודש ונפקדת פי יפקד מושבך: יט ושלשית תגד מאד ובאת אל-המקום אשר-נסתרת שם ביום המעשה וישבת אצל האבן האזל: כ ואני שלשית החצים צדה אורה לשלח-לי לכפרה: כא והנה אשלח את-הנער לך מצא את-החצים אם-אמר אמר לנער הנה החצים ומפנה והנה קחנו וכאה כפי-שלום לך ואין דבר חיי-הנה: כב ואם-צה אמר לעלם הנה החצים מפנה והלאה לך כי שלחה יהוה: כג והדבר אשר דברנו אני ואתה הנה

wieki! 24. I tak ukrył się Dawid na polu. A gdy nastał nów, siadł król do uczy, aby jadł. 25. I usiadł król na stolicy swojej, jak za każdym razem, na stolicy przy ścianie, Jehonatan wstał (przed nim), Abner siedział u boku Szaula, a miejsce Dawida zostało próżnem. 26. Wszakże nie rzekł Szaul nic (o tém) onego dnia; myślał bowiem: przypadek to, może nieczysty jest, bo nie zawsze był czysty. 27. I stało się nazajutrz, wtórego dnia nowiu, gdy znowu próżnem było miejsce Dawida, rzekł wtedy Szaul do Jehonatana, syna swego: „Czemu nie przyszedł syn Iszaja ani wczoraj ani dziś do uczy?” 28. I odpowiedział Jehonatan Szaulowi: „Wyprosił się Dawid odemnie do Betlehem, 29. I rzekł: „Puśćże mnie, gdyż ofiarę rodzinną mamy w tém mieście, a to zapowiedział mi brat mój; jeżeli tedy znalazł łaskę w oczach twoich, chciałbym się oddalić, abym zobaczył braci moich.” Dla tego nie przyszedł do stołu królewskiego.“ 30. I wspanął gniew Szaula na Jehonatana, i rzekł do niego: „Ty synu przewrotny i przekorny! alboż nie wiem, żeś wybrał sobie syna Iszaja ku hańbie twojej, i ku hańbie i sromocie matki twojej 31. Bo póki syn Iszaja żyć będzie na ziemi, nie ostoisz się ani ty, ani królestwo twoje; niezwłocznie poszlij a przywiedź go do mnie, gdyż na śmierć zasłużył.“ 32. I odpowiedział Jehonatan Szaulowi, ojcu swojemu, i rzekł do niego: „Czemu ma umrzeć, cóż uczynił?” 33. Wtedy cisnął Szaul włócznią na niego, by go przebić; i tak poznał Jehonatan, że postanowionem jest przez ojca jego uśmiercić Dawida. 34. I wstał Jehonatan od stołu płonąc gniewem, i nie jadł dnia wtórego nowiu chleba, gdyż zmartwiony był o Dawida, którego tak zelżył ojciec jego. 35. I stało się zrana, a pachołek mały z nim. 36. I rzekł do pachołka swego: „Pobiegnij, poszukajże strzał, które wypuszczeń”. Pachołek pobiegł, on zaś wypuścił strzałę tak, aby go prześcignęła. 37. A gdy przyszedł pachołek na miejsce strzały, którą wypuścił Jehonatan, zawołał Jehonatan za pachołkiem: „Uwiń się, żywo, nie stój!” I zebrał pachołek Jehonatana strzały i przyszedł do pana swego. 38. Pachołek zaś nie zmiarkował nic, a tylko Jehonatan i Dawid wiedzieli, co się działo. 40. I dał Jehonatan zbroje swe pachołkowi swojemu, i rzekł do niego: „Idź, odnieś to do miasta“ 41. A gdy pachołek odszedł, wstał Dawid od strony południowej, i padł obliczem swoim na ziemię, i pokłonił się trzykrotnie, i całowali się wzajemnie i płakali pospołu, aż Dawid głośno zapłakał. 42. Nareszcie rzekł Jehonatan do Dawida: „Idź w pokoju! Cośmy przysięgli sobie w imię Wiekuistego i wyrzekli: Wiekuisty niechaj będzie między mną a tobą, między rodem moim, a rodem twoim na wieki!”

יהוה ביני ובינה עד-עולם: כי ויפטר דוד בשדה ויהי החדש וישב המלך אל-הנהלם לאכול: כי וישב המלך על-כושבו בפעם בפעם אל-כושב הקיר ויקם יהונתן וישב אבנר מצד שאול ויפקד מקום דוד: כי ולא דבר שאול מאומה ביום ההוא כי אמר מקרה הוא בלתי טהור הוא כירא טהור: כי ויהי מפרחת החדש השני ויפקד מקום דוד ויאמר שאול אל-יהונתן בנו מדוע לא-בא בו-ישי גם-תכול גם-היום אל-הלחם: כי ויען יהונתן את-שאול נשאל נשאל דוד מעפודי עד-בית לחם: כי ויאמר שלחני נא כי זבח משפחה לנו בעיר והוא צנה-לי אחי ועפה אס-מצאתי חן בעיניך אמלטה נא ואראה את-אחי על-פני לא-בא אל-שלחן המלך: ויחר-אף שאול ביהונתן ויאמר לו פונעות הפרדות הלוא ידעתי כי-בחר אתה לבן-ישי לבשתה ולבשת ערות אמה: לא כי כד-הימים אשר בן-ישי חי על-האדמה לא תכון אתה ומלכותך ועפה שלח וקח אתו אלי כי בן-מות הוא: כי ויען יהונתן את-שאול אביו ויאמר אליו למה יומת מה עשה: כי וימל שאול את-החנית עליו להפתו וידע יהונתן כי-כלה היא מעם אביו להמית את-דוד: כי ויקם יהונתן מעם השלחן בחרי-אף ולא-אכל ביום-החדש השני לחם כי נעצב אל-דוד כי הכלמו אביו: לא ויהי בפקר ויצא יהונתן השדה למועד דוד ונער קמן עמו: כי ויאמר לנערו רין מצא-נא את-החצים אשר אנכי מורה הנער רין והוא-ירה החצי להעבירו: כי ויבא הנער עד-מקום החצי אשר ירה יהונתן ויקרא יהונתן אחרי הנער ויאמר הלא החצי בפה והלאה: לא ויקרא יהונתן אחרי הנער מהרה חושה אל-תעמד וילקט נער יהונתן את-החצים ויבא אל-אדניו: כי ויהנער לא-ידע מאומה אף יהונתן ודוד ידעו את-הדבר: כי ויתן יהונתן את-פלו אל-הנער אשר-לו ויאמר לו לך הכיא העיר: כי ויהנער בא ודוד הם באצל הנגב ויפלו לאביו ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו איש את-רעהו ויכפו איש את-רעהו עד-דוד הגדיל: כי ויאמר יהונתן לדוד לך לשלום אשר נשבענו שנינו אנחנו בשם יהוה לאמר יהוה יהיה ביני ובינה ובין זרעי ובין זרעה עד-עולם: